

Lo senyor Battle

Teodoro Baró

853 - 6

Rom 2534. 13

Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

MRS. ANNE E. P. SEVER
OF BOSTON

Wife of Col. James Weston Sever

(Class of 1871)

Erhard Röder abgedruckt

Bromberg

LO SENYOR BATTLE

4.1.1.2. $\mathcal{H}^1(Y)(\mathbb{Q}_p)$

and

the

Lo Balle Soyor

COMEDIA EN TRES ACTOS

ORIGINAL DE

♦ TEODORO BARÓ ♦

Dramatizada en la TEATRO PRINCIPAL
de Barcelona por el autor

BARCELONA

BIBLIOTECA DE «LO TEATRO REGIONAL»

Bueno, de R. Pera, 19 y 20. 1 m. 11"

1888

Harvard College Library
Aug. 10, 1950
Bever fmsd.

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORES
CARMETA.	Sra. Meca.
LLUISA.	■ Monner.
DON MANUEL.	Sr. Totsu.
LO BATLLER.	■ Soler.
DON JOAN.	■ Jiménez.
JAUME.	■ Fernández.
BIBALL.	■ Santisteban.
AMBROS.	■ Capdevila.
GERMÍNL.	■ Gascó.
SECRETARI.	■ Barceló.
NOTARL.	■ Llinares.
PERET.	■ N. X

→ ОЯХІ СЯОСЕ Г

Lo segon Pàter Pol va fer sufragar de cobrir les drets
de representació.

ACTE PRIMER

Entrada de pata de rana, grossa de poble, cercada per ta
pa, y al costat d' ella, una portalada. A la esquerra la
façana de la casa, ab porta. A un costat un peu ab
carreria, y gallarda, y prop del peu uns arbres. A la dreta
un banc, foscant del bosc, cosa buida, ridosa de pè-
dra. Arribant a la tapia, vistes ab flors y arbustos.
Cedres, tambolets. Al fons se veu la pedra.
Arròs la rossa, ab detalls que li deneguen encantar
real.

ESCENA PRIMERA.

LLÚDIA, després AMBRÓS.

- LLÚDIA (*Trevunt orgues mò la gallarda*).
 [Ambròs] Ambròs! Ambròs! Si, si, crida,
 no hi ha pitjó sort que aquell
 que no vol sentir. «No baixes!»
 [Ambròs] Ambròs! [Qüé hem de fer?]
 [S'hi Ambròs assenyant.]
 Lo que estic sent acabà
 d' escuchar. Ni'm doneu temps
 de menjar una escalada.
 Cridau com un pardal meus
 agafat ab bech. (S'asseu.)
 [Hi, home!]
 [Quina feina que facim!]
 Desdiums escuchar, que l' mateix
 diu que hem de matar-hi bé,
 perque matemgant de pressa.

lo que 's menja no 's pagaix;
y jo vull patí.

LUCIA
AMBROS
LUCIA

¿Assentisti?
Pot fer mal la beure dret
y 'l menjà dret.

LUCIA
AMBROS
LUCIA
AMBROS
LUCIA
AMBROS

Lo que a tò
t' ha de fer mal, jo m' ho sé.
serà una galibida d'aygas
que 'l beu, y de cap a peu
t' amuxo.

Si ja he acabat.

LUCIA
AMBROS
LUCIA
AMBROS
LUCIA
AMBROS

Entra l' aygas, y treva després
tot lo que sobri del patí,
que vall que quedí ben net
per la festa... Be! M' agrada!

(Encreu un cigarret).

¿Vos agrada? Això 'm hi plau.
Tú 't borras de mi...

No, enay.

LUCIA
AMBROS
LUCIA
AMBROS

Escultiu, dona, escultiu.
Si després de beure esmorzat,
no si juga un cigarret,
sembla que un se queda ab grata,
y ademés no es bo per ròs.
Aquestes tenim? Ni en vaig
a dirlo al seny.

Un consell:
espolla la gorgonella
axecar tant l' espraguet,
y com, Lluna, jo os respecto
y estimo, os diré no endeu, -
que os podreu posar malalta,
y al final no 'n troubareu.

LUCIA
AMBROS
LUCIA

¿T' ho posa a beure? ¡Sí! Esperat.
¡Y qué farru, si 'l secret
jo tinc de desenredarros
parlantvos del matxet! ¿Es cert
ó no! Mirad la cara.
¡Com tia la vella!

Tú estàs
vell.

AMBROS

Aviat hi haurà cosa.

- Laura Axó dia tota la gent
Y farin una parella
bèn escollida.
- Aurelio ¿Qué més
pot desitjar i vostre Jaume?
Perque es vostre.
- Laura Si, ben men,
picijus perdets parròs y massos,
que li quedava al pobrot
se'n li dava. Al meu home
li vaig dir: Anton, ja ho veus
t'ha quedat sense ningú.
— Y nosaltres no-som gens! —
va respondre. El duc a casa,
y s'era un fill més findràm.
— Li diu: Lo matxa, pensava,
que abhom menjant dos, menjant tres;
y encara que l'pà no-sobra,
priventnos d'un bessómet
cada hò, ja n'hi haurà pe n Jaume.
— Apa, poatal. — Dit y tot.
En Rafalet, lo meu ney,
F estimava lo matxa
que si s'ha gernish. L' Aurora
s'aboda los days, pilla meus;
y mols viviran dirades.
Més viengueren temps dolents,
se'm morir el marit y 'l fill;
y l'pobret orfe, i meu Jaume
es l'únich consol que l'ho queda.
Y os he correspost ben bé.
Es que 'n Jaume es agrafat
y té molt bons sentiments.
— Y si que ha u fet per ell? Se es metja,
et qui, sinó a vos ho des?
- Aurelio
- Laura
- Aurelio

ESOENA II

DIA, BATLLIE, SECRETARI.

- BAT (Ab la terra, molt afrosegat).
Molt bon dia Escorts, Lluïsa,

- SECRET. *exulta Ambros. Tú també,*
Secretari... (Secretari)
(Que havard amat cap al peu d'
beure).
- BAT. *¿Qué voléis?*
- SECRET. *¿Cómo que voléis?*
 Se dice que mana. *¿Qué tío?*
 Y voy beber porque tengo set.
 Dónde tendré visto.
- BAT. *Y yo no.*
- AMBROS. *Tú no das.*
- LILIUS. *Más no contáis,*
y escucháme. Yo, l'arcadio,
voula dirvos... Mí, ¿qué es
lo que yo voula dirvos?
Secretari, ¿lo sabe?
- SECRET. *No lo sé.*
- BAT. *Habrias de recordar esto.*
- SECRET. *Y si vos no lo recordáis,*
¿cómo voléis que yo lo recordé?
- BAT. *Yo soñé lo baste, y tú das*
soplir talta y omisiones
de qui 'l paga. ¿Es é no cierto?
Basta que hoi digas, y marxas.
Si no dices más.
- SECRET. *D' aquí es*
que 'm queixo de que no'm digas
qué m' ha fuit del pensament.
- SECRET. *Si dicas un cap-com un bombo.*
¡Ah! bombo! Ja sé ara el que es.
Com per qui pasa en Gerona...
¿Quin Gerona?
- BAT. *El tartané.*
- AMBROS. *Lo tartané.*
- BAT. *Que m' espera.*
- AMBROS. *Que os esperáis.*
- BAT. *Li diréis...*
- AMBROS. *Li diréis.*
- BAT. *Aquí 's m'buchi*
Los ministros.
- AMBROS. *Tú sembla que sis*
un lleo que sepeixes

- v' tot lo que diu.
- Ariadna Per més bé
recordar-ho.
- BAT. Allí hont s'alleixan
viadre à distà. ¿M' heu entès?
- Ariadna Entès.
- BAT. M' en vaig, que finch preus;
no puch perdre ni un moment.
Tinch casí pel tamborí,
pel senyor bonbo y plateris,
pel discors, pel cornets,
pel flauta y pel clarinet,
y sola m' en dalia pel trompa.
Secretari.
- SECRETARI. ¿Qué?
- BAT. Que 'l creua
que soch lo parló. Só 'l batlle
y 'ls instrumentis com se deu.
Allí la facina, soch tú,
portant la vara, vistal,
Ara, anem a busca casa
pel temps, y no perdrem temps.
(Moviment d' acordar).
- Ariadna. Quia accedé 'l desequit poble!
Crech que no 's'el marxava!

ESCENA III

- DIA, NOTARI, després OFÈIXOL.
- NOTARI. Míont va 'l batlle tant depressat?
- BAT. ¿Vol el trompa à casa?
- NOTARI. ¡Andú!
- BAT. Millo estaria à casa vosotr.
- NOTARI. ¿A casa? No' no pot ser. (Se'n va
amb lo Secretari pel fons).
- NOTARI. Si que estàs de enhoubona,
que arriba 'l vostre Jeanat.
L' espardrà.
- NOTARI. Cuant me'n alegra,
perque es amic de molt temps;

tant, qu' hem estat condonables.
¿Es cert que aquí s' estableix
com melja?

- ELUTRA.** Aquí, si senyor.
AMBROÍS. Y com ell es mol caça,
ja pot posseir malalt
ab tota confiança.
NOTARI. Ho crech,
més preferisco estar bo.

ESCAÑA IV

DONA, GERONI, després PERRIT, JOSEPH
y MOCUCHA.

- Geroni.** (*Dentre*). ¡Só, Mocuna! Ja arribem.
(*Se sent frases de cascabels*).
AMBROÍS. Aquí tenim l' ordinari.
LLUISA. Així, Ambroí, deix ben net
lo pató que vull que ho trobin
tot en ordre la tornada.
(*Ambroí entra amb la gallarda y altres obsequis, surtint y entrant durant la escena*).
GERONI. Aquí vos porto la enciènega,
sacra de pàl i calç.
(*Li dóna d'ànges paperines que*
lluisa entregard a Ambroí).
LLUISA. Preu, Ambroí.
AMBROÍS. Té molt bon flayre.
¡Y quin calç que pendrémi!
(*Se va en forma d'entrar*).
¿Y 'ls mitsches?
GERONI. A la tardana,
retirant los instruments.
¿Y en jrones?
LLUISA. Ve tot darressa
ab un senyor, que crech que es
hoeme d' una y de concepció,
de molts diners. ¡molts diners!
¿Com se dui?
GERONI. No sé 'l seu nom.

- LUTSA
AMBRÓS
- LUTSA
AVIRÓS
LUTSA
GERONI
NOTARI
AMBRÓS
GERONI
- LUTSA
GERONI
AMBRÓS
GERONI
AMBRÓS
GERONI
- AMBRÓS
GERONI
- LUTSA
GERONI
NOTARI
GERONI
- ¿Qué n' has de fer tu?
Ja ho crech.
Per si acas li deya falsa
un cristi que no s'és reis.
Com tu.
- Y que os demani informes.
¿D' host v'd?
- Tampoch si d' host v'd,
Tartanç, estiu estival.
Com un diari.
- Això està,
perque respecte à aquell home,
tant sols sé que no sé res.
- ¿Es jove?
- Ha giret la espella
al jovent; camina à vell.
Com tu.
- Jo encara soch jove,
Y vice-versa.
- L' home es
molt simplici, molt amable,
rich, y l' orgull no coneix.
Tot hem d' ell parla ab elogi;
preguntin qui es, y: — No ho sé—
tot hem dit.
- Aquestes són
son mortals.
- Y no 'n tineh més.
Ha illogat una tartana;
s'ha empennat en que en laumet
l' accampanyí, va ben ample
y l' porta de franch. Ja veus
que es ben barata. Molt prompte
l' un y l' altre agafen frinda.
- ¿Qué ve a fer al poble?
Endevinalhol
- Vindrà a festa.
- Es pot ser,
mes ningú l' ha convidat
y va a l' hostal. Lo que es cert
es que es senyor de molts cuarins,
de molts molts.

Llúcia	«Y qui deu ser aquest home?
Ambros	Si m' ho diulen, tot seguit vos ho diré.
Grauix	No es avó jo més estanys, sinó que 'l poble coneix com si sempre haugués vescut aqui.

FACTURA - V

DINA, TRICERATOPSIS ALIAS DINA, DINA S.

PRESAT Tertanié, quod tem?
ALANUS Estarros quæsa, perque il bæille
vindik avast à d: hont enóu
allodlat.

**D. JOAN
PERET** Molt ben venguts.
**D. JOAN
NOTARI** Dón Juan, aquí li portem
 lo bon temps y la alegria.
 ¡Així sis com ho diuen!
 Al sentirlo, qualsevol
 paixàrius s'voste
 li fa folla.

DR. JOAN LLUSA A ningú sobrephy, don Joan, totom sigues com usual.

D. JOHN - Se diverte,
je os hó asseguro, la gente.

ΕΛΛΗΝΑ ΒΙ

THE BATTLE OF ARCHITECTURE

BAT. Ja sou aquí 'ts de la cobia?
PIERRE ¡Gallal! ¿T'és ets bostits, barbeta?
BAT. Me sembla que t'és al trompa.
PIERRE Toen la trompa, lo qu' es
molt diferent.

R.A.T. Dossi de extrair
de que també es diferent
un boira afrodisiac, o betilic.

- que el primer cas es barber,
y el següent autoritat;
que es cert, secretari
SECRET. Cart.
BAT. A casa afeyito. Aquí anch
representant del govern.
Secretari, que m' explica
Si sevyor, t' explicat ió.
SECRET.
BAT.
SECRET.
BAT. S' explica un *Miguel Lopessus*.
No era ésser real *Lopessus*. Aném
al que interessava. Don Joan,
no l'heu vist.
D. JOAN No si
com tractaria.
BAT. Vosté 'm tracta
com a un ciut, perque vosté es
T' amo y para de aquell poble,
y aquí al cor-tots lo portem.
LLUISA
BAT. Ara has parlat com un home
Ja ho sabes. Pel desmeis,
cuam remolí y ensaboní,
que 'm digan què està molt bé,
mes si fang paper da arxide
es de lley lo tractement,
no per mi, mes per la carga...
Càrech, genís?
NOTARI
BAT. Es lo mateix
je no vull que's representi
Suprimir.
D. JOAN El mateix es.
BAT.
D. JOAN El mateix es.
BAT. Ara aném a ellotja als mènecs.
Un *Migranys*, ben ciú y net
se' ha dit que no vol al tòtempa.
¿Com què no 'm vull? jo per què?
Perque dir que menys massa.
¡Poca vergonya! ¡Què creu
que vindrà així? Un home
que tot l'any no té menjat.
Ab arreglades.
BAT.
D. JOAN A casa.
T' en tens.

PERET
BAT.	Gràcias, y content.
	Senyor fiscom, à ca'n Titus.
	Trumpet, ab lo tuberme,
	que es bon trumpet, perque l'vi-
	gar se besa, y l'aygua 'ns ven.
	¿Què 'n tardem del tamborí?
	A casa l mestre. Platets
	y batreix a casa l manya,
	que es solet, y tú, clarinet,
	t' allotja a ca'l notari.
	Senyor batlle, tú no tens
	cap músich.
D. JOAN	No vull privar
BAT.	à cap del poble del pisher
	de mantenirlos. Santuells
	toca, jo ja estic content.
	Y à propòsit. Soch el batlle
	y una advertencia he de fer.
	Y cuidado ab la obediència.
	He observat que may à un temps
	toquèn tots, que de vegades
	sols un buix, y que 'ls demés
	estàvən pacats. Douschs s'acò
	no ho consento, y bulloix
	tots d' un plegat y ben fort.
	-Ohi! ¡Huberémi! ¡Huberémi!
PERET
BAT.	Huberéu pereçes jo ho manxa.
	Y tu, bembó, ¿còps ben ferens!
	Toquèm com mana la solfa.
	Què es axó de solfa? Què es?
	No hi ha més solfa que jo
	en tot lo poble.
D. JOAN	¡Ja ben cert!
BAT.	Don Joan ho dirà.
D. JOAN	Tú ho demostres.
BAT.	Moltes gràcias. Ja podréu
	ser amanissos. ¡Ah! Totjorn
	s' afeixa a casa, puig senti
	jo l' alcalde, soch qui afeixto.
	¿Gràcia?
PERET	Pagan un relet.
BAT.	No t'atoba més que 'l cièrach.

- de creu de 'm perjudiqués.
Una vara ben portada
ha de produir l'alarme.
Això 's fa i no 's diu.
- SECRET.
BAT.
Llorenç
BAT.
SECRET.
BAT.
PERET
BAT.
- Quin mal
hi hâ en que jo, honestament,
jo creu de, m' ajuda a mi,
es a dir, si jo barbé?
¿Que es moltat un parroqui?
Dich si creu de aixequera
la multa s' alegria a casa.
¿S' alegria a casa? Està bé
tota multa. ¿No s' alegria?
Paga y cunda.
- No ga de lloç
lo que ten.
- Not! Be amançam
si als meus parroquians multo,
perque tot multat iria
a casa l' altre barbé;
y no sento jo que hi vagi,
eso que b' den: l' relet.
Com me penderia per exemple!
Y simple no ho sois. ¿Es cert,
Secretari?
- Es cert.
- Estante.
Ara aneuem. No oblideu
que a la sis es la passada.
Secretari, ves ab ells
per recordar-hi hont s' allotjau.
Y preparau, preparau
perque vull que bufeu fort,
y tots plegris. Ja està entès,
Bufo!
- Y aquell que no bufi,
a la presó va de dret.
(de 'm va el Secretari y lo seguru
serà los més rars - darrads entra
d' la casa).

ESCENA VII.

LLUÍSA, NOTARI, D. JOAN Y BATLLE.

D. JOAN Ay, batlle, temo que un dia
te tornis benç, y també
hi tindrà tornà als del poble.

BAT. Pots ser si jo, no ho crech,
perque tracta el capmenat
que le voleua del feix.
Això siga arribar avuy
en jaume.

LLUÍSA Bonaprop et.
No tardarà.

BAT. Dousa altra vegada.
Crea tota al poble esment
a vostè, don Joan, y com
es la fita da vostè
també estimada. que si ho
diga la grananya i sortida,
pot només a un treballer
indubitable.

BAT. I... — La grananya...
qu' en Jaume ab ell's cosa,
he pensat i està votal
un obsequi en nom del poble,
y l'obsequi d'estiuera
es darà sha paregina.

LLUÍSA Serenitza.

BAT. El mestre es
Sergantata...

D. JOAN No entre, batlle,
per mò-los, y si veus
el aquí ab la copla, jo vull
a casa l' altre barba
a afeixar-me.

BAT. Prou! No perdo
un parroqui jo per res.
No li ha sara... gata... gata.

NATA! NATA!

BAT. Es lo mateix.

“Saragossa”. Ara si
que ho he dit molt rebé.
Ja ma ha costat i no m'vang,
ab lo permis de vostè.
(Se'n va lo Notari).

ESCENA VII

LLUÍSA, NOTARI, D. JOAN

NOTARI Aquest home es boig.
D. JOAN La vora
de arcóide th perdre l'any
a molta gent, dies, al 6,
si no hagués sigut per ell,
aquest any la festa hauria
estat freda. Està un roquer
toçat de l' aia. Ell empenyo
puix en lo poble. Entensam,
sempre que hi surti guanyant.
(Y en Jaumet?)

LLUÍSA Lo tartanó
m' ha dit que sé ab un senyor
dels grans, que sol ha pres
un canviatge.

NOTARI Saludósio,
siguells que ja 'ns veurém,
que vall donar una abracada.
Que ho passa tò.

D. JOAN Pues després.
(Se'n va lo Notari).

ESCENA IX

LLUÍSA, D. JOAN, després CALMETTA, JAUMET
y D. MAXUEL

LLUÍSA Estich boja de alegria,
don Joan, perque era en Jaumet
ja no 's mourà de agai i poble
y als seus brassos monrén.
(Casset ab la seva filla!)

Molt val ella. També ell
val molt, si té l'aventatge
la Carneta en caunt als bens,
però vosté es ric y ell es pobres
¿Què es ser ric?

D. JOAN

LUDVICA

D. JOAN

Tení diners.

Contentar-se als lo que 'n gaudya,
limitar-se a lo que un té,
mentir l'que li hagi tranquil,
sempre en peu visquen als Deu.
Això es ser ric. De vegades
tant s'equivoca la gent,
que enveja al que sols es digne
de llustre.

LUDVICA

D. JOAN

LUDVICA

D. JOAN

LUDVICA

D. JOAN

No vosté.

¿Qué sabé tò?

Don Joan, ¿qué dirà?

Jo ¿qué deys? Donc... no res.

(Preocupat està don Joan.)

Don Joan, ¿qué pensa?

No ho sé.

ESCENA X

DON, CARNETA, després JAUMEY y D. MANUEL

CARN

Pase, ab un altre senyor
cap aquí vi en Jaume. ¡Ay! my!
¿Qué tò?

D. JOAN

Ràs. ¿Qué vola que tinga?

CARN.

¿Qué poiser s'ha disgustat?

D. JOAN

No

(Surt en Jaume).

JAUMEY

Bon dia. ¿Està servida?

(A don Joan.)
¿No 's troba bé?

D. JOAN

Empanyo gran

teniu tots en que jo 'm pon

malalt. Entru, pot passar;

(A D. Manuel, que entra)
que a qui té el en Jaume, a casa

se 'l reb com amic de cocó.

- LUDVICA
CASA
D. MATEU.
- D. JOAN
D. MATEU.
- JAUME
- D. JOAN
- D. MATEU.
- D. JOAN
- D. MATEU.
- CASA
- JAUME
- LUDVICA
- D. MATEU.
- D. JOAN
- D. MATEU.
- LUDVICA
- D. MATEU.
- (Es aquell senyó tant ric).
(Es molt simpàtic).
- Don Joan,
moltes gràcies. Es amable
vosté, com tots los Arnau.
Sobtén com me dijx y hund se troba?
¿Qué té de estrany? Qui no ho sab-
sent vosté, com es, del poble
la persona principal?
- Li advertixo que sabe més
del poble que tots los nens
aquí.
- No he tingut lo gust
de haberli vist.
- No es estrany.
¿La seva filla? ...
- Carmela.
- Ja compençant que enamorat
de noya tant guapa, estiga
en Jaume.
- (Binx d'Jaume).
- Mai pots callar
ja has bagut de di ...
- En secret
que t' estimo li he comiat,
que era molt guapa, religiosa,
bona filla, y que seria
bona esposa. Estich segur
que l'secret sabrà guardar
Pera torbom, los demés
no saben res. Qui no sab-
que es casin?
- Si al poble 'm trobo,
y hi penso estaré, com
la boda, vuy esquerda
y 'm dono per casar.
- Molt nos honrai.
- ¿Vos són
la Llunsa; ser?
- També sab
com me dijx?
- Y lo que heu fet
per en Jaume.

- LLOURA Ho ho expliquen
exagerant.
- JAUME No es possible
les sentiments podran
del vostre cor, meva meva.
Al dàrdes mort, allí dall
al cel, la meva sonria
pregant per qui va amparar
el seu fill, dondríest orfe
que quedaba abandoniat.
Se que l'pa os cacejaba
perque en Jaume tinguis pà,
si que cuan, a Barcionsa,
no y dia treballant
per acostumarme, estudiava,
sempre escols, mes no de atanyas,
de tot vos prenbia, dida,
sempre ab en Jaume pensant,
per envanirme a si de més
alguns diners, estalviants
;Deu salvem! Quan als altres
venia al poble, don Joan,
graciosa a vos, me donava
a casa hospitalitat,
graciosa a vos, a la Cuina
he consegut, que serà
l' companya de ma vida,
portant la felicitat
al pobret orfe, que ho don tot
a la dida, a la que may
podrà correspondre, encara
que ho voldrà ;Deu ho salvem
pagar a es gran la gratitud,
l'amor encara es cosa gran.
Velaqui cosa agudieusas
lo que dres, sentirem piorar
Que cosa paga que venturam
(Com parla aquell bordigai)
Cor d' or es lo vestre, Lluïsa
Sols vostre hi falta' M' en vaig
si m' aixeta, ;Voreu un mèrit!
Viuda y mort lo fill, juch! juch!
- LLOURA
- D. MAX.
- LLOURA

me feya 'l cor, com dife'sones:
—Jo no v'usca sense estimar.—
Orie ell, lo seu cor tota
de estima'n necessitat;
Allí li he dit m' ha respond 'marc'
y en tot azò n'hi ha
que valga cap alabanza,
perquè es cosa natural.

D. MARC.
Cor d' or es lo vostre, Lluïsa,
y al metge l' ensitius tant
lo que ha dit, com lo que han fet.
Vos voldria demanar
un favor...

LLUÏSA. Pobes de mi!
equè puch fer per agradar?—
D. MARC.
ja a vos, dida, no permetze'm
los vostres costos, té un gran
regalo als novus la dia
que 's casin...

LLUÏSA. (Prou hi ha pensat!)
¡Y tant com m' agrada're!
Més sola m' he de contentar
ab lo destry, que 'ls relets
no hi arriban.

D. MARC. Ajedant,
potser arribin. Pel regalo.
(Demana butllet de banch d' Lluï-
sa, que 's queda estranyada).
Fins després. (Se 'n va).

ESCENA XI.

LLUÏSA. D. JOAN, CARMETA y JAUMET.

D. JOAN. (Y que es estrany
quest home!)

JAUMET. No he sabut
que dir.

LLUÏSA. (Ay! ay! M' ha donat
un paper. ¿Qué vol que 's faci
sino sé llegir?)

D. JOAN	Què 'n fas?
LLOUISA	Sabé cuant val aquell
D. JOAN	No sé.
LLOUISA	Mil pessetes, avió val.
D. JOAN	Mil pessetes! Mil pescetas!
CARM.	Jo crech que 'm dona un desmay
JAUIMET	¿Cuants duros fan?
LLOUISA	(Dos cents duros)
CARM.	Dos cents!... Ay que m'roda 'l cap!
JAUIMET	(Y es de veritat! Lloresa, asseu-te.)
D. JOAN	Ja sé com té desmayat
LLOUISA	dant brillants de mil pessetes.
CARM.	La llàstima es que va escriví
JAUIMET	la remesa.
D. JOAN	Ay! Ja recobro
LLOUISA	les potencies. S'ha enganyat
CARM.	aquest senyor!
D. JOAN	De segur.
JAUIMET	Ell no s'ha cregut dorar
D. JOAN	tants diners. Hem de avisar-lo.
LLOUISA	¿Absent s'allotjar?
CARM.	Va a l' hostal
JAUIMET	¿Al hostal? No puch permetre-ho
D. JOAN	a casa. I porto. Ara hi vingrà
LLOUISA	Si m'ho consent, l'acompanyo!
CARM.	¡Si qu'és un clie ben estrany!

FIGURA 30

САНКТА-ЯНУС

JAUMET	<p><i>Hem de confessar, Carmela,
que és una bona seixanta
de que sembla molt divertida,
volgutent l'home, lo que ha, passat,
perquè l'ha regalat, es regalat.</i></p>
CARM.
JAUMET	<p><i>Qui sabrà
mes jo crec que mil persones
és lo que ha volgut donar.</i></p>

- CARM. *¿Això se donar?*
- JAUMET *Es que ell
no és lo que 'ls altres fan.
Figurat que abri 'l fondista
d'així veurem.—Ha arribat
a punt, perque hi ha un senyor
que pregunta ab molt de afany
si ha vindut algú del poble.
—¿Qui és?—Sembla americà
y té cara de molt ric.
—Aquí 'm té.—Ving a avinar.—
Se 'm presenta tot seguit
y comença a preguntar,
per qui diria? Pels avis!
Al diri que han mort, s'hi
aprestaó, mes Carme, 'm sembla
que 's va conmoveu.*
- CARM. *Es estrany.*
- JAUMET *Y per què?
També ho pregunta.
Del que ell no busca mai
lo per què, perque no 's troba,
y en tot lo vora natural.
Després pregunta pel pare,
vol saber ab qui 's va casar,
y el católic de que tots
son infets y sei he quedat,
o jo era cego o ving veure
qui tenia la vila negra.
—Tens de tu notícies?
Les que li anava donant
els hauras fet algú servir?
Cap! No l' havia vist mai.
Seguim parlant, y no 's cassa
de contradicir. Això que sab
lo que per mi ha fet la dona,
s' emfusasse, y preguntant
seguient; y de sopis 'm diu:
—Jo crec que es passar demà
la festa major.—Bé ho crec.
—Hi anire —Més al crist
que li llegui una tarjeta,*

y exigeix que l'hoi company
siga de vuitja. Al frondista
vull el pagat. —Està pagat.
—Qui ha pagat? —Aquell senyor
—No puc concentrar-me. —Vull
el trobarlo, «a peu» i mire
dibent que la cosa no val
la pena. —No val la pena!
Vuit dies complets de estar
al frondist! Correspondre
desitjo, y dich pagaran
la tarifa. —Està pagada. —
¿No es tots avò molt estrany?
Bé ho es.

CARM.
JACINT

CARM.
JACINT

CARM.
JACINT

¿A qui no endevinas
lo que més lo va estranyar?
¿Si no m' ho dres!...

Que jo 'm cosa
ab la pabolica Arnal.

¿Y per què?

Per jo qualia
mateix que tot tremolant
vull demanarte al teu pare,
¿que era jo? Carmela, ho sabi
lo fill de uns pobres, y tú
de la casa principal
la pabolica. Finalment,
cuau volg trobarme devant
del teu pare, «a doblegaven
les cames, y un sud gelat
me donaven cagantíssimes
y no m deixava parlar.

—Ja li et, petmo. Oben la boca
—Don Joan,—dich, y fleg un gall.
y després del gall, embutí,
m' embolcho, m' torso blanch.
Jo no sé com li vull dir
que l' estimava, pensant
que el soñava, m' agudava
y m' trave encasia avall
de un puntapèu, o bé 'm deixa
per la finestra passar.

- CARM. A l'hort. Tots de suís als grans calms
deixa que arriba el final...
- JAUIMET Y respon que t'és un jove
espectable, aproditx,
un matje molt esclatós,
en qui s'podran fundar
grans esperances.
- JAUIMET Y jo,
lo mestres que un nen, ploment,
l'abessó.
- CARM. En aquell moment
entra la gatella Arnal,
y al veuret plorós, 'm figura
que l'pare ha dit no, y la cosa
se 'm glensa, l'osor se 'm cubreix
y 'm dona un desmay.
- JAUIMET Tant gran,
que va costar retornarla.
Per culpa teva.
- JAUIMET No tal,
jo plorava de alegria.
- CARM. Ara ho sé, y de aquí endavant
si 't veig ab la cara llarga,
punys closos, front arrugit,
diré està alegre en Jaumet.
Miss arius, senya mortal.
estàs trist.
- JAUIMET Ja pots burlarla.
Les angonias foren grans,
mes després de elles, la dites
es més bona.
- CARM. Es vintat
- JAUIMET Quants de aquí un mes! Escolla
aquí manerà?
- CARM. Això ja se sab
la dona més.
- JAUIMET No, l'home.
¡Bentahir! Per aventura hi ha
cap home que li cosa cosa
de vents hagi m'atzar?
- CARM. Jo 'n coneix.
- JAUIMET Si, que s' ho pensan,

mes que massa al fi y al cap
seuen nosaltres. De la dona
sempre 's fi la voluntat.

ESCENA XIII

DAM, GERROS! ab una malota

- Ganivet Qui 'n dubti, qui m' ho preguntat,
també vos, que teniu tant
fort el genit, segons diuen?
Poni de genit! Re: ho voi
ab la dona. Si m' enfado,
no m' posa mida ni cridar
replicantme. Esbrivíat, noy,
pensa ella, ja 't canarià,
que més se caixa que crida
que aquell que s' està callat;
y com jo no vull canarme
creda tu tant com voldràs,
que al fi 'l que vulga la dona
a casa nostra 's fera.
Callant, es ella qui massa,
y jo obayeso cridant,
y 'l qui passa à casa meva,
creyéu, per toti passa igual,
tant si ho negen com si ho diuen.
A mi m' agrada granyal
la escudella, elle la voi
repassada. ,He de menjar
escudella com pasticosa!
Mi agrada à mi: l bacallà
à la lluma, ab la picada
de oli y julià i una talla
de canelleta. ella 'l voi
ab sucre, y tinc de peixar
pel bacallà ab sucre. Mi agrada
lo vi sucat. ,Això? Beuris-
vi dials. ,Y vinga vi dojal.
A mi m' agrada l' ensaïm,
douschs magreries escarolis,
à mi m' agrada. I pi blanch,

- CARM.
GERONI
- ¡Encara molt!
No dich nis.
- JAUME
- ¿Abotat va la maleta?
- CARM.
- A dalt.
(Geroni entra a la casa ab la qualiria)
- JAUMET
- La veritat es que en Geroni
t' enblò. En Bensall ha estat
sempre un mal home.
- CARM.
- No ho sé,
mes Jaume, no t' degaràs
que hospedantse a casa t' paga,
fira ning periaras mal.

ESCENA XIV

DIA, LLUNA.

- LLOUISA
- Començà a pensar que vols
que t' compri.
- CARM.
- ¿Vols dar
mil pesetas?
- LLOUISA
- Dos cents duros,
sagons don Joan m' ha explicat
que val lo papé. Aquest home
se ha posat a riure en comiat
li hem expost nostre dubte.
Ab ell don Joan s' ha quedat
perque vol que aquí s' hospedi.
Jaumet, arribi si hi vas
potser t' convensis.
- JAUMET
- M' hi arribo.
(Se va ned).
- LLOUISA
- Lo papé l' guarda don Joan,
perque m' explica la idea
de perdre tal canviat.
¡Dos cents duros! Si t' combinavem
en cala... Diga'm, ¿cuants n' hi hauràs?
Cuatre mil.
- CARM.
- Mare de Déu!
- LLOUISA
- ¡Cuatre mil! ¡Cuants cincents fent!
- CARM.
- Dos que ho conti! Cent mil!

- LLOUISA ¡Cent mil! ¡Quina quantitat!
 CARM. Sotz millonaris de catalans!
 LLOUISA Darrer de centura, y si dalt
 te'n vas, Lloisa, s'arreglà'l cuacio
 que dona a l' host.
 LLOUISA ¿Qui vindrà?
 CARM. En Brussell.
 LLOUISA ¿Aquell mal home?
 CARM. ¿Lloisa!
 LLOUISA Ja 'l divertiràs!
 CARM. ¿Què?
 LLOUISA Els tossines. Si. Darrer
 del seu cuacio li ha 'l corat
 dels porcs, y mentre estigui
 aquí, no 'ls dono menja.
 CARM. ¿Per què? No entenç que 'l propon
 (així)
 LLOUISA Perque 'la crida dels porcs ab fum
 no 'l deixan dormir ni viure
 y 'l tregut del poble.
 CARM. ¿Rata
 boja?
 LLOUISA De tant que es estima,
 Jo no sé, Carme, 'l que hi ha
 entre 'l seu pare y aquell
 homecòt. Mes don Joan
 ha canviat. Moltes vegades
 està trist y preocupat
 Les anyades no són bones.
 LLOUISA No es així, no, ja veuria
 com en Brussell es la causa
 de tot. ¡Y 's un home semblant
 l' home de obsequiar com amic
 ab bona cara y bona talia!
 Lo que jo li donaria
 es sygues de Rubens!

ESCIENA XV

Dua, GERONI, després BRUSSAL.

- GERONI ¿Qué bonanova?
 LLOUISA ¡No bonanova!
 (Entra a la casa).

- Germi.** Ja està la maleta. Vaig
a casa, que l' ordinari
té molta feina en semblant
dada. (Ja ve l' personalje.
Aqui tensim en Brissall).
(Surf Brissall).
- Bris.** ¡Bona dia tings, Carmela!
- Carm.** Sí, aquí ben arribat.
- Germi.** (Cobré'm, perque aquest fulano,
potser en cobrar, no en pagar.)
Sis dies val l' assistència.
- Bris.** *¿Qué?*
- Germi.** Creva 'm preguntava cuant
val l' assistència. Una persona
y mitja.
- Bris.** Pren, aquí vés.
- Germi.** També he portat la maleta.
- Bris.** Sí, ja ho sé.
- Germi.** Dicte, que he portat
la maleta.
- Bris.** Té cinquè céntims.
- Germi.** ¿Aquests cinquè céntims, serán
per haber dut l' equipatge
de casa aquí?
- Bris.** ¡Homes, es clà!
- Germi.** ¿T' son tots per mi?
- Bris.** Per vos.
- Germi.** ¿De modo, posdin per als,
que si ara trobo al senyor
no hauré de ferri part
de aquests cinquè céntims?
- Bris.** No, homes.
- Carm.** ¿Qué es mesquí?
- Germi.** *(Ronyda més gran!)*
(Germi se'n va).

ESCENA XVI

CARMELA BRISALL.

- Bris.** (Gaspa pabilla, axeridat,...)
- Carm.** ¿Y don Joan?
- Bris.** Aviat vindrà,
mentres tant li pech doanç

la bevinguda. Se oblidà
molt del poble, perquè porta
muj anys sense venir-hi.

Bris. Si,
més endavant vull que aquell
me lligui lassada lòrica;
y si realiso 'l projecte,
y 'l que he pensat me surt bé,
al poble m' establire.

CARM. ¿Com podríà estar subjecte
a un poble tant petit?

Bris. L'amor té 'l gran privilegi
de que tot hermos se vegi.

CARM. Segons sembla, ja ha contret
compromís.

Bris. Del tot segur
no n' estic. (¡Y cuant m' agrada!)
CARM. (¡Y que ha de ser disgraciada
la dona que 's casí ab ell!)

Bris. Tinc diners.
CARM. (Mes no tens cor)

Bris. Tinc camps y viñetas, molta bens...
CARM. (Mes no tens bons sentiments).

Bris. Ara sola busco l'amor
de una dona.

CARM. (Ab ironia). ¿Pubilita?
Bris. Ho esdevina.

CARM. Pocque si es
rica, farà més lo pès
l'amor. ¿Ho es axi?

Bris. Carmela,
a bruma ho pean.

CARM. ¡Ob, no!

Bris. Sí.
CARM. Y parlo en senz.

CARM. ¡Ob, ja, ja!
Bris. già sembla?...

CARM. Que 's vol casar.
Bris. Es cert.

CARM. Mes no sab ab qui.

Bris. Si, ho sé. Vull que siga hermosa.

(Avansém mes). ¿Qué diràs

- si aviat pel públic corria
que vostí 's cosa?
- CARM.
BENS.
- BENS.
CARM.
BENS.
- CARM.
BENS.
- CARM.
- BENS.
- CARM.
- D. JOAN.
- BENS.
- D. JOAN.
- CARM.
- si es cosa
molt natural.
- Concessió
la maria. «Vostí 'm dirà
qui es ell?»
- «Sab endavant?»
«Crech que ell»
- Donc ho 'n parlem
més.
- («Sent la meva dona!»)
M' ha fet ditzois al parlar-se.
- «Com?» («Se voldirà enamorarme!»)
(«Miserable! ¡Foca bona!»)

ESCENA XVII

Dins. D. JOAN.

- D. JOAN (Ell s'ha acabat la alegria!)
BENS. Aquí 'm té, don Joan. «Contentava
ab ell»
- D. JOAN Brissall, suposeva
que vosta no fallaria.
Carretera, hem lograt el di
que aquell senyó li cosa wings,
Desposho tot perque tinga
lo que ell mereix.
- CARM. Ving allí.
(Carmela se 'n va per la dreta).

ESCENA XVIII

BRISSELL, D. JOAN.

- D. JOAN Dia lo reflein que 'la mala frago
coaré passarlos aviat.
Parlem tot seguit.
- BENS. Parat
me deixa, don Joan. Deis pagos
rés he dit.

- Mes ho dit,
perque es vosté l' acedador.
- Bris. Y callo.
- D. JOAN Mes, jo l' deudor,
si bé que passat demà
veus lo plasso. No he pogut
los venir mil durcs reuni.
Si vosté vol, ja puch di
que per sempre estich perdut.
- Bris. Perdot, si; si jo estareis
la corda.
- D. JOAN ¿La estigarrit?
- Bris. Crech que no
- D. JOAN Y 's convertirà
en capital l' interès.
- Bris. Es natural.
- D. JOAN Y en mi no
sumestar la tormentada,
que aquesta casa arrasada
deixar. Mes un respiro
obtinch. Y en tant, enganyat
un any suda viuré totbon
creyantme ditzida, y 'l nom
d' Arnal sarà respectat.
Respectat com tot perill
en mil. Y avó, menos mal,
mes la falta de l' Arnal
es la reina de la filla.
- Bris. Potsé no
- D. JOAN No puch comprendre
que vol dir. Si m' ayudeva,
Brusell; si no m' ofegava
y 'm donava temps per vendre..
- Bris. No hi haurà necessitat
de vendre.
- D. JOAN Cóm?
- Bris. Ni una palla,
si l' que 'm proposo no falla;
y crech ventho realista.
- D. JOAN No l' comprech.
- Bris. ¡Oh! no m' entremaya!
- D. JOAN Per Deu, no 's bunti de mi.

Bern. Parlo en seriu.

D. Joan. ¿No 'm pot di
que s' proposa? No m' enganyar?

Bern. No, don Joan.

D. Joan. ¿Se complirà
lo plan que portava?

Bern. Començau
per dir-li que avui ho pensava,
si es que tinc que justificàr
per certa conversa que va
una esperança fundada.

Y era la boca tancaida
tardà. No 'm preguntà més.

D. Joan. Lo que sentí 'm matarilla.
¿No pensava ab lo deute?

Bern. Es ciò...
(Com tot lo seu, meu serà
sóls que 'm case ab ta filla).

D. Joan. ¿Cules parlaràm?

Bern. Un supòsit
raig, difent demà, fa molt possible.

D. Joan. Prometien que la terrible
condició que tinc un depòsit
de lo que may ho ha sigut,
s' esborràrà.

Bern. ¿Per què hi pensava?

D. Joan. Perque si vol, vostè 'm liava
el prestat. Estic verat,
Cuan beg, per tot jo buscava
diners, que d' aquell aparo
me tresguessava...

Bern. Li aseguro
que era gràc. ¡Com s' elegava!

D. Joan. ¡Per caritat! Tinc malaltia
l'asma, encara al pensat.
¿Cuin car se paga un davari?

Bern. Totjorn comet una falta,
y si de ella no se 'n veu lliure
A tosa d' or, (menys mal)

D. Joan. ¿Llura? S'entint lo dogal
del depòsit, no puch viure.

Bern. La suma era respectable.

D. JOAN Cerd, y fou amanitllada.

BEN. Un pena, ¿serà tornada?

D. JOAN Pot embargu.

BEN. Es indubitable.

Si un deposit se fingerix
com ab vostè, es cert, don Joan,
que "la que no pegan estan
espantats..."

D. JOAN Perque 's setreix
aquella pena que imposa
la llei al que se apropià
lo que no es seu.

BEN. Y varia
entre presiri...

D. JOAN Horrora
es la paraula. ¡Fa mal!
Classa la sang. Com espantat

BEN. Article cinqu cents cuarenta
y set del Còdich penal.

D. JOAN Estic enterat.

BEN. Si. Comé
penal en tota contingència
d'un negocia.

D. JOAN Y la prudència
aconsella amarrar-se bé;
y aprofitant lo deute
del que can y 's va ofegant,
se "l'treu d' espures, posent
la hipoteca en lo presiri.
Convinguda, que estava cego
casa vaug acceptà una tal
condició, que un criminal
pot ferme semblar. M' entrego
a vostè.

BEN. Don Joan, fa bé
lo meu plus trà endavant
si conte ab vostè, don Joan.

D. JOAN Ab tot lo cor. ¿No sabré
de qui 's tracta?

BEN. Encara no.
(Casta ab la Carme, 'm naro
duenyu de tot. ¿Qui impideixo
podri, encar que vulgar?)

ESCEÑA XIX.

Bris., D. MANUEL.

- D. MAN. Jo...
(Mohiment de Brissall).
 ¿Tú aquí? Jo aquí. *(Un descaro).*
 Brix. Si conocías?
 D. JOAN. D. MAN. ¡Uy! Cuánto seys tú!
 Brix. ¿No esperava
 trobarme aquí?
 D. MAN. No ha costeava.
 Dicħi, que jo desitjaría
 no molestála.
 D. JOAN. No molesta.
 Si 'im paraxat, aixi anini
 à da ordres. *(Entra d la casa).*

ESCEÑA XX.

BRISBALL, D. MANUEL.

- D. MAN. (*S' assesta, mira sonrient d Brissall, que també l mira. Escena suelta*).
 Encantad,

esplècias que vol di questa
 transformació, que s' diari
 n' sol veure, que de tú
 que està allí don Xingħi...
 Brix. N' ha dei un dos propietaris
 y si allí ta anomenaven
 F' Encantad...

- D. MAN. Ab molt motiu,
 y lo que era lo men diu,
 porque per tot te trobaven
 y sobravas. Seq' recorda...
 Brix. Don Manuel, de temps passats...

- D. MAN. ¿Mo 'u paridha mis?
 Brix. Olvidada.

- Ross. Li demasos quedin mortis.
Podrien perjudicarme,
y no ho voldrà.
- D. MAN. ¿Jo? (May, home!)
Ross. Y que no 'm fasas cap bromsa
d' aquella tempe. Pense començar,
y al present m' atunch, que es bò.
Dels temps passats no 'n parlem.
- D. MAN. O bò! Is esblanquissarém
perque perdin la negri.
Contam com t' ha previngut
lo caudal.
- Ross. Cun vaig vestir
de la Argentina, tenia...
D. MAN. Una dos cents dures, sortit
lo que 't varem recollit
per ferre mexcar. No fan
cap riquesa.
- Ross. Es que 'l dinet
es un camp; atemil bò
y veureu l' que va donant.
- D. MAN. La sud, del treball esencia,
donà el dinet flairò bona.
Lo seu ce, diguem, queu dura
tat de plors, que a la consciència
ellegir?
- Ross. Ja 's està de sobras
que, si te crechs d' un apuro,
tempre 'l que deixò asseguro.
- D. MAN. Ju sé que ets l' Escrivanya poltrons.
Ross. Don Manuel, dirme tal nom...
D. MAN. No l' he inventat gens ni resca.
L' he sentit, pasq; te l' apliquen
en aquest poble, totjhom.
Finalment te parlarem:
avans que aquí 'm conegessin
per tal, voldrà 'm diquessem
amb avall, l' Escrivany.
- Ross. Quatre de negoci. Al meu
vaig dret; y com a ningú
dech comptes...
- D. MAN. N' estàs segur?

- Bris. ¿Qué pot demanarment?
 D. MAX. Deu.
(Pausa).
 Que 't casas m' has amonat:
 ¿Qui 's casa ab tú?
 Bris. M' 's repare
 burla en la pregunta.
 D. MAX. ¡Y era!
 ¡Burlesme jo!
 Bris. Molt aviat.
(Provocativ)
 ho sabrà... ¿No ho endevina?
(Burlesa).
 Entrat à la casa Arnal. (Orgullo)
 orgullós y 'l cap ben alt...
 D. MAX. ¿Tú...
 Bris. Jo! Aquell de la Argentina.
 D. MAX. ¿Tú casar-te ab la puebla?
 Bris. No comprenguis tantís sorpresas!
 D. MAX. Perque no sabrà qu' es promet
 si tempt.
 BRIS. ¿De don Joan la filla
 promet? ¿A qui?
 D. MAX. A n' en Jaumet.
 Bris. ¿Lo metje?
 D. MAX. Sí.
 Bris. (Llamps y tronos)
 D. MAX. T' enfadas, mes no 'm respon...
 Bris. Sí, respondoch, dientch que aquell
 costum no irà codenant.
 D. MAX. Tú creus impedirles?
 Bris. Sí,
 ajedat...
 D. MAX. ¿Per qui?
 Bris. ¿Per qui?
 Pel seu pare.
 D. MAX. ¿Per don Joan?
(Pausa)
 Si no estás boig, m' esperveré
 lo que dius.
 Bris. Vosalt sabrà.

per què. O bé m'ajudarà,
o la desbona li espéra.

D. MAX. *¿A l' Amal?* (Sorpresat).
Boris. No pot né vol

contrariar-me à mi; y per què
per en Jaume, ell, que si n'
es lo fill d'un cuairevol.

D. MAX. *[Alto squil. Partes de sobras.]*
(Indignat).

Humil en Jaume, no té
cap parent Escabaud,
cap pareat Escanyapobres.

Boris. *¿Qué! vol di xo!*

D. MAX. Voi di xo...
(Comùl brancó).

Ròba que s'ha acabat aquell
punt. *¿No voleu un cigarret?*

Boris. Mal profit li fent. No.

(Se'n va).

D. MAX. *[Sempre i matant j'quin pilet]*

ACTE SEGÓN

Sala d' antiga casa palau. Posta al fons, que en la de la esquerra, portant a dreta y esquerra, que són d' habitaçions. Una taula al mig. A les parets quadres amb jofla. Cadira, un canapé, algunes vistes y mobles y accessoris de tal llar.

ESCENA PRIMERA.

BATLLI. present xocolata, sentat a la taula. La SECRETAIRE, la presenta. LLIURA. Batll, AMBROS, als dos, plomes y paper.

AMBROS. Aquí ho tens tot per escriure.

BATL. Deça davant de la taula.

Ja t' dij, Llissa, que t' estimo...

LLIURA. Tú ets massa vell, y jo massa
velle.

BATL. T' estimo, Llissa,
que m' haga dot xocolata.

LLIURA. ¿Estavaś en deyr?

SECRET. *Oui*
Si ja he començat set vegades.

LLIURA. ¡Això, miuyó! ¡Quin pedró!

BATL. No l'creyu: no han sigut set dies.

AMBROS. ¿Serà en?

BATL. Sis, potser sí.
A la cinquena estenguda
y un xic de pè.

- SECRET.** Un bon crostó.
BAT. Prenc la bacina, y à casa
 del Notari, à qui he trovat
 que menjava una tornada
 al matigat. Si t' convédes
 qued has de fer?
- AMIGOS.** Menja y di gràcies.
BAT. Es lo que he fet, y he menjat
 un parell de terradissus.
 Ademàs al Notari, surtó,
 y al travessar la plaça
 veig que s'menjava 'l flaqué
 una coca calderonada.
 —¿Vols probarla? —Responhem;
 j'podrà ferch un desseire?
- AMIGOS.** Què es cas d' això? Vinga y menjo.
BAT. Es lo que he fet. Remallades
 en un gotet de vi rosat,
 he aferrat als molts gots
 d'ocells. A casa arribó,
 m' estabordó 'l xocolata,
 y cap aquí tot seguit,
 per si volla aferrary
 aquell senyor, ni 'm convédes,
 y la gent ben educada
 entre un desseire ó un bon tip...
- AMIGOS.** Recull lo bon tip y...
BAT. ¡Hatchet!
- Es lo que falg. Y què es bo,
 y que es bo aquest xocolata.
 ¿Y don Manuel?
- LLUISA.** Del seu cuarto
 no he sortit.
- BAT.** Si demanava
 berbere...
- LLUISA.** Descuida.
- BAT.** Tú, exeria.
- LLUISA.** ¿Què 't proposas?
(Lo Secretari s' assaixa)
- BAT.** Veig que s'han
 una crida, que al vení
 he vist que alguts no escombezaven

lo caurà, y jo vull qu' estiga
net lo poble. No m' agrada
que 'ns duguin bruta.

SECRET. Quan volguda.
BAT. Meno jo, del poble Batlle...

Batlle escrivíu ab llletres grosses.

SECRET. ¿Molt?

BAT. Com més milló, y ab H.

SECRET. ¿Com ab batxes?

BAT. Pà respecte
posh ab batxes les passades.

SECRET. Pà riore.

BAT. Niugó se 'n situ
may de mi.

SECRET. Si la gramàtica...

BAT. ¿Qué gramàticas y gramàticals
¿Els cala d' soch jo qui mana?
Ara 'n vall dos posh le una
à devant, al final l' altre,
perque un arreplec com jo
té marrat tenir dos batxes.

SECRET. Per mal ray; si 'n volé tres...

BAT. Ja n' hi ha prou ab dues.

SECRET. Masca.

BAT. Meno jo, que qui no tinga
ben net lo devant de casa,
pagará dos rals de multa.

Escriu. Vayhem com bo engalins,

SECRET. ¿Multa ab batxes?

BAT. Suplementals:
no està per batxes qui paga.
Sobre tot que aquell tonyot
no cridi per afillar-se
à l' altre barbè, puig forta
xad per mi en gros desatre.

ANIBALS Un gran desatre pel poble.

BAT. Y per la meva batxeca.

ANIBALS Parlas clà y sense fil embuts.

BAT. d' aquell regalo de mi
pessetas...?

LLEIDA Ja ho crech. La guarda

don Joan.

BAT. (Y qud rich deu ser!
Mil pesetas! Si 'm donava
mil pesetas, dos centis duros,
T' admetava...)

AMERÓS ¿Ab dues batches?

BAT. (Qué ab dues batches! Ab dos mil;
les que volgades! Li tallava
les cabells, les ulls de poll,
les unghies, y...)

SECRET. Ja acabada.
està la crida.

BAT. Sortim:
sé a banc! I nunci, y li manxa
que tot seguit se 'm presenti.
(Se 'n va 'l Secretari).

Ja 'm donaré una pausa.

(Se 'n va).

ESCENA II

LLETSA, AMERÓS.

LLETSA (Ja s' ha llevat dos Marçals?)

AMERÓS Y li he entrat lo xocollate
ab marçop.

LLETSA (Y en Brissell?)

AMERÓS Bof, perque la nit l' ha passada
sense acudir l' ull.

LLETSA (Pobet home!)

AMERÓS (Sabéu que ha passat?)

LLETSA No; parla.

AMERÓS Que qui portava als tocinos
la oïda, ha deixat passada
la gibrello ab menys, fora
del corral, y com la gata
los apretava y sentien
la oïda del menys, e mordades
volien obrir la porta,
grunyint tant, que no deixaven

dormí a en Brissell, que te l'envi-
dament. (Quina sàrriada!) (Riu)

Lluïsa (Bon!

Ambros Eis molts tots plagats,
com tòi lo batjol, tocaven.
¿Qui baixà el vest?

Lluïsa Vos à asberho.

Ambros Y la veritat es, que encara
que ho sabem, no ho diriam.
¿No creus?

Lluïsa No.

Ambros Si os escafa
la riuella per sota l' aigua.

Lluïsa Poen solita: Surt y 't passa
per casa de l' adroguer,
y porta almèllas torrades.

Ambros Està molt bé. (S' i va).

Lluïsa Escollit, home.

Ambros (S' mira).

Escollit.

Lluïsa Porta avellanes.

Ambros Avellanes.

Lluïsa Y seccala.

Ambros Seccala.

Lluïsa Y borregos, passa...

Ambros ¿Y qué mes?

Lluïsa Pebre vermell.

Ambros ¿Y qué mes?

Lluïsa Y nou moscada.

Ambros ¿Y qué mes?

Lluïsa Porta bol-dos.

Ambros ¿Y qué mes?

Lluïsa Res mes, per ora.

Ambros Almèllas y macastrons

y seccals y nou moscada,

passa y pebre vermell

y borregos y avellanas.

¿M' oblidó de res?

Lluïsa De res.

Ambros (Mentre surt dins)

Y borregos, nous y pastissos

y bol-dos y seccals,

canyella, almàffas torradas...

¿M' heu dit canyella?

- LLOUISA. No, pebre.
Avís dels Pebre, pebre y nou moscada
(Se'n va).
- LLOUISA. Pròx que 'ls sentia als tocinos!
Hi està bona seremaria
Ja que he d'arribar en Bejaia).

ESCRINA III

LLOUISA, D. MANUEL.

- D. MAR. Molt bon dia, Lloisia!
- LLOUISA. ¡Calle!
- ¿Ja ha començat? ¿Veig la juler
que sols hi pren chocolate?
¿Què més menjarà?
- D. MAR. Res més,
que ab lo que he pres, ja 'n tinc massa.
- LLOUISA. Si es molt poch! ¿No 'n menjarà
una costella a la brasa?
- Si.
- D. MAR. No.
- LLOUISA. Si li menjarà.
- D. MAR. Per Deu Lloisia, que and passa
de mida. A fe 'm mataré
tots, si fossa d' obsequiar-me. ||
Sembla que jo sigui una oca
y que volg a engraxarmi.
- LLOUISA. ¡Quin escudell! ¿Hi està bé?
- D. MAR. Qui no està bé a sequent cap?
- ¿Hi ha molt temps que hi sou?
- LLOUISA. Setze anys
- D. MAR. ¿De cuan jo no va començava
la carriera?
- LLOUISA. Si senyore.
- D. MAR. ¡Si 'l vegessin los seus pares!
- LLOUISA. ¡'Obres pareg! Si visquessin
y vegessin al seu Jaume
tot un metre, y 'ls hi dugueren
que ab la pell dreta 's casa

de l' Arnal, ja de ca l' Arnal
no ho creurem, que es molt alta
la casa Arnal, la més rica
de tota aquesta contrada.

Mes en Jeanne es un gran jove

D. MAN. M'ho sembla.

LURSA. No te cap faltar
y com à metja, quinà metja!
te un cop d' ull que may l' enganya.
Pous malalt y veuré
com ho cura.

D. MAN. Moltes gràcies.

¿Y l' seu pare?

LURSA. Un gòtan home,
molt honest, mes las desgràcias
lo varen rejhutar poch menys
que a temir que posseir gana.

D. MAN. ¡Pobes Joseph!

LURSA. ¿Qué potser
l' ha conseguit? Com seaba
de di l' seu nom.

D. MAN. ¿Y als seus avis,
los heu alcunat?

LURSA. Ses carers
estich veient: dos vellats
exercits, qui en la companya
del fill vivien.

(S' assenta prop la taula. Lursa
dreta al altre costat).

D. MAN. Contíume
si l' ha trucava bé.

LURSA. Bis trucava
tant be, que sempre per ell
fou la primera mossada.
fallava pa pe l' jove,
mes pelà vella no escassejava.

D. MAN. ¡Bon fill en Joseph!

LURSA. Bon fill
Que Déu lo tinga en sa santa
glòria.

D. MAN. Així siga, Lursa.

LURSA. En riu se semblaiva à l' altre.

(Pausa).

D. MAN. ¿A l' altre?

LLEISA. A aquell que fugí
abandonant els seus pares.
Si es mort, que Deu lo perdoni,
y si es viu, que Deu lo valga.

D. MAN. ¡Que Deu vos racótili, Lleisa!

(Pausa).

¿Vivien les vells encara
com nasquè en Jaume?

LLEISA. Li eren
padrins, y tant l' estimaven,
que era dia de gran festa
cuau lo sin jo 'la li portava.
¡Que era axent en Jaume!
Cabell llarg de les canes
del seu avi, a qui les fuisse
per sé saltit al set, tornavien;
l' avia, plena d' alegria
les manetas li agafava,
y menjantinal à petites
los dos vellots li cantaven
l' "Arri, arri borriquet!"
y ab la boca oberta 'ls parés
lo rebreien y tots rayan...
Y, ja ven mi entremesch, ore
al recordarho.

D. MAN. ¡Dixosa
vos! ¿Ho havéu visto?

LLEISA. Si. ¡Com passa
lo temps! En Jaume 'no recorda
tots los morts d' aquella cosa.
¡Pobres vellots! Ells moriren
ab una sola recerca.

D. MAN. ¿Quins?

LLEISA. No tenir notícies
del fill perdut, ¡Per gran taifa
la que cometé fugint
als dotze anys de casa 'ls pares!

D. MAN. ¿Y abóta va anar?

LLEISA. Sola Deu ho sab.
Per noualtres aquell acaba
la història, per que res més

d' ell s' ha subit. ¡Be 'n parlaven
los vellots!

CONTUMO, Llúcia.

D. MAX. (Deu Mançol, què he 'la veng ass!)
 LLÚCIA. Veig la casa pobre y vella;
 damunt la porta, una pareta;
 desota la parra, un banc
 host los avis s' assentaven,
 banyantse en les ràfges del sol
 que als dos vellots revilitava;
 y en tant que la caderuera
 l' escayola esclobellava,
 la geseta y la marruca
 a prop del banc s' ajocaven.
 Poch a poch, tant si volien
 com si no, la ulla s' apartava
 de la terra; y sempre amunt
 la mirada anava, anava,
 fins que perduda en l' espai,
 allí en les nuvols treballava
 la imatge d' aquell fill perdut,
 la imatge tan estornada,
 que llany, molt llany creyan i cure,
 perque en lo cor la portavau.
 — No tornaré, l' vellot deya,
 no 's recorda de 'la seua pare.—
 Potser sí,—deya la vella,
 semblant aenginta les paraules,
 — Potser totes, i repetí
 aquella amorsa mare,
 perque les meses no perdes
 may del mos, may la esperança.
 — De nosaltres no 's recorda.
 — Jo crech que sí, replicava
 la vellota.— ¿Com no ha escrit
 si 's recorda dels seus pares,
 una cartilla, una tant sola?—
 L' avi deya.— Bé, una carta
 es cosa de molt d' empunya
 per aquell que no sab gaire
 d' encunyar.— Callava l' avi
 y també callava l' onia;

y en tant que 'l sol à la posta
 poch à poquet davallava,
 allí vayan en los lluhemis
 darrere del jorn, la matxa
 d' aquell fill tant desejat,
 d' aquell fill ab qui pensaven,
 y cuan juntanties ab la fosca
 lo són só de la campana
Angelins dies, 'la vella
 s' assevaven y ploraven,
 y—;Per ell—deyan plorant
 al acabar la pregana;
 porque un jorn retornà al poble,
 porque tornà a nostra casa.
 Al cel sigan

D. MAX.

¡Al cel sigan!

(Pausa. Molt commoguda abdiga).

ESCENA IV

Diss., CARMELA.

CARM. ¡Qué estás callada!

D. MAX. Sí, parlavam
 dels que ja han mort. ¿Y 'l seu pare?

CARM. Ha sortit de bon matí,

El sol pendre una moçada
 al nucreix, y se'n va.

¿Y vosté, ha pràx xocolata?

D. MAX. Sí, Carmela. Quina prà
 té totjorn a aquella casa
 de que 's tinga gana.

LURSA

Carm.
 No volérem que 's passi gana,
 (tant exceptiu dels tossans
 perquè dongut serenata).

CARM. ¿Hi desembarà?

D. MAX. Molt rebí;
 he passat d' una turada
 tota la nit.

ESCENA V

Dia. AMBRÓS als paperins, després BRASSALL.

- AMBRÓS Ayudáume,
d si no se'm cosa la corga.
LLUISA Pròstia aquí, i veus-ho entrant
poch a poch.
AMBRÓS Les avellanes,
(*Descaixó damunt de la taula*)
les torregoses, paçots, noix,
y les admetilles torrades.
LLUISA ¿Qué es aquesta paperina
molt més grossa que les altres?
AMBRÓS Son bolardos.
LLUISA ¡Ah! Es vintat.
(*L'hourd pressa y la deixarà damunt de la cadira que estàrd apropi
de la taula*).
Ves enbrancho. (Aquí ve l' altre).
(*Ambrós auïrd y envidri, entrant
los paquets*).
(*Suri Brassall, 2.º, esquerra*).
BENI. Tinc totjorn molt bon dia.
CAROL. Tari se lleva.
BENI. Y tinc encara
molta son.
CAROL. ¿Que no ha dormit?
BENI. Potsé una mitja hora escasa.
CAROL. ¡Y asid!
BENI. Uns malchits tossinos
que plens de fèm grises i clavats,
y embostien una porta,
y semblaiva se amontava
tot lo poble. ¿De qui són?
(*A Ambròs, d qui li estapa 'l riu-*
rgi).
AMBRÓS ¡Jo! 'm voldu més serio encara!
CAROL. (Ja la ha fet aquesta Lluisa!)

- LLUISA. ¿D'onha ha tingut serenata?
 BERN. Serenata? Terrení/mol;
 temps y trons y tempesta
 pluja!
- CARM.
 LLUISA. Ay, noya, cuant ho sentjo.
 BERN. Axis que l' dia apuntava,
 obre la finestra, mire,
 y veig de tanta gaudia
 la casa y molta. Ja ho crech!
 Dicò a vostè, que se n'obljava
 fet espessament.
- AQUÒS. (Suposat
 que el pensatxo no s' enganyava).
 (An. tú, riure, cap a dins, perque si l' veulen, s' enfilan).
 LLUISA. ¡Fet espessament! No ho cregut.
 BERN. ¡Que ho de creure! Era tancada
 del corral la porta, y prop,
 tocantla, una gitanella
 de menjá. Com als tot-sots
 los apretava la ganya
 y sentian la ferida
 del menjá, dabau mordades
 a la porça del corral
 brancant de fer.
- LLUISA. ¡Ja es desgracia!
- AQUÒS. Y quai dorm?
- BERN. (Ningú; Ningú)
 No 'm pach tenir dret. Se 'm canvia
 les camas. (S' assenta davant
 dels boladors).
- LLUISA. Eh!
 BERN. ¿Qué es això?
- (Davant un salt y agafant la paperina,
 d' hour caurdu trossos de
 boladors).
- LLUISA. ¡Són boladors!
- BERN. ¡Què es gracia!
- AQUÒS (Ríent).
 No es gracia, que es una ferida.
- BERN. ¡Això 't fa muri?
- AQUÒS. No; era
 ja estic séco.

- CARM. Asabéu peremptie.
 LLUSA. No 'm puch tani 'l rure. (*A Carmela*).
 CARM. (*A Lluïsa*). Calla.
 Lluïsa. Ambada. (Si no sortiu
me comprem en d'alt). Acaba.
 BRIS. (*Brisa al Carnetx*). Carmela de-
sínterà parlar.
 CARM. (*Síntera*). Cuan vulga.
 BRIS. (*Síntera*). Am,
si pot ser.
 CARM. (*Síntera*). Cuan esdevenen
tornar.
 BRIS. (*Síntera*). Vosté es qui mana.
 (*Carmela, Lluïsa y Ausriðr s'entren dins les paperinats*).

ESCENA VI

D. MANUEL, BRIBSALL.

- D. MAX. ¿Ja anem als secrets?
 BRIS. Ja ho veu.
 D. MAX. Sembla que la cosa avança.
 BRIS. Per mes que vosté se'n burli.
 D. MAX. (Veyíem si trèch l'augua clara
del secretx). No m' en burlo.
 ¿T' ha passat l'ensoridor?
 BRIS. Passa
molit aviat.
 D. MAX. Y me 'm alegre,
perque, cregus que pensava
haveres està sensa volgutx.
 BRIS. Si me ofengud, perque 'm parla
com si encora a la Argentina
estigués fet una història,
voste molt rica, jo molt pobret.
 D. MAX. Y d'altres tempa, altres tocates,
perque era ets rica, y podrà
si volta, endeguar la casa
dels Arnals. (Ja he tini l'au).

- Bris. Si, podri.
 D. MAN. (Ja he vist la escala).
 (Chocantell). Deu ser grossa
 la cambiat.
- Bris. Molt m' estranya
 que estiguis enterat.
 D. MAN. :)S' sab
 tot lo que 'm proposoi aGalias?
 Bris. ¿Pots vol enmallevarli...?
 D. MAN. (Ay, benfit, si a l' am te claves
 + semic jo té res!) No dihs
 que si m' que no. Aquí 's guarda
 reserva, com tu.
- Bris. ¿No sab
 lo que 'm deu?
 D. MAN. Pans una mella.
 Bris. Vint mil duros.
 D. MAN.)D' interessos?
 Bris. Y capital.
 D. MAN.)La montanya
 desben ferla 'ls intercessos?
 Bris. No tant exagera meus,
 No son forts.
 D. MAN.)Un dolar?
 Bris. Un tres.
 D. MAN.)L' any?
 Bris. Al mes.
 D. MAN. M' equivocava.
)Trenta sis l' any!
 Bris.)Molt li sembla?
 L' interès, les circumstàncies
 lo fixen.
- D. MAN. A ca l' Arrel
 hi ha bons.
 Bris. Ell necessitava
 dinars depressa, al moment
 per contenir atacassos...
 D. MAN. Capitalitzava l' espai.
 hi anomenava, senyales
 al total lo trenta sis
 per cent, y redonquada
 queda la cosa. Està entrat.
 ¿Y quin recurs li quedava?

Bertr. Don Joan se veys perdut.
 D. Max. (Ja pica). Diga! tú 'm salvas...
 Bertr. ¿Qué habis de fer? Piguets...
 D. Max. (Pica molt fort y s' enganxa).
 (Saha sé tot! ¿Y tú?)

Bertr. A la fosa,
 porque 'ls diners li deixava.
 Vega si ho sé...

D. Max. (Ja has caigut).
 Veyim si ho sabe ben casete.
 Bertr. Veuve don Joan, s' enmora
 com un ximple.

D. Max. En la parola.

Bertr. Una dona que t' entregà
 no pot sé bona ni honrada;
 y don Joan caigut en los llatos
 d' un ser vil, que l' explotava
 fentli fermé debitors,
 ferme passar per casada
 al ell, que a tot consentia,
 paix cego en als reparava;
 y segui demandant l' una,
 y continua donant l' altre,
 fins que al acabave 'ls cuartos
 comessaren les beralles
 per ellim, aquella dona
 romp ab ell y l' amenassa
 ab l' embarg, si 'ls debitors
 no satisfa...)

D. Max. Y ell s' espanta;
 ben que la fira s' esten...

Bertr. L' esclatós, perdre la fira
 m' aqui en lo poble averiguan
 lo qu' ha fet.

D. Max. Veniu tú, y 'l salvas
 d' rabi del tres per omí
 al meu. ¿Y posser pujava
 la constàt?...

Bertr. Set mil duros.

D. Max. D' això ill...

Bertr. Complirán era
 deu anys.

- Boris. *Y s' han convertit
en vint mil?*
- Boris. *Cóm no pagava
mey cumplir los interesos...*
- D. MAN. *En l' fit de contas y saldes,
y t' quedas ab bens y moyas,
is es que ab la Carmela t' causa.*
- Boris. *M' hi casaré.*
- D. MAN. *No t' enfades:
nos sembla que et's más carolla
t' encara qu' aquella dona.*
- Boris. *Don Manuel...*
- D. MAN. *Bé, si te enfades
no he dit res.*
- Boris. *Es un negozi.*
- D. MAN. *Y li traxis fins les estranyas.*

ESCENA VII

Dona LLUÍSA ab lo sociolis, lo BATLLS,

- LLUÍSA. Aquí portó l' xoculatge.
Si t' vol al cuarto...
- Boris. *Aquí l' prench.*
*(Lluïsa lo deixa davant de la taule
y Brissall s' assesta y lo pren).*
- BAT. *Cuant m' alegré de trobarlo!*
Mei descansat? ¡Bé!
Jo, bé, gracies. M' en alegra.
Aqui vindrà al seu servei.
- D. MAN. *Qui sou, bon home?*
- BAT. *Cuidado*
no soch bon home.
- D. MAN. *Seriu*
un home dolent.
- BAT. *Tampoch.*
May be estat home dolent.
- D. MAN. *Doncs ho sé qui sou, no qui.*
- LLUÍSA. *E...*
- BAT. *Cuan perle sangü 'm peón
la persona. A mi ja 'm cocida.*

que l'honor no té vestit
de conegut.

D. MAX. No, no 'l finch.

BAT. Soch lo batlle.

D. MAX. ¡Ah! ¿Y qué més?

BAT. Y aquí he vingut a així,
com arcaide y com barbd,
ma molt certa insuficiència
y 'la meua molta conegut.

D. MAX. ¿Com ditzo?

BAT. Com parlo ab finura
com may ningú m' entén.

Vull dir si vols que l' aixeyti

D. MAX. Ja sé que s' pel y s' repel,
arcaides y coneguts
aixeytan a molta gent;
mes si sabia que s' feya,
no sabia que s' diguda.

LLUÍSA. Ja que...

BAT. ¡Pels callar, Lluïsa!

Pels tò molt vulgarment,
y a un senyor com lo senyor,
que es senyor de cap a peus,
que senyorexa ab la cara
y senyorexa ab los fets,
com lo senyor se li pels,
perquè es senyor que ho mereix.
¿M' explico?

LLUÍSA. Si, com lo Nisherro.

BAT. Jo soch arcaide y barbd.
L' arcaide dexta la verba,
y la naranya ara pern
lo barbd, per oferir
lo seu serveys.

D. MAX. ¡Aixeytím!

BAT. ¡Aixeytím! Si demà casa
els seus fills y ningúts nets,
els seus nets podran contar,
quan vingueen les nits d' hivern,
en què s' contan les rondalles
materies baixa fort lo vent
y cau la pluja menada.

y petan de frat los dents,
que he tingut l' honor y l'honneur
de que un batlle l' atxivia.

D. MAR. Ho faré posa en un quadro.

BAT. Y si n'hi un retrat meu.

D. MAR. Veng que sou, Batlle, un gran home.

BAT. Vosté també un gran home es.

D. MAR. Ho són los dos.

BAT. L' un y l' altre.

D. MAR. ¿Així s'atxivia?

BAT. [Atxivia]

(Se 'n van lo Batlle y son Mamen).

LLUISA. Veng li dubbi aygen calentz.

Tot això returat. (Preng lo serv-

ery del xocolata y se l' emporda).

ESCENA VIII

BRISBALLE.

Bat. Molt tarda, y proupieté del dubte
vull sortir, que si en Joamet,
que no té rà, los meus plante-
tant madurats contraries,
seria capès de tot.
Ellauré fet tant y veçat
desvençat lo meu somni
d' amboç? No 's desverràix,
que don Joam ha de caix.
No hi queda altre remey.
Ja sé l' secret d' aquet ducat,
que es tant vergonyida per ell.
Ja feli que la Carmelina
se casi ab mi, y ademés
està obligat a estregirmec
dents, porque l' plasso venia,
des mil diesca d' un dipòsit,
y no tenimós, ha prà
lo que no es seu y guardava;
ha robat, y ve li lloç,
y encara qu' aquet dipòsit

es físgui, en los paperí
lo contíni constí, y va
d' pressar soni ranciy.
O'l presari ó 'm pres per gendre.
¿Qué recilar? Jo són,
senyor de la casa Arasí,
que sentí, petinet,
estremecir com si fia
lo palau dels nostres reys.
A tota vos tinc aquí al pany,
y tot està à favor mea.
Ja veig venir à la Carmeta.
Parlem ben clí y acabem.
Bona senyal, porque l' cor
m' més nu menys glorieix,
y es bò tractar de negossis
ab lo cap y l' cor ben trats.

ESCENA IX

REISALLE, CARMETA.

CARM.
Bris.
Dispensi, si es que he tardat.
Com l' esperava impacient
per seguir aquella conversa
d' altí...

Bris.
Bris.
Carm.
Té la memòria molt llaca.
No l' estranyi. Tant que fer
hi ha en diades com aquesta,
que entre atendre als forasters
y preparar l' necessari,
com bufant a' en passa l' temps.
No m' entén.

CARM.
(Prou t' entenç, mossa.
Veurás com t' aturrai
tot seguit). A sedó alegren
que ocupid lo pensament
tinch, y es cosa natural,
perque 'm case ab en Jaumet,
lo metja. ¿Qué no li sembla
que faig un bon casament?

Lo pare l' veu ab molt gest,
nosaltres nos estimem
y esperem ser molt ditzosos
ajudant Deus. (Ara s'queix
homent, si té vergonya
se 'n va y ja no 'm dia als més).

Bern. (Sonriu, s' assenta y mira a Carmeita, que no sub lo que li passava)
He compres.

CARM. (Sonriu. Tinc poc).

Bern. Avana de que jo truqués,
vosté m' ha tancat la porta.
¿No es excò?

CARM. Si, y acabem.
Berna. Calma. ¿No pensa invitarme,
Carmeita, al seu casament?

CARM. Bern. Doncha pensava assistir-hi
com novia.

CARM. ¡Pero! No comprehench
com, sen hostot del meu pare,
s' falterme a' situacions.

Bern. (Faltach perque l' estumeix)
Perdon. Crech que no dech,
sent la promesa d' un altre
que li ma fí y ti ma llay,
continua a questa conversa
ni escoltarlo per més temps.
Hem acabat.

Bern. Si al principi,
Carmeita, encara no estàm
Estim el fi, y li demostro
anisme "n.

CARM. (Se dirigeix re-
solta a la porta. Arrossant s' as-
seny, y Carmeita se situa al seu
lloc y torna a banyar poc a poc
d' la rosada).

Bern. Molt bé, y si veu
demà perdut al seu pare,
douguis la culpa vostè.
¿Perdon lo pare!

CARM. Bern. Votiu
salvarlo.

- CARM. ¿Al meu pare?
BEN. A m' ell.
- CARM. ¡Soñar y callar! ¡Quin goig
treball en lo meu sufriment!
¡Torna à sonriure! Bruscall,
del pare 's trista, que ho es
per mi tot. Bruscall, no olvida
que, més en los Perindos,
m' he cridat respirant aires
de tempestat y veient
en l' espai la claritat
ferotosa dels llampades;
y s' equivoca si 's pensa
jugí ab lo pare, perque
resulta estich à arrenegar
lo que té en lo pensament,
qué li confeso, m' enganya,
y l' meu cor omplia de frot.
Sentiments de bona filla
que encara fan creure més
l' amor que sento.
- CARM. No 'm perdi
d' amor. Del pare pastöm.
DRS. Lo seu pice colla arrinat.
CARM. Qui tal cosa diga, roser.
La cosa Arnal no té deutes,
may a ningú ha degut res
BEN. Ha degut, es temps passat,
mes lo deute es temps present,
y la ruma es arribada,
y puja la escala al peu
tant segù, que a ca l' Arnal
entrant demà matí.
CARM. ¿Servirtil vostra de guida?
¡Pobre pare! ¿Qué puch fer
per salvarlo?
- BEN. Ho té de dir
vosté. De vosté depén. (Pausa.
Carmela s' asseuja sobre una
yantar en la taula).
CARM. ¡Pobre pare!
- BEN. No sabia

que al metje tant estimé
y al soberbo m' he sentit
humillat, y al cor mestit
tant m' ha arribat la ferida...

CARM. *(Aixecant y gnyfassant de jir a fit)*

BRI. Al cor? Ja sab hoent lo bñ
M' insulta cuan jú li parlo
d' amor.

CARM. Lò que sent no es,
no ha estat mai amor.

BRI. Sent
lo que vulga.

CARM. Li diré
lo seu nom. Es vanitat.

BRI. Sí.

CARM. ¿Es lo desitj del pobreet,
avuy riche, de dura l' amo
de ca l' Arnal?

BRI. Sí, axó es.

CARM. ¿T de si 'l primó a aquet poble
beat, cosa hoy, era el darrer

BRI. Oh! j'bi j'li ja vnu que parlo,
Carmela, sib lo cor obert.

CARM. Y al mirarlo, d'hore li trobo
vanitat, lo sentiment
d' aixent orgull, mes l' amor,
abont s' amaga que no l' veig?
Vosté i' aquella vanitat
que naix del despil d' aquell
hoy que pel poble oculta
descals, y del jove inquiet
que travessa l' mar buscant
mellor sort; vol, m' exigeix
que l' amor li sacrifici,
amor qu' es una roda, que es
sonni de la juventut,
esperanza que m' ha complert
de goya. Si l' sacrifici
soys, respondui en vosté,
qué hi trobet?

BRI. *Primer respecte*

CARM. Y l'amor; l'amor, j'hoent en
Si no l'sent ni l'ha sentit
may per mi. Si l'sentiment
es altre.

BON. Més tard pot ser
que l'amor....

CARM. La vanitat,
que es terrible q 'is diners
l'apadan.

BON. Salvi si seu pare
ells me permeten. Ja té
explicat quién es lo titol
ab que s'vont 's dingeix.
aquest home decadent,
fins humilitat per vostè.
Que l'seu pare 's perdi ó 's salvi,
tots de vostè dependeix.
Ara penso, reflexiono
Per la resposta viadri.

(Se 'u ud).

ESCENA X

CARMETA.

CARM. Illusions! sou la dormida
d'un sun; brillant flamaada
del dialet, que una bugada
vos apaga. Això es la vida.
He format de ella un judici
exacte: gera alegria
la vida? Això no t'adria
màrit ser ibò. q'Es sacrifici?
Si ho es. Si no, per ventura
lo meu pare, perque ignora
la tristat, perque no plor,
q'no 's guarda till sol l'enterrament
de la ruma? Si l'flagell
del sacrifici s'emposa,
com no he de cumplir senyoreta
sacrificantme per ell,
sent.. ¡Diu del cel! ¡Còm en' englaya!

La idea de ser malit
d' aquest home! «Com podré,
si, al pensarlo, i' soc desmaya?»
«No' jo'n impossible, jo miro
exagerant.» Destraïda
la ilusió cada dia de ma vida
en un instant! No. Delira.
Després de tot, ja ruixa
que vol dir? «Que 'm quedo pobret?»
No hi té rà, si tot me sobra.
Resolta estab. Lluisa. Vina.

ESCENA XI

CARMELA, LLUISA.

- LLUISA. ¿Qué tens?
CARM. Busca à ne 'l seu Jaume.
LLUISA. Deu menys. ¿Qué tens?
CARM. No finch rà.
LLUISA. ¡Oia, oia!
CARM. No 'm pregunta més.
Celia d' un cop y complissme.
LLUISA. Bé, ¿què li ha de dir?
Tú has plorat.
CARM. Me desespero.
Vés, y li dius que l' espero,
que tot seguit vindre aquí.
(Se 'n va *Lluisa*).
Vindrà 'l pare, y si repare
que he plorat, voldrà 'l matiu
saber. El matiu, aquí li diré
Soctius d' aquí. ¡Pobret pare!
(Se 'n va).

ESCENA XII

LLUISA, JAUME.

- LLUISA. Ha estat una gran fortuna.
Jaume, que 't trovis pujant
l' escala.

JAUMET ¿Per què?
 LUISA No ho sé.
 JAUMET ¿Qué pasa?
 LUISA Ella s' ha allanat.
 Calla! No es aquí.
 JAUMET Diguéss-me
 que la espero.
 LUISA Torno aviat
 (Se va).

ESCENA XIII

JAUMET, BATLLÉ, D. JOAN i D. MANUEL.

BAT. ¿L' he aixeytat bé?
 D. MAX. Casí massa,
 porque tant m' heva regalat
 que m' deixó. ¡Sí t' jaumei!
 Perdoai; l' he matejat...
 JAUMET Es una prova d' afecte,
 no es agravi, y favor gran
 me ferà si és que 'm tuteja.
 D. MAX. Gràcies, Jaume. Tú no sabes
 cuant t' ho estimo.
 BAT. Axí s' agrada
 los homes. Si pren veynet
 al poble, lo fag...
 D. JOAN ¿Alcalde?
 BAT. Regidor. No pensó mal
 des de serbo. ¡Pel poble!
 D. JOAN Hi hi qui diu que vas buscant,
 més que 'l bé del poble, 'l seu.
 BAT. Son comunitats, no a fesig cas.
 LUISA (Apart d' escuchar)
 Espera fins que tornin.
 D. MAX. Y seu bé.
 BAT. Vosté ha parlat
 com si fos Simón de Nantes.
 ¿Qué drahlen al dí y al cap?
 D. JOAN Que has fet aguixat al fill.
 BAT. ¿Un pare no ha de mirar
 pels fills? ¿No tota mal pare
 si no ho fa?

D. JOAN *¿Que si teu cunyat
has fet cartó?*

BAT. *Si la dona
no m' desaba viure en pau
demantant la carteria,
diguin tots: que es natural
que un bon marit, desitja
conservar la pau, nombrant
cartó al jutjat de la dona?
He procedit, y es ben clà,
com bon batlle, bon marit
y bona para... ¡Es la veritat!*

D. MAR. Molt virtut.

BAT. *Vosalt demostreu
que 's home molt enllustrat*

D. JOAN Il·luminat.

BAT. *Es lo mateix;
perque aquell que cuatre mil
a m' en dona per la barba,
ha de ser un gran talent.
Vangara a fer té la crida
y que yo s'audi al costat
del nunc, perque s' entenqui
que ho vay iugat ben pet. ¡Y tant!
Y ay d' aquell que ho prengui a broma.*

D. MAR. No os deixeu desacat.

BAT. *¿Com diu? ¿Que 's audi de desacat...?*

D. MAR. Cést.

BAT. *En termes naturals
petit; perque no l' estenchi.
¿Destaca?*

D. MAR. *El eddich pensi
cintiga al que desacata,
¿Vos diuban ximple? ja li ha
desacat.*

BAT. **[Si cent cope
m' ho sento al dia!]**

D. MAR. *No es cas
si os ho diuban com a barbi...*

BAT. *Ara entenchi! M' han desacat
si m' ho diuban com a malheur?
Se ho arribó a sabé avans*

ja foren à la presó
tots los que 's van à afiliar
à casa l' altre berlín.
Vau per si la crida, y ay
d' aquell que a mi m' desí, desí...
Desí. Estich entenri.
¡Ay d' aquell que a mi m' desí!
s' en va à la presó de cap.

(Se'n va).

ESCENA XIV

JAUMET, D. MANUEL, D. JOAN i LAURA

Laura. ¿Qué ha fet don Manuel?
D. Man. ¿Qué ha fet?
Laura. Que à la presó ficari.
à aquell que li digi ximple.
D. Joan. Y al sortit ja li diran.
Calbet enci'l seuyo metja.
D. Man. Es un metge enamorat.
D. Joan. Vosté es casat, don Manuel?
D. Man. Soch viudo. Son temps passava
aquella, en que jo vivia
de la meilà rondegat
y dels fills, que 'm duyan drisa,
y ab ell aquell calor sent
de la familia, mes ara
tan sols neu hi ha als meus voltants.
¿Qué finira es cap la vallada,
Des del coll, la soletat!

(S'assentia entristit).

D. Joan. Perdonem; sense volgurem
recorts tristos he evocat.
D. Man. Recorts de jorts que illesaven
plana de llum, tranquil·la y suau,
com la corrent cristal·lins
que arrengessa 'l florit prat.
Així jo, de la existència
arrengessava la vall,
no gruet may endarrera
la mirada per quitar

si la tierra que aquí
é Espanya, havia deixat.
Ditada era, y era egoista,
perque la dixé fa jaugres;
y quedant en temps setze peus,
no m' quedava ni un instant
per pensar en los que pensaven
en mi, d'ells tan allunyat.
Poi si fou estic de Dau,
marçacel, encar que gran,
perque l' home d' amor via,
l' home via per estimar,
y l' egoista sols estima
en propi profit. Los anys
de la veïllesa comencen,
y quant més necessitat
tinch d' amor, la multitud perdo
y 'ls fills també se m' en ván,
van temí del contingut,
y sol lo vell s' ha quedar
y sent fret al cor y a l' anima;
y la mirada tornant
vers a Espanya, aquí ha vingut
buscant als seus oblidats,
buscant la caló y l' amor
de que està necessita.

D. JOAN. «Y ha trobat?»

D. MAN.

Les creus que massan.

Io noch hont son enterrets
tots aquells que coneixia,
aquells de qui era estimat.
Parlen de cosa alegres.

D. JOAN. Si, parlant, que més val.

Això es la festa. Vinga
a donar un tros y veura
al poble vestit de gala.

D. MAN. Si; això.

D. JOAN (A Joana) Tú també vindris.

LURIA. No, porque era 'l necessari.

JAUMET. Irà a bussejar més tard.

(Se'n vén don Joan y don Manel).

ESCENA XV

LLUISA i JAUMET

LLUISA. (*Presentant la sud d'Jaume*).
¡Jaume! ¡Jaume!

JAUMET.
LLUISA. ¡No m' enganyes! ¿T' has ficat
en lo que ha dit don Manel?
JAUMET. Si cosa me ha fet plorar
quan ab vos del cor sortida
coubava que s'ha quedat
sol en lo més?

LLUISA. ¿Sabe qui es?
JAUMET. No.

LLUISA. El teu oncle!
JAUMET. No 'n tinc cap.
LLUISA. ¡Es ell! Lo rey que fogí
de casa lava als darrers anys,
es lo germà del teu pare.

JAUMET. (*Sonrís*)
LLUISA. Oh, no; m' ho dirà ell
lo cor!

JAUMET. Mandaré que calis
al vostre cor, o 's morir
de vos y de mi. (Carmela)

LLUISA. ¡Prou que' es ell! Ho he endevinat.
(Se'n va).

ESCENA XVI

JAUMET i CARMELA

CARM. ¡Jaume!
JAUMET. Estàs molt agriada.
CARM. Si ho estic.
JAUMET. Y 's ulls reculls
perque hi ha plor als teus ulls
y no veus que la mordis

- acceptengua l' seu pensament.
 ¿Què ha passat?
- CARM. Ferm y sagü
 respondre al interrogatori.
 Jaume, què qui pensas essent?
- JAUMET Estanya pregunta! Ab tu
 Carme, ab la única filla
 de don Juan de cò l' Arnal,
 que 's la casa principal
 d' aquest poble? Ab la pobleja?
- JAUMET Tanta pregunta m' inquiet,
 perque endevinaria 'm costa.
- CARM. La resposta!
- JAUMET La resposta:
 sole me casó ab la Carmela.
- CARM. ¿Y si jo, en lloc de ser rica
 fos pobra?
- JAUMET T' estimaria
 la mateixa; no minbaria
 le meu amor gens ni més.
- CARM. ¿Y si l' meu pare estigués
 arruïnat?
- JAUMET Don Joan, li diu,
 vè a casa, jo no soch ric,
 bont menjan dos menjan tres,
 y allí vosté marçarà,
 y si en cap falta separa,
 disposa com senyó y pare
 y tothom l' obri.
- CARM. Ja no es estimari
- JAUMET D'upatre
 de mi l' teu cor fent-te agravi?
- CARM. ¡Ay! Sentirlo del seu pare,
 amo meu, decepcionava.
 No se com, mes la ruïna
 la casa Arnal enderroca,
 Ara a aquell home, una bona
 altra ha de dir-te vina,
 y gaudia com mes l' amo
 ha crescut ab la goberna,
 més bò com la riquesa
 no l' pot arrancar del cos,

que no conmou la amenaça,
perq' estremabam 'l premis
que pach ja desitjar mea,
si no tenim res, tinc massa?

JAUMET Lo q' has dit, com cap de mal!
Sintre del cap meu rebuny,
y aquí veig la grapa, 'l punt
d' un mal home, de 'n Brissall.
¡Miserable! ¡Miserable gosat!

CARM. Obuda, Jaume. Tinch pò (*Asustada*).
qu' he dit massa en la expansió
del meu cor aribulat.

JAUMET Tot ho comprendash. ¡Miserable!
Ahont ell va, la reina hi corre,
heat posa 'l peu, tot s'encosta,
rèt del que toca se durable;
y víctima de la usura,
condenada a etern martir,
ha pensat en son deliri
le a aquella pobre criatura.

CARM. Pujan la escala... Aquí venen.
M' en vaig, que si no'veurian
y te mes a ulls les hi dirian
qu' encara llagrimes tenen.

(Se'n va).

ESCIENA XVII

JAUMET y BRASSALL

JAUMET ¡Eh! Aquest home volia
robarme ditsa y amor,
y si m' arrancava 'l cor
axò à m' ell, què li faria?
¡Miserable! Ell sol, sangl
es capis de tan de mal.

BRAIS. (Parla sol) Mala senyal.

JAUMET Y al parlanchí, penso ab ti.

- Boris. Caldado, perque he sentit
una partula de ofensa.
- JAMMET ¡Miserable!
- Boris. Si.
- JAMMET Doncs pensa
que no arriba lo que he dit.
S'expressi 'l quanyseny que inspeix
a un home honest del meu nom.
De much blava, són totom.
Io pech qu' est, y el molt qu' aspina.
- (Moviment de Jammet).
- Boris. Espera. Ha estat indiscreta
contente allò que deuria
callar. Si no 'm conteua
pesarla a la Carmela
y 't despresso, perque sé
que més tard m' ho agrairà
- JAMMET ¡Ell!
- Boris. Ell, que serà
al fi la meva muller.
- JAMMET ¡Call! ¡Call! Perque forte
ja brama la tempestat.
- Louis. Sobre 'l teu cap. Ben aviat
passaràs aquest porta.
Postim en en aquest moment
termé a la conversació.
Soch generda, y ara jo
t' invito al meu casament
ab la Carmela.
- JAMMET ¡Malvati!
¡Miserable!
- (Vol tirar-se sobre d' ell).
- (Brisant freqüent un rodativer).
- Boris. T' estás queret
a 'l salto 'l cervell, Jammet.
Jo sempre estic preparat.
- (Jammet dona un crit de rabi).

ESCENA XVIII

Dña. CARMETA, LLUISA, després, BATLLER,
AMADEA, GERONI, SECRETARI y DÑO JOAQUÍN

CARM. ¡Quina cripta! ¡Una armadura! ¡Assassí!

LLUISA ¡Qué vaixell!

(Se sent la trompeta de la ciuda.
Corre Lluisa d la porta de la
escalera).

(El Batlle) ¡Pujal!
(Gritamilo).

BAT. Ja que l'escrivívol valdrà,
m'haurem. No m'ha de impedir
ni següi que parli; y dirà...
Res diràs, que Batlle soch
y padio l'primé en tot lloc.

¡Un revólver! ¡Molt rebé!

(Li pren).

BAT. ¡Descomet! (Resistente).

BAT. Y esponentme vira,
soch...

BAT. ¡Un ximple!

BAT. ¡Ximple has dit?

A la preaud tot seguit.

M'has, m'has... ¡No si com se diu!

(Descomet)

BAT. ¡Ja veurem

qui 'm pren!

BAT. Ab una era sola.

¡Aspa!

(Lo Secretari y Geroni agafan
y se'n porten d Brissall. Escena ràpida).

(Dohóculo a la garrotxa,
y després ja 'n pacardem.

D. JOAQUÍN ¿Qué ha passat?

BAT. Va a la presa.

D. JOAN (¡Estich perdut!) ¡Un moment!

BAT. Antusen y cumpliment
doniu al que mané jo.

(Brissall i el grup que s'han
ratxat quedar a la porta, surten).

D. JOAN No signo...

BAT. Pari, perque
el simple 'm dia, com ho penso,
me desacata ab la ofensa
y també agudo a vostè.
Mingó passant la retira
del respecte allí heut jo signo.
¡Que vinya ara l'bote y diga
lo en que sé o no sé ser bacil.

PI DEL ACTE SEGUENT

ACTE TERCER

La cartoza decoració del següent acte.

ESCRINA PRIMERA

LLUISA Y AMBRÓS

AMBRÓS Ja estic llost.

LLUISA Jo ho crech, deixant-ho
tot pò de poia. Vins y passa
lo drap aquí, y les cadars
espolia.

AMBRÓS Els mobles s' espolien
si 'n fragiu molt.

LLUISA Y las mans
dels feynés com tò, qu' encara
tenen los ulls plens de son.

AMBRÓS A fà, Lluisa..

LLUISA Quina gracia
la teva! Anaren al ball
quan à tots los de la casa
nos rocega la tristesa.

AMBRÓS Cerd que no 'n tenia ganes;
mes vejenches à tots tristos,

y tant trist jo com los altres,
veug recordà alio que 'a don
do a las penes, punyalades,
y cap al ball.

- LLEISA** ¡Poca solta!
- AMBRÓS** Pots allí; hei lo que 'a parla
de ser mestida.
- LLEISA** Res sé.
- AMBRÓS** Preu, sabes vos...
- LLEISA** Res sé, y calla.
- AMBRÓS** ¡Caltari! ¿Com, si 'ns interessa
tant a tota lo de la casa?
¡Què de la casal del poble
y de tota la contrada,
implicar si es cert que bufa
avui lo vent de desgracia
per l'amor; perquè ha sigut,
mes que l'anyo, 'l nostre pare
¡Què seria dala del poble
si 'l seu amparo 'm fallava?
- LLEISA** ¡Pobres de nosaltres!
- AMBRÓS** ¡Pobres!
- Si sembla qu' aquesta casa
és la paraï de tot hom.
¿Què sera de tots, si 'ns falta?
Daguero, Lleisa. ¿Què arriba?
- LLEISA** Que no sé ni una paraula.
Si 'l que tú, 'l que sab tot hom,
no sé res, mes nos aplana
E s'aire qu' aquil respirem;
perquè es s'ire d' ormesses.
- AMBRÓS** Jaquell mal home, en Brusell...!
d' ell nos prevé la desgracia,
que no sé en què consistix,
mes ja tots la sentim mala.
- LLEISA** ¡Ha sortit don Joan del quart!
- AMBRÓS** No ha sortit, ne surt encara.
Hi ha entrat, com sempre, y he vist... .
- LLEISA** ¿Què has vist?
- AMBRÓS** He vist que plorava!
- EII! ¡L' amo! Y jo de punxetas
he sortit; y 'm tremolaven.

- les comes d' avoclo vist
florí? A don Joan! ¿Lo que passa...?
Llúisa Quisudo que à migjó ho diges.
Ambrodi No diré ni una paraula,
mes es en vi: tots tenim
lo roscell dintre de l'ànima...
Llúisa ¿Y don Manuel?
Ambrodi Deu dormir.
Aquest si que à tots agrada
perque es bon senyor, molt noble
En R. Llúisa, ¡Deus hi lliurin
mes que rosalices! Si os sembla
saint a portar i xocolliste,
à don Manuel.
Llúisa Estic bò,
y un got de llit.
Ambrodi Hi veig am...
Llúisa Li diria que desitjaria
parlar.
Ambrodi ¡Vou!
Llúisa ¿Qué t' estrange?
¡Tinc una idea, una idea!
Ambrodi ¿Per què?
Llúisa Si, y de vegadas
pot la bona voluntat
mes que l' talent. L' amo. Marx.
(Ambrodi se'n va)

ESCENA III

LLÚISA y D. JOAN

- D. Joan (Examinant ab la mirada, recorre
la sala, s' assesta, y s' queda em-
mobilitzat).
(Que quedarà dintre poch
dels Arnals, d' aquells casa
pauïal, que per segles conta
la existència? Vindrà un altre
à viure aquí, à morir aquí.
(Pobre filla!)

- Llúsa (Mal!) Ja parla
tot sol. Per aquí 's comença.
Si es que don Manuel no 'ns salva,
que serà de tots?)
(Alt d' don Joan que s' havuri quedat
ensilenciat ab lo cap caigut).
Don Joan
Pobre senyori 'm dona llàstima.
Don Joan. No 'm sent.
D. Joan Si que 'l sento.
- Llúsa Jo voldria...
D. Joan ¿Consolarme?
No mereixó que ningú
me compadecira. La balita
ha estat grossa, y ja tot hom
sab, y també sab la Carnet,
que estic arruinet.
- Llúsa Tres cope
val lo pernament...
D. Joan Exacte:
mes venut per la justicia,
es sabut que 's malbarata.
(Se fos això sol)
- Llúsa ¿Qui mest?
Díguit, don Joan, lo que guarda
per vosté sol. Una pobre
dona soch; mas à la casa
hi tinc les arrels tan fendas,
que tot lo que en ella posa
també 'm posa a mi.
- D. Joan ¡Es invit!
- Sol deixemne ab la desgracia.
Ment hem menjat lo pa tots,
menjamrem lo soch, y veja,
sol don Joan, may quedarà,
puig sempre 'ns tindrà a nosaltres.
- D. Joan ¡Pobre Llúsa! Dins de poch
aquest home la amessarà
cumplir.
- Llúsa ¡Presa l' esgarçapó!
D. Joan ¡Calle, Llúsa, calle, calle!
- Llúsa ¡Y pogadrà! Don Joan, escolt,

Dignam, que què no demana
espera i n' en Brissal?

D. JOAN La moga.

LAURA Li dura encara la rabia,
després que sols per vostè,
pels seus prechs, lo nostre Batlle
l' ha posat en llibertat?

D. JOAN Li dura.

LAURA Si li parlava
vestit matinx...

D. JOAN Pel Notari
Li he pregut que si aquella casa
vinguts...

LAURA ¿Y qui?

D. JOAN S' ha negat
si no accepto l' que 'm demana.

LAURA ¿Y qui demana?

D. JOAN La ditua
de una filla, de la Carme.

LAURA (Mare de Déu)

D. JOAN No la doyo,
no vull ferla desgraciada.
Vinga quan vulga aquell home
i treureus de nostra casa,
auxiliada y sostinguda
pels avis, per mi amagada.

LAURA Vinga y prou li trach les ulls
i aquest porrat miserablit!

(D. Joan abraça se deixà caure en
una cadira y apoya los coloms a
la faula tapantse la cara ab las manes.

(Pobres amos! No 's desapren!
que hi ha ànimes cristianes
y agralvades, que l' estilen.
No ha de perdre la esperança.

D. JOAN (Lluita)

LAURA ¿Qué mans, don Joen?

D. JOAN Fia qu' engatxin la tartana.

LAURA ¿Vol manter?

D. JOAN Jo no. Aquí 'm quedo,
mes vull que vegi la Carme

al mas, perque assis li evito
diagnostics. Tú l' acompanyes.

LLUISA Ni sills 't mou, ni 'm mouerà jo.

D. JOAN Jo ho mato.

LLUISA Ja ho se que ho mato,
mes no obchievo.

D. JOAN Jo ho veill

LLUISA Denchs jo no. Quan la desgracia,
es com se proba l'casinyo,
se quan l' efecte fit falta,
perque en lo temps d' alegria,
ab la alegria ja 's passa.
Vingen mal, que no 'na asistan;
que estiga trist, no en' enganya.
Content vostè, tots ho estan,
trist vostè, tot son plorallons.
A mes, potser descontenta
vostè un xich matxa. ¿Sa à casa
hi hagué lo remey? Vull dir
qui te 'la dinera que li faltan.

D. JOAN ¿Don Manuel?

LLUISA Si, don Manuel.
D. JOAN ¿Un home que 'n conserva d' era
me denunci...? Tú estás boja.

LLUISA Boigs fan belliols, devagudas.
Y si aquest senyor tenia...
com te, 'l desitj de fincarse?

D. JOAN A qui?

LLUISA A aquest poble. Als part
dels bens dels Arnals, se paga
à en Brussell, y ab lo que queda...

D. JOAN [Un somni]

LLUISA Potser s' enganya.
Si he parlat.

D. JOAN [Ab afony] ¿Qué ha dit?

LLUISA Ahir,
assis que va tornar à casa,
va volgues que l' entenid
de tot, y en tant que jo anava
explicantllo.—Polidot—decya
al ventre las amenaçass
de 'n Brussell... ¡Quin homenot!

{Dir que à vosté l'esperava
la passió!

- D. JOAN Y bé, dins aquaf
què te fes? Què li dirig Blasius.
LAURA «Valgosa Deu! No es sois amoll
Ja veurà de lo que 's tracta.
De sobre dich —Don Manuel,
vosté al Baile preguntava
si 's trobarian bisendas
per compra. Les de la casa
d' Arsal aqüí bonica. Les compra,
si negoci, a l' amo salva...

D. JOAN «Rebisongué? —

- LAURA —No es mala idea.—
Y 'ns miraba, si, 'm miraba
com d'homme! —Calmst, Lluïsa,
qu' aquesta casa salvada
ha de ser de la vergonya
ab que en Bruxell l' estrenasse.
Després les mans estrenyentme
me diu: —Lluïsa, dorm, descans
y després ja 'n parlaréem.

D. JOAN ¡Això! t' digo! La esperessa
femar. Deu mes! tanta ditxa
que arribui! ¿Qué vols que ficiu?

- LAURA Vagi a veure à doña Manuela,
li parla, li parla à l' actiu,
y estic segura, segura
de que 'm salva, de que 'm salva.

D. JOAN ¡Ay! Després de tant sufrir
que 's bonica la esperessa!
Vagi a veure à don Manuel.

ESCENA III

DÍA y AMBROS

AMBROS: Don Joan, no 'l trobareu a casa,
ni al poble.

D. JOAN ¿Com?
AMBROS Ha morrat.

D. JOAN *¿Quan? Parla.*

AMBRÓS *Poquet passava
de la mitja nit, segons
m' ha dit lo moço que tanca
y obre la porta.*

D. JOAN *¡Es estrany!*

LLUISA *¿N' estàs segur?*
AMBRÓS *Sí vinch ara
del seu espart. El llit està
sense desfí.*

LLUISA *(Aquesta 'ns mata).*

D. JOAN *Ha deixat algú record?*

AMBRÓS *No senyor, ni una paraula.
Lo matiso li ha preguntat
si esperava la tornada,
y ha respondut que no. Al poch mateix
ha sentit una turbina;
per la portella ha mirat:
don Manuel en ella anava
camí de Girona.*

D. JOAN *Lluisa,
ja ho veus!*

LLUISA *Ja ho veig, per desgracia.*

D. JOAN *S' ha enterat de tot, y fugí
com d' una casa aposta
de la casa dels Arnols;
y ab ell l'última esperança
també se'n va. ¡El que Deu vulga
sigui!*

(Se'n va).

ESCENA IV

LLUISA y AMBRÓS

LLUISA *Ab axò no hi contava.*

AMBRÓS *M' he quedat glosat, Lluisa;
m' he quedat de pedra marbre.*

LLUISA *¡Poca vergonya!*

AMBRÓS *¡Qual, jo!*

LLUISA *Mal home!*

- AMÈRICA (Lluisa)
 LLUISA (Qui parla
 ab ell)
 AMÈRICA (Girantse)
 Que hi ha aquí algú mes,
 y no l'veng?
 LLUISA Ara pensava
 ab en Brissall.
 AMÈRICA Quina giliet!
 (Així l'varia la pedrigrada)
 LLUISA (Que aquest home nos te pren,
 com lo gat pren à la rata)
 AMÈRICA Y l'papí de rata es trist,
 cuan es del gat à les graps.
 Recórrer, Lluisa en Geròni
 li havrà llegit la cartana,
 y potser prega aciaranya
 la fugida tant estranya
 de don Manoel.
 LLUISA Tens rebò.
 Vestes corrent à la cosa
 del tartany, y vins ab ell
 AMÈRICA Ara m'estic hi ving, ora.
 M' ha arribat d' un salt, y tieno
 aquell d' un altre gambardà.
 (Se'n va).

ESCENA V

LLUISA y CARMELA

- LLUISA Bona l' hem fet, bast bona
 que crech que si ara m' sanguaven
 no m' treurien ni una gota
 de sangu! (Quina pedrigrada!)
 Vé la Carmela! Sois ella
 asseguro que li faltava
 (Que li diu, pobre de mi?)
 (Suri Carmela)
 CARMELA (Lluisa!) També la paraula

té baxas, perque tens pò,
com los demàs, de parlar-me.

Lluïsa. ¡Quines idees!

Carm. Fa temps
que endevino lo que amagis.
¿Que es això que 's sent per tot?

Lluïsa. Callém perque la tristesa
no es amaga de parlar-me.

Carm. No; calleu, perque la rienta
no es l' ànich que 'ns amenaça.
¿Qué 'ns amenaça? ¡Quia nom
es lo seu que, tant englaya!

Lluïsa. Tinges judici, Carmela.
Si ara 'ns trobes preocupada,
es que, ab sorpresa de tots,
don Manuel d' aquella casa
ha marxat.

Carm. ¿Ahom?

Lluïsa. Ningú
ho sab, y per si 'ns ho sabes,
dich s' en Geroni que vinga.
¡Y tú, tuvistes esperantista!
que en ell fundava'l ja ho vesse!

Carm. ¡Bé mesme, noya, bé mesme!

Lluïsa. Jo m' havia figurat,
no sé qué. Com la desgracia
nos pren, es com se somia.
Ceech que 'l sento. Tinges calma.

ESCENA VI

Ditaa, AMBRÓS y GERONI

AMBRÓS. Aquí vos el porto. ¡Angel!**GERONI.** He fet tant perque li son...

AMBRÓS. Dusat de son y el intenta.

GERONI. A deshacer aquell senyor...

CARM. ¡Don Manuel!

GERONI. M' ha fet llevic;
y com en tal dia, un bon

ja vî atrassat de dormir,
no he fet l'encarrerar que als molt
interès me vâ donar:
diss que un assentó molt gros,
l'obliga a sortir de l'polate.

Lluïsa. *¿Res mes?*

Geroni. *Res mes: sois axò.*

Ambrós. *Y l' altre que m' has contat?*

Lluïsa. *¿Albent anava?*

Carm.

Geroni. *Sí tots*

me preguntaba, francament,
se'm fà un embolicat tant gros,
que no sabré com respondre.

Ambrós. Desperiat, que encara dormia.

Geroni. Lo mateix le un motx sónio.

Carm. *¿Quin és?*

Geroni. *Quin és, no ho sé jo,*
mes sospito que la cosa
és molt sòria, molt y molt.

Ambrós. Acaba d' una vegada.

Geroni. Estaba jo al primic son...

Ambrós. Si ja ho has dit que dormias...

Geroni. Y truzan fort. *¿També axò*
ho he dit? — ¿Qui demana? — Círva.
— Què voléu? — Marsà. El millor
caball posat à la batllia.

— Marsà? Senyor que estàs bong?

Es la festa y no la perdo.

Dono al llit un ginevol,

mes com segones trucant,

cremat me lleva. Ab un roeb

veig a Don Manuel, que trica.

— Què vol, bonet? — Tú cuant voles,
y maradim. — Res: si que m' donga
cuatre dures. — Vuit, y pots
engessar. Tres hores curtiss
posada, sense aprofitar molt.

d' aquí à Grossa, per cada

cuart que guanyis, à m'hò

d' un duro t' pago! — Vuit dures

y de que cuart! — Cundo al soy;

Aupa, noyl Aupa, depresso
 Venit dureta, au, fira soal
 y arxect, enganya, matxa
 camí de Girona al tot.
 Y han marxat.

AMBRÓS Y si 't desculdas
 de repetir lo cridó,
 que m' has costat. Don Manuel,
 digo que l' interessava molt
 parlar ab lo Battile, y 't demanava
 hoent vnu. *que es xocó*

GERONTI Hi anéa, traquèu, y 'l Battile
 trau lo cap pel finestre.

AMBRÓS Tot seguit la porta s' obra...

GERONTI Y molt animada l'ha d'ra...

AMBRÓS Cobrença una conversa...

GERONTI Y de ellia ha pescat al vol
 uns coants mots.

AMBRÓS Lo Battile deya...

GERONTI La culpa no la tinca jo...

AMBRÓS Sino don Joan, que ha volgut,
 fins enfadarse, que fos
 positi al carré en Bressall.
que es xocó

GERONTI Si que es xocó.

AMBRÓS Al senti aquesta resposta
 don Manuel, ha dat un cop...

GERONTI De puny desent de la taula,
 à temps que arribava 'l noy
 ab la tortana.

AMBRÓS Depressa,
 onda don Manuel, que tot
 pot depassar d' un minut.

GERONTI ¡Volànt! Dio el noy, que es boig
 per come.

AMBRÓS Afloxa la brida,
 peta 'l fet, sort el galop...

GERONTI Jo crido: Raventas I quiga.

AMBRÓS Tot se pagui! Axis respon
 don Manuel, y de les pedrals
 saltant guspires al xocó

de rodas y ferraduras.

Desaparecen.

Geroni: Tinc por
que volgut al pàs que posien,
fentse una truita de tota.

Amanita: ¿No es això lo que ha passat?

Geroni: Exactament es això.

Amanita: Y ara ja estiu enteradas..

Geroni: De tot.

Amanita: De tot.

Geroni: Si, de tot.

Carmen: Pel que dibéu, la seva amada
la motivava ..

Geroni: La cuestió
de don Joan ab aquest pillo
de "n' Brusali? ¡Qué ab un bon!
Sembia que si. Mes don Joan,
joh no! no va a la presó!

Carmen: A la presó! ¿No ho sabia?

Carmen: Qui ho diu?

Geroni: Al poble, totben
ab d' en Brusali l' agenassa.

Carmen: Tú sabes més, y callar!

Geroni: No,
Carmena.

Carmen: Si sabes.

Geroni: (Ni sabia)

Carmen: Sempre l' mateix! Tots mateix! Tots!
Mes jay! Ningú de mi s' plang
al veure que 'm sagita 'l cor!

ESCENA VII

Dris, JAUME i BATLLÓ

Batlló: ¿Hoia es don Joan?

Carmen: Molt a temps
arribà. La confusió
ha de acabar.

- BAT. Arribant
per mes que s' ensom 'l mon.
Estic fàtids.
- CARM. Perdó.
- BAT. Callo,
- per ara. Ja 's sabrà tot.
- CARM. ¿No pach saber que es va dir
don Manuel?
- BAT. ¡Hon sigut vos
lo xerrat!
- CARM. *¡Ja!*
(Y cendado)
- BAT. Que repetean los noys
lo que seaben, ja s' explica,
mes per avò, vos ja sou
més gran.
- CARM. *Sigui 'l que vulga!*
¿Qué os ha dit?
- BAT. No es costum
de repetirlo. No ho sé.
Tach no ho sé; ho se be prou,
y 'm encara cuan ho recordo,
perque tach un pap tant gros,
que creyésser que m' hi feria
ab gars a cops de garrot.
Essequimme! M' aguantó...
- JALMET Es precisa...
- BAT. Poder mésyo
el que era 'm degutus.—A l'últim
—que a talls lo deixava nou.
- CARM. ¿També tu calles?
- JALMET Tach calma
davant de tothom, pa'm voler
que poguem parlar?
- CARM. Sortiu.
- BAT. Deguts a don Joan, si pot
veure. Tenim que parlar.
- La Lluïsa que s'en va per la es-
querra. Ambros i Geroni pel
fora.*

ESCENA VIII

CARMETA, JAUMET y BATLLÉ

CAROL. No estiu callats, ja estem sols.
 JAUMET Després, Carmeta.

CAROL. No, ara,
 tot seguit, que tinc lo cor
 plí d' angústias; y allà, lluny,
 en espai lancat y tosch,
 veig del llamp la engarrosa
 claretat, y l' furada
 retromy d' horrible tronada,
 cada volta mes s'apropia
 sentit. ¿Calléu? Estiu més
 cosa vos derrogo un solit mot
 de consol? No m' respondiu,
 y calent me feu mes per
 que parlau.

JAUMET Estis nerviosos
 sentiu moltu.

BAT. Axó no.
 ¿Per què volc enganyaria, ara
 si te de saberhan loi?
 Hi ha motiu, perque es un pillo
 en Brissall.

CAROL. ¡Per Deu!

BAT. Troch troch
 pellos canals. (Requiesquiu-me
 perque agüí....)

JAUMET Compadí
 tinguda d' aquesta criatura.
 Si callo, rebentu com
 una cigala. ¡No puch!
 ¡Veureus com l' alento jo,
 sentiu remullarle, a capdi,
 fentlo xemicar mes fort
 que à una rata.

JAUMET Tranquilheit,

- Carmela, que estic resolt,
perque aquí torni la calma,
a sacrificarme. ¡A tot!
CARM. ¡A tot! ¿Qué vols dir?
- JAUIMET** El seu païs.
Voleu...
- CARM.** (Saberé lo que vol
anegarme. Escollíspò)
- JAUIMET** (Deu nom valga!)
BAR. (Es ell! ja hi son!)

ESCIENA VIII

Dona i Don JOAN

- D. JOAN Sembla que fugis de mi,
filla meva.
- CARM.** ¡No separa
que "m' fa mal, si direme, pare
tals paraules! Sento aquí
per vostè un amor tant gran,
que creix a cada moment,
y es que en la desgracia, "s sent
com l' efecte va augmentant;
y si sempre he apagat
posti en vostè l' meu amor,
mas avuy s' oxeca l' cor
al veurel tract y abstinut.
- D. JOAN ¡Deu t' ha pagat! ¿Qué faria
perque tu fosses dillotosa?
- CARM.** Tant sola ba de si una cosa
derme exemple d' alegria,
perque l' meu cor sols obreix
al compass del de vostè,
si plora, jo ploraré,
si està content, jo contenta.
- D. JOAN Vos dirà.

(Carmela s' en va).

Podiu parla,
dihentme quant tinguda que dí,

que astich result à mi al fi,
y d' un cop vull acabà.

JAUMET Tot ho sabem, y si creya...
BAT. Com soch lo Badie, la boca
tancaira, perqaz 'm perdon
parla perdiu a mi. Com deys,
y si no ho deys, ho dich era,
sola per complirrei, don Joan,
veng deixà una à aquell bergant;
y com ell es res repaus,
se' n va dret a cal totari,
y per ell, aquet matí,
m' ha fet... ¿Com es?

JAUMET Requeri...

BAT. (Requiniquell, Entrabassat)
d'herent que com te sospita
de que vostra ha maliveriat
un dipositi...

D. JOAN (Que es malvat!
BAT. A asti prvingat m' invila
com Arcalde. En català
parlant ell dorme ha volgut
als xocis de prvingat,
que à vossa tinença d' agafar,
mes jo, que per res m' ofego,
agafar à n' all, no à vostè.
ben estret lo lligare
y al governador l' entrego,
y l' gobernador ja pot
mire l' que 'n fa, que s' li muri
que ó be l' envia à presóri
ó no li dono cap vot.
Ha fet mal, molt mal, molt mal,
obligantme à que l' posés
en llibertat,

D. JOAN Potser es
cert lo que dius. (Tant se val)
Però ell, sembla que tenia
un motiu per la venjança.
Confessau que la esperança
de caimantlo, no perdia.

JAUMET Intent inútil.

- D. JOAN Ja ho sé.
Al ti conveusat n' estoch.
- JAIMET Al notari, que es amicib.
he parlat. No amagare
lo que m' ha dit à proposat
d' aquet perillós conflicte.
- D. JOAN ¿Qué t' ha dit?
JAIMET Que era un delito
Jo disposi d' un diposat.
- D. JOAN Ho sé. Y com si' he disposat,
si vensi aquí à reclamarlo,
no podré a en Brussell tornarle,
y resulta que he robat.
- BAT. ¿Robat? Sab ben bé 'l notari
que això es fals.
- JAIMET Ho sab totsom.
- D. JOAN La extirpura ab lo meu nom
se treu y dir lo contrari.
Basta això per castigarmes,
y encara que, llavors si ti
sorti, respondètme, p'què
del escandal pot il·lurarmes?
- BAT. Jo, i n' aquell poble ficant
à la presó.
- D. JOAN No m' agrada...
- BAT. Si, faré una atzegallada,
si que la fard, don Joan.
- JAIMET Jo, don Joan, yo 'l lligaré.
- D. JOAN ¿Ab quins diners?
- JAIMET No tench or,
mes en canibi, així hi ha un cor
y ab lo meu cor pagare.
Vosté m' ha axecat molt alt
cuanh me donava a sa filla,
perque es ella la pribilla
de la casa y nota d' Arnal,
nom que l'athorn sab de sobre
que es de gent de be y beurada,
cosa sempre respectada
axis pel rich com pel pobres.
Tan sola poch ser jo ditada
siguent vostre designació.

Tal pares no es acceptat
mey per un cor generós.

D. JOAN *¿Qué vols dir?*
JAUME *Conservi'l nom
y eviti l' execòdol!*

D. JOAN *May*
à tal preu. Me doxa engany
anis pensat-hi. (Noi Totsom
diria aquell sacrifici
à la filla.

JACINT *No 's diu,
un preuat se fingeix
per renyir.*

D. JOAN *¿Qué significa
lo fragmentat? (May) (Noi Noi
Encor que totsom ho agnossi,
perque de vergonya plor.
Ja n' hi ha prou sabent-ho jo.
Ab un tel bandit caixerà,
privantila del seu amor,
tornarem pòtre sens cor,
y crudel sacrificiela
per redimir lo que es
que es falta de ma existència,
ja may! perque finch conciència
y als meus deures cumplides.
Ben, cas pego aquell instant
en que, cegut per passar
inòoble, oblidava jo
meus deures; y à tota faltant
com para cratal y herida
d'un nom tant per, m' entrengava
à pastori que "m' desbarava"
y que val exciliu ens feu
d'un miserables atreví,
que ab so demandada m' humilla,
pues vol que paga ab una filla
mes culpes. (Noi) Arrepentir
he plorat me bojeria.
se de tota en que no passe
lo temps, perque li amenaça
damunt del meu cap tenia.*

Per venir, no havard
 lo cap; no pot bescillar-me.
 Mes ma filla... ¡Pobre Carmel!
 ¡Com miraria guarda!
 (Se deixa caure en una cadira plorant).

ESCENA X

DAM Y CARMELA.

CARM. (S'agenolla als peus de son pare.)
 La mirarà, si ab l'anee
 de sempre, bona, la vila se os-
 tress la filla, que als seus peus
 li demana ab tot lo cor
 que li perdeus.

D. JOAN. (Llamentant.)
 A ti!

CARM. Si.

JAHMET. ¿De què?

CARM. Potsé li ha donat
 motiu, pung de tu li ha duplat
 y del efecte que aquí
 per vosò vui.

D. JOAN. (S'aguentant..)

CARM. Para tant sois al una cosa
 per de la filla que gress
 jolicar al l'pedestament
 del seu pare, fent ultratja
 a cal y a terra, a tothom,
 si 'n té al que deu vida y nos,
 a aquell que es de Déu mateix.
 Per mi l'meu pare sempre es
 lo millor. Com m' estimaava,
 estimava. Si avanta l'sunriva,
 avuy l'estimo molt mes.

D. JOAN. (Pilej) La calma recobre
 lo meu pit tant contentat.

CARM. Que vinya era aquell malver!
Perquè p' l valor me sovint.
CARM. Si; que vinya en bona hora,
y la calma ab ell vindrà,
perque...

D. JOAN ¿T' volis sacrificiar
per mi, sent la seva dona?

CARM. Y si fin, què l' maravilla?
Si en Jaume s' sacrificava,—
ho he seguit.—jòdem no esperava
vestir l' matern de sa filla?

D. JOAN (Solenimitat).

Pobilla del nom d' Arnal,
perquè callin 'ls teus llibres,
invoca l' record dels avis
a questa cara patrul;
y ell te dirà, ben segù,
que més volen que un malvat
l' euderroqui, que cambien
siga l' nom, casanthi si.
Los descendents no duran
d' Arnal el nom respecable,
sinó el vil, el miserabile
d' en Benissall ell portaria;
y si 'ns dominés l' coglay
d' una deshonra aparent,
la deshonra permanent
aquei enterraria. (May! May!)

CARM. ¡Pare!

D. JOAN Si pongo la herencia
de la passada, perdida signe;
mes la d' bones pro's M' obliga
a guardarla la conciencia.

CARM. ¡Per Deu!

D. JOAN . Se l' i que tinc que fer;
y si en que no 'm voli matar
de pena, sabràs callà
no resistir.

CARM. Pare, està bé.

ESCENA XI

DOS, LLUITA.

LLUITA (Don Joan! Don Joan! Ja ve aquí
de jo notar).

D. JOAN Que passi.

BAT. (Que passi?) Per mes que 's fassí
tant sols jo he arreglió, si,
del ditsch modo que 's per
cabdres ab semblaist home.

D. JOAN (Y com?)

BAT. Ho he dit, y no en breus:
he arreglió à cops de garrot.

LLUITA (Mal)

D. JOAN (Per l'aspectardia
perques ho vall y perques ho manó,
ara un favor vos demane,
veniu ab mi. Tú 'l rebri. (A Lluisa.)
I tot seguit tornarelin.

Vell que 'm regi, no agitar
com estoch, sind-calmel,
com home horrat que res tem.

BAT. Je veng la cosa ben clara,
y dich que sembla moltó
que a n' en Brissall rebí jo...

D. JOAN Tú, allí dins.
(Al adreçant-se a Don Joan se 'n van,
seguint d' ell, Jo Batllí y Jauvre.

BAT. Callem per això.

ESCENA XII

CARMELA, LLUITA, després BRISSELL

CARM. Lloixa, digas il en Brissall
que estàs sol.

(Se'n va Lluisa.)

[Es la darrera
esperança! Sentio al cor
l'encòs clapat de la febre,
y 'l cap se m' en va... ¡No, fortí!
Cés dolç, pobre malatria,
de ferro 't vall, per fer caça,
sense englay, a la tempesta!
Carme.

BEN. (M' dona asgarrifanza
de fred, sentir la veu seva.)
CARM. (Molt carinyosa).

BEN. Ab veu carinyosa
m' asomena la Carmela.
CARM. Perque vall que al cor arribi.
BEN. Te dej cor la porta oberta.
CARM. Des hò lassí, que al costat
del crutx, del qual a la terra
ha nascut, del home bonrat.

BEN. (Siguient)
Parla al cor d' aquell que pesa
en justí, y serà oblidia.
No coneix altre mestres.
CARM. (Miserable! ja necessari)
Vosté ve a reclamar un deute,
mai es de diners, no d' hora.
¿Per qui, cruel, y hora vol pander
al patí?

BEN. Perque han destruit
la il·lusió de ma existència.
CARM. Prengui el que es seu; el bon nom,
per Deu, no 'ns el vulga perdre.
Li demando ab prior als ulls;
y si humiliada 'm vol veure
y agenollada, també
crerà de genolls a terra.
BEN. Una parola, una sola
pot dominarme, Carmela,
y 'ls manyepocis oblidiar,
y oblidar las ofenses,
y obrir la rea, que ab Ihs
de ferro, i don Joan subjecta.
Tot ho he sentit, tot ho sé.

si' un delicto la apariencia
pot perdre al pare¹ y perdentio,
vestit sab que lo concienda
li dirà que 'l delincuent
es vestit, no ell. ¡Ay! les mesves
pazolles, ressó no troben
en lo seu cor, cor de pedra!
Com les mesves res li difonen,
qui estan que 's perdin las seves!
De petit, de gran, percut
en terras llurianas, veyx
aquesta casa peina,
més alta que cuantas eran
els seus voltants. Jo somava
en ser l' amo; y cuan ja 'm creya
l' heret deis Àrmals casatins
ab la pobleja, deslieta
vug la riuella, com la boira
que la veriada arrossega,
més terrible aquella ventada
si' en porta com fulla seca
al seu pare. Ara escrivia
y diua si ó no, Carmela.

No pot ser.

Ondo el Notari,

que ja sap que són espresa.
Serà capdís?

Sí, la rebia,
el menysprey y les ofenses
me portaria fins al f.

¡Y 'l si es lo intentar!

Que espera
al seu pare.

No, à vestit,
vestit, que 'l delicto inventa.

Condemnat al tribunal

A vestit el de Déu l' espera
(Transfàcid).

Briall, encara es a temps
en nom del cel y d' aquella
que sou al tuare, demane
poblet, y si en la rebuixedra

Bris.

CARM.

Bris.

del delinqüent ha pogut oblidarrei,
perdonem. Mogail la pena
del pobre pare.

Bess. Ell deia,
guardar la dignitat seva
y no llençar al carrer,
dels Arnals l'horta y l'hisenda.
(*Comèdia romàntica de Carmela, que l'any
77 fou al júi i fou acquitada*).

Carmel. L'hisenda potser, més l'horta,
juntay un Arnal la llona!
Y ara recordi bont se troba
y no renovar la ofensa,
que dona soch, més soch filla
y li imposaré el respecte.

¿Qui es visità per jadycarli?
El que ve a reclamar un deute,
costat en suix del delinqüent
d'un noble passió que afrenta.
(*Miserable!*)

Bess. ¿Tal paraula
ve a mi o vila don Juan, Carmela?
Si allí pel feng ha portat l'horta,
la culpa no es meva, es seva.

Carmel. Pel, dia llombra peja tota
per escupir-la la nit
que al pare ha fet aquell vil,
sense entranyas ni conciència!
¿Y es aquell qui vol posar
en lloc dels Arnals, la seva
missega, avans de mesuda,
deshonrada?

Bess. ¡Preu, Carmela!
Tots paraulas no tolero
ni d'una dona.

Carmel. Si afrenta
ningui 't pot fer, ni jantant
del mon totes les baxoses,
perque encara està dessota
de la matxa baxosa,
y fins el diot facurias
hool tota farsa estabatge.

Dels.	(Anunçant-se).
Carr.	Carmel Escrera, estrenat lladre d' horcas, testa envernat Ja està acobardit, miró-lo englayat, y 'le ulls à terra. Qui s' englaya, no soch jo, sou la teva consciència.
Bris.	Crido al Notari, y s' enfona vostre soberbia per sempre.
Carr.	En tant que visca un Arnaud, sols ell manxa cada seva. Crido al Notari. Té callat, y apren, no de la soberbia, sinó d' honestat, lo que fan devant de tanta miseria.
Bris.	Quan me tarda la venjança!
Carr.	(Venia total! Venya la fira!)

ESCENA XIII

Dels, don JOAN, MATILDE, JAUME, LLUÍSA,
NOTARI y AMBROS

D. JOAN (Filla)

Carr. Ben tranquilla m' veus.
Menyscat que es un criminal,
potser portaria el tribunal
à tu s' espera el de Déu.

JAUME. ¿Qué passar?

NOTARI Es molt dur per mi...

D. JOAN Vé per la lley obligat;
si que no es per voluntat.
Senta.

(S' assenta lo Notari prop la tauleta.
Brizand el d' autoritat, mes don
joan li retira i indignat li s'adira).
Per vos no hi ha equil,
host digester sempre 's val

y la honestad s' hi respon,
per acciò ràvros, cedida.
Estò dient com es casava vol.

BAT. M' resultan perque reclamo....

D. JOAN ¡Insultarros! No valdrà
la pena. Atéco li veu
perque encara aquí soch l' amo.

BAT. ¡Pulò, pare de trapellat!
Tanta ràbia jo tinc ara,
que pros li trencó la varra
per damunt de les costelles!

NOTARI Don Joan, jo tinc lo propòsit
d' abreviar.

D. JOAN Pot començar.

NOTARI Requint, a reclamar
vinch de vostè un cert dipòsit
constituit per escritura.

D. JOAN No l' tinc.

BAT. Ja ho sent. Lo conflicte
es ben ellí aquí hi ha un delicto.

D. JOAN Ment l' home que sovi meusgura.

BAT. Sí qu' i no li lley m' ampara,
y si Batlle des requiri
perque l' prengui.

BAT. El Batlle aquí,
si tots diu, ab ver ben clara,
que si sovi es cosellí de Rey,
tanmatei hi ha un altre cosellí
que ho es, y l' arreglo jo,
jo, que al poble soch lo Rey.
(A Brissal).

Dichs primers per amonestar
de morir à mi Joane; després
per desestir, vos prets,
y le cassa al jutge pena.
Tenim la presunció
de que à don Joan eniviatas
a la presó, y t' enganyaves
els tu qui vés à la presó.

D. JOAN ¿Qué lis?

BAT. Lo que 's deu y 's pot.
¡Don Joan, call! Y també ti.

(A Brissall).

- Bris. Nosaltres...
 Bris. No sou nengh.
 Bris. Senyor Batlle...
 Bris. Y jo, ho soch tot.
 Bris. Y no més vos tinc que di,
 sinó obelirme y calla.

ESCIENA XIV

Bris y DON MANUEL

- LLEIDA. *(Pleus d' esperança al veure'l).*
 (Don Manuel) *(Tots se giran)*

- D. MAN. *(Podeu parla,*
 senyor Batlle?)
 Bris. Vosté, si.
 D. MAN. Arribó a punt. De segú
 que ab mi en Brissall no hi contava.
 Bris. Ni hi contava ni hi pensava.
 D. MAN. Dença jo molt pensava ab tú.
 Bris. (*Ara v'hi bell!*)
 D. MAN. Aquí he vindrat,
 si arribar, tot segur.
 (Pots er ja ha estat regalitz?)
 Bris. Si, y enrage no ha pogut
 lo digerir.
 E. MAN. *(Quins espresos?)*
 Res d' estrany te tot abò,
 perque 'ls diners los tinc jo.
 Notari van deu mil diners
 en billets de Blanch.

(Li doye un paquet de billets.)
(Notari de tornam).

- NOTARI *Exacte*
 amb la suma.
 (Dona 'ls billets a Brissall.)
 D. MAN. *Evident.*

Lo demés que des don Joan,
equi està.

(*Demanat un altre paquet de ballots,*
que l'Notari mira i dóna a Bassall).

Y ja tot pacre
per sempre ab tò es acabat.
Escabessol! Escanya pobres!
Equi insulta?

D. MAX. Be salts de sobre
que no t' puch dir home honorat
Pren l' or, com pren la carrossa
la terra, y vés al carrer,
perquè equi no hi estàs ben
sotm honorat. La porta passa.

(Se'n va a Brissall).

D. JOAN (Don Montal)

D. MAX. No estem al fil!
Com la summa es un xich bona,
he degut corre a Girona
per ella. Ara vindrà que di,
Notari, que allà fa l' dit
que jo, el casar-se ab la filla
de don Joan, ab la patella,
dono a en Jaume, l' meu nebot.

LUTRA. ¡Ja ho deya yo!

JAUTRET. ¡Còm' i Vosic?

(*Tots rodejant a don Miquel, mostrant sorpresa i gratitud*)

D. MAX. Si es que jo li entro guanyant!
Si que li guanyo, si, don Joan,
perquè equi amor trobaré.
De la família, tò, y jo,
sols quedem Jaume. He vingut
a buscar l'calor perdut
de la casa. A la velló
més necessitam l' amor
que cuan jovea. Aquí vindrà,
necessitat d' amor binch:
fesme un lloc en vostre cor.
Non tot es tot per vosté.

CARM. Non tot es tot per vosté.

D. MAX. No tanti. Si enter me 'l donava
 la Carmela, què quedava
 per en Jaume! Jo es veud
 cases, dilàtoses; serà
 vegira ditzia una alegria,
 y 'n ull, cosa certa 'l dia,
 la visita me 'm tancava.

(Moultous de Jaume i Carme).

—Bona! sign qui del cor
 viu, perque 'l cor es la esencia
 de tota nostra existència
 fundada sempre en l' amor!

BAT. *(Ala expressió).*
 Don Manuel, he parlat ara
 com un libret encuadernat;
 si 's queda al poble, pacient,
 à vostè deixo la varò.

D. MAX. No 'm pose davant la capella
 sensiblement carga.

BAT. *Està molt bé,*
mes gràcia l' acceptaré,
y pot veure al Señyor Batlle.

Lo Señor Secretario

LO SENYOR SECRETARI

COMEDIA EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

D. TEODORO BARO

Entregada al gran teat. en la Tercera Plaça el 26 de Juny
de 1894

BARCELONA

Tipografía de Francisco Roldán, Doctor Díez, 14
1894

REPARTIMENT

PERSONATGES	ARTISTAS
Toni.	Sra. Clemente
Tonia.	» Monera
Secretari.	Se. Cupérnica
Natal.	» Gómez
Miríam.	» Belar
Gobernadora.	» Santaluría
Añel.	» Gómez
Bruno.	» Salva
Lluïsa.	» Sancrist
Rafel.	» Fernández

El senyor Pau Pol està encarregat del entre dels
drets de representació de aquesta obra

Acte primer

Adroqueria de poble. Porta de entrada al fons, a la esquerra la que dona a la cuadra, a la dreta la de les habitationes; enllot a la esquerra als balcons i tots los accessos; prestatges al fons i a la esquerra als gabinetes de adroquer: més i millors plens, servidors i les parets. Notes de vi i oli, i passja: cuiners de cuinades, parells, bacallà; una traleta amb lo bacallà; edificis de palls, etc., etc.

ESCENA PRIMERA

*Entren, Rogelio un perillidor y Tecla arreglant coses
de la tenda*

- Martín La volta es que no ho entenchi.
Tecla Què es lo que no enten?
Martín A l' altre dia mateix, aquell perillidor dia que venien perduts, que se li havia salvació per Begurys, que tot sava malament, tant que no hi havia com ressey que posesse a conser. Creus, Tecla, que el Rogelio vng treir pos de que 'va amanecutxa. La contribució, perquè aquelles coses acabem fent-los pagar iell, i ja paguen, més.
Tecla Més paguen, i ben millor no haurien de pagar res.

- MARTÍNEZ ¿Dona! ¡Dona! ¡Tú eres mi... ¿Qué heredáis
dijo que 'a diablos los sargentos del Estado'?
- TICLIA ¿Qué te temes que venga el 'Estado'? Si te
mata de cap que se 'la va para questi mejor
Estado'.
- MATÍAS Dona, el 'Estado', eso no, noch je... ¿Qué has visto
que a la catedral 't' poseen: Benítez, cosa da.
- TICLIA ¿Y por qué tienen d. pagar contribución?
- MATÍAS Benítez, el 'Estado' son solo y bien de sostener el
gobierno, la marina, el empleo, etc., etc.
- TICLIA ¿Qué les ha soldado al pueblo? Doncha porque
'la bien de pagar' ¿Por qué bien de pagar la
marina si aquél no tiene ni un alcañiz? Es cierto
el empleado, al 'igual que fu de cesas y
asesos y al 'secretario, ja 'n tienen piso. Allo
otro es 'la voluntad' enriquecida, porque
no se le cobrará la contribución.
- MATÍAS No digas que el pueblo no si 'ha soldado', ¿que
son los contribuyentes?
- TICLIA ¡Por la feña que fui! Si no los perdi entre
tanto sufrir bien religiosamente.
- MATÍAS ¿Y 'la catedral'?
- TICLIA Aquello si, porque desde que tienen la iglesia
no 'les roban' las colas del hogar y pedirles
quejarse escuchada de cabasset. Benítez del pa-
sodichos y sacerdotes (*Lapso de Matías*) y 'Cuentan'
pagar el mes por aquéllos paparráez.
- MATÍAS Niña pensativa.
- TICLIA ¿Quita mucha gracia del que llegan?
- MATÍAS Claro, porque muy entranzado lo que dan y
siempre parla de lo que a ningü interesa.
- TICLIA Al hoy cosa de peregrina. Digan que 'l' abra-
zana, que sin pensarselo trae naranja roja.
Y sin oírta cantina.
- MATÍAS Con su bocillo de estómico. Feste celebrar.
- TICLIA ¡Dona! ¿Qué dirás 'l' diputado?
- MATÍAS Lo que vulga.
- MARTÍNEZ Aquel sevillano es lo seu, lo que 'l' dice como y

- que te saber que ha confeccionado con el ministro.
- Teresa.** Poc programaré per la dona y "la cosa". Que se l' pague ell si li aposta.
- Mariàs.** També m' aposta a mi perque m' han fet regalar y sempre es ho manejar las coses. M' he robat les coses, m' he fet posar un dialet devant de casa...
- Teresa.** Que no s' endo may.
- Mariàs.** Perque com encara l' ajuntament don lo potebló de l' any passat, no 'n veuen donar més a l'estat; mas lo final hi es, y en final encara que estigui apagat, sempre es un final. Com soch regidor, quan s' l' agostri y "la servent" de recader y finan de mons, n'enseu contarem nos, y n'enseu al Secretari, que també, n'enseu contarem nos, m' ensen la carta y finan que tros los sorties. Ja avem a tot aquell los dies en del administració defensó del menor d'oposició. La voluntat es, siga dita entre nosaltres, que li fa ciencia feia que l' aldia, perque en llach d' no despatxar a Corts, n'embia un deputat de retincions.

ESCENA II

Dalt y il·lució

- Lluïs.** Bon dia y bona hora nos dà Deus a tots.
- Mariàs.** Pels! Encant! ¿Més portar molta gent?
- Lluïs.** Sí, fet píma. Serà que la mala es molt resistente, ó són la tercera y "la passada" se quedaran i la segona del casal. Com demà passar en la fiesta major, han vingut a comprar lo que "la hi fa falta. Je te que hi enfa.

- Teresa.
Lluïsa.
- S'agà molt.
¡Molí Poch mèrit es enterrat! En Morat
ha fet enterrament l'agost y vos tractarei d'
oer que vol, oer que desitje. Ha comprat so
zap que s'hi ha per alçar d'us regnes.
¡Vallbona! Demaneja. Tres paraula d'insulta,
una cosa, y si que ha encorrigat a Fogueras
que li envilin dous certificats de bon. ¡Tres
paraula! Veríssim es que si no tracta bé al que
ha de ser lo seu gendre y als parets del gendre,
gi qui obsequiarà? ¡Ooh! ¡Y la polititud! Si
voyessent cosa c'encorrixa perque no es ful-
tirat.
- Marià.
Lluïsa.
Teresa.
Lluïsa.
Marià.
Lluïsa.
- La Teresa es una neya cosa poca el bà.
Tobom ho diu, y molt gustosa.
Ha rodona, y molt fayosa.
¡Qui be sap fer la escudella!
Es una gran escudella per una mestressa, saber
fer la escudella,
- Ella porta tot lo pes de la casa; y es de supo-
ser que serà qualquidora, perque havrà apren-
dat del seu pare, en Morat, el qual real piny
cuau es precia, més que de un lluquet en la
cuaire.
- Teresa.
Marià.
Lluïsa.
- Si als un costat de l'escudell se per escudellar lo
lluquet, ¿per què n'ha de gaster astur?
Això no podrà dirlo nosaltres, perque volem
lloguer y no 'ns conté que 'n estalviarà.
Vot equal lo que fa volar vandra lloguer.
Davant tancarà la botiga y despacharà tots los
escudells que 'l porto.
- (Se troba un paper de la botiga.)
- Marià.
Lluïsa.
Marià.
Lluïsa.
- Primer: bacallà. ¿No tens de bò?
De la mestressa Teresa, s'hi oblidà. S'ha depar
l'escudella dels bacallau.
Bacallau tu, que rige ben més.
Com id.
No, com id. ¿Catal?

- MATIAS. ¿Del que 'n call i Barcelona o del de Puerto Rico?
- LUC. Lo que 'n fablica i Barcelona que 'l paixeguin les barcelonans, acostumariá enxugar pera que no pachut la cui y aquell formigó que canica tot. Io 'n vall dues lluurs del de Puerto Rico, pero no faràs obatre paquet de meja lluura d'ella un. ¡Les meixemana de confiança!
- MATIAS. Taxis, que pota deixar le valle obert y no 't tesarán un xera. Son meixemana baixista.
- LUC. Tres lluurs separades. Una de nacelada del bo, del dia clara rala, y dos de natre; una onca de canyella, tres d' ametlla torrada...
- MATIAS. Esperat, que no m' es recordari y noch d' apartarcho. Marca mua que 'l Secretari cuan vol contar allò de Sora. ¡Noy! ¡Hòst en lo meu?
- TEOLA. Des car dalt. ¡Noy!
- MATIAS. ¡Noy!
- LUC. ¡Per què l' ericidé?
- MATIAS. Perque aixòs 'la creuades. A mi m' meixme tens que agafar la plauza.
- LUC. No 'l ericidé, perque no es ventira. L' ha vist era mestra accompagnant a la seva, y el que ha de ser lo seu negre.
- TEOLA. L' he corrut la mea hora d'un recade, ha trebat a la Teola, y pista, ricardet.
- MATIAS. No 'f' esaltida. Recordat de cuan festejaven, cuan lo para m' enriada d'alguna part, acapera en' enganyabas de cuad i puress per devant de cuan tava, ¡Qui hi fos diaque la tempal era grups la Teola. De: ¡qui diria al vintuda, que may hagi estat jove y grups!
- TEOLA. ¡Tal pell ja 'l podríais direr per ben existent de memòria.
- MATIAS. Cuam jo era jove, m' està mal el dirlo, deya grups, y les festes, cuam huberen dinet sortida de casa als le moncadó del coll sempre llampant,

- un clavell sobre la orella y fumant en; i' d'
aqueells parcs host i' hi deixaven les barres,
totes les noyes sortien a la porta per veurem
passar. ¿Qui ho dirà, et?
- LLOU. De veritat, n'agà.
- MATIAS. Ni jo mateix crec que això hagi sigut allò.
(Sensibilitat de Tercia, dans a Edmunt.)
- TERCIA. ¿Qui diu?
- MATIAS. Que era molt grapa cuan era jove.
- TERCIA. Lo que jo se es que en Horitz i la Tona vindràs
a perdre un boni avanç de matxar, si no tens
res preparat. Horitz pel que està.
(Pren un rabió i se'n va pel pess.)
- LLOU. Ja t'admir que m'apareix a enllestir algunes altres
encarroches. Arregla lo que t'he demanat i
dóna-me proua.
- MATIAS. (Aregulant la dentina). Bacallà.
- LLOU. No t'diguis si en qualsevol moment de la nostra
història per anar a festa, perquè sapo que
pugnàs als lo teu entorn.
- MATIAS. ¡Cà, horitz! Cà! cada petit cu mi (jullirà).
¿Ia sand?
- LLOU. Si.
- MATIAS. No puc engançar el entorn perquè fa tres dies
que no 'm va entrar l' euga.
- LLOU. ¿La Valenta?
- MATIAS. La Valenta. ¡Tres jove!
- LLOU. Com poca, si tens més de vinticinc anys.
Als vinticinc anys s'està a la flor de la
gentza.
- LLOU. Tot es negades i conformes. ¿Qué pensem com-
prares un altre?
- MATIAS. ¿T'deules? He fa molta falta per arreglar les
comprades i portarles a casa.
- LLOU. ¿Vols comprar-me una maga?
- MATIAS. ¿Sí?
- LLOU. Com no s'hi ha una altra.
- MATIAS. ¿Cada t' es desdia, si es tant bonal?

- Lluic. (Perque es güita.) Perque l'noy es tuir occió de comparrer una i n' es fluidó de la Cadavalí, y no poch tenim tanta. La que t'venem es tant bona que li veng pomer per com la cebollina. Ja sabes quina et.
- Marius. ¡Ah! La cebollina! L'he vista esparrada al corral. ¡Cada se volvi!
- Lluic. Menys. No va costar cinqu orossos.
- Marius. Saure. No ha plauat poch des de l'avera.
- Lluic. La cebollina men havent ha guanyat.
- Marius. Es tonya. Miserables.
- Lluic. Te la doyo per quatre orossos.
- Marius. Dues y treset tot. Xocolata,
- Lluic. ¡T'ha p'xam! Bon negoc feria. Tres y mitja.
- Marius. Dues. Atencions tocadas.
- Lluic. Te quedes saper enxa.
- Marius. Cucuyella. T'ha aquí ho tenia tot. Ja sabes les preus.
- Lluic. ¡Vale!
- Marius. Dues y mitja y tres y ... que fan si; vuit y un rei que fan nou; setze peniques y vuit diners.
- Lluic. Recalcula quantitat?
- Marius. Dues y mitja.
- Lluic. Dues y mitja. mire, est... Just. Té y en pass. (Si tens una daga y n' tens d'una) ¡Pens em ab la mala!
- Marius. No: dues orossos.
- Lluic. Massa poch. ¡Abans vols als tuixos com? (Així d'acordament agafis "la p'xam"). ¡La vols per tres y mitja?
- Marius. Tres.
- Lluic. Perque els són y (perque voldrás) te la deus. Est.
- Marius. Est. ¡Paga y esmolt!
- Lluic. Vull d'arros.
- Marius. Demà il primers hores, le mola aquell. Té. (Li

- LAWE. *desa d'udit.)* ¡Oh, i condicjo de que la mala no ha de venir cap talia.
- MATIAS. ¡Pobret! (Sobres de tinc ganes en lo que) Ja 't diré jo que es un bon regal... (per rebé) /S' en se.)
- MATIAS. Crech que s'ha deitat enganyar. Ja tinc més y no he de parlar en poca illa cosa, perque la apellada se don y la apellada confirmarà diccosa. Tropics aquestes cubans d' aquí, que entorben. (Apaga les cebesas).

ESCENA III

MATIAS, NORAT, TOMA, RAFAEL, fent sorreguts als pequens
grans, pastells, etc., de modo que no'n puguen val-
dir de les manes.

- NORAT ¡Mai!
- MATIAS ¡D'acord!
- TOMA Ben din, Matias.
- NORAT ¿Com estic?
- MATIAS Jo 'bi gy vostretra?
- NORAT Noaltres 'bi, gy la Tecla?
- MATIAS La Tecla 'bi, ja...? Crech que no queda res-
ga més per preguntar.
- NORAT Pech que'n s'esperava quel?
- MATIAS A ti mes mateix per desentender-te per lo que
tardats aquell à tocar de fe? I crec que li
he donat. Ja, quèt' han dit el hostal?
- RAFAEL No en' han dit res perque he vut à la Toma y
he perdut lo meu de visit.
- NORAT Son joves.
- MATIAS ¡T' bonen! recordol.
- NORAT Hem tingut sort d' ell perque 'm'he ajudat.
Ja veus q' s'acaba de sorregut.
- MATIAS S'endrà que m'endrà de casa. Dins avó. (Li

- peron les farcells i li dona les cabanes. Matías dóna 'l farcell darrera del tavell, i aquí obigüí ha vençut.
- MORAT Es veritat. Dónam. (*La mestris joch, donant les cabanes al Rafel.*)
- RAFEL Tú, que v'judari d'arreglar les farcells. (*Dona les cabanes al Tova.*)
- MATÍAS ¿Quié les són als cabanes d'la tua?
- TOVA No ho sé.
- MATÍAS Dónamela. (*Li pren les cabanes.*)

ESCENA IV

Elis i Tecla al la ciutat de la compra, que diuen davant del balcó

- TECLA Bon dia i bona hora. ¡Ja son aquell!
MATÍAS ¡Sí dóna 'l farcell!
- TECLA No m'heu agafat de sorpres, perque ja ho sabia i vincò de la curiositat d'fer provisió de llomasa, que valg i fer als pebross i tempesta per qui enamonèt.
- MORAT Ben pensat, perque el coster de casa no valg fer menys que ençà lo coch ab una rosquilla, i una goteta d'aguardient.
- TECLA ¡Dau tancar gans la pabell!
- TOVA Una micoia.
- MATÍAS Y assí que diulen que 'l enamorat li perdien.
- TECLA He-ho diria per aquell, que es casa paratral.
- RAFEL ¡Vaya una cosa de dir!
- TECLA ¿Qué 'l pensas que per totò l'entendrà enaixot?
- Ving a la cuyna. ¡Quié 'n fang de aquells canhons!
- MATÍAS Dónam al primer que entri.

ESCENA V

DÍA Y SECRETARI

- SECRET.** Ab respecte y alegria, dich i tot; diagran
nos dia.
- TECLA.** Peronai. (Li dona 'l catenau.)
- TOMA.** Ola, governador, ¿ja has redolles?
- SECRET.** ja ha sortit allò de governador! ¿Y qui en' ha
ha dit? La Pobella. Si no fossi tan nena, m' envidiaria.
- MARIA.** ¿Vanes arribar a ser governador?
- MATIAS.** (Queda sorbit.)
- SECRET.** De fet, si se'n va. D'esclat ha cridat ja d' en-
critisat al govern de Soria...
- MATIAS.** Ja sara a Soria.
- SECRET.** Lo governador era tant bonic, que no sabia
hacer tota la sua desira; lo secretari no sabia
hacer tota l' administracion, que creua l' terra
empossejant en una cosa de potestans, perquè
era tant tipico com malgastado. D'esclat ha:
per tots els criadans, y quan cosa que vuelva
que pira y que malitat!
- MATIAS.** Que bessona los cabassos. (Les di jura a 'l
pore en un diuin)
- SECRET.** D'esclat ha se presenta un conflicte d' aquells
grossos, colossals, piramidals, d' aquells, que
crida que vuelva que pira y que marta.
D'esclat ha: perdi lo cap lo governador, lo perdri
lo mestre, lo perdri tota, quel ferà des
l' ora.
- TECLA.** Anar a fugir les Illescas, perquè aquella gent
te gressa.
- SECRET.** ¡Qué! tan dia l' alou!
- MARIA.** Menjarons les Illescas amb què antiguo fragor:

- SECRET. ¿Qué has? diab jo,
 Collet, y un altre dia voleu de contarr.
 Y que cosa...
 Que volviu...
 Que jura...
 Y que teniu. Això mateix.
 Tona, Tona y en' ajudaria.
 Matias ¡Cretiu que he viatgej per treballar!
 Tona Molt de gos.
 RAYEL Jo també es ajudaria.
 TONIA Tú aquí, que no 't necessitem. (Se'n van Tona
 y RAYEL separats.)
 SECRET. He viatgej per parlarros de cosa del ajuntament.
 MATIAS d' aquí un auto, perque ara no estab
 per l' Ajuntament. Ja que no han fet ja res-
 do que t' ha donat, scribet tot seguit al l'hos-
 tal y pregunta. Així en Nostri ciutat no val d'
 arrós y costat de fidels y costat de monjans,
 perque se en' ha oblidat.
 RAYEL Vag.
 MATIAS I torna aviat.
 RAYEL No perdrà calidada.
 MATIAS No m' recordava que es invití dirtho, perque
 com aquí ha ha la Patalha, ja 't deixaria presa.
 SECRET. Andem y pel camí 't contare lo de Soria.
 (Se'n van SECRET i RAYEL.)

ESCENA VI.

MATIAS y NORAT

- NORAT Aquant secretari es un baldrengas.
 MATIAS Pero un bon milord. Jo l' protegiré destil-
 dament 'te congojes y escrivire les cartes.
 NORAT ¿Qué li ducau?

- MATIAS Ja 'l paga l' ajuntament.
- NORAT Per servir el Municipi.
- MATIAS «No sois de l' Ajuntament jo? Darréu ser vostè l'adreçador, serveix al Ajuntament. De mi no 's pot queuar, perque li donch paper
y pluma y tintxa; y cosa van les cartes pel correu, també li donch la quinca ordinaria per
que compri 'l teló, de modo que no ha peri
més.
- DONAT Tampoc i granya.
- MATIAS Si que hi granya la meva professió. ¿Te
acordas que te posa foras un secretari que es-
criuia les cartes y treu els comptes i un rajidor
com jo? «Trepida los mestres mestres aquelles
arreglaus l' escorial?»
- NORAT Encara demà vos espero.
- MATIAS Això que no Lluïs, le vostre col·legi, me
porta la mala qual si he comprat, l' enganyau
al corredor y cap al poble. Plau noch capita de
ballarí una tardana. ¿Tens noga?
- NORAT Mitja seglevuit centenys tristissim, però amb si, dels
bonic, un endoblí, un bonbe, un camberino
y un corrent. Ja veua se 'l feria de fresca. Lo
poble es podria y no pot més, però en Pau-
ella, la del hostal, ha llegut una orga, de un relo
que tota estàtua d' orga. Jo diuia dos fermi-
ters ab qui no se pasava, y per ell ha vi-
gat a fer algunes coses.
- MATIAS «Qui sois?
- NORAT L' un, don Felip, aquell propietari de Giro-
d qui li encau uns terrenys y deixa molts abra-
cades. M' en alegro de que venga, perque la
indústria y li reconeixerà aquell amanape-
més que may me despotitzar el govern civil.
- MATIAS «No s' enquadra 'l Seccari?
- NORAT Si, perquè ha dit que el governador es un
poco bolla, tant poca cosa que fia la vila agu-
tat per dia si es de nit o de dia.

- MATIAS ¿Si que des ser lloial
 NORAT La Secretari ho dia avui. La persona que va
 abdós Felip, no se qui es, cosa des ser dels
 gossos i vall que quedava apertenent illa fer
 compras, y, per cert, que ha guatxi cosa del
 que pensava.
- MATIAS ¿T' hi han vindut junt les escomes?
- NORAT Les ha traigut.
- MATIAS Quin 'n volia? (*Anant al cellar*)
- NORAT Dones van dures, si no s'acordava més.
- MATIAS ¿Què cosa mai Pots comportar-te tota la nitge
 si volols?
- NORAT Doncs duresc milga cosa, y demà te la tor-
 naci en viengant.
- MATIAS Aquí li tens. (*L' hi deixa.*) Així parlen dels
 amics estropietos.
- NORAT Tinc.
- MATIAS ¿Qui 'n sembla si per la Mare de Déu de Septembris esdevenia una cosa? Io voli no pach
 entusiar, perque el heret es l'heret pel cap
 el pels peus, y tot he-ta al mercat passant
 ala Toca. No 'l pach deixar que despistis,
 perque si li demanen arros, dius fideli, y l'
 altre dia per mitja Hivars de more no va deixar
 milga arroba.
- NORAT La Toca, una dia li la escudella fada y 'la cosa
 salada, passant ab un Rafel. ¿No 'n hauria de
 canar? Doncs casualos.
- MATIAS Dic. La Toca tressor molt be aquell. Ja 't dij
 que a. Hivars, a casa 'n foren pilotz a l'ella y
 cada dia padió de gallina. Ja veus que son 'ns
 feus vells de rica, y per cas de dengues, amar-
 res temes trencades.
- NORAT Hem de veure al capçal Notari per fer les es-
 pèndols, perque la vida y la mort. Deu la té, y
 no val estar les coses ben clares. A la noya
 li deuenç una calentura plena de roba blanca.
- MATIAS ¿Què cosa?

- Norat** Bonas coses!.
- Marias** Aquestes ja te hi donari jo, i tu podràs donar-li altres cosa.
- Norat** Miret, Marias, d' aquí no 'n parlarà perquè no 'n paga dir que està l'internat.
- Marias** Al contrari, si heu de parlar-ho, perquè no ho pagueu dir de tò.
- Norat** De tot tant no me 'n dona, però satisferia que ho diguessin de tò. No 'm preocupa lo que de mi diguin, perquè desdihat d' aquell que escolta lo que dia la gent, pelig no són si poden l'orella i un boche no són molt y desmalaltant. Cosa ja estabagi 'ls altis, que volguí Dora siga la més tan possible, la Pobella ja trobarà lo que desitgi. Ans, algunes cosetes, que no pucirà de sortir d'allà, ja li donare per agafalles, i cosa de la roba. A tò 'l negoig 't va 'bd.
- Marias** Gràcies a Dora, no 'm va mal.
- Norat** Com en viugui segur lo que començar...
- Marias** Ni etzallarem lo que vendrà. ¡Dibbles que l'ell se fa dues de sort!
- Norat** ¡Còm!
- Marias** Dibbles prenen les cosetes. Dibbles que 'l gerix se fa de tots mestres de cascada y en-sigui; que 'l xocolata se fa sense sucretilla, canco ni xoco, y fins a' mengua que volcas post a Barcelona una fàbrica de cengols artificials. ¡Com s' adelanta!
- Norat** ¡Mai! Tant que 'na matxa' heus que 'na es-adelanta; y viugui també que menjis al seu, y tots estos espaisos a rematar com una alga,

ESCENA VII

Doris + Tecla

- TECLA Aya, Norat, que les Besses t' esperen.
 NORAT Síguem'hi, ¿Y tú?
 MATIAS Jo ja he amonçat.
 NORAT Deschich despatxar en un moment, porque
 nell mercat tot esquerit.
 MATIAS ¿Dona pressa tu?
 NORAT Sí, porque doa Felip y aquell entregar anich
 seu, se'n venen aviat, y dins suspicció en
 que 'm trubin el poble y tot preparat. (Dona
 dues al Tacita.)

ESCENA VIII

Matius, Miquel, Jaume i Joan

- MICHAEL Bon dia Matius, ¿Ha vingut lo past?
 MATIAS No l' he vist,
 MICHAEL No pot trobar. Hem anat a l' hostal a prendre
 un bessó, porque enseny que havíem menjat dins
 una dos plateres de sopar cada dia, tot ian
 mal de cor. (Que ha fet le bicentilit a l' hostal!
 Després del bessó, una arregada, y ja papa,
 arregyal! Jo he anat a comprarres un monador
 pel cell, y 'l papa s' ha quedat abans llur, l'
 hostal; porque ha portat un pañell que se'n
 tornava ranci y ja tenia estadiant, y volia
 si enganyar a l' hostal. Dicis enganyat, no,
 porque 'ls estadiants los hem vist, y encara
 que diga un xiquet ranci, també 's menja. Mi-

- Martas: ¿Per què agredís l'assentí pel coll. (*L'assentí*)?
- Martas: ¡Es l'assentí!
- Micalo: Si' n'entra be y vull fer lespre.
- Martas: ¿Voleu conèixer a algú?
- Micalo: Ja soch en edat de casar-se, y jo sei ja ho sabréu.
- Martas: ¿Qui es la novia?
- Micalo: Es molt encantadora, y se banyant.
- Martas: Be, podem ve dir?
- Micalo: Ja ho sabréu. ¿Ténsi amit?
- Martas: Per vendre.
- Micalo: ¿T'deixebé Pauvremen una cosa. ¿A calentar?
- Martas: A mi l' cosa.
- Micalo: Es molt bon: tres coses m'ho posseïx.
- Martas: Si t'voles del be, no per me.
- Micalo: Jo tot he vuit be, lo millor y lo menys bonito.
- Martas: Darrere ho y havent no es possible.
- Micalo: Una rella y mitj.
- Martas: Tres, y si ragonejus més, cosira.
- Micalo: Posset les tres avui. Ben pas. (*Martas va dir-seva del tricoll i després al sofà. Micalo s'observa*) : ¿D'on?
- Martas: ¿Què tens?
- Micalo: Aquesta paperina fa moltja cosa; deu que li balencia fomi ba la creuada.
- Martas: ¿Què t'posar que posar caldrà per ferigat? (*L'asseu la paperina*).
- Micalo: (*Examinantla*). ¿Qual paper d' estrena nom possem; y no n' hi ha poqua de pastanet; i y sepa, paghe tot per això!
- Martas: Avanza no'n posseixo.
- Micalo: Ara 'na fom bona vidiana. Posset una olla grossa el fons, hi tireré uns collarots de cuir y 'n treball per tota la setmana. Es molt bon: La proxima setmana pa. (je n' hi falg petit tra creusat)

ESCENA IX.

BERTI Y MATEA

- BERTI Buon dia, Matia.
- MATIAS Buon dia Berti; ja se que cosa li' haurà ab...
MICHAEL So li' he dit ab qui.
- BERTI Ja li' scribi, adroguer. ¿Viu li' Rosta?
- MATIAS Si.
- BERTI Dicciu cosa li' vole, y alli' t' ho dirò.
- MATIAS Ja li' sàch, ¿M' ha dit u' ho endavinc?
- BERTI Si.
- MATIAS La adreva en la filia del Moliné,
- MICHAEL Berti.
- MATIAS E...
- BERTI Posa, posa, perque eran buones amonestas a tots los del poble, y així si que ho adver-
- MATIAS Noy, glos pels le oids?
- BERTI Aqui no.
- BERTI Ah, Matias s'ha portat un pernil molt bò.
Al hostal me l'volien comprar, y li' han dit no,
que primer no li' adroguer. Michael. (*Li con-*
sorriu). Fins s'ha trent part del gra.
- MATIAS No; el que li' han trent es lo ranci y li' esca-
- BERTI - dient. Ja pels vostres al hostal.
- (A Michael.) Piuscariás que li' dient pel cap.
¡Ja han venut!
- MICHAEL (Que s'habrà de pensar que no enganyaréu li'
n' en Xuri)
- BERTI Jo no enganyo a ningú!
- MICHAEL Ben, cosa no li' vengasseth el pernil.
- BERTI Sempre serà li' haurà escamp. Ja que ho
séu, si l'voli te l'donari més barato del que
pensava. Te l'donari i sei y mitj la carni-
- zera.

- MATIAS: ¡Cá, Benet! A sin rala dora car, porque es m' no de treure molt per agrofitarlo.
 BENET: Sió l' meusjat jo y no 'n tregué mai.
 MATIAS: ¿Y si quedi cap estudent?
 BENET: Ballint a l' olla ab lo perell, y un cap ballint,
 perdut! Andem hoy. A Dins d'dia.
 MATIAS: ¡Eh, Miret, que no m' has pagat lo cambí!
 MIRET: Me 'n havia descontat. «Dona 'n disserà.»
 MATIAS: Matins jo m' en recordo, no hi fa res que te
 'n desconta. (S' en van Miret y Benet.)

ESCENA X.

MATIAS, TECLA.

- TECLA: ¿Qui li habia d' la botiga?
 MATIAS: En Miret y Tres para.
 TECLA: No hauria fet grans compres.
 MATIAS: Tres cases de cal, y 'm voldien vendre un qual que s'aparellava una casa de valors d' aquelles de Berceboza.
 TECLA: Suposo que se l' hauria comprat.
 MATIAS: ¡Qué!, dissej! Mes he fet un altre compra, y era...
 TECLA: ...tendries dues pellisses.
 MATIAS: ¡Cóm dues, si no m' cosa tenir un noi per casar?
 MATIAS: La cosa es la Tora y l' altra la mala que ha comprat a m' en Llissó, que 'n deu s'aparellar.
 TECLA: ¿L' has comprada?
 MATIAS: Sí.
 TECLA: Desfis lo tracte.
 MATIAS: ¡Sí li ha deuen volta duros de paga y mayall!
 TECLA: ¡Ja t' ha agafat! Sempre t' has de donar canyaner.
 MATIAS: ¿Ja li son i arides?

- Tecila Pobres de ti que jo 'm maria, porque dins les artíctures te placent que li bleda el estómac.
- Mariam ¿Què t' pensa que 'l marratell es cap horat porque hi placent bledes?
- Tecila No arriba a horat; no passa de tant.
- Mariam ¡Tecila!
- Tecila Y li bleda te l' ha placentada l' ordinarri.
- Mariam Secyona mera, fàcil el favor de dirme com, enlla i de quines maneres que l'ha placentada la blenda el estómac.
- Tecila Si, que c' ho diré,
- Mariam A tí t' cosa molt poch de parlar cosa solta y crida y tirar olives.
- Tecila Aquí no 's tracta de tirar olives, sino roses.
- Mariam ¿Què es això de tirar roses? ¿Per nentura molt cap horat? Molt de milàndol, Tecila, perquè jo sentiu l' aixo y atengut en' resultat.
- Tecila No crec perquè tan malta flitra. Que tan conegut es la tybillosa, la molla que t' ha venut en Llinars, que en Roval, lo mesme de la Forni novellada, li habrà comprat; y va darrerament això perquè va saber que la molla era gorda y falsa y comprava tal que treballava una mica més del regular, d' aqua de les potes del diabuca. ¿Vols secyonar cosa mercantil?
- Mariam Sí, Roval, he dit això?
- Tecila Si, mestra; jo l' he sentit. ¿Vols portar a casa una molla gorda?
- Mariam Ja 'n trobó poch ab id.
- Tecila ¡Perra enganyad!

ESCENA XI

Dita, mestra y Tecila

- Nestor ¿Què es barallada?
- Tecila Nestora barallada? Fa vint y vuit anys

- que som més i t'ay molt hui d'una parola
més enllà de l' altre.
- MATIAS May: segons, per no disgratiaros, si ja diab
blanch, «la d'm negre. Dicx no; d'm blanch
encara que siga negra.
- TECLA Això ben de ser les dones; y tò, més siguis
vella, havràs la teua sogra,
¡Ay pobr' fill meu si he-t'li!
- MATIAS ¿Qué dices?
- BONAT Ay pobr' fill meu, que "n' serà de ditada.
Despeditxos, perque na vull que don Felip
arribi al poble y no 's hi trobi. Larregutxa.
(Prenen les lluffles) ¡Y l' soy, chicos! es?
- TECLA L' ha agafat i un recordo y t'ay desmagnet.
Què no 's fas i esperar.
- MATIAS ¿Qué no 's va el vostre?
- BONAT ¡Y desd' donat! D'esvolta venar, que m' ajuda
rà a fer els homes a don Felip y al seygor
que l' accompanya, perque com en Balí ha
estat d'aprenent a ciutat, sobi com s'ha de
tratar als seygons, y jo desd'ya quedaré ben al
don Felip.

ESCENA XIII

Dels i aixa.

- BONAT ¡Balí! ¡Ja s'aprenen cosaas espeloses!
- NOBIA No, bonet, no. Preu. (Es volen batre).
- TECLA Això mésca sorreguts, Donsols.
- MATIAS ¡Y tò, quala resposta 'm t'areus del recordo?
- BONAT En la farrà que se sab de que li perdiu, per
que no necessita arres, ni faldas, ni monjines.
Si t' ha envelat al hospital, y no s'ca 'l farrà
Nobat, los hem de echar barret, per que aquell
señorla n'aplega.

Mosses: De Tu caserola, Matías, fins d'ara.
 Matías: ¡Sí! 'n caserola meva Matías, ayer
 he anempratja feta al la parròia, i' lloca vistjó,
 Cuidado en volcar, Fins d'ara, Adèle Pobella,
 Cossingpolos en què es molt cosa la mera
 Pobella, ¡Oih! Y que 'n caserola molta ajuda
 per la botigüa! ¡Oih! Y queno es pobre, perque
 'l seu pere està bé.

ESCENA XIII

MATÍAS, (apartada)

SECRET. He vist à la Pobella, ¡y Cala' les casolans?
 Matías: Aviat, governador.
 SECRET. Dilemeu secretari. Presentement, si he de decidir
 que jo vull fer de governador, perque
 com sabiu lo qui ho en veia'n tota la
 tra dreta...
 Matías: Y l secretari no sabia boní tota la tra es-
 querra, ja n' erich enterat, y sense d'arribar
 si que entra i que vuelve, li 'n vos di
 sephar al arxide i li diua...
 SECRET. Què gira y que ientra...
 Matías: No home, que vull i ferat major y que esterà
 que dies fata.
 SECRET. També hi vull jo.
 Matías: Sepo; com l arxide no sap fer res sense con-
 sultarme, perque la veritat es que jo sovint qui
 ho fa fer, més sense responsabilitat, que es lo
 que comencio...
 SECRET. Lo mateix que jo el govern civil de Bar-
 celona...
 Matías: ¡Pesa! Vos, no perdint temps y torna, que 'l
 necessitoi.
 SECRET. Pareu,

(Se'n va.)

ESCENA XIV

MATIAS, disprest d. FELIP y CONVOCACIONES

- MATIAS No m' ha pach deure del cap que en Lluçà
volguda enginyant vescomte cosa mala
galla. De mi no se 'n satis y 'n necessari ja
nunja cosa. (Si que 'm la tornaré)
Bona dia, Matias.
- FELIP Bona dia als la companyia, don Felip.
- MATIAS
- FELIP Si l'adreceres d'aquest poble, l'asson, Tethos-
te de venir aquí, perque van desda filis y
agalles fues arrasgades. Lo disprest diu que
que cosa ab ea. Matias te la deixaré arrasga-
rada.
- FELIP Vouet m' adreceré una cosa que 'm trenca 'l
cap. L'altre vescomte lo paratich del disprest
tot le trobare dolent, y avuy tot li sembla bo.
Perque si vostre disprest li dicesse no tali
gras.
- MATIAS Maiguid! ¡Menja! Donescas enti content. Tinc
que cosa que he enveles desd' a fons, perque
tindrem bones casallades. Ja se que vostre hi
vua.
- FELIP ¿Vos no li feríu filha?
- MATIAS ¡Qué les de fer!
- FELIP Heme bates; del cotxes per preguntarren si
hebien viugut en Natzar.
- MATIAS Ell y la seya, la Pobla, y si venen un altre
que cosa relat, los topo aquí.
- FELIP Poles encara 'la trobarébo y acarrirem junt a el
poble...
- MATIAS Pot ser si,
- FELIP Si 'na fui aquell favor...

- MATIAS. ¿Por que no? Vais corriendo a casa si hace malvado; y si la trobo, ¿qué te hice yo?
 FELIP. Que los espías y mercaderes justos.
 MATIAS. ¡Ah! Ya fui yo el favor de traer estos
 mercaderes en dicha feria.
 FELIP. Sí, si basta. (S' va al *Habitac*)

ESCENA XV

II. FELIP, CONSEJEROS

- FELIP. Se están convirtiendo en ladrones adorables, y no
 faltan más allá que vosotros, los gobernadores
 civiles de la provincia, un personaje que visto
 ja el accidente segura dia y ordenanza del
 gobernador, segurito que despierta un rato de
 sueño.
- GONZALO. Muy mal. No sé si sed lo pidió que te
 dan que ser los gobernadores ayer dia. Son
 bien avisos de la cual brigada se apellida al dret
 de tirar todo lo que caigan en los pueblos, per
 dermos palear por devanta de casa nostra y posar
 con la verga de los serranos, impunemente,
 cosa no picardías. N' aquella embutida del
 dico.
- FELIP. Durant tres días ningú sabrá que es goberna
 dor, porque en aquest pueblo ni al que andas,
 encara mas petit, no hi ha qui 'l consega.
- GONZALO. ¡Tres días d' espaldas, de peguer se 'l que
 vulga, pensá que n'algú m' amoldará; ni en
 boca de la entroncada elección me proponha pe
 gaudiar. ¡Quélos diosos! ¡Decir de ser goberna
 dor! ¡P' algú 'ta descubrir, encara que 'l lleva
 agujas.

ESCENA XV

DÍA Y NOCTURNA.

- SECRET.** ¡Día! ¿Qué tal... ¡Lo mejor gobernador!
- FELIX.** ¡Bombar!
- GONZAL.** ¡Ja! ¡Lo bien falso! D. Felipe prende el cohete y estornudando.
- SECRET.** No sé todavía si no lo han visto oficialmente, porque no sabía yo, si soy el gobernador, o si soy el ajustamiento que vosotros dices aquí. Válgá dírblo.
- FELIX.** ¡Qué fiel! (Divirtiéndose) No es el gobernador.
- SECRET.** Si que lo es, si lo sooch.
- GONZAL.** Yo no sooch al gobernador, y si lo sooch, no ha de saberlo; y si lo sepa, le diré solamente si no veo azar a la presa.
- SECRET.** Ah! ¿de trae de algún zarzuelo importante? Tendré yo sooch financieros públicos, monetarios d' aquell Ajustamiento, y como a tal y como a particular, él ofrecerá la nueva carta monetaria.
- GONZAL.** Entraría yo. Ningún sap que yo siga aquí, desvisti; por tanto, si sigui en el astillero, sería por haberlo dejado yo, y lo exigiría todo la responsabilidad, condenación por aguantarlo.
- SECRET.** ¡Ojal! ¡Ojal! ¡No tanto, no tanto! ¡Quin comandamiento! Lo que yo se, ha pod saber en otros, dos otros, tres otros, cuatro otros. Yo soy va aconsejado a Soria...
- GONZAL.** No ha pod saber ningún más, y si sigui lo sap, vendrá el fin benito dí.
- SECRET.** ¡Qui cosa, que vuelva, que gira y que buelva! ¡Mirad que es malo!
- GONZAL.** Señor secretario...
- SECRET.** Señor ga...

GONZALO. ¡Cosa?

SECRET. Señor go... go... ¿Con li halg da dir?

GONZALO. ¡Desear paix y apari!

SECRET. Esta tel. paix y apari.

ESCENA XVII

DOS, MATIAS, TECILA

MATIAS. Vayá, quis es don Felipe? Ya hablén mestiz.

FELIPE. Los atraparon pel carri. Andan.

TECILA. No sé en vez tiene perdón algúna cosa. ¿Qué trátese? ¿Xocolate el mesizo?

FELIPE. Eso, se tanto grasa de ron, y molitas gracias.

MATIAS. ¡Sí que ha sucedió!

TECILA. (Al secretario) ¡Qué es esto! si sempre que va ab-dos Felipe!

SECRET. ¡Mest! ¡Parla mas!

FELIPE. Puesko tel. (Al Secretario) Va a la puerta el secretario.

GONZALO. Que 's conserva. (Al Secretario) U' agató el parla.

ESCENA XVIII

SECRETARIO, MATIAS, TECILA

TECILA. Sencilla un gran mayordomo. ¿Sabe qui es?

SECRET. ¡Mest! (Exclamó)

TECILA. ¡Qué 's dices!

SECRET. Dicí que no se qui es y que está prohibido saberlo.

TECILA. ¡Es algún personaje!

MATIAS. ¡Voy a 's amague!

TECILA. ¡A qué tel?

MATIAS. ¡Qué más place portar!

- Teresa. Diga.
- Mariam. Pida.
- Teresa. ¿En qué? ¿Qué se dirá?
 . . . (Expresión d' cada cretín del mundo)
- Socorro. Sabeys punt y saper.
- Teresa. ¡Qué cosa más estúpida!
- Socorro. ¡Qué cría, que veidle, que gira y que tombe! No 'n preguntado vos, porque no 'n vos. Sois yo que dir. I' recordé que ení 'l, que podén ser a festa.
- Teresa. ¡Tal e' ha d' escrivare la carta, porque no 'n podré d'así la mala y porque 'l toro; los van dar de paga y sonyal. (Ese día de mero que 'l Secretario, pregoner, no s'enterró)
- Mariam. Gobernador...
- Socorro. ¡Buenetard!
- Mariam. Agafa papel y ploma y escriví.
- Teresa. Le ho visto com ha escrivit: com ist lo que 'l deya.
- Mariam. Y molt cosa. Totben escriví les gràcies de la apellidura.
- Socorro. ¡Qui no ha escrivit!
- Mariam. ¡També res!
- Socorro. ¡Y ara! ¡Ja ha escrivit!
- Mariam. Dicidme siest al amo de la apellidura.
- (Asintiendo) (Quiesa manera de parlar. Jo diria, al seu pare) (Risas) (Sorriu Maria Fernan). Diguda: jo ení 'l nom. Entusat amols.
- Mariam. ¡Molt bonach no ha es qui volia enganyarreus.
- Socorro. ¡Enganyarreus?
- Teresa. Y plantarle la blida al claret.
- Mariam. ¡Volia enganyarla aquella blida, y no 'n perdon cosa?
- Socorro. Passej molt aviat aveca.
- Mariam. Si molt amayor cosa, ni res.
- Socorro. ¡Tant recyela cosa, y la poch aquaqüí y parlo d' allí mai nascida!

- MATIAS No 'a passat gossa de cosa en pach temps.
Ja 't pots quedar la espècialitat.
- TECLA Perque no hi volta'n à casa.
- MATIAS Perque hem rebut...
TECLA De mada positiu...
MATIAS Que no dius hoch à dins...
TECLA Que es tant dolent, que no fa dos dies li vanta
troncar una vora de dins per les espècialitats.
SECRET, TECLA (A recantant al seu nati) De la Pubilitat (A recantant al seu nati)
DE LA PUBLITAT De la espècialitat.
- SECRET, SECRET, (Qui ha hauria dit) Això es cosa greu que l'que
m'ha passat à Servi.
- MATIAS Encara ès un accident, may la sorta.
SECRET, Per les espècialitats de la Pubilitat... (Per no repetir Pubilitat, hi posarem de la Tassa.)
- MATIAS T feria el feser de tornar-me 'n vent dura,
è s'no 't intentà à verbal.
- TECLA Just, à verbal.
- SECRET, (Quina trabaixa al seu nati)
- TECLA Que enri, més endurits quedarem que ell.
MATIAS Però, (Puntant) Pos, l'autre, la quina estocada,
y pòrtala al costat.
- SECRET, (A don Matia Fornell, ^ (Sorribant la seva) Ja
està. (La que si amarrat)
- MATIAS Si trobes algú que vagi al poble, dónal-li la
sorta perque la rebrà més aviat.
- SECRET, Està bé. (Quin encantol hi havia...) (Va cap al seu far序)
- TECLA T'ara, comencem a enregistrar la roba per anar à
festa.
- SECRET, (Riu) À festa?
- MATIAS Si.
- SECRET, (Santillà y després d'escriure'l aquesta carta)
- MATIAS (Per què no?)
- SECRET, (Qui cosa, que vuela, que gira, que trebal
(No hi enveigues mai!)

Acte segon

Sala de casa de pagès. Porta al fons, que dóna a la esquerra, una petita, també al fons, que en la del costat del mateix direcció; altretra, il·luminada, dóna a les habitacions del interior, i a la dreta, que dóna a la esquina y al horitzontal. A dreta un armari de guardar robes blanques. Una taula a un costat, cadira, etc., etc. Prop de la taula un seient gris amb coses velliss. Antorcha, cosa rectangular espolonat a la paret, cadira, etc., etc.

ESCENA PRIMERA.

TOMA Y RAFAEL.

(Toma, que s'abruma pel fons ab llament dolent;

- Rafael. ¡Però, Toma!
- Toma. ¡Però, Rafael!
- Rafael. ¿Qué han de fer?
- Toma. Lo que dug: cuidar de que te feranells estiguis bé.
- Rafael. ¿T' jo? Dicis que han arribat el dia sols tres pagesos dirigits que s'entrenen.
- Toma. M'he ha dit una vegada, perdest temps tu y feranells perdre's a mi, perquè ja he sé que m'entrenen; y si no ho sapguois, no 'm curria ab ti. Ara t'indica llogau, y prima en la foyua que 'l festegi, perquè si els feranells los hi

- faient alguna cosa, no pucis dirles que m' estimes per tota d'honor.
- RAREL
Teresa
- ¡Qué estás pensando!
- Le ha ido, y se m' ha tenido a repetir, que la teta de lo que es saber. Tú, para aquell despat al coro. (*Le daña.*)
- RAREL
Teresa
- ¡Qué les has-aquí! (*Queréis que las oímos.*)
- Tan lo que fu cosa.
- RAREL
Teresa
- Ampollas torcadas, una enciaga fondaña, una gotita feta tristeza ...
- Teresa
- Dicen astí and, que ha de ser al quarto dels més endreusos, per vendràs despat al despatre.
- RAREL
Teresa
- ¡Ahomi van!
- A dalt de tot, boira ben bugat de posar dos altres, perque, comé don Felip y aquell se creyó. - ¿Qué dón per aquell temps?
- RAREL
Teresa
- No ho sé; me sembla una persona de peu, p'quines poca flama! Escara no m' en ha donat cap. Es un escoyer molt estanyent.
- Teresa
- Al m' m' agrada.
- RAREL
Teresa
- No m' m' d' agradar jo.
- M' agrada escuchar, perque cap moltes coses y n' ha vistes moltes. Dón ser molt sabí, perque davenguda no arribàs lo que dix. Dicen que id; dón Felip y ell dós, lo teu pare, lo teu mare y tu, les casabí.
- RAREL
Teresa
- No, fess tra.
- Tens y des cinch. En Benet y en Nicolás, a qui no esperaves y també vesent il festa, son tot. La cosa, posa set llos.
- RAREL
Teresa
- ¡Vos en Nicolás!
- A mi arriba,
- No m' agrada.
- Teresa
- Poch que t' has de caure ab ell.
- RAREL
Teresa
- Cerdito que li fessa cap bestreta.
- Teresa
- Jib, tú! ¡Escara no son coses y ja veles que-

- Rafel. Tinch dins à maneria perque s' artillo.
 Tona. Si es veritat que m' enseny, lo dret que tens
 es fer lo que t' assist, cosa don los ensenyant.
 Rafel. Mira que recayiran.
 Tona. Lo podrem recayir.
 Rafel. ¡Recayiran!
 Tona. ¡Recayiran!
 Rafel. (Pausa) Toneta, ¿Pens la paix?
 Tona. Pens la paix. ¿Per què li tens muntat el pobre
 Miquel?
 Rafel. Sempre ha sospitat que pensava curra ab tu.
 Tona. Es ràs en llevant, perque no li he presentat mai,
 y enseny que li pensés, tant de treball, per
 que im case ab tu.
 Rafel. El dia de la mort de Dau de Setembre, ¿Quina
 alegria ving latir cosa m' he va dirlo'l
 ton pare. Esculta.
 Tona. Tinch segons y no passa p'ndre temps.
 Rafel. Considera ab en Miquel.
 Tona. Dicau en pen a m' ell y a mi. (Moviment d'
 assegurar i retrocedir molt prompte.) Ab, si,
 qual serà galda?
 Rafel. Per què en ho preguntas?
 Tona. Si ho fosses tu m' curri, perque no tinc
 ganes de passar una vida de infern.
 Rafel. En que t' actives molt, y a tu galda...
 Tona. Miquel, lo galda es un boig que no s' ha casat,
 y com la pobresa dice en la que paga les se-
 ves bogorias, se vall espoussant i ser la me-
 llor d' un boig.
 Rafel. ¿T' tu, seràs galda?
 Tona. ¿Jo? ¿Qué t' creus simple? Poco ab allí, si
 veng que mires a una altra dona, noch capa
 de plastiell d' a' ella una boleada y a tu una
 altra. (S'ha rei).
 Rafel. ¡Bé!

ESCENA II.

RAFEL, SECRETARI

- Rafael. ¿Quins hablades! Ja ha fet lo seu efecte la carta. / (Li entrey la meva?) Entès proucapat ho suspicabat.
- Rafel. ¿Qué?
- Secret. Que certes cosa no agrada secretari.
- Rafel. ¿Lo que ella ha dit...?
- Secret. Rafael, es molt natural que ho diga.
- Rafel. Parla en bona.
- Secret. Parla en mala.
- Rafel. ¿Voltes dir que fera caple de fer lo que deya.
- Secret. ¿Elscares ha d'apostar?
- Rafel. Oò, es que en les le que suposta, just en un dia hi havia.
- Secret. ¿Elscares pecous casarhi?
- Rafel. ¿Per què no?
- Secret. ¿Després del que ha passat?
- Rafel. Si, t'enyó, si. Que es passat que com a Soria y que cosa que cosa i que gira y que torna.
- Secret. T'ha pressat Beaixa.
- Rafel. Me posardà a plorar.
- Secret. ¿Ha t'ha dit sei lo seu pare?
- Rafel. ¿Qui m'ha de dir?
- Secret. Caso en Soria li padi, ja vamés al 't començava.
- Rafel. ¡Uy! pay, governador!
- Secret. ¡Que cosa, que cosa, que gira y que torna ab tant governador... Com que a Soria...
- Rafel. Pues, quanvares a Soria, que jo en es valg.
(T'en va)

ESCENA III

SECRETARIO

No en vano tanto lo que F' espera. M' entiendo
 que en Norat, al llegar aquella carta tant...
 tant... darsegozado, no haga tanta al hoy
 por la fiestra, porque dir que á la Tosa II
 van trencar una vela de fiesta por las costillas,
 así no 'tá en el con carter; así es donci la
 señá d' asesés portant sempre esto F' aselló lo
 guayol del gozo; así, que cosa, que vuelva,
 que gira y que tozado, así mal mal d' jocotil
 jocotil que ha recibí En Norat espesa á un Ma-
 rinas y á la seva dona, y como los mandó á nos
 aquí, llevora los traerán á fiera de sabatina.
 Pregunto: ¿Per qué, después de ferme escrito
 aquella carta, s' atrevieron á venir á festa y
 á post a aquella cosa? Respuesta: ¡No ho
 entendido!

ESCENA IV

SECRETARIO, TOSA.

Tosa.	Ja son aquí, Gobernador!
Secretario.	[Secretario, Tosa, secretario]
Tosa.	M' quedare, porque he de tratar los Banzales,
Los que he portat dalt no merecian. (Obra
F' armari, tem flanque, y d'asentir as esp al
Secretario les amarran, hasta q' altre esp
e disponen.)

- SECRET. Faig ab molt gaudi aquells dies, però avui gaudim en que un home com [...]
- TOMA Que si Toma va arribar d'un punt per ser governador. Aquell no serveix. Estic.
- (Desfent altre llaç)
- SECRET. (Qui he diridí? Pensar que l' seu pare li va trencar una vora de fraca per les costelles)
- (Desfent dues costures) (l' altra)
- TOMA Molt ben! ¿En que passava? (Cull la llengua)
- SECRET. (Més, Toma)
- TOMA (Sospira) Secretari?
- SECRET. Toss, no confirmar! ja mal gaudi la tua para?
- TOMA già es molt bon! Ja cal que el facis per estades.
- SECRET. (No ho entenc).
- TOMA Francisca (Desmuntant l' altra). Jo l' tirau d' aquell costat i era del altre. Aquell es bon i aquells també. Ja tens lo que necessites.
- ¿Volrà ajudarmes a posar a l' armari?
- (Toma poca a l' armaria la roba que li dona l' Secretari.)
- SECRET. (Qui ha ditell)
- TOMA Molt trist. Tens un pouet tant pensant com el del may del fons! Ho dia que l' seu pare li va trencar una vora de fraca per les costelles.
- SECRET. (Posa fort molt de mal?)
- TOMA ja he creu que "o fa?"
- (Rebutjant encara el suau)
- Treynta anys de la taula i tot queda net. Ajudarem a posarbo al corse. (L' altra trencada de plat i altres objectes que l' Secretari paga el corse).
- SECRET. And en la trencadissa de tot l' any.
- TOMA Tot và al corse. Volrà ajudarmes a fer aquanta cosa al cuarto dels mala endreus?
- SECRET. Ab molt gaudi.

(Algunes l'aven i l'aforn al marcat).
 TONA. Gracion. Veng darrí.
 (dir 'n m).

ESCENA V

SECRETARI Y NOTARI

- SECRET. ¡Real! Niengó he ditx!
 NOTARI. ¿Qué es lo que niengó dirás, gobernador?
 SECRET. Secretari, Notari, Secretari.
 NOTARI. ¿Voléis entenre? Estadiste cosa vos díxio secretari, y notario yo he dixi, cosa que meva
 niengó puest un diurro gobernador. ¿Hán
 poser?
- SECRET. A cosa l'aven valga, lo secretari d' aquell
 poble.
- NOTARI. ¡Valent treballai Creix que ell te la culpa de
 que a Girona se li desgatxin aquell estampita
 d'ava.
- SECRET. No he cosyda. Am tenia una bona oportunitat.
 Perdone al gobernador.
- NOTARI. ¿Voléis que vagi a Girona?
- SECRET. (Per poch l'asguerro). Perdone a don Felip,
 que es molt amich ave.
- NOTARI. ¡De bat! Vos li explicauis cosa enllà la cosa.
 Sereu no pagueres oferirres la mera cosa, mas
 tincs aci formulari.
- SECRET. ¿Contenta al que hablia de ser lo vostre gerente
 y als seus parets?
- NOTARI. M'acordauent,
- SECRET. Rebauent aquentos treu, no quedauent contra.
 T' si rebauess les altres contra, no 'n queda
 cap.
- SECRET. ¡Ens moltillau, Nonau! Condi que no es
 preguntis cosa.

- Noraz Tam poch nuch res que dices.
 Secret. Valiu donar la gran sorpresa y nos reservas
 pel final; men la vostre filla no te haurà calma-
 cosa vos.
- Noraz Cunt que la Tessa es molt rica de gaudi, tant,
 que de vegades...
- Secret. ¡Sí, ja ho sé! ja ho sé! X'ha fet massa al auer-
 cessar i en Baldir s'ha donat una befitada.
- Noraz ¿S'han bessons? T jo que sempre li dichs que
 la reportil de caràcter, y nadie pucha lograr-ho,
 per més que, de vegades...
- Secret. Si; ja ho sé, ja ho sé. No ha tingut la pacien-
 cia vostre en la meva vostre, en rebé esperar l'
 casual. Vull i afegir les meus respects a don
 Felip y al seu fill. ... ja... ja...
- Noraz ¿Què tenim?
- Secret. Que no s'esperava.
- Noraz ¿Sense beure?
- Secret. De vegades també ensueguen les persones.
- Noraz Don Felip es al seu estiu, i altre copar,
 que no se se qui es, ha sortit de bon
 matí i corre pel poble.
- Secret. Otra qualida he.
- Noraz Ja ho digo.
- Secret. No sabrà qui tenim.
- Noraz ¿Qui es?
- Secret. Ni ho sab la pobla!
- Noraz ¿Qui es?
- Secret. Ni ho se jo. Ma jo s'entre a don Felip.

(S'ha dit)

ESCENA XI

Noraz, Secret, Miquel

- Miquel al seu balcó de nit i altres al seu
 gran estiu.)
- Noraz Aquell Secretari no hi es tot.
- Secret! (Cridant)

- Nosat ¡Bastit, ¿ja es aquí? (Ondina)
- Bonet (Sí, hemel) (Id.)
- Micarló Y jo també. (Ondina)
- Nosat Hemer, que 'm' te plor viuret. (Ondina)
- Bonet T' i mi també. (Id.)
- Micarló Y també i m'. ¿Y la Tona? (Id.)
- Nosat ¡Tota! gospal (Id.)
- Micarló Si que ho es, jo sempre ho diub al peu: la
Tona es molt gospa; y ell respecte si que es
gospa, y sempre difent, si que es gospa.
- Bonet T' pens aquella batuta del amagall del
vila, que retorna i un mort. Una gitana
que s'ha de banyar a gospa.
- Micarló Y aquí, cançó: Encantauam feta i cosa; pen-
sebo que semblava malena, malica que sem-
blava pròstaca, diub en que semblava carbu-
da; diub la poch, malica com voi...
- Nosat Com jo, no.
- Micarló Com vos no n' heu menjat may. Pomes del
carr, p'quines posau! Peras, prunes, cascabelles...
- Nosat ¡Y així! (¿Qué volta arribareu?) (¿Qui estreny
que segon tant generacio aquello gospol?)
- Micarló Per vos tot vos semblava poch.
- Bonet Preu y entro.
- Nosat N' heu fet massa.
- Micarló Repetisco que tot es poch per vos; perquè...
¡Ho diub per?
- Bonet Si, fer lo gospol, diula. Hem pensat espe-
ranteu, per que t' i jo som dos, junt' i tu t' i
tots he jo es sols realment junt? Y lo
suc i la meua cas i' aquello junt? Y si la
meva pobilla es un bon partit, la meua berdia
no es dolent junt?
- Nosat (Així junt junt)
- Bonet Y junt' ha pensat caçar al rey ab la terra
cavall?
- Nosat ¡Ah la Tona?

- NICALÓ Ah la Tessa,
NORAT ¡Ah la soya!
NICALÓ Ah ella.
BENET Ah la Tessa,
NORAT Així el que es favoritme molt...
NICALÓ Ja ho deys jo. Content fet.
NORAT Mes del que ja 'm amava...
BENET T' he amava tot.
NORAT T' la soya també estimaü que bagada posava
ab ella.
NICALÓ Ja no deys para, pausament fet!
BENET Ja parlarem dels capitols, per que vull que
tot quelli enreglat esquesta festa.
NORAT Ja 'he vist d' enreglar, perque han fet fort, i la
soya se casa ab el Rabel, lo fill de l' adorador.
BENET ¿Quié diuis?
NICALÓ ¡Norat!
NORAT Crayita... que, ma... jubilat! (Rugint)

ESCENA VII.

BENET, NICALÓ

(Sis quinze minuts ab la boca oberta.)

- BENET ¡Norat!
- NICALÓ ¡Pare! Mi ha per tirar la barretina al foch!
- BENET ¡T' ho he ha dit cosa ja li barrem dient la
garratxa!
- NICALÓ ¡Y 'l distell pit de llengutxa y fructal! ¡Y
ja que ha triat lo menys bo y millor!
- BENET Perque no he deu erraca, y 'm enternacada
ab la bota y 'l distell. ¡Bona l' bota fatal!
- NICALÓ ¡Aquest home m' ha aquillat sense estornar!
- BENET Entorrament cap a casa.
- NICALÓ Noi després de perdre la bota, les llengutxas
y tota la fruita, després de quedarem, jo

meses més y tú mesme més, quedarem també sense la farta de la festa major! ¡May, may, may! Lo qu' han de fer es amparar fins no posser més per rescatarles de la garratxa.

¡M' he dolido!

Miqueló. ¡M' he dolido! que debilas te novell! Lo pitjor es que ha dit a tothom del poble que 'm caura, y com són burlades, me cridaria: «T'heu de casa y yo 'm altre!»

Bosch. Dicells que ho digan.

Miqueló. ¡Ob, dicells que ho digan, dicells que ho digan! es, que tan si 'l dices com si 'no, m' ho dirà.

Bosch. Descomps da plensa y lo que hem de fer es rescatarles de la garratxa. Al sortir de casa han amagat les.

Miqueló. Jo m' he cançut aquell plenis da fonda que varen sobre d' ell sopà, cosa mirja mestra.

Bosch. Jo una seta, un tomata que pessava una lluna y dos llunes de pa, tot riuat ab oli, Estofada.

Miqueló. Jo canç.

Bosch. Però no hi fa res contra d' demanar amoral, cosa ni entremes endagues.

Miqueló. ¡T' si revestides?

Bosch. No, perquè no.

Miqueló. Ja 'ns podrem posar després d' haber-se-vist.

Bosch. Aupa, i demanar l'amoral.

Miqueló. Ja 'ns la cobramos la garratxa.

ESCENA VIII

DITS SECRETARI

Bosch T. ¿Aibent està tant atrofegat? No emmota als amables?

;

- MICHAEL No 'n tens d' envidar; si 'n disgràcia no
'ns passaria lo que 'ns passe.
- SECRET. Què es passa?
- BOSSET. Qui pensava casar si aquet ab la Toscà, y 'ns
existeix ab qui 'n casó ab en Rafel, lo fill del
moguer,
- SECRET. Si casava, ja no s'hi cassà.
- BOS. y MIC. ¿Quié díxer?
- SECRET. La que matxa. (Molt misteri)
- BOSSET. Diga, governador, diga.
- SECRET. Secretari, y no governador. C'est que va cap
a Sarria...
- BOSSET. Deudeva estar Sarria hont es y no 'ns moguer
del poble.
- SECRET. D'ab, segurament, afirme, alegaro, perque faia
molts anys, comprobava, improbable per
genetivitzar, quin en Rafel no 's casari ab la
Toscà. (Misteri).
- MICHAEL ¿No 's casari? (Poc).
- SECRET. Béveu no creiem.
- MICHAEL ¿No 's casari? (Assentidor al Secretari, que
queda al mili dels dos, y baixa).
- BOSSET. ¿No 's casari? (També ab uns bany).
- SECRET. (Baixa i ab molt misteri). ¿No 's casari?
(Segonja la conversació en uns bany).
- MICHAEL ¿Puch d'acord?
- SECRET. Pots callar-te.
- BOSSET. Per què?
- SECRET. Heu d' esperar si qui en Neri esquilarà la
grau.
- MICHAEL ¿Quan serà?
- SECRET. Aviat.
- BOSSET. ¿Y llavors...?
- SECRET. Desvet le casament, sort en Rafel d' aquets
aus y 'l vostre bany ja no té raval.
- MICHAEL Si en els casos policials regularia un banyolí
de garrucha,
- SECRET. ¿Ma prometiu le banyolí?

- BONET. Promet.
 SECRET. Encantada. (Bonet i Miquel s'asseuen. La Secretaria parla als mullers). En tant cert, que tu pots la seva amanissima i o' en Rafel si demarri cosa boba tada,
 MIQUEL ¿De tot? (Cridant).
 SECRET. Beix. De deitat. (Tots baixen).
 BONET. Hoy; canviament feix.
 SECRET. Comentat fet.
 MIQUEL ¡Una obessa ni el! (E' obessosa).
 SECRET. ¡Que m' encanta la cançó!
 BONET. ¡Pobres nens!
- MICHAEL Mi ha per etern. (Rient).
 SECRET. Si que n' hi ha. (M.)

ESCENA IX.

DÍAS DE RAFEL

- RAFEL. ¿T' era?
 MICHAEL ¿Sis any?
 BONET. Andia hoy. (¡Pobre nena!)
 MICHAEL (¡Pobre nena!) (Se'n van los dos, creient de rescat.)
 RUFEL. Encantada, governador.
 SECRET. Secretaria.
 RAFEL. ¿De que nascida?
 SECRET. Mas tal que no ho dijeron, si es que ja no ho segui.
 RUFEL. Pareix.
 SECRET. Jo no es riu.
 BONET. Vos buus dins...
 SECRET. Ja no he dit res.
 RAFEL. ¿Vostè posa que es cert la que la temps següent de 'n Michael?
 SECRET. ¿Qui respirava?

- MARTEL. Que poca cosa es la Toscana.
 SECRET. Per tot no t' enganyes,
 MARTEL. ¡Abi! ¡No m' enganyes!
 SECRET. Jo he dit: per tot.
 MARTEL. Alguna nostra debuda tens de per dir-ho.
 SECRET. Jo he parlat en assent d'obligació.
 MARTEL. Ab nostra paraula ni ha poca per entendre la cosa. Ara conegemals perquè repren aquell parell de ximellos. Voleu pindre la ciutat.
 Y vos n' estereu satisfech, major governador.

ESCENA X

Dels p. governadors

- (Entra al fons de passar la última paraula i
 "i queda guardant al Secretari.)
 GOYALES. I...
 MARTEL. Ja te parles?
 SECRET. Si sempre.
 GOYALES. No parlarem de lo que vostè li pensava. ¿D'ho en
 veritat que no sabe que el major siga el go...
 SECRETARI. (A una entrada del governador i' interromp.)
 SECRET. ...go... go...
 MARTEL. ¿Que creus?
 SECRET. Un amanç de paraula.
 GOYALES. Molt condicions ab les amanxes, major Secretari. Jo he obtingut un empleu que va perdre
 l' destino per causa d' aquell mal que vostè
 portava mai.
 SECRET. (Bombaf)
 GOYALES. Ab tot, molt amabilitat. à
 SECRET. Ja t' vindrà satisfer... p'la... gal... . Que estic,
 que vull, que gira y que tenim! Estic
 content ab mi mateix.

- Gonçal. Me sembla qu' sigüe altre tinent d' administració de vosalt.
- Roxana. No ho creig major... (Com l' ha d' administrar yo si aquell home?) D'apres, Rafael.
- (A p. el Gobernador.)
Senyor governador, jo si cosa se dia, més no
si com l' ha d' administrar. ¡Voi tenir la
fusió de direcció?
- Gobern. Ara, y fes qu' estigui si n' aquell poble, me
dich... me dich major Pocet.
- Sacrist. ¡Pocet? Una fent en poca cosa per nom de go-
vernador, gno li sembla millor senyor Rafa?
- Gonçal. Entí ho; me dich illa.

ESCENA XI

Dels d. Felip després Tona y després Rafaet

- Felip. Ja ha vist lo poble major Ga...
- Rogers. (Aquell nombre s' entenya.) Ria.
- Felip. ¿Qué riu?
- Rogers. Lo riu.
- Felip. ¿De qué riu?
- Gonçal. De riu. (Ara 'm dich Ria.) (A p. d. Felip)
Molt bon dia, que encara no hevia Rogers si
gost de veurelo, així. ¿S' ha passejat? ¿Li
agrada 'l poble?
- Rafaet. ¿Ja enil de retorn? Li recordari que fa de mal
estarle a aquell poble?
- Gonçal. Lo poble es molt bonch; una encant que no
he fet, cosa farrat mai havent sent vostre tant
amables y cordials de la casa una maja com
la seva filla, cosa encant y tant maja.
- Tona. Príxim Dia! Ma treballaré contigo si no me
deixo que la gent de ciutat no 's porti malament per
això.

- SECRET.** Que he pèrt la Tosa. Rei, se coneix que li estàtua va apoderar tota la nostra.
(Al Secretari.)
- SECRET.** ¡Si negligentibus quod ea lo que la alibí!
GOUVERN. (Aquest home sempre la enguera.) *(Secretari)*
SECRET. A les seves ordres.
(S'hi escucha. Comunica el seu desa.)
- GOUVERN.** Vagi a la plaça y muri d' hi suda.
SECRET. ¿Com hi pot arribar si es aquí?
GOUVERN. Li parleré molt clara: ho vindrà a fer perquè vell passat uns segons dies segueir fer de governador; y com vosté no parla que no li enguera, per avitxar no dirigir fort, fessi l' favor d' amarrar alegria, que si se li escapar d' fer aquell lo governador, aquell capità de fer una barricada y massa agafar-lo per la guardia civil, fregal sobre si estàs y...
SECRET. ¡Prou! ja 'n tincs prou ab la que 'm dia. Ma 'n veig per què tlocs d' sortzen.
TOSA. L' esperemós al dia.
GOUVERN. No per veud.
SECRET. Si que tlocs.
GOUVERN. ¡No sé que està compromès!
SECRET. Ma en' en recordava. (Què dia següent me perdi.) D'eschap d' això.
SECRET. A següi, si.
GOUVERN. Tampoc, perquè també està compromès.
SECRET. (D'eschap, ja que aquell nomenat políturnet) Sospir Rei, si li sembla, lo compromís del següi podria dissoldre.
GOUVERN. ¿A qui que 'm dia? Si passa quedarem avui a la porta de la guardia civil, que tlocs que darrerament no creuvi.
SECRET. ¡No tlocs quedenques! (Reflexió, assabent)
 Esperemós, que voldrem que entenades a don Felip d' aquell exemple que tlocs al Gouverneur.
 ¿Vosté des coneixer al major Gobernador?

- FELIP Molt, mes lo senguer encara l'assentia meva.
 GOVERN. Si pach entenerves....
 NORAT L'assentia en' interessat, y no 's desputari mai, perque, segons ca' ba dit aquet, (S'entreviu el Gobernador), que si tinc encantat, la Gobernadora es un poch solta.
 SECRET. (Nerat) Ma n'entenc entenoves evidentment
 GOVERN. Un poch solta? eh?
 SECRET. Sengor... Go... g... No he dit tal cosa, Sempre ha estat al senguer Gobernadora, afirmava que no era solta.
 NORAT (Si que han comedit en poch temps! Daga que ara tanc tota que no n'ha distingir la nit del dia, y ara diré que es un solt chelat.)
 SECRET. (Nerat) (Nerat)
 NORAT No tinguem per que ha sigut, perque no li tornaria a dir que l'heu fet per un simple.
 SECRET. (Nerat, que ha perdut)
 GOVERN. Ma, j'ho li he de dir!
 NORAT Ja ho sento. (Podeu estar tranquil!)
 SECRET. (Pohre de mi! (Si dura caler en una cadira) j'ay que parlo l'espai de vinti (Si dormare...) S' ha dormit. Note, porta 'l oltrell del vinagrel (Tot l'arribem. Tots parla lo mateix, li fan pregas als jocaires y a les mestresses y li fan obrar el oltrell). No tinguem per que l'Gobernadora no sabia que li d'ebia nascut... j'ho es ha passat?
 SECRET. (Ma n'entenc entenoves, Nerat) Ma 'n valg perque tinc necessitat d'aire.
 GOVERN. Andu i picadur l'aixa, que es corat.
 SECRET. j'hi valg! (Si 'n val).

ESCENA XII

RAFEL, DON FELIP, NORAT, GOMBERA, TOSCA.

- Norat.** ¿Qué li ha deixat el Secretari?
- Gombera.** No li ha deixat.
- Felip.** Porta molta pressa el Secretari. Tú sempre correllent, Tosca.
- Tosca.** ¿Qui vol que fossi? Es precisa que tot s'afaga al punt, perquè 'n ferintens quedin ben contents.
- Felip.** ¿Qualsevol cosa tens aquest any?
- Tosca.** Sí.
- Felip.** Si la festa dóna molt, vos arribareu.
- Tosca.** No ho creguem, l'autoritat que l'any i cultura de no obligar això més, encara l'estàvila dels anys se convertirà en rumbera com arriba la festa, i anirem més sonrident, més contents, perquè hi ha més alegria. Es acaba la festa, vistre cap a l'estiu i a les voles, i tots alegres.
- Gombera.** Bona cosa bona mestressa. Difícil l'hoim que 's ens ab vessi.
- Felip.** Es aquell l'horror difícil.
- Gombera.** Li doxo la estorabona.
- Rafel.** Moltes gràcies.
- Felip.** ¿Qué es consideraix el secretari Tosca?
- Tosca.** Me prenso que 'l poca te permet ferli una mala parada.
- Norat.** Vall feritxo padri del secretari.
- Felip.** He sent.
- Norat.** Tots recorden, don Felip. A vosté també li correspondrà, i per lo mateix que, segons m'ha dit el Secretari, vosté és un gran personatge.

- GONZAL.** (¡Malalt! Secretari!)
NORAT Mes desastre per molt honorar el scopis.
GONZAL. Hassara que no siga personatge rich ni gran,
 si poch, vindrà.
- FELIP** La veritat es que no hi sabrà en del matrimoni
 des fa poch temps,
- RAFEL** Si que constava tempech sublim que 'ns am-
 bitionem.
- GONZAL.** ¿D'on es possible això?
- RAFEL** Iber; veïl dir que eni no ho sabíam.
- FELIP** Replicant.
- RAFEL** Jo vaig ser certes amys a Glosa i dos a Ber-
 celles i fer l'apostolatja. Al treure portava
 sobre que m' habia fet un dels millors mestres
 de Barcelona, que via en un cercaví pi del
 coster d' en Orità, i encaix que el viverem
 tant elegant, la Tona 'n va estimaress.
- TONA** Vuls molt poch si vaig tenir que enamorarme
 de la roba.
- FELIP** Ja t' ha agafat.
- TONA** La veritat es que un dia de dia que savien a
 Figueres ab la tertosa de "a Llacid, se va con-
 siderar que ell també hi servia.
- RAFEL** Y dende aquell dia, cada dia treia, d' usar a
 Figueres.
- GONZAL.** ¿Ab la tertosa d' en Llacid, havia hi servit
 en Norat y la Tona?
- RAFEL** ¡jument!
- NORAT** Y jo com en benefici d'ays (Mires que es
 cassall)
- TONA** Y sempre díceus a el malicis hostil y a la me-
 mesma hora que constava-dissava.
- NORAT** Y jo dreyet també que 'ns ho haguerem dit,
- RAFEL** Y cosa que passar pel campaner cambrer havia
 ella tenyia la franya.
- NORAT** Y havent ja vingut dies (joli ha anotat) a la ciutat
- RAFEL** Al cap de un temps li pare va dir a en Norat,
 de qui es amich de relatava:—Ney, ja crech

que l'avez hauré se tornarà tota, perque l'avingut
é fin a comprar, y tot ho està a l'interior.
Li he dit quins pòrtits te n'has de digerir
que 'm han faltat, y m'ha respondut cosa
de sobre tot. — ¿Què? Va respondre en
Neret. L'últim dia la noya li dirà sobre en
Roch de qui é l'olla y valg tota que mesura
acordada en secret, que cosa gana bona.

TOMA. ¡Tots ho estan, quins gràcials!

GONZAL. Rabel.

TOMA. Com es miqui llevable, poca cosa parlarí.

RAFEL. Ju dirà poch. En Neret ve dir al pare que li
sorribressa que ja 'm n'havia moltat a la Toma; y
l'apareix va dir a en Neret que era necessari
fornir-li la cosa d'escrivir les vinyes d'Figueres,
y en Neret ve dir al pare...

TOMA. Y l'pare a si' en Neret y en Neret al pare...
Santia la casada entabuida,

NERET. L'he enfadida perque li ha dit lo de la cosa
d'escrivir la casada. Que 's està, perque quel un
enamorat d'una se n'acordà un matxiflet, per
que sola pensa en una cosa: ab l'amor. Aquest
sorribé: ¡Ah! Tens i questa...

TOMA. Posa...

GONZAL. Y vos pòdem vos verba enamorat?

NERET. Oh! ah! ¿De què 'te parles? Ha tantos anys d'
ant que can no m' en recordo; y després, li
n'heu bojerat la setmana los mateus pares, y li
d' aquestos sois je qui li sollozo, li qual es
molts diferents, perque aqu 'm toca a mi empre
jar l'acordada en secret. Ab lo pare d' en
Rafel varem venirnos achar en la fiesta del
casament, y aquella festa celebraçion de pastore
menta tot. Béu que m' ensenyas que ja no
sigues aquí les transparents?

RAFEL. ¿Ja ha escritat en Llinçó?

NERET. Així mateix li posau ab la tortada. Per cert
que m' ha dit que abir li havien donat una

- BARTA. — S'ha de fer per mi del que m'he fet i que s'ha de des-
cuidar de portarla i 'na la dura i tot seguit.
- NORA. — ¿Què carta? ¡Què estrany! ¿Però no ha posat
alguna cosa?
- TOMA. — No ho creix, però tembla què en Lluïsí està
estudiat ab en Matllà. Al preguntar-li el vençut
que tenia poca, no' ha respondut. No 'n se res d'
aquesta gars, si 'n vull saber res.
- TOMA. — ¿Per què ha deixat?
- RABEL. — En Lluïsí es un tibalot, i es sabrà que es-
tava malament cosa li doça mesos per bessons un pa-
rell de dies. ¡Voldrà que vagi per la carta!
- NORA. — Vés i veus sobreix la que dia.
- TOMA. — Rabel, em diu que és important en Lluïsí,
- RABEL. — No t'engas podràs.
- FELIU. — Nosaltres hemetrem el llist. ¿Li tembla?
- GONZAL. — Andem.
- RABEL. — T'aurà quala dracrer te ha.

(S'ha escrit per F. Agustí.)

SCENA XIII

TOMA Y NORAT

- NORA. — Ja 't plouyo, noya, perquè la veritat es que sei
descoberts porten molta deyna.
- TOMA. — Tot se fa ab alegria perquè ves y allà estàs
contenta.
- NORA. — Si que s' estjueca m' he deitat una passada per
les espres y t' aixegare que en bona la regresa
te, tonya, que se li obran les portesencs. En
Bonet y en Miccalí han fet un cult de gaudir
el veure tantes casals, y 'n ha deitat tra-
nsversal. ¡Podes que en Bonet posarà casar-te
ab en Miccalí.
- TOMA. — ¿D'onde tens sabò en Bonet?

- Norat. *¿Hicisteis?*
- Tona. *Sí, no pensau.*
- Norat. *En Miqueló se es un mal partit. Lo vadei dosa
tros per pagar la soterrada, el gato de la
casa y tots los duxys, y l'últim es ganivet.
Cullen blat, tinen una vinyata, dos campa de
regalies ben massos, entre dotzenes de deixes,
remat, dues boles, una mola y un buero.*
- Tona. *Que s' ha guardat para, perque jo ja me'n
contenta ab en Rafel.*
- Norat. *Ja també; sola es que quan m' ha perdat en
Benes, li ha dit:—Noy, has fet tant, perque
la Pobla ja es promesa, y's casa per la Mare
de Déu de setembre.*
- Tona. *Sento que l'últim dia de la nostra resposta 'n
perdi de la dona.*
- Norat. *No pensau més.*
- Tona. *¿Com ho feríeu treure justa a en Rafel y en
Miqueló y als seus parets? En Rafel s' ha casat
i fa l'graf fort.*
- Norat. *Que hi pot aygar, y si no 'm respecta la cosa,
me n'acordarí.*
- Tona. *¿Dijo ací enill que en Benet y en Miqueló no
s'acordin?*
- Norat. *¿Com valia que 'l tragau? Així may,*
- Tona. *Ha d'haver tractat ambells da concretiu.
També per d' un ambolet.*
- Norat. *¿Qué hi faràs si no ho veulas acceptar? Així mes,
no crec que la cosa 'l hagi afectat molt, per
que 's mesjova cada dia dels dos ferrets ab una
cosa qu' expectava, y cosa ha sortit de la
cosa ja havien cosa; ab grata una lluna de
pa y sacava per la sagua. ¿Ja han anat?*

ESCENA XIV

- Dels senyors, Miqueló

- Miqueló ¡Qué bono es la hoyo!
- Bosset Jo te emportat de gust, la 'va molt arreglada
com un coloje fin i l' hora del dies.
- Miqueló Ja hi ha un tren d' aquell a mitj dia.
- Nosca Podeu fer dues hores.
- Bosset Si que 'n hoem. ¿Te sembla neg?
- Miqueló Si que 'n sembla, pare.
- Bosset Una dia, Tossa, ¿no 'ns vols dir res?
- Tossa Jo sempre vull dir als amics del meu pare,
Que beni respon.
- Miqueló Bosset Je 'n coneix que en Nosca ta va fer anar a
cincos.
- Nosca ¡Ojal fins suls que Madrid es la capital de Eu-
ropa y que Barcelona es part de mar, y amb
la nombre y sub fer flors de paper...
- Bosset Nosca, que hi havia més de deuor? T'assonament
amb Kafel!
- (Agut d' Nosca)
- Nosca En Kafel sola te van parlar, i cosa li don-
val cosa com una inscripció gergantina per
una de sortir y passada per les botigues. Com
ja diub una cosa, ja s' pot treure lo esp pel
castell castells de Barcelona, ab segurint de
que cinga la desmentida.

(Segonens parlant)

- Miqueló Tossa, Tossa... etz molt mala, molt.
- Tossa Miqueló, com estic preocupa obvi; Ra-
fet, lo raflet que pots fer es no pensarà;
ab mi.
- Nosca No'n parlo més, perquè la cosa no 's respon.
- Bosset Tant que en' havrà corregut tots per aver
d' una hoyo que amb la nombre y fer flors de
paper. ¡Quina il·lúslia!

ESCENA XV

DÍA: 11.1.1915.

- LLOU. Bon dia i bona hora a tots dos, ab la companyia.
- MIRAL. Bon dia Llorenç. Ara he anat a casa tere en Rafael per la sortia.
- LLOU. Aquí la porto. A n' en Rafael no l' he vist en ganes de veure'l d' això ell està atigrat del seu. Com encara no hi ha canvi, no parlo per ell, Tots.
- BENET. Me senteix que ja coneixes a plomes.
(Rafael a Miral)
- MIRAL. Pot ser vinga robó el governador.
- MIRAL. ¿Y de què està robat?
- LLOU. No vull posar-hi en Matllor: en un home que no te parla, que 's desplaça del tracte.
- TOTS. Per Déu, Llorenç: los paus de 'n Rafael son molt formals.
- BENET. De vegades ho fan veure.
- LLOU. Vos ho han dit, Benet: ho fan veure, i encara ho creuen fins que li topa, que es lo que no' ha passat a mi. Per mi 'l traeix en tracte: que es això Miral?
- MIRAL. Just.
- LLOU. Y dia, dia... ¿No es això Miral?
- MIRAL. Mireu.
- LLOU. Doncs per l' Adreçar l' haber pescat no vol dir em, perque en d' aquells que ens veiem desiar un tracte sempre hem estat rebuts per desferells. Aquest, aquest es lo que ha de ser 'l seu sogre, si arriba a sortir.
- TOTS. No digo res més del pare d' en Rafael.
- LLOU. A mi 'm dol i 'm quieto, perque he tingut

ab ell una rabieta molt forta. Qui sab si també dirà res del casament y 's desfà de la paret ab lo seu pare.

TOMA y Miquel. (Tant de bell (Apunt))

Norat. No tuit, no tuit Uncle, que ti, avui estic crevant, i' m'afilava molt.

Lance. Ja he sentit tots i dir.

Norat. O' no ha sentit res.

Lance. Sent qui son ell, com valdrà que 'l coneixeu resso que després de casada.

Bosset. Val la pena de pensar-hi Norat.

Norat. Ja en' hi ha pensat. Dicen la certa. M' han dit que te l' havia estragada...

Lance. Lo governador, L' Adroguer li havia donada perque li tirés al corró, creyant que jo havia matat, perquè me va trebar y me la va donar per que es la peticó. Així en' un vaig descobridor de desordres. Aquí la teno. Tots dera. Bon dia. (Se'n va.)

ESCENA XVI

TOMA, NORAT, BOSSET, Miquel

Norat. Llegint la carta, toyo... Ju veureu que va configurar.

TOMA. Ahoray Norat Parnella.

Norat. Me dirà entregar.

(A Bosset i Miquel.)

TOMA. Així 't pot... o' Déu mal!

(S' afira molt impressionada.)

Norat. (Hoyol.) Què tens?

TOMA. ¡Si que ho diu!

Norat. ¡Qué diu?

TOMA. Així 't pot quedar le poble.

- BONET *Ja la prendeu ja.*
 NORAT *¿Això d'avi?*
 TONA *Sí, para.*
 NORAT *Porta la carta. No es possible. Sepia un poch vergonyant i s'hi dirà en Lluit.*
 BONET *(Molts) querí emet lo que "en dies l'aguantadec?"*
 MIGALÓ *Me semblà que les granses le berràd de ganes.*
 NORAT *¿Ahoas ho dirà?*
 TONA *Aquí.*
 NORAT *Torna a llagar...*
 TONA *«Ja t'pot quedar la pobleja perquè no li volles dir cosa...»*
 NORAT *No t'hi falles la seva casa, que potser hi estàs a la terra.*
 MIGALÓ *Y si més també hi estarà de ba.*
 NORAT *¿Qui està dins?*
 TONA *«Perquè hem sabut de molt positiu, que no dava noch a d'apart, que es tant dolent que no hi dóns dins li un moment una vora de frida per les costelles de la Tona...»* (Això es recorda) (Flors.)
 NORAT *(Posa vergonyant) ¡Extravessos!*
 BONET *(Entusiasmada)*
 MIGALÓ *(Molt de content)*
 NORAT *Porta la carta. ¡Això no pot quedar en ell!*
(Llegint)
«T'farà la favor de tornar-me el viatjant durant
o "l'elitrat al verbal...» (A qui estremeix al verbal
 per veït durant) «Les hi diràs a la casa!»
(A la casal)
¡A la casa!
 NORAT *Molys, no ploré més. A m'ell si que li recordaré la vora de frida per les costelles. ¡Pel gol!*
 MIGALÓ *Ja en se posarà una bona hora.*

ESCENA XVII

Dña. R. PELLÍ y GOBERNADORES

- PELLÍ. ¿Qué pasa, que de l' bort se caueni ciñder?
 NORAT. Que la noya se 'cau al te Rafael.
 BENET. (Tensia rabi al Lloctí)
 MICALÓ. Y l' Adroguar es un poco vergonya.
 (Ràpid)
- GONZAS. ¿Qué dibile sea?
 NORAT. Tenció de rabi al passar lo que dia aquell
 paperet, que l' gobernador va dissear i n' en
 Lloctí:
 GONZAS. ¡No es veritat!
 BENET. ¡Hi dijch tot! Lo Secretari ja 'ne havia ango-
 sar que la Tona no 'n cauria al te Rafael. Lo
 gobernador estàtia entretat de tot.
 GONZAS. No es cert. ¡Hi ha estat jo!
 BENET. ¡Qué ha de saber vostè! Ha guanyat lo barma-
 lo de gurmatxa.
 GONZAS. ¿Qué?
 BENET. El gobernador.
 GONZAS. ¡Pues asol! ¡Malalt! Secretari! ¡Estabollisme!
 Ma l' ha de pagat.

ESCENA XVIII

Dña. R. PELLÍ, dama secretaria, MATRES y TONA

- RAFEL. (Molt content) Are ambién los patos.
 NORAT. Dignish que se 'n tornin.
 BENET. ¡Tona!
 TONA. ¡Ah seguristi! No tinc res que veure al ti.

- RAFEL (Aixecant el llit) ¡And es cosa tress!
- MICHAEL (Pigant.) ¡Ehi! ¡Tú!
- NORAT Respectem la casa. Dona al seu pare aquells vestits durs, i digüell que no serà ell, sinó jo qui l'portaré a veritat.
- SECRET. Aquí son l' Adriague y la vera dona.
- GONZALO ¡Ah traspàs! (Així agafa. El secretari empara pel seu p' l Gobernador la xerrina.)
- SECRET. Ja no he dit que fos lo Ga... ja...
- POLICIA ¿Què fa? (Volgutant detenir al Gobernador: s' en van les llars.)
- MATIAS Norat, paga abessada!
- NORAT Una ració de vora de treva.
- RAFEL ¡Respectiblemente als pares!
- NORAT Portadme de casa nitra.
- TECLA ¡Non matressa, Matias!
- MATIAS ¿Gentileza?
- NORAT Si; endavant avans no fusi bogeria y no es tragui a les mulleres.
- MATIAS ¿A mi?
- (Repetint: tot molt amenaçant.)
- RAFEL ¿Als pares?
- TECLA ¿A nosaltres?
- MICHAEL ¡Fora de casa!
- BENET (Fent)
- MICHAEL ¡Fora!
- (Les tres últimes amenaçant a Matias, Tercia y Rafel, que s' en van precipitadament y criden pel seu. Tots ràpids.)

Acte tercer

La mateixa decoració del altre acte.

ESCRINA PRIMERA.

MATIAS, TECIA, RAFAEL Y DON FELIP.

- MATIAS Si ho ves, don Felip.
FELIP Ja ho veig i ho sento, tant me crono pensar que en Rafael y la Teca facien sigui ditabans y jo habia exceptut lo ser padri de la boda.
RAFAEL Poderis saber del casament d'ella ab en Miquel, que en qui ha arribat aquell ambolicio.
TECIA No ha estat en Miquel, sinó en Lluís, perque no 'ns hem deixat suggerir presentar la mala.
FELIP No ha estat en Lluís, sinó el Secretari.
MATIAS ¡Aquell en que col jilti insupir, pobre Secretari!
RAFAEL En Lluís y ningú més, perque vol casar-se en la Teca, y el sapiguer que estaria present, ha buscat la manera de amanitarnos.
TECIA Dicidme que 's cosa ja li deco.
RAFAEL ¡Oh, mire, ves ja ho dirésl! ¡V' jo!
MATIAS Segurament altre paga, y don Felip ja 'ns

- Rafel. "I llores de mi pàrxi tancat del tia car-
nament.
- Rafel.
Maties. Es que yo estimo à la Teixeta.
L' amor y los trencaus d' amar passan
avant.
- Rafel. C' no passa, y "I més en d'" aquells que tenen
les seves al oys.
- Maties. Arrincades.
- Rafel.
Maties. Ja! ja! ja!
- Teixa. Ja! s' considera que à Barcelona l' administració
Englistanca de redolada, porque pels d'
arrels del cost... La mala herba se la treu y
llueix.
- Rafel. Es que la Teixeta no es mala herba, sino cosa,
estovali...
- Teixa. A veure si resultarà que per tots tots les d'
aquesta cosa son bona, per nos qui begin
ferem la porta als trenta pessos y t' begin
dientros a tots mil diables? No penses més
ab la Putella.
- Maties. ¡Muy mal!
- Rafel. Si penso has si vull cosa si no vull, porque
que? (*Pausades la cosa el cor*) cosa ti prob
potrà dientrees: Estimar à la Teixeta, estimar
à la Tona.
- Maties. Si allí te fa pàrti pàrti d'all pàrti abil dientrees
Al botxens la Tona, pel botxens la Tona!
Qui sabrà si tot s' arreglarà.
- Felip.
Maties. No "o cinqu ganes.
- Rafel.
Maties. Poc ara mateix.
- Rafel. Als comprendrà porque "I governador d'
entraixiba dí, que viugueram à fonda y possem
a aquanta cosa.
- Felip. Lo senyor Gobernador no ha dit tal cosa.
- Teixa. Si senyor que ho ha dit, y com es aquí, per
preguntarla.
- Felip. ¿També vosaltres sibè que es al poble?

- MATIAS Deixem-ho-segur.
- FELIP Si ha deixat el Secretari,
- TECLA Per què s'ha deixat? Perquè no es diu
lo que diu?
- FELIP La pagaran l'anyer Secretari, perquè haurà
de calcar-ho.
- MATIAS Pot ser també voldrà ho-segur?
- FELIP Si que ho-segur.
- TECLA Per què no l'avisarem?
- FELIP Perquè no volem que ningú se'n entere.
- MATIAS (Molt ben, don Felip, molt ben.) En si, ja està
dat y t'hi aclarirà y sabrà en Norat qui encaix
ja, que ab mi no s'hi juga. Miria.
- (Li dónarem un paper.)
- FELIP Què en això?
- MATIAS La rebre dels vells dures, que l'encoratxen
que que jo li he denegat. No en està,
però jo li he fet rebre. (Llegint.) Ells saben
d'en Norat Fornell les valls dures que 'ns va
encarregat, y perquè estigués per tot arreu que
no 'ns ha tornat, y fins se paga canar fer
una crida a vol, li dirigí aquell recibo perquè
no vall més exceptes ab ell. Fins y riberas,
Miria. La riberiana y he gosat enqüentat. Què
l'hi sentrà?
- FELIP Molt mal.
- TECLA Això veïdes, que li esmàllis a ell molt mal,
perquè s'acostà.
- FELIP Què 'n sentrà?
- MATIAS Lo mateix qu' ell n'ha sent de bernos esfadar
a nosaltres.
- RAFEL Y creduràs més perquè siga molt responsables
la meua assistència a la Tecla.
- TECLA No hi penso gos.
- MATIAS No hi penso, no t' hi emmalo. He vindut
aquej per desparir. L'he rebre, el senyor, y per
ell contra trencar y pot ser molt dolorosa.
No he trobat-ho en Norat, cosa no hi ha de res,

perque tornari, y el scribi i compraber que es Llucil es l'autor d' aquell embolic, no li paga. A més no 'm conveia, p'ò m' ha de estabover.

Ram. No es en Llucil, sinó en Miquel que vol perdiress la prouesa, y tots l'ajuden.

Peluc. No es en Llucil ni en Miquel, y aspíto que l'escriví en obra del Secretari, que 'm va sempre agafatant l'estabover.

Martas. Daci estar en pau al pobret Secretari, que es innocent de tot. Jo li garantiss aquí y per tot arreu. Assem y tornarem. Ja sabrà en Xerez qui soch jo cosa m' estabover.

Tecila. Y ja.

Martas. Y tò. (A Rufit.)

Rufit. No paga, perque jo no vull recollir, sinó fer les pases.

Tecila. Cella noy, que 'm creiem la mag...

Martas. (A Rufit.)

Rufit. Ja es trobaré després.

Martas. (A Peluc.) Volà quedaris per parlar ab la Tecla? Sart després. Aquí no posa quedaris.

(*Tecila y Martas se posen a Rufit.*)
Si resultares bagatelles fet en de lo que deya 'l governadó, no posseríem aquells altres.
(A *Don Felip.*)

Peluc. La Gobernacior no ha dit res.

Martas. ¿Com no? Si troba el Secretari li serví per aquells de darrer y ell li negatels.

Peluc. Però veure.

(*Tecila, Martas, Peluc y Rufit.*)

ESCBNA. II

a. TECLAS, després convidacions.

Peluc. ¡Bona 'l hem fet major Real! ¿No 'm sentí?

Gonçal. ¿Me endava a mi? Ja no 'm recordava de que 'l Secretari no' ha posat Ria.

- FELIP Comblí de sort y digo's sempre pluri.
 GOATIN. ¿Per què tinc d'plorar?
 FELIP Perque totham està el poble que 'l Gobernador es aquí.
 GOATIN. La serrana del Secretari.
 FELIP Y als es aquí lo paixó, són que 'l Gobernador es com la persona de la marquesa que int ho entreda. L' Adaguer una certa carta de soste-
 niment que vostè havia dit que estranyava que avui viengauia y pensem aquí.
 GOATIN. ¿Ho?
 FELIP Recordí que en Nostre diape aquet mes que en Llocaia, el tartassar, afirmava que el goberna-
 dor li havia donat la carta que ho engat
 aquet estelat.
 GOATIN. Jo no ho descoi cap carta.
 FELIP Y 'l Gobernador tot ho sabellia y totham parla d' all, però sempre relatava illo que
 ho dit lo Secretari.
 GOATIN. ¿No li semblava don Felip, que lo millor que
 podríam fer serí arribar-nos a Girona? Un
 cop allí ja posari les peres i entro a aquet
 Secretari tornav'm.
 FELIP No, perque memblaria que fugim y que es-
 canvi la que de vostè dites, y no pot con-
 sentirlo.
 GOATIN. ¿Qui ha de consentir-hol? La culpa de tot la te
 'l Secretari. Hi ha una cosa que m' estranya,
 y es que totham parla del Gobernador, totham
 aqu que es al poble, però ningú sap que 'l
 Gobernador siga jo. ¿S' hi haerà aquí algú
 que per desfere bona volta d'fer algú rime se
 fa posse per Gobernador.
 FELIP Membla que ho anderíam.
 GOATIN. Es necessari averguenirlo, mestral lo emi y en-
 viar-lo lluny al paixó. Li caixerà cara la
 brasa.

FELIP

de que seré bromo, per qui, jocós se podía prever may que l' verdader Gobernador fregi viengui al poble d' hosta, ¡Quals cosa posari al trobar-se ab' vostè. Aquí ve en Norat, que des haber visto i apren que 'l ha passat per Gobernador.

ESCRINA III

DÍAS NORAT Y REMET

- NORAT ¿Qué no van a vencer bollar los ardoros?
- GOMBER. Be peor que les ballóns d' aguanta cosa.
- NORAT No bu cregar; ja 'l hi ha fet cosa y castilla d' l' Adroguer y d' tots los cosa.
- FELIP En Marias dir que es mentida tot lo que 'l sapen.
- NORAT ¿Y la carta? ¡Micolot! (Li mamon) ¿Es mentida cosa? ¿Y la firma? ¿Es mentida cosa? ¿Y 'l sobre?
- FELIP La llitra de la carta no es igual a la de la firma.
- NORAT Després he sabent que la carta li va enviarer el gobernador.
- GOMBER. ¿També 'l gobernador?
- NORAT Lo gobernador matxa, y 'l Adroguer y la seva dona li van diriar.
- GOMBER. ¿De modo que 'l Gobernador fu d' sacrifici de l' Adroguer y de la seva dona?
- NORAT ¿Per qui no? La pobla bona ha de fer de tot per peguerse asturie al paixó, perque es sabent que 'l emploiet, desde 'l mes gran al mes següent, si no se contava al que ho quedava tot, se queda sense empleo; y com el gobernador se morria de fia si 'l desemplayaríal, quel val que fiau aquell desd' mal?

- GOMES. Escriuen cartas pel Adroguer.
 KORAT Y fins l' ajuda à fer paperines.
 BENET. ¿També li paperines al Gobernador?
 KORAT De papí d' aixecava.
 BENET Lo governador més aviat, un enyot molt es-
 perant.
 GOMES. ¿També li paperines à casa vostre?
 BENET No, mai li ha promès un bennat de gos-
 neiros.
 GOMES. ¿Y t' ha adicat?
 BENET ¡Ja ho crach! Ils en hanca molt sacrificial, i si
 li diguis que 'm deus i un cop de ma per que-
 derar a correre el barri, així que 'ho
 faria.
 GOMES. Per això hi ha un bonet carregat, mai es-
 possibló que habiessi la sort: li portí un
 altre.
 BENET No t' animach.
 GOMES. ¿Qué li sembla don Felip?
 BENET Molt bé, que li cosa, en Bock li creded, fa
 riu, i que s'ha de produir en cas.
 GOMES. Quintra carta li accepta. Diguis Korat: que
 "m sembla el Gobernador?
 KORAT ¡Que se li ha de semblar! Vostè no té cara de
 governador.
 BENET Què ha de tenir vostè la cara del gober-
 nador.
 GOMES. ¡Moltes gràcies! ¿S' el poble segueix enyot?
 BENET ¿Què no li han vuit?
 KORAT No.
 BENET Si no 'n coneix d' altre. Don Felip, que s'ha
 cosa al Secretari?
 GOMES. Pot ser ell no espliqui tot aviat del Gober-
 nador.
 KORAT ¡T' esclaf!
 GOMES. ¿Hòm estorben al Sr. secretari?
 KORAT A plena veuent ballar les sardanes.
 GOMES. ¿T' el Gobernador?

- KORAT A plensa 'l malheatón. No he dit que allí hi h' l Secretari.
- GONZAL. ¿De modo que allí hoen hi ha l Secretari, hi ha l Gobernador?
- KORAT ¡Vaya una pregunta!
- GONZAL. ¿Una inseparables?
- KORAT ¡Uy, que es gràcida vostè! Per separarlos han de matxí parrò el Secretari o el gobernador, d'igual com vulgu.
- GONZAL. ¿Entès mèrit com baixos cardans?
- KORAT Sí.
- GONZAL. ¡Boca cardana se li esperal Andor dos Felip. (S' en va.)

ESCENA IX.

KORAT y BENET

- KORAT ¿Les entens Benet?
- BENET ,Y si, Korat?
- KORAT Ja se.
- BENET Ja tempesta. Parlom del nostre corrupte, que aguant el que s' està, perquè es 'na crà.
- KORAT Pels te que dir. ¿Hi ha molt dany a les terres propietatà?
- BENET Cap. No desch si una malla s' arregla. ¿Y si les terres?
- KORAT Tot s'hi met. Los cocots dels interessos sempre se' han fet pés, perquè acaben per amarrar tot. Si hi ha caix, caix, si hi ha polloses, polloses; y si no podrem passar de roses, roses. Això en com un bon no s' endarrerira i enseny estranya.
- BENET Ben pensat: perdonau-ho?
- KORAT S'entendrà.

- BONET: Com hem de pujar, sortir ho tindrà el pare i la vora per seguir la gorgonella.
- MORAT: Tot seguit.
(*Entren y tornen d' sortir al la parrò, que passantament fa trala*).
- BONET: (Alzó es escocent fets: tindrà uns problemes perquè que portari bonas terres i que sob la seobra. Bon partit.)
- MORAT: Aquí hi ha l' parrò.
(*Lo dona de manu la trala i s' asseguren*)
- BONET: La Micala no sap galopar ni tot.
- MORAT: No hemer: galopar n'hi.
- BONET: Es la matrona. ¿Belens?
- MORAT: Belens. (Belens.)
- BONET: Sab longà he, dirigeix la parrella, y gracies a Dau, sempre m' hi.
- MORAT: La Tona, enseny que m' enligo mal el diucho, es molt bona. Figural que fins sab demanada.
- BONET: ¿Qué m' diu? (Fins m' han dit d'altres) ¿Belens?
- MORAT: Belens. (Belens.)
- BONET: Donch com dia, en Micala sap de bona parrò, i en tot que un dia li volem arreglar l' os i no'n va a estender.
- MORAT: ¿Y li volem arxilar?
- BONET: D' un cop de pany, y 't dich que lleva llargues robes i li responga. ¿Pomach?
- MORAT: Pomach. (Pomach) ¿Qué no tens telles?
- BONET: No, no n' hech com en un vist, se m' ha genti darrera y sola fanno de tant en tant, cosa algú m' ha corrida.
- MORAT: Te. (Li dóna la patata.)
- BONET: Esta vayola.
- MORAT: Per sé te l' he ditxada, perquè vegeus que està vayola.
- BONET: Donch, ¿belens?
- MORAT: Belens. (Belens.)

- Boscar Terceriti; en Micael es de bon acordiar, sobre tot en la menjat, preges sempre te molta gent. A l'hivern, cosa fia escudella de carbassa, i en aixòja des plumes per escaraf, cosa plumes al cravat i altres trets al roig. En té jota que s'escrivessent be.
- Nosalt No'n parlo de carbassa que quan es de cap-mart.
- Boscar Es un dit.
- Nosalt Per mi no t'ha cap dificultat, perque tu sis un bon home, si te un xic més gaudissal, plàcidissal gaudissal. A cosa no falti res, gràcies a Déu, y 'ns traemus be. Matins des poesia.
- Nosalt T'venent les pomes, les betxarrotes, la canyada i les llengueres.
- Boscar Pues 'ns queden les roses per finales a l'alba y ab una belota de roig, sart una escudella molt bona. D' aquanta escudella 'l roig se n'ha arribat a encorat carles plens.
- Nosalt ¡Bona padebil!
- Boscar ¡Cosa tan caposa!
- Nosalt Per mi dient mestres per donar una flama a aquelles roses vergonyoses, ¡Mirat que dir que vull trucar una vara de flores a les espaldas de la roig.
- Boscar ¡Això no 's pot escriure!
- Nosalt Això fulta que la roig vulga i en Micael.
- Boscar Si, home, el ha bullit ab ell tres cardasses, i per cert que en Rafel lo rebreia ab una cella de gel i fogli. Men le roig li feix com com dibentell, rebé, rebé, perque l'heroi roig, en l'ex' està al dirba, se 'm remeté a cal y es copia de fer cada vellida estimulada y de deixar portar roses d' un cop de posay a n' en Rafel.
- Nosalt Y 's ho a creir, ell, y 's cosa. Jo emperdeix a la roig, y si diu al jutgement fet. Com tu cas.

BEST pendant, wall que 's and i good.
KORUT And as molt jout, (Bobombi!)
Bobombi. (Bobombi.)

EXCELENTE

Our goal is success

Miqueló	Oy, que tens moltia sei,	(Jru.)
Benet	Bo, que tal? ¿Lo entiù amazacorb?	
Miqueló	Si para, jo l' estimo y ella tambi.	
Tona	Jo se ve ditz mestiller cosa.	
Miqueló	Perque no gosa, pero bu prou que 'n s'entend.	
Tona	¿En que ho consent?	
Miqueló	Si, dient que m' estimas. Quin bens viugut cap aquell home viat que 'n Rajol me mirava y li he fet una grecyota.	
Tona	'Y has de molt mal, perque en Rajol, que es tont de gretit, si 'n tines d'assent tuo, y 'n sei se m' aprengud o creuadot.	
Miqueló	Si, pero jo he fugit.	
Benet	¿Per cobart?	
Miqueló	No para, per no deixar escrivadol y per bresser. ¿Y vos?	
Benet	Jo tambi lo bresser m' ha obert la gosca.	
Norat	Entens el menjadó y tastebols pa, si i llonge- rrissa.	
Miqueló	Animo para. Portem uns lo porad.	
	(Se 'n reua Benet.)	

188 of 200

RIGHT T TURN

KOBAT *«Siete tristi?*

TOMA *No, paro. Pare una vergogna per noi tutti triste dopo d' quella carta; pare no, e tutto contento.*

- Nora** Si vols anar-te a sentir més l'àngel perquè t'hi pugui fer alegre.
- Tona** Pues que t'hi sentiu d'àngel.
- Nora** Si hi perdió i en Rafel, has trobat-hi en Miquel.
- Tona** Però en Miquel no en en Rafel.
- Nora** Però jo t'hi deixo això, que si fos en Rafel no t'hi assaria. No tens de pensar-hi.
- Tona** No concessionem de temps, no us entremenys, i posant lo primer encísio, he reflecteixent i coneixent que no podré utilitzar-la.
- Nora** Dà, noya, basta i' hauré fet. ¡Després d'aquesta carta donaràrgoçidat!
- Tona** En Rafel sentí que t'hi sens pares no es havia deixat cap sortida.
- Nora** Miquel... Papera canissa, i aquest dia refusa. Ben ell dirà la meva cosa, ell ieu, i segurament en la forma d' en Miquel.
- Tona** Ja sabrà que l'adivinacions es molt fort de Miquel.
- Nora** Noya, nota que t'hi defensa. T'ajuda de la voix de frens?
- Tona** En Rafel diu...
- Nora** ¡Qué li has parlat! Ho fa molt mal fet.
- Tona** Jo ja li he guiat la cara, però ell ha començat a fer l'amonada y no ho妨iguerat tot.
- Nora** ¿N'has tingut ellis de cor per donarla i' digo que t'hi deixa?
- Tona** En Rafel m'ha dit que t'hi sens pares hablia cosa aquell per aclarir aquells ambollos y que tornaria.
- Nora** ¡Qué no viuguer!
- Tona** Si no t'hi excusat, no subdrà qui te naha.
- Nora** ¡Qué no viuguer! No hi volrà saber en això ab aquella gos. Això se'n possedissava de la barrauda y volerà desferla. Això en Rafel no hi pensa. En Miquel en un bon punt.
- Tona** No en' agrada.

Norat. Ah en Rafael no t' hi dicas.
 Teva. (Qui noch disgraciada! (Norat.)
 Norat. No ploris. Tot nascos caurem ab en Rafael. Si
 veles fes ferí venir a tots l' orga perquè t'
 pòsca alegrar.

ESCENA VII.

DÍA y LLOC, cabanes

Lluc. ¿Hont es lo Secretari?
 Norat. No ho sé. No l' he vist d' aquell demati.
 Lluç. ¿Hom podrà arribar?
 Norat. ¿Qué parla?
 Lluc. Es 'm creixé que l' treríaria aquí. Voleu agu-
 ñarla?
 Norat. ¿Qué ha fet?
 Lluc. Endavant! Però le cerà en que 'n civile la
 buscas, i que qui ha donat l' ordre de aguñar-
 la es lo menor que posa a casa vostra.
 Norat. ¿Qué des en que prega donar ordres al civile?
 Lluç. No ho sé, més en dels gossos.
 Norat. ¿Y 'n civile l' obabenass?
 Lluc. Si l' obabenass! Sabo que al costat de casa hi
 ha la dels civils.
 Norat. Si.
 Lluç. Jo m' atabé a la finestra i v'he vist a aquell
 menor junt ab don Felip.
 Norat. Si.
 Lluç. Aquell menor s' atura davant de la casa del
 civile i crida al cobe.
 Norat. Si.
 Lluç. La nit en el vespre es quede i va dir al les
 oides de V. E.
 Norat. (De Vincencio?) (Noys, tens un vincencio a
 la casa i no ha salit!) Prell paster un matollis
 com a fit.

- LATO. El va perdié al lo estó y veig sortir lo que li davan l' orden d' agafar al Secretari.
- SORAT ¡Ay pobre home!
- LATO. Y de perdirlo aquí.
- SORAT ¡Qué tal que 's daga!
- LATO. El vescomte y don Pelly se 'n van azar, y al poch esto van sortir lo estó y l' altre guarda per agafar al Secretari.
- SORAT ¡Pobre gobernador de Soria! Ara si que poden dir: aquella cosa, que vuelva, que gira y que cambie. ¡Meca tombarella ta fel! Raig de fel fessón, y després ja paché a don Pelly y al emper vescomte. Lo sambé vore a veure al 'l trobo, Bravet, Micalò, mala.

ESCENA VIII

Dels, miret y micalò al seu Ross de pal

- MICALÒ ¿Qué bl ha?
- SORAT Voleu agafar al Secretari.
- SORAT Algunes n' hanca feta. (Aconsellador)
- SORAT No s' asseguda.
- BREVET Per acabar de bressar,
- SORAT Bostons tots a buscar al pobre Secretari y avisarle del perill que corre.
- MICALÒ Deudades acabar de bressar.
- SORAT Vosaltres vos com les caballs d' qui se 's hi ha de trencar lo murió perque 's magatz.
- BREVET No s' entiada.
- SORAT ¡No tract d' assegurarme!
- BREVET Andem. (Ross 7 fd.)
- SORAT Andem. (Sr'n no tens més Ross y Micalò, que ja no t'entendem d' amarrar y rebressar a l' enver que has sortit.)

ESCENA IX

TOVA Y MICALÓ

- MICALÓ Je 'm queda porque si no 'l trobem ieu, tampech lo trobem en casa.
 Tova ¿Te quedas?
 MICALÓ Sí, noya. Acabo de anejarme 'l meu cranc de pí y aquell que ha deixat la para.
 Tova ¿T'el agafat al Secretari?
 MICALÓ Un dia d' altre 'l destrueixi i després, més ni 'estimem viure's a ti que a 'l ell. Tenim que parlar.
 Tova ¿No es' has perdat prou à plena?
 MICALÓ Les encomeremay se cauen de parlar. Vull dirte que mi' agrada,
 Tova Mi' ha ditx ab un cranc de pí a cada mal.
 MICALÓ ¿Què es' encomera la encomerat?
 Tova Suposo que si; més no crec que digan t' encomera ab la boca plena de pí, y tampoc crec que cosa se 'ls hi deusse que s'adira a culver a mi' pobres bonya, fusta lo que sé.

ESCENA X

DÍA Y SECRETARI abans!

- SECRET. Los ciéns me persegóxxen. Passej a la escola.
 (Anagabam)
- Tova Aquí, al cuart dels més endiosos.
- SECRET. Com si fos un trast vell. (Toma sobre la para, entre 'l Secretari y Tova Tova.)
- Tova (d'a Secretari.) No han caner el corse.

- SERCRET.** (De dins.) Hi ha tants de tractar que no 'm puc moure.
Toni. Salda ben quiet.
SERCRET. (De dins.) ¡M' arregal! El corre i corre 'n vell à donant.
Toni. Somantalo als laus mass. Ja guan.

INCESA XI

Dels, norat després observació

- NORAT.** ¿Hòst de la Secretariat?
Toni. Aquí.
NORAT. Tinc per dia que l' hagin vist avui. Diumenge va squall tangent als ciutats.
GOMBER. Norat, els ciutats son quèix, com no ha volgut que entressin sense 'l voltge permès per aguantar il·legals estatutari.
NORAT. ¿Qué s'ha hapat allí?
GOMBER. Se suspira que ha entrat aquí.
NORAT. ¿Quina suspicció? ¿Y van a ho fer? T' el ho cuixa, recorda que no tens bonich que sent vestit 'l meu herbie, registrarem aquells cosa.
GOMBER. Per això demanava permís, i no 'l demanaria si no volguda assebar als lesosades d' un tropetilla que acabaï mal, perquè de la gent solia sentir per nati a prestat. (S'agafà de cassa que havia al costat sobre la secretaria.)
Toni. ¿Qué es això?
GOMBER. (Així polles Secretariat! Li ha enigat davant la cassa.)
MICHAEL. (És hora tractar la cap.)
GOMBER. (A mica cap a la porta.) Secretaria que ha ens aquell ditosa.
GABRIEL. (Dient.) Aquí!
GOMBER. ¡Ja magatz!

NORAT En el corral, que hi ha una vella imposibilitat,
y cosa jura que se sent com si estigés aquí.

ESCENA XIII

TOMA y NORAT

FELIP No es l' troba en lloc.
 TOMA (Per Déu don Felip, emportem al seu
seu.)
 FELIP (Toca...)
 TOMA (Li respongo...)
 FELIP Dades més el Secretari y voleu d' empar la
cosa,
 GARNIER No l' deixo entrar. Si es aquí, responça la cosa,
voleu cosa que s'entri, l' agudo. Andem
 (I' no es ab des Felip.)

ESCENA XIV

TOMA, MICALÓ, NORAT y SECRETARI

TOMA ¡Gracies a Déu!
 NORAT (Engolintar, i sentir glossetons) ¡No emportal
¡Si havrà mort!
 TOMA
 NORAT No l' veig. Déu me diuen 'l corre. Així, de-
presa d' un estigeu (Micaló i Norat deixen lo
que han estat colent de roba y trinxar nello
y l' porten al costat de la arcosa. Tots comen-
çant a treure la roba y trinxar.)
 SECRETARI ¡Ay!
 NORAT ¡Eseses pitjor!
 TOMA
 MICALÓ Una gossa.

- NORAT ¿Hi en la dreta del cor?
 NICOLÀ Si; tot; (Secretari)
 TOSA Està desmuntat.
 LOS TRES (Secretari)
 NORAT (No respon Norat, ven per viuagre. (Tots s'han reut.) Ajudant i secretari. (Alt en Nicolàs davant el Secretari i l'autent en la seva.) Ven per viuagre finita. (Tots en alt Nicolàs.) (Secretari) (Cala tercera) Així dins hi ha 'l gibrell d' viuagre de mestres. (No s'heu perdut)
(Tots en alt.)

ESCENA XIV

SECRETARI

¿Altet noch? ¿A la prestat? (Desenvol un salt.)
 ¿Qui en' ha fet del cuarto fosc? (ella aviu volta agafar-se i... paixà l' esquena) (T' acosta a la porta.) (S'ha paixat) (Les cases no les desmuntat) (Com faig! Alt cuarto fosc! (Alt entre)

ESCENA XV

SECRETARI alt cuarto fosc, sonet, despòt, ricard ab
 un gibrell d' viuagre, tosa, ab la retrà del viuagre, norat ab altre gibrell d' viuagre.

- BONET No he vist al Secretari. M' han fet sortir per res i estic ben cansat. (T' acosta al salt.)
 NICOLÀ L' viuagre fonda l' estornat. (M' tira una mestra a Bonet.)
 BONET (Bonet desenvol un salt.) ¡Sí!
 NORAT ¡Viuagre val! (M' tira altre mestra a Bonet.)

- Bosch ¡Ehi! ¿Qué m' has passat per bocadí que 'm' ho
malloqués?
- Miqueló ¡Voi!
- Tona ¡Voi!
- Nosaltres ¡Tú!
- Bosch ¡Mai!
- Los tres ¡T' i Secretari!
- Secret. (Trepat dins cap al por.) Sot de aquí.
- Nosaltres ¿Això com?
- Secret. A més, ¿Hi aguantaré?
- Nosaltres Voula nomenar por. ¿Qué has ha passat?
- Secret. Ara he vingut recordant. Al sentiu que 'm' voleia agafar a presidi, vaig pender l'interior de casa, i jo, que per un punt no vingut ser governador de Saragossa, per poch més corat per un corat que 'm' va caure el esp. Jo vull a parar davant de un corat.
- Nosaltres No, diuus.
- Secret. Voleu dir que era director del corat?
- Miqueló Potser hi buscava la llavor.
- Secret. No 'm' vinguerà el breu, que no estic per breus.
- Nosaltres ¿Què li has fet a si' aquell esp, que vos ha tractat rabiós?
- Bosch Res, perquè jo no he he dit que sou lo G...
G...-G...
- Nosaltres ¿Què tracta?
- Secret. ¡Ay! El cap me nodat. Me sembla que vos, la Tona, i en Miqueló ballo la sorra, ¡Ay! Creu que 'm' desmayo.
- Nosaltres No es tornarà a desmayar que no tenim temps, perquè podem venir los civils.
- Secret. ¡Les civils!
- Nosaltres Expliquem les que ha passat.
- Secret. Es a la plaua i veja bellard sardanes. De sobte vingut a la plaua i don Felip ab la seva G...-G...

- Nerat. ¿Quina malaltia es aquella que es dona un negocis tant estrany?
- Secret. Aquesta malaltia se diu la guarda civil que hi ha en per aguditat. Veig i don Felip el seu amyor Bla, veig com parlen i l' adenguer i d' la cara dura, veig que es 'n ven, veig que tornen, veig que 'n recapallen a la pareja, veig que la pareja 'n distingeix cap a mi, y jo mi escorro, y aquí 'm penso fer una gallina molida; y ja 'm pongo'n: què li he fet a l' adrogant, perquè sospito que d' ell me va tota la pedruguada! Sempre l' he servit ab lo qu' he pogut, y si així mai hagués estat aquí mai no fer memoriar la carta, se s' en passessigia ara.
- Nerat. ¿Ves la carta escrita?
- Secret. Molt. Y ja hi deys que l' escrivint seria gràc, cosa que més que voleva... .
- Nerat. Que gira y que comba, Encolla soya, y cocone-cri. Aquí tens al que te escrivirar la carta.
- Miquel. Ell la va escrivir!
- Tona. Pots no va saberla posar lo que voleien dir.
- Secret. P, s, pò y p, s, pò.
- Miquel. P, s, pò y p, t, pò.
- Tona. ¿Qué sabes tu?
- Nerat. Explicava com va ser.
- Secret. Reprotableix lo ricor del primer acte dient que li dava la carta, assentant, enveguant ab amador y enganades de qui han eren Maties y Toda, estrenyent la cosa tan ràpidament. Agafa paper y pluma y escriga—diga en Maties.—Escrivat: Esticat aixich.—¿No es aixich qui m' enganya, creu l' adrogant. Molt amyor meu.—Ni l' amoyer ni res.—Escriviu el se-nyor.—Ja 't pot quedar la petita—diga en Maties.—Perquè no la voltes a casa—diga la Toda.—Sorpresa mera.—Escriviu—merisch—Ells afuguts.—Perquè es ten dolenta la Ta-

na que vua tenir que trencall una vare de fresa per les estrelles.—De un beu vang arribar al sostre,—¡Això no patserà crida jo,—Sí,—tua vita.—Pocira,—mata ell.—Escriptor, dius ja,—y vaig quedar enganxat, ataladrat, esbarra, esponcat,—Tremol. Poca, y gregot per rubrius.—Tancet la porta, la feudeu d' un sobre, malle la goma, la clau, tan suaua percutiu al corredor y 'n donau quinze cintius pel coll, encantat al nitsoch trobati en Lloret que sortia cap aquell, y li vaig donar la carta pequena la perris, enllevant les quinze cintius del coll a l' Adelgauer. Y m' ho agrablia perque d' ell me va la pedrada a mi, que un cop i Girona...

Benet.

(Pujant)

Secret.

(Les claus)

Nostre.

(Fugint per l' horitz)

Secret.

Ay pobes da mal! (Si 'n va correre.)

Benet

En aquell moment que vidi ben creuat.

(Va a entrar a la porta del jardí)

ESCENA XVI

Plaça d' observació.

Garcia. Nostre, tinc la seguretat de que el Secretari es agafat.

Maserr. Aquí no hi ha... ¿Què ha fet?

Garcia. Unes pèl d' estroboscòps, cosa que li costaria un pessic, ¿Això és?

Benet. Aquí no hi ha... no hi... ja hi ha!

(A l' orelles del Secretari.)

ESCENA ÚLTIMA

*Dels, secretari, després matins, teles y ràfols,
son telor y lluvió.*

- SECRET. Un civil a la porta del barri, ¡Estic perdut!
(Molt enjorrot.)
- GOMBER. ¡Hi se d'no! / Va per agafar el Secretari que
jaig a toca ab Matías, que l'agafa.)
- SECRET. Señor Ga... go...
- MATÍAS ¡Això! (No t' enganyes!
- SECRET. Adreçant que 'm perdis. Tinc tota compassió
d' aquest pobret Secretari; recordat que tinc
veig exercicis aquella carta.
- TOSA D' això plora la ciutatara.
- SECRET. (T'obtem) ¡Hem fet plena!
- NORAT ¡No m'hi que veus! (A Matías.)
- MATÍAS Ara ho sabràs.
- GOMBER. ¡Al dill! Secretari, Dos passos endavant. Ministe-
rus y responsa, qui és lo governador?
- TOSA El! (Imposant al Secretari.)
- LUCI. T' all me va donar la carta.
- SECRET. Y ell me va dir que l'causant es destitució, y
li vaig prometre un herendió de geranios si 'n
deixava.
- GOMBER. Per compassió d'atribucions tri per a Gó-
mber.
- SECRET. ¡No estic per usurpar res!
- GOMBER. Vosté s' ha fet passar per governador y tinc
festa paperina.
- SECRET. ¡May! ¡May! La gent es qui 'm dia governa-
dor per ferse millor; no falta cosa sino que
se'gncia perque 'm fan rebre.
- NORAT Com sempre sente que un cop, sent excri-

- Secret. ben del govern civil i Soria, va estar à peu de fer de governador...
 Secret. Valg arribà a ferros. Perque à Soria...
 Secret. Y la grata, de tanti sacrificis, ha acusat perdició i governadri y pel governador lo sotira llibertat.
 Secret. ¿Per què no respondes?
 Gobern. ¡Pobre homes! Sento lo que l'he fet correu. Men ha sentit jo, y l'unes que m'ha donat. Jo 'va pensava que vella agafarmés perque havia descobert que voldi ca lo Gobernador civil de Girona, y no ho he dit a ningú. Dignito, ¿no es veritat que no has he dit que la seyur es lo Gobernador de Girona?
 (A Norat, Miquel y Bona.)
- Tots. ¡Lo governadri! (T'abans te descubriréis.)
 Matias. Això 'va recordar-nos y ja. Si erem 'Gobernador, fassí agafar y envilir à present.
 Secret. ¿A mi, després d' haverros escrit gratis la carta y estalviat la sellos? (Que cosa!)...
 Matias. Eso estallí d' eretges han portat aquesta causa. Pachant són en Lluçà, són qui ha fet les pess, ho ha admès tot. A n' es Lluçà li valg sempre una mala guida...
 Leon. Que no ho es.
 Matias. Si que ho es, y la prova es que 't vives veïner trencar-li la varra de fricxa per les costelles.
 Leon. Te valg dir de paga y enteny!
- Lluç. Voleu darrer.
 Matias. ¿Com li dius à la mala?
 Leon. La pellissa.
 Leon. A la carta s' anomena à la Tossa.
 Secret. Tots, Adonques vinen dictar la pellissa, men com se repetia tant la pellissa, per elegancia de util li valg posar la Tossa.
 Matias. Merabordies que per elegancia 't portem a la pess. La carta era per en Lluçà, y aquells ho va posar al seu nom. ¿Veu en cosa mala tot?

SECRET. ¡La valg ben segurament!
NOMAR Tòrca.
MATIAS Casament.
SECRET. ¡Me considerau?
NOU. TEL. Y MAT. ¡Sof!
TOMA Si, perque li debois l' albergia d' haver fet les
paua, y ara s'acaba que tots nos calmeus mica.
SECRET. Noys, has perdit com un llibre.
MATIAS Si sab la mestra, governador...
SECRET. No 'm digo governador... (Secretari) ¡Se-
cretari y... paix final, si es que el vestit les
hi acabat bé.

Per haver sobrealgunes equivocacions reproduim la

REPARTIMENT

PERSONATGES	ARTISTAS
Tessa.	Sra. Clemente
Tecle.	s. Morera
Sorribes.	Dr. Capdevila
Natal.	s. Gómez
Marta.	s. Soler
Gobernador.	s. Santalurio
D. Felip.	s. Rosales
Miret.	s. Salvet
Bretó.	s. Bermejano
Lluçad.	s. Barceló
Rufin.	s. Paganídez

L'ARCA DEL PADRE BARRIER

COMEDIA EN TRES ACTOS

ORIGINAL DE

D. TEODORO BARÓ

Estrenada en la Teatro Caridad
de La Habana el 1 de Marzo de 1888.

BARCELONA.
BIBLIOTECA DEL TEATRO RESTONAL.
Paseo del Pr. Josep II, 10
1907

REPARTIMENT

Personajes	Actores
EMILIA	Era. Perrotto
FRANCISCA	■ Bellardó
LLUISA	■ Mirambell
ROSA	■ Mirambell
SR. JOAN	Dr. Postura
SR. JOSOI	■ Virgili
FERNANDO	■ Gómez
MARIANO	■ Puentre
MUNICIPAL	■ Prada
SR. ANTON	■ Soler
PIRE	■ Monné
MOSKO DE PONDA	■ Burdi
ATLAKETAINDE	■ Sardarai

Siguenos presentes en propuesta del autor y para la obra se presentan los
siguientes representantes teatrales en el teatro que nos
Sr. Francisco Pérez Sol, director del Teatro Júcaro, Domingo, Rosal
Díaz, en representación de la compañía de representación y el Dr. José
Díaz, en representación de la compañía de representación y representante particular que designe
el representante.

Queda de lo dispuesto lo que menciona la ley.

Acte primer

Lo teatre representa un carrer de Barcelona. A la dreta una botiga de barbers, albaixades plegades, y en retall que dóna vila Brillante. A la esquerra botiga de barceloní, albaixades plegades, y en retall que s'obre un poç de sangonera y un retall vila Florida. Al costat, y en un balcó, lo retall d'una finestra que digui «Parròquia de la Abundància».

ESCENA PRIMERA

Lluïsa, Rosa y divers DONAS (Pocir y donar encantament fo carret.)

- Llu. Hoyas si fer bona feloya
y que quedí'l carrer net.
Rosa Ja hi queda, seyyora Lluïsa.
A casa may ha dit res
lo municipal.
Llu. Tampoch
si la barbera, porque
com es seyyora alcaldeña....
Rosa (Y quina rebna li tens!
tot perqus tú no pots scriure.)
Llu. Qui es ventilosa! Callou
y escuadren.
Rosa Seyyora Lluïsa;
hoyas (Totes jutres s'escuadren.)
Llu. Qui passa?

- Rosa Aquí vè
Llu. T' ve:
Llu. Poder vè desalligat?
Rosa Cera de cuitura. (Totes guayyan.)
Llu. Ja sabem
que es l' Enxilix à qui enveïra,
à la filla del barber
Aquí vè l' de Molt cuidado.

ESCENA II

Dolor y MARIANO

- Mari. (Cantant pols de aquesta gent
Si paguis veure à l' xamília...)
Llu. Pa l' favor. L' embrutarar.
(Les dues escriviren. Moltoso estàd
apartadís.)
Mari. (Se mostra molt desdenyosa
y, francament, no s'compreu
jo soch un jove de p'endas.)
Rosa Més que l' empolser.
Mari. (He vindut massa matí.)
Llu. Cuidado.
Mari. Perdonoi. (Andrà.)
Rosa Que s' extrabancà ab l' estomac.
Mari. (Ah! Fugiu d' aquesta gent) (Se'n
anà.)

ESCENA III

LIUISA, ROSA y FRANCISCA ab l' escrivire,
després ANTON

- Llu. Ja hem despatxat l' de Respecta,
perque l' encallissa vè.
Molt bon dia.
Rosa Molt be l' tinga
Ha fet un xicò tast

- Franç. Es cert,
mes valg que no han nombret
y que encara arribó el temps.
(Elsombr.)
- Antoni Me sembla que tinc la gust
de parlar en aquest moment
a la seyyera arcadessa,
la muller de don Joaquim,
d'onya Francisca.
- Franç. Gràcies;
la mateixa.
- Antoni No m'entenix?
- Franç. No recorda.
- Antoni No es estrey.
Com no m'ha vist de molt temps,
de les últimes eleccions.
Sob, quan governan los meus,
m'expliquen quan no governan,
tancant. Si també ho quedia
le ventrell! Mes, no seyyorem
aquej de ralossa ne s'entén
y vol menys; y jo barreixo
per poguer posar un ralet
d'una passeta, o bé un dous;
si bé ja no sé si es cert
que li hagi duros. Quan vénen
eleccions, ja estic més bé:
fent d'elector y secretari,
fent de portè y d'escribens,
menjant, que es lo gran problema
per un ciutadà, com me ven.
Com era 's fan eleccions
per nomenar l'Ajuntament,
tinc a ofici el seyyó arcadess,
y seyyor més, don Joaquim,

- los serveys d' aquest pessat,
molt honest servidó seu.
 LLU. (Qui serà aquest honest?)
 FRAY. Encara
no es lluria. D' aquí un ratet,
torni.
- ASTOR. Tornaré. Valdrà
que vostè m' recomanés,
perquè a aquestes eleccions
utilitzi la meua serveya.
- FRAY. Vostè es dels nostres?
- ASTOR. Se'nys, —
he arribat a tal extrem
que soch de tots, puig hinc gos
y per meuyer no tinc res.
Ja soch una pobre papola,
que sent empitiat he complert,
y que estant cossana, discurro
de qui m'inde mengura.
Recomanum. li suplico,
que ja correspons molt leument
essa agressió.
- FRAY. Moltes gràcies.
Creigal que li agraciem.
(El ensenyà a l' entrelloc a l'
her de la Elissa.)
- LLU. Molt de consider: no creigal...
 ASTOR. No m' fallare res més.

ESCENA IV

LLUISA y FRANCESA. (*Les dues dones havien*
estat d' escrivir, aquesta.)

- LLU. Molt donati dona amistosa.
 FRAY. Y si matx del carri

- LLE.
PRAN.
LLE.
PRAN.
- Es ben sort.
Com unesal.
Ro, ja he pot veure.
I vostre?
Present amena.
Estich tota un escarrat,
y crengui que jo no sab
lo qu' es tenia un moment llures.
Gentilhon a mi. En trobà un feix
de la fonya de la casa.
No ten com jo.
Pot ser més.
Dona més exaltantada
no 's troba al lloc d' això. Estem
al matí escrivint; escrivint,
fes los llits, després desfes
la xocolata, aygum frances
y han calent lo llorquet;
y mentreus allí s' assaig al llet
sent matinada, arreglant
la casa, obrint la botiga;
perque tot ha trobat llust
y arreglat la xocolata;
o sinó ja 'l següent;
que ellà, ja 's sub, tot ha composten
ab reganys.
(Les dues paraules d' escrivint y s' assaig
fan.)
- Això es ben cert.
Cureu, visineix las crisiurus
y renta lo casal a aquell
y que un bosc a aquell altre;
fes la dinar, y era vés
a la botiga y despapat
dos quartos de salter. Això.

I la cuyna y vento 'l foeh;
després escoube 'l carrer,
que 'l municipal no vingui...

FRAU. Señora Lluïsina; ven,
seut, com es lo més marit
autoritat, no 'm fa res
que passi 'l municipal.

LAU. Só qu' es arcaida...

FRAU. Primer.

LAU. No, segons...

FRAU. Vosté s' enganya,
que les funcions escongeix
de pòsit alcalde del barri.

LAU. Sr., perque 'l primer no hi es.

FRAU. Serà pa 'l que vaste vulga...

LAU. No, pa 'l que vulga vosté,
perque a mi no m' interessa

(Les dues tornen a conversar.)

(Cerdades tots saluden,
qu' es l' arcaida del barri,
Y es la dona d' un berber)

FRAU. (Ravejosa y pesonada
con ella, no n' hi ha cap més.
Y es dona d' un berber!
de don Ningú, 'l mateix.)

ESCENA V

DITAS y MUNICIPAL

MUN. Pueden tenir mas envidia
cuando escouben el carrer
y no amplir de polsaguita
de dalt à baix à la gent.

FRAU. Com s' estrenau, señor Sanchez!

MUN. Señora, dispensa usted,
no 'l habia conseguida.

- FRAK. Ven quin respecte?
 LLO. Ja ho veig.
 MRS. Jo parlaré per aquella.
 LLO. Y qui es aquella? Abans estem?
 Socia filia, encòrriti i que dugu
 socia filla d' un sabater
 del carrer de la Corbina,
 y si casa 's calba la gent
 de més ti de Barcelona,
 de ferro y ferro, ho te entes?
 A mi no se 'm diu aquella.
 Un cop, d' avà ja fa set
 anys, lo pere va passar,
 desmuntat molt rotebr,
 mitjans valors y talons
 i tancs soluts...
 MRS. De quién?
 LLO. Del Capità general.
 MRS. Y a ell, qué me creaba mésalt
 (Total, aturamadó.)
 LLO. Lo més podrà, blanya orelles...
 MRS. Però, actores, i qui viene...?
 LLO. Ha estat del Ajuntament...
 MRS. De regidors?
 LLO. De pastore.
 MRS. Mas, senyora, quién l' empreng
 que tan rodolí! Que ho dirlo
 para que nadal se haja estès
 Parlant de mi ha dit: Aquella
 Pot veure el està ben net
 lo carret. Ja pot mancarla.
 Ay! si l' està podent venguer!
 Li dijó que se 'n recordava
 (Riuix a la casa.)
- FRAK. Pescavada, Sopletes.

Mrs.	Es cert,
	que per no acabarla unes,
	me paga l' Ajuntament.
Fran.	Senyor Sanchez, vosté ignora
qui aquesta dona é mi 'm té
malta ràbia.
Mrs.	Això es possible?
Fran.	Com es home de talent
lo de casa.
Mrs.	(dhi)
Fran.	Y consegüídas
les qualitats y serveys
pe l' goberna...
Mrs.	L' han fet arrendre
de barri, segons.
Fran.	Primer.
Mrs.	Interior.
Fran.	Ó no interior
mentre primer es ell.
Mrs.	De barri.
Fran.	Tot es sò arrendat.
Mrs.	Ea vistat: tot son barret,
lo mateix lo que ja porto
que l' barret que porta l' rey.
Fran.	L' altre, qui est un herbolari,
Sentryors, no 'm parla en més
ni hablarem més. Lo secund
que aquell 'm porta es molt anglesit.
Fran.	Què ha de veure al senyore arrendat...?
Mrs.	De barri.
Fran.	(d'ús porta.) Ets llevat, Joannet!
Jean.	(Fran.) Se' qui vole!
Fran.	En Sanchez dia
Quins errors!
Mrs.	No pot ser

que li diga, perque' s tracta
negocis seriosos, d'un servei
important. Com en permiso.
FRAU. Es valent, sempre l' mateix:
com molt apurats se troben
lo govern, i Ajuntament
erien al dia casa, i, apal
arréglalo tot tu, Jovent.

(Riu/riu.)

ESCENA VI

FRANCISCA, MÒSSO y PERE

Mòsso Cerek que tenim eleccions?
Frau. Sembla que si.
Mòsso Molt ràpid,
perque tenen per final,
sempre obligat, un bon treball.
Frau. I tu cosa ets de la fonda...
Mòsso Que haurà de fer, si no amirem
per casa?
Pere Escrivies superato
que 'ls diners sanguini han
de primers, de primera
que ets de la mésca?
Pere Ja ho crèch.
Sense jo no hi ha eleccions,
i vanta. I vençut Jovent
ab mi. M' ha enviat record
que a primera hora i veja
i aquí soch.
Frau. Ja pots entrar.
(Pere entra a la botiga.)
Mòsso Ju al treball! Pobret baró!
molts bons dies
(Ara ho dirà Pere paraula. La mésca en'a nit)

ESCENA VII

FRANCESCA y FERNANDO

- FER. Molt ben din.
- FRAN. Quina matinada hem fet!
Quina bona de llevant!
- FER. (Y callent! Sempre callent!)
- FRAN. Respon; defensat; no callis.
- FER. Què respondes, qui diuèt
Si n'ach rabi, no 'm valdrà,
que vostí m'ans, ja 's van
Si no 'n traiguis, fóra inútil
que feris valgues intencions;
per lo tant, jo faig com Sancho,
cillo, que com deya ell,
en bona farsenda no entra
mocosa.
- FRAN. La has dit maiament
lo nom, no es Sancho, que es Sanchez.
Del amançal parlem?
- FER. De dos Quijots.
- FRAN. En Quijot?
- FER. Que es arquitecte? No 'l coneix
He dit.
- FRAN. L' han destitut?
- FER. Servial de que s' ha servit
Y no perdéu temps parlant,
que a dues està tot per fer
(S'ha que de tu vull ferme
la meva sogra...)
- FRAN. Qui díxerat?
- FER. Hem, que vaig a la botiga.
(S'afre a la botiga.)

ESCENA VIII

FRANCISCA y EMILIA

- FRAN. Què deuen veigud' l govern
al de casa?
- EMILIA. (Ab el costat.) Vaig a plaua.
Vols dirme què portaré
- FRAU. Un cap de col. Regataja,
que siga blanca. Després
compra dos cuartos de robes,
mitja llana de seda
y mitja terra de cara.
Hi no va barato'l peix,
per separar d'ordi arròs
ab bacallà esquijant. Senta'
Si'l peix va barato, compra
mitja terra de xanguet
y ab polrota, salsa y tomatecha
tots separats com uns reys.
Entre, que't donaré la cuina
per la plaua.

EMILIA. Està molt bé.

ESCENA IX

DONA y FERNANDO abdella s' afegint

- FRAU. Alouat veo'
- FER. A afegint, y depresso
- FRAU. No t'endre. (Entre a la botiga.)
- FER. T'extremo mes!
- Els ho veuen més rematada
d'Espanya.
- EMILIA. Vols dir qu' es canvi
(Entre a la botiga.)

ESCENA X

FERNANDO y PERE

- Fern. Què es bonica, què es bonica!
 Pere Quà?
- Fern. L' Emilia.
 Pere Veig que tens
 bon gust.
- Fern. Ja has visitat era paret?
 Pere Tot seguit nos hem entès.
 No parlem de candidats
 y eleccions, y parlem
 dels teus amors.
- Fern. Ets amic.
 Pere De petris.
- Fern. Quins temps aquells!
 Pere Sabes que sempre pots contindre
 als mal.
- Fern. Jo t' dij lo mateix.
 Pere L' estimava?
- Fern. Molt.
- Fern. Bonn noya.
 Pere Y cosa es lo crassament?
 Fern. Touch per de cost xixarel-lo
 que ve a passar. I canvia
 un tal Mariano.
- Pere Meus meus!
 Fern. Que i sospites?
 Pere Si t' coneixis?
- Fern. Si t' coneguda la Rambla;
 i la tens, da t' mateixa;
 es qui que creu que les noyes
 totes, se amoren per ell;

- ne tò ofici ni carresa,
 ne tò un cuerte ni val res.
 No 't fessi por semblant jove.
- Fran. Es cert lo que 'm dins?
- Pere. - Ben cert.
- Fran. Estich galera.
- Pere. Mala idea.
- Me 'n vaig x, ja parlarem
 que am buch pobres. No posis
 ab lo ben rival. (Se 'n va)
- Fran. Peret.
 pot ser tant rabi de calma.
 No hi pensom, fadri borbot.

ESCENA XI

FERNANDO

- Fran. Vaja, fadriut ambo,
 que ja 's parroquians esperan
 y peisan que 's desesperan,
 donche la feynas concuerden
 y alayxian, que l' usayti
 es lo que a mi 'm fa menys.
 Replicam, y això es ben cert,
 que l' estimo, serò petit.
 Ans al rey dius: l' esquerre
 y devant d' ell va cobert;
 mes gran privilegi té
 encara l' fadri borbot.
 Oh, si, molt més, més ui dius.
 L' odio, molt més encara,
 ans al rey nulla la cara
 y malloida li canabona,
 y encara que siga un rey
 d' aquells que passen la Rey

al mon enter, y es un fet
 que fa trencolar cada guanyant;
 n'hi ha que 'l barber l' adaya,
 s' està 'l seixant ruy molt quiet.
 Les naus deu no l' han passat,
 y 'l barbe no l' hi clavat.
 A m' aquell que ab res ropan
 y en 'es un gentil violent,
 vaja ruy, engas valent,
 poca la cosa per la cara.
 Not 'l barber li posava,
 y ell com un mal cultur.
 Al general afamat
 que fa tremolar la terra
 y qu' es lo llamp de la guerra,
 violent, fall, sorollat,
 sabea qui l' nomenava!
 Not del barbe la marxa.
 Y per més que siga un fall,
 diguévoli que 's mogui cuan
 lo barbe li avia afegit
 lo Ravi e la nos del coll.
 Ja has ditz jo que no les farà
 Escalar que se 'n guarden
 Per paguer reure als ministres,
 grans d' Espanya, embaxadors,
 generals, gobernadores,
 hem de tocar nuls registres,
 y difent lo barbe Aquí estic,
 s' obren les portes de pesh
 S' escarava un seixant
 y vol reure a la qu' estima
 afegint; marxa prima,
 y despues hem riuader.
 Valen uns jorts los vells?

Barber: tonyosme la cabella.
 M' han fet de l' Ajuntament?
 Vaig a pendre possessió.
 Barber: així fa al següent.
 Y passa tota la gent,
 així l'rey com lo soldat,
 lo que capta, l'potestat,
 tots per les mans del baró
 tots li passen frans com serra.
 Y lo que es no sab lo mou
 no haré! Què ha de saber?
 Y en tracta que jo estic parlant,
 les parroquianes, què dirien?
 Vaja, fadinet, anem,
 que l'parroquianes ja s'esperen
 y potser que s' desesperen;
 doncs la seyna comuniació
 y afegint, que l'afegint
 es lo que a tu t'ha mesjat.

ESCENA XII

Des. MARIANO y després EMILIA

- MAR. (Darrere d'F ruyana y el costat d'Bernardo, retruquen.)
- FERN. La més rival! (Se li va.)
- PERR. Tú! Ja tens.
 Si' ha vist y se'n va. Ben fet!
 Ja fa molt temps qu' aquest jove
 està rondant la carretera
 per l'Emilia, a qui jo estimo.
 Si ella li corresponga!
- EMILIA. Anem a plegar, que es farà?
- FERN. Què t' has petrat que no sé
 qui t' esperarà?
- EMILIA. Vira, gràcies.

FERN. He sent ab molt fonsament,
perque ara mateix T' he vist
que fa del caror perveig;
millor dir, està fent T' és,
EMILIA. En Mariano?

FERN. Qm pat ser?

EMILIA. Recolta si no traubans
de gènit que 'l tens dolent,
buscardis un' altra novia,
tu hi guanyys y jo també;
que si els són tan gelts,
és sent casats, no tindran
ni peu ni repre a casa,
no podré sortir al carrer,
ni al balcó, ni a la finestra
per no cridar los bons penya;
y si 'm muda, perque 't mudeis,
si estic alegre, T' mateix
s'ixa de setzen viure,
y per lo tract arribar.

ESCEÑA XIII

FERNANDO, EMILIA, JORDI y LLUNSA. (Avui
y d'altra sorprendre la sorollada desentat al van
carrer. Jordi s'acorda)

JORDI Pendrem aquí 'l xocolata,
a la fresca

LLUNSA Pas molt fort.
Què dire la gent rius vegi
que estic menjant al carrer?

JORDI Ben profit.

FERN. ! n vala, Emilia,
sentys ab mi, que ben elo 's veig
y ho lograria tot seguit.

- Jordi: Ja renyeix aquest parell?
 Lur: T'exo t'entrenava. No sabia
 que es la filla d' un barbut
 (Fa per l'appena.)
- Jordi: Callat! Potrà 'm volg casar
 ab la noya jo del Rony!
 T'exo que sempre he creuat
 que es filla d' un sabater
 del carrer de la Cerdanya.
 Enric: Per mi no quedarà.
- Fra: — Es cert
 que a l'altra estiuane, grua falset
 A mi ja no 'm veuria més,
 poig certo de casa tòra
 i' vau al castell de dret
 i' m'hagué soldat de l' Hispània;
 i' a l' Hispània 'm morí,
 que m'donava i' tenia negre.
 Enric: Si 't morte, no posuis may més
 ab mi, i' encar que m' exequis
 no 't respondrà.
- Jordi: (Pausa per al salt.) Ja ho sabem
 que enau dos noms renyeixen
 es per fer les para després.
- Enric: Senyó Jordi, vigs justje
 Justji vosbl.
- Jordi: — Comensal
- Enric: Ell...
- Fra: — Ella (Surt Jordi al Passeig.)
 Jordi: Esperemós un vich
 Beure'l nyugus i justjarein. (S'va.)
 Molt fresca. Està bé, expliquemose.
- Fra: Ella...
- Enric: Ell...
- Fra: — Jo...

- Enric.** Tu...
- Joan.** Tiquall...
- Si no podéu donar terra,
seríeu més, no 'ns entendrem.
Concessa tò. (*A Enília.*)
- Enília.** Ja l' estimo,
més de lo qu' ell se mereix,
perque es gentil y no pot
passar sense decòrrer torment.
Els acaba?
- Joan.** Ja he acabat.
- Enricia.** Perdi tò.
- François.** Hi ha un senyoret
es dir, senyoret à milles
que sovint voreja l' correr,
que està d' als enamorats
y vol casar-se.
- Joan.** Es ben cert.
- François.** Què sab, senyor Jordit? Perdi.
- Joan.** Jo? Sois vò l' que era 'na diba.

ESCENA XIV

Pats, Joan y MUNICIPAL

- Enília.** La parlo!
- François.** Que no li parlo
si 'l trobo...
- Enília.** A tò y cap més
estima. (*Sr 'n so, fins.*)
- Joan.** Al governador,
al governador, ho veule?
al governador diré...
(Creech que ho han voleut aquella.)
- François.** (Vaig a veure si li parlo.)
 (*Sr 'n so, fins.*)

- Joan
Miquel
Joan
Francesc.
Joan
Francesc.
Joan
Lluís
Joan
Lluís
Lluís
Joan
Lluís
Joan
Lluís
Lluís
Lluís
Lluís
- Que veng à viurel corrent,
En un boquer de ojos voy,
Li diòs y vuelva al moment. (M. i en.)
Francesc, arreglau la roba
y resballau bé l'barret,
que l'governado 'm demana.
M' has escutat?
(de dins.) - Si
Ja ho sabent;
le senyor governador,
que es un home molt corrent,
y ab qui finch molta franquera...
Potsaix sin lo seu barbet?
Li tallen los ulls de pol?
A la botiga afeyírem
al seu porter. Totdon sub
que vés a casa molta gent
d'upat, perque aquí vés l'cabó
de municipal, y a més
una qu' es sapient de serem
y tres ó quatre escribents.
Així es, que enan jo veng
al govern y Ajuntament,
totra las portes se m' clausa
soch l' una. No endormida
perque l'governado 'm enida
Eleccions. Es conteua
ab id?
- Na servirà, no hi conteua
Però contuetu. Com estem?
Nos donau bon estemar,
café y copa y n' escocènia
deus de T. Halasa. Na perdi
dinars, copas y cafés
y cigarres. Cogut al mi

- Llu. Li diòs que no escaig ah ell.
 Jordi Qui més a escaig
 Llu. Tots dos.
 Joan Perque no vol...?
 Llu. Perque res
 hi gosigys. Sempre que 's tracta
 d' eleccions, ja ho sabem:
 Jordi vina, Jordi escaig;
 i si la fi, digui, qui 'n traï
 de la politica? Sols
 lo trahall que s' casa a part.
 Mentre que altres...
 Joan Què vol dir?
 Llu. Lo que he dit.
 Jordi Callim! Callim!
 Joan Pot parlar ell
 Llu. Es que si vull
 no ho té d' impedir vosté.
 Jordi Serà jo.
 Llu. Ni tu tampoc.
 (*Treyantlo y peantlo al mitj.*)
 Joan Pot parla, senyó Jordi,
 No 'm vindrà t'ini al refugi.
 Llu. Home, què no va al govern
 ciutat! No sab que l' esperem
 perque l' afegiu, l' envia.
 Joan M' esperen l' governador,
 y encara cosa perdes,
 que jo sovint autoritat
 Llu. Que afegia y talta rebells
 Jordi Calla!
 Llu. No te dona la gana.
 No vols més clar?
 Jordi Ja ho entenç.
 Joan Si no fes...

- Llu. Pot parlar, parla
 Joan Si no fos perque en Jordi es
 un amach d' anys, de molts anys...
 M' en vaig, no vull perdre l'any
 (Se dirigeix a la dona.)
- Jordi Joani.
- Joan Que voler?
 Joani Conta ab mi.
 Jordi Conta ab ti.
 (S'asseu des serra. Jordi se n'va.)
- Llu. Desp.
 Joani La que seua.

ESCENA XV

JORDI y LUCÍA

- Llu. La que sento lo que dins,
 responch...
 Joani Que?
 Llu. No responch res
 y m' assegno.
 Joani Axis les degnas
 de cosa surtin molt bé
 Ves pe'l dinar.
 Llu. Pe'l dinar
 Miret, Jordi, si no creus
 tú'l foible, y si tu na hi posas
 T' olla, t' cigrato y t' dentra.
 jo t' avveguo y t' responch
 que an dins.
 Joani Com s' entén
 Llu. Tu pots entendrelo com vulguis,
 mas que no dins, es cert,
 i meus de que tú no excede
 Dona a Lluca, com està?

- Lau. Don Jordi, jo estic aturada,
y si al mitj del carrer, dret.
- Jordi Senyora voli tenir
y saragata tindrem.
- Moller m'era, no m' enfadis, moller,
perque, si li tocà han gentit,
cuesiu enfadito i tocó dolent.
Si li mosca 'm puja al nas... .
- Lau. Jo 'l diu qu' estarias bé
ab una mosca al bell mitj
del nas.
- Jordi Lluisa, que tinguerem
la festa en paix
- Lau. Miquela tu
estiguis bés, sent com es,
no facies senys llorecaus,
a qui ningú té per res;
y mentreus que la barbara
se dongui to entre la gent
perque 'l barbà es senyor alcalde,
la guerra i casa tindrem;
que no vull ser menys que ell;
perque soch mes ab ben dret.
Tú sabes bés qui era 'l meu pare.
- Jordi Ja les sé... era un sabater
del carrer de la Corònia.
- Lau. Sabes que caisava a la gent
de més té de Barcelona.
- Jordi Sabes que va posar à un parell... .
- Jordi Del capità general... .
- Lau. Dexantlo molt retòtil... .
- Jordi Matxos solas y tacotis... .
- Lau. Entre matx i dolc sabater,
clases hi ha y categories,

y l'niu pare era l'primer.
Com veis que jo prengui ab calma
l'horrellancó que esfresch
al veure a n'ella arrediosa,
y al veure que tu no ests real...

ESCENA XVI

BÍX, MUNICIPAL, després FERNANDO, RUBÉA,
BUTLLETAYRE, MARIANO y EMILIA

- MUN. Ja 's pelcan aquets dos?
(Se gaudi peret al fons, amb silencio.)
- LAR. Sempre, sempre, com no ven,
es la mirada insòlita,
com volgunt dir y tu, qui ests
Valls (allà)?
- LAR. Ta noo voldrás,
que los tritals no t'entris.
- FERN. Que s'horrellant
- MUN. La parece
(Fernando s'ha quedat al costat del Munici-
pal y feria le mèlhor dels dos que par-
la, fent-se ràfega)
- LAR. Tu 'n vols matí a sentimenter!
- JORDI. Crida! Crida!
- RUBÉA. Bé, que passa?
- BUTL. Que hi ha?
- LAR. Dic que no podrà
aguantar més.
- JORDI. Que vols, diguer
- LAR. Vull se arrediosa, m'entenç
vull se arrediosa de barri,
perque sants, v'questa gent
de 'n taller desdanyosa
com una fita.

- José No tens assay.
- Luz. Jocellí
- José Llimosal
- Luz. No m' insultis.
- Sonia Que tenent?
- Mire. No entienda res.
- Pau Sanchez, vagi a despertirlos
(Lo grapo i' escriví estropat al Miss-
ejad.)
- Luz. De poch seny me tractar!
- José Es cert
que 'n tens poch.
- Mire. Y que es això?
- Rosa No ho sé.
- Mire Poder ho sab vostè?
- Bri. Tampoch
- José Jo 't diheb.
- Luz. Què? Ay! mire
que val tota aquesta gent?
- José Que hi ha? (A Perruca)
- Feli Aho vostè.
- Luz. (A Meritxell) Què passar
- Mari. Pense un gos malintès. No ho sé.
- Luz. Un gos rebles! (Tancat)
- Rosario Ay! fugint!
- Mire Un gos talvolta. Vagi! Ahont en
(Cada dia entrajan orus secs, y la dona s'ha
gouatament y trastornat. Lo Meritxell se
trou lo sobre y corre l'escena. Se sent
barrejar un gos, y lo Meritxell corre y
paga aburament de la cadira dont havent
estat arribat de sufragar Jordi el perdrier
acabat de morir. Meritxell s'agafava sobre una
cadiro que li havia d'la paret de la bar-
beria.)

ESCENA XVII

MUNICIPAL, MARIANO y després JOAN

Mari. Ay, senyor Señores, no 'm desxi

Mari. No tinga miedo, que sent
ja aquí, no un gos, ni mil grases
le hassen mida.

Mari. Que no 'l veus?

Joan. (S'haixat.) Qui feu aquí dahir?

Mari. Eh hm un pere
cabrit.

Joan. A dius falta gent.

(Estret corrent a la botiga.)

Mari. Santi llongs!

Mari. Yo neda oya.

Sento per qui per si 'l veig.

y polars d' ell en lo cascarraire.

(Reserva la cançó.)

ESCENA XVIII

MUNICIPAL, MARIANO, JOAN, JORDI, LLUïSA
y FRANCISCA. (Jordi y Joan trachten de sortir a
la porta de la botiga, després s'arrenyen, y darrera
de tots, ab molta sorpresa, les dues.)

Joan. Ja l' has mort?

Jordi. Encara hi est

Mari. Puedes sortir un rato,
que aquí 'm té l' ajuntament
perquè estiga. I veurem darrin
tranquill.

Llu. Balavent!

Mari. Ja ha caigut!

No anent ab la boca aberta,

y aunque ensoula las dents,
no me espanta. Yo m' aturo,
y l'gos viene a mi de dret;
puesto al salter en esta manxa
lo espero, y si' vengueria ell,
much lloviendo per les ulls
y hacciendo ab las dents, curroch!

Ja l'flich apropi, cosa 'm toca;
obca la boca l' simpatia;
jo seré y sens transuers
aprotiu aquet moment;
lo salter dentro la boca
li fico. Sanchez, ja l'fers,
y enasshat com un pollastre
per rodir, queda l' potest!
Com un home t' has portat!
Què es valent?

Pau.

Llu.

Joan.

Mar.

M. s.

Mar.

Jordi.

Llu.

Pau.

Mar.

Si que es valent.
Lo estrany es que jo era aquí
y res d' avó he vist.

Ra errí;
perque el perru no ha venido.
Bonaix al perru si vés
més si no ha vingut el gos,
cosa valent que l' enasshat
Lo papi desitjarán
parlar.

Bé, ja veurém
si perch amarhil, enan torni,
que m' ha cridat lo govern
No ho sentis, y si tu sola te lladren
los gossos.

(A Jordi.)

(Que sorraja ell)
Es que 's tracta d' eleccions,

que l'papi a l'últim moment,
prestat per tots los veïns...

JOAN Va per candidat?

MAR. Això es;
y l'governador l'apoya.

JOAN Diga's que vaig contare
a vistes.

(Ap. a Previsores.)

Bien tot la rifa.

FRAU. La primera gos.

JOAN Es ben cert.
Lo abo para regalar.

FRAU. Y com l'apoya l'general...
Y aquest que està enmunt
de la muga?

JOAN Si té caserol...;

FRAU. Tot seguit, no sigas toní,
acabilla prim.

JOAN Ho sent...

FRAU. Y engraix plou més allí.
serà regaló ab lo temps.

FRAU. Ay! com siga regalotxa,
tot lo dia ne s'i passeig
perque'n han fet bona ciutat
los municipals.

JOAN (d. Manresa).) Amén.
Sánchez, vaya mestral durant.

JOAN Ja n'ha que suau al gelar.

LIA. Ja ho sabem, bonic, que li va
Ab molta hora.

FRAU. (Que callau!

JOAN (d. un fragi d'los xerracs)

JOAN Quants ab tu? dones.)

LIA. No.

FRAU. Ni tu fa falta.

- JOAN. No 's pot consentir que temps
que les dones 'ns gabenys.
JOAN. Tens raó.
(Les dues se posen de davant.)
JOAN. Ab tu contacs.
LLU. Ja li he dit altre vegada
que no conti ab ell per res.
(Se posen de davant.)
PAUL. T jo que no 'ns fa cap falta,
un altre cop repetisch. (Id.)
JOAN. Entra dues.
PAUL. No vull entrar-hi.
JOAN. Virem d'allà.
LLU. No hi anire.
(Corda del següent la s'ha donat per T lloar
g i le porta a casa.)
PAUL. Bis en tis!
LLU. Com me tractaré?
No excediré fòrta; no l'encançaré.

ESCENA XIX

JOAN, JORDI, MUNICIPAL y MARIANO

- MAR. (Quin gènit que té la sogra!)
Que assent! (A JORDI.)
JOAN. Hi ving al moment.
En tant al seu papa digo
que jo 'm prench gràs intencions
perquè sorti, i sortiri.
MAR. També sab, enyer Joani,
que jo a vostès les hi porto
molts de carinyos.
JOAN. Ja ho sé,
MAR. Que l'hi huija molt m' agradia.
JOAN. T jo correspondrà; es creu.

MAR. Ofes valdrà que fos ella
la que à mi m'entrepengala.)
JOAN Jordi, espèrat, no te'n vegia.
(Treich la rifa: es casament.
Lo seu pare regidor
y ell lo seu gendre. Serà
trencable primer de barri,
després, de l'Ajuntament.)
Vagi y pot dir al seu païs
que tot seguit lo veurà.

(de 'n va Mariano.)

ESCENA XX

JOAN, JORDI y MUNICIPAL.

JORDI Jordi, crech que som amics
JOAN No pots desplaçar, Jaquet.
JOAN La dona à mi no m'governà.
JOAN Jo n'eva esch la governà.
JOAN Ab aquelles eleccions,
Jordi, hi trach molt d'intencions.
Pach conté ab tu?

JOAN Si l'dissas
no t'sentès-bé, y aquí t'fà
un pop, sabes que à la botiga
sempre emanillà li téix,
y te'n vesch un ó dos cuartos,
sense que ja t'calerí res.
Pach conté ab tu?

JOAN Si t'entitas
emanillà t'donarà;
si no s'apareix dels acavalls,
valerà cosa.

JOAN S'apiguarà
si pach conté...

- José Y si t' refredas,
vina, que t' dono al moment
flors de viola perque estis,
seus cobrar res, ni un xavet
- José Puch costà ab idò? Si s'és
Amich Jaume, no pot ser,
perque la dona no ho vol.
Graus d'altra?
- José Què ha ferent?
Ni ha vol ella.
- José Y ara 'm deysa,
si cosa noch ja 'l gaberat?
Gobern constitucional,
no absolut
- José Jordi, perdóu
ellos. Què poca aquell?
- José No noch
ja, sinó la dona; enllàs!
Com ha dona es la que cuyaia,
la que va a la plensa; vés,
enfilala, i ja sabràs
lo que es ho. Si ne vols peix,
p-eix comprarri. No t' agradaun
les menjeries o 'ls fideus?
Dona-hi regals fidous i menjeries.
A què vés aquell cambé?
- José Res
- José Val-s' arquidesa de barri.
Jordi, t'hi no eti amich m'hi.
Tú 'm vols pendre aquella vira
que ha guanyat als tristes serveys,
y que fa quinze anys que guarda
serveut a tots los governs,
demanant gran consigüencia
en se ueritable!

JOAN. No pot ser
La dona s' enfiaria;
no crueus ab mi per res. (*Entre d'assa.*)

ESCENA XXI

JOAN, MUNICIPAL, BITLLETÀIRE y ROSA

JOAN. Aixam de deixar la vila
deso l'coll. Sanchez ja ho veu!
MRS. (Alvanc.) No veig nada.
JOAN. Lo que ha dit
l'herbolari
MRS. No sà res.
JOAN. Aquesta vera 'm val paster.
Mrs. Me pareix molt mal fet.
JOAN. Ell ha disegat l'ocadia
de dirme a mi, ben clara y net...
BIT. Lo cartell de les Previsions,
fa l'favor de dirme abant en?
(*Al Municipal.*)
Mrs. Pringui vosté per la drota;
arriba al castell forcear,
treuca a la ixquenda, y luego
camina se-tó tot dret;
després prengui per allí,
des-pas per aquí, y ja la en,
sin que puega equivocarse.
(*La Bitlletaire ar "n" en.*)
Decis aleshod, don Joans!...
Figuerat que l'herbolari,
ell, l'herbolari, m' enfiaria
me diu...
ROSA. Que 'm farà l'favor
de dirme si a aquell carà
viu cap en altre?

- MUR. Sí, señora,
si la laquierden; veggi al set
primer pla, segona poeta.
 (*Rata se'n va.*)
- DON CARLES. Dona noble
- JOAN. Aquesta gent
no "ns deixa parlar". En resumen,
que ell m' ha dit...
- RODRIG. Vinga content,
que dues donas no barallan.
- MUR. Cosa se tracta d' un soroll,
no puedo faltar. (*Jo'n es'abla dona.*)
- JOAN. Bon viajó.

ESCEÑA XXII

JOAN y FRANCISCA.

- FRANC. Pach soci?
- JOAN. Sí. Estich encés.
- FRANC. No es veritat que estich creusat?
- JOAN. Ell, l' herbolari, vul ser
creable treyentme a mi!
- FRANC. Treyentme a tu?
- JOAN. Com ho sentis.
- FRANC. A aquet mon ja no li ha clausat!
- JOAN. Francisca, jo li diç elia y set
priu! L' coll avans que deixi
la vora. La veïnat en
que en Jordi "m farà grans fàlta,
perque es molt intel·ligent
en eleccions, y n'agri
fa turpinades com ell.
Tindrà l'interès a guanyar
perque d' la seua casera;
y seguent registri l' sogre,

jo vaig a l'Ajuntament
Per cert scandala que l' Emilia
me fa qua d'all.

FRAU. No pot ser.
d'haute per qui,

JUAN. Francisca,
lo perveoir nos juguem;
si guanyem, d'un salt jo pujo,
segui, a arreplegar primer
de barri, y d'un altre salt
ja esch a l'Ajuntament,
que salis que es creu-les-fons
Pots' creu-les-fons t'indrem?
Juan. La governador m' a-péra. (Se'n va.)
Frau. Jo a la noya parlare.

ESCENA XXIII

FRANCISCA, EMILIA y FERNANDO. (Aquest
disponent van deixar.)

Fra. Als dies pares vull parlar
y crechi que està l'estimada
del meu cor. Si una vegada
vull saber si 'm jocat enjar.
La seva mare es aquell,
y a n' ella parlo prima,

Fran. Vina, Emilia. Vens molt bò.
Emilia. Pots' vol parlar me?

Fran. Si.

Fra. Bon dia, donya Francisca.

Fran. (Que té l' desya m' encant.)
Sembla que això lo que li ha'

Fra. Jo séis só que vull que viusca
cristianya.

Fran. Siguent regidors.

- Fran. Quia i'm b2 V Ajuntament.)
Pot esplorarre un moment?
- Fran. (Benvila que ja se'n senyora
y que 'm deuenan audiencia.)
Recollida; qui no sabéu
tot lo que passat Recollida
y recorda quina existència
brillant, gloriosa i pròpria
Tú seràs fadri barbó
d'un regidor.
- (Y d'ud, què?)
- Fran. Serà regidor l'hom però.
Ara parla. Quel voleret? (d. Fernanda.)
- Fran. L'Emilia...
Fran. T'eres la fortuna
que 'm trubas de bona lluna
Vull dirlo...
Fran. (d. Emilia) Tu no sabias
que tot de tu dependeix?
Emilia De mi?
- Fran. Sí, que ensamblat
està de tu.
- Fran. Es molt veritat
Tu l'estimes?
- Fran. Bé 's capceix
T'hi considero?
- Emilia Veaderé son
qui han de dirlo,
Per mi si.
- T'agradis?
- Emilia No ho goso dí.
- Fran. No li ha cap home en le mon
content y felic com jo.
Què ditzo en esquesa bona!
Que visca la regidora!

y que vives 'l regidor!

Segons.

Franç. Tu soy, no 'm moligia

Franç. Abans eràs sogra mera.

Eduard. Si, mares.

Franç. Jo sogra abans!

No 'm perco que nava tal vegada.

Franç. Cavançam ab la seva noga.

Eduard. T en etors cavançar jo ab ell.

Franç. Està bolig aquell paroll!

Veniu, junçom la baba-ya,

y entremos. Franç 'a perco
cavancar ab tifí D'avaricia.

Ju ho crech! La rifa trencada!

Sols pensantlo, es una ofensa.

Don Mariana es un bonнич

que de ti està enamorat.

Crea tu poté ser amparal

ab ell, que es un juve ricoll

Y tu es una sola. Espera,

que 'l seu papa es un senyor

que ara va per regidor;

y si 'n assist, papa, i t'hi para

a agradable pinta, y despresa,

te l'admet, y te segur

en regidors convertir.

J' hem de veure! Haguero estàs.

Eduard. Si no l'estimo!

Franç. Es possible!

Franç. M' estimas à mi.

Franç. Calla, tu

Eduard. L'estimo.

Franç. Calla. Es segur

que he rebut un cop terrible;

La tua para sofriu

estra adpiça que t' opones
al seu gant. Noya, com ganes
dir qu' ab ell no 't veis cosa?
Hi serà arreplegat pernas,
si regides; no se'n podes;
si ja serà regidora! (Plorant.)
Tantas responsons, si,
desfites!

- KONELLA No pleci, mare
 FRAN. Jo que t' he cuidat tota enxa,
 que he passat penya y afany!
 Quin di-gues tindrai 'l teu para?
 KONELLA Mare, també 'm fa plecar. (Plor.)
 FER. Me matari 'l m' aljament (Idem.)
 FRAN. No ser de l' Ajuntament!
 L' herbojeri, com rianç!
 Vos dins! Vos dins tot seguit!
 KONELLA Morel
 FRAN. Calla!
 FER. Sogra!
 FRAN. Quàd?
 No ho soch lleva ni ho sept,
 Desprècior tan gran partit!
(Estren a la darrera representació de Rosita.)

ESCEÑA XXIV

FERNANDO

- FER. Si jo fos ric, jo 'm voldria
 per gandris; més com no ho soch
 cospe aquí 'l darrer lloc,
 si en que l' empes, vindria
 que veure que no s'ha quedat
 sense maria: això serà,
 perquè en res, res pach, passar

sense que 'm sent al rovis.
 Sois desgraciats! Què fer?
 Ja ho sé sent tant dreaditam
 valg à fer, ja he tinc pensat,
 l' ànca del fabri barbà.
 La bacina m' amalma,
 y fanoant ben fait le peny,
 te llano ben llany, ben llany,
 per no veuret mes, bacina.
 (La llana y fanoar un vidre de la ba-
 rica de l' Arribalerí.)
 Perque l' ànca esvareu
 d' aquest fedici estendilari,
 fallava que d' l' herbolari
 me n' des vides trenquades.
 Ara sabereu lo qu' es bo.

ESCENA XXV

Dir. JORDI i LLUÍSA

- Llu. Desvergonyit!
 (Obsequiant la malici ferent)
 Josep. Besoleig!
 Pau. (Té, ja 'm deuen tractament)
 Llu. Qui ha trencat lo vidre?
 Pau. Jo,
 y perdona'm.
 Llu. La resposta
 no 'na deixà contenta.
 Pau. Per què?
 Josep. Qui trenca el vidre...
 Pau. Ja ho sé:
 lo pagà. Dignes eren costa;
 y ja que pagarle al Rey

- y 'm persegueix la desgracia,
paga, ja 'm fa poca gracia,
més no 'm queda altre remè.
- José Per què has llevat la bacinet?
Fra. Per què? Jo m'ho han dit i perquè.
Perquè sovint falti l'arrib,
y perquè tot m' amolina.
A la mare li demana
la noya, y respon la mare
que serà regidó 'l pare
d' aquell jove, don Mariana.
Y com va per regidó
le papó, per què ell un dia
ha ha molt dada, le que es per mi
tan sols troba un agre no.
Tot, per què? Saben per què?
Perquè si ell s'art elegit,
serà l' amo fet segur
pujat a arcos de primé
de harrí.
- Llu. Seny?
- José He sentit.
- Fra. Y fluix vol ser regidora.
- Llu. Regidora? Bona flua!
- Quia no sento?
- José Si.
- Llu. Quia maria?
- José Quia veia que flauia?
- Llu. — Banya,
- apoyant à un ràpidet
se arroba terrible.
- José Ho vident.
- Fra. Si l' podrien derrotar,
ja cap intent s'hauria
de que la noya 's casés,

- y, no temathi latencie,
la noya i mi 'm destruï.
- Jesu: Ja està dit. Ja, l' heretici,
a n' en Jesu d'abans gressa:
la seu candidat per ferri,
y a dona 'l títol al cardenal.
- Fran.: L' amo-y. Conto als vostres?
- Llu.: Ja t' ho ha dit.
- Jesu: Pots contà'n més.
- Fran.: Jo veig que vindrà ben si
l' aura del faire barre.

ESCENA XXVI

Boris y Joan

- Jesu: Jordi, volo parlar-te.
Llu.: Si es diu clarament...
Jesu: ...Dissabte nit
de calma. Al governador
he visto dia que 't heretici,
y hem conveingut lo següent:
que qui aquet careix l' districte
dividix. Jo seré arquebe
d' aquet. Dous-hora ió, l' arqueta
de barri de l' altre, Jordi
en per té y no trobaran
arcaible nius socialit,
arcaible que fas mes digne.
- Jesu: O!... *(Gongorant a Lluïsa.)*
- Llu.: Arcaible primat o segon?
- Jesu: S' està la primet. Si, intentem
a ferre l' estament,
lo governador.
- Jesu: *(A Lluïsa.)* Bo, digne?
- Llu.: *(A Boris.)* Acapta.

- José *Joan jo no vall
ni; cosa com volg que fent
al seixò gobernador
que desira... Enc, que vinga
la vuit d' octubre, encara
que l'ache, a mi m' esacrifica...*
Pach conté ab 94^a
- Juan *Pot costarhi.*
- Lluís *Vos de botiga en botiga
si fö vota als electors.*
- José *Francisco, Francisco. Viva.*

ESCENA XXVII

Doris y FRANCISCO

- Fran. *Qui voler! Ah! (Feyent a Doris.)*
Juan *Ara aquí finíma
tratrat de joc y assistir.
En Jordi es le meu ellot.
Les eleccions gaudiyantra.
Y la maya, quin partid!
Y ja seré regido
ab lo temps.*
- Fran. *(A Jordi.) Es cert això,
Jordi?*
- Juan *Sí... ja he les sentit.*
- Lluís *(Arouïdesa!)*
- Fran. *(Regidora!)*
- Juan *(Per una crevalde primé.)*
- Fran *(Ay pobrè Jordi barbat!)*
- Fran. *Sompre amigas.*
- Lluís *Sí, sempre.*
*(Cada dia entre a nosa casa, meye Fran-
cisco.)*

ESCENA XXVIII

FERNANDO y *després* JOEDM

- Fern. L'auca del pobret fidri
serà una auca de rabiola.
Ay ditzanesas eleccions,
de quin modo 'm sen patí?
Electora, no sospitèu
que votés, no si regida,
perque el que jo 'm can o no,
serà lo que votarem.
Figurdere ara un senyore
que 'm digui: a nivellar aens daltas;
si li talle mitja gallina,
ne haveré la culpa jo?
- Joedm. Vins, que m' afeystaria.
Vins, allò, ne ha pogut ésser.
- Vins. Santi, que l' afeystaro.
(Ja t' dijch jo que niscularia.)

TRENTA.

Acte segon

Botiga de barber. A dreta y esquerra, sillas per a l'ús. Al fons la porta del carrer. Als costats portes de l'interior de la casa.

ESCENA PRIMERA

FERNANDO. (*dansat*.)

Fern. Aquí m'he tenen ben sentit
discorrint, passan lo temps,
y sinca voler les moscas
y com un mosquit va y vè,
abulantse a la orella dreita,
a la esquerra caient després;
fragat cauen vull agullarlo,
tortuant cauen estich distret,
y sempre de mi, badalantse,
me pica al nas y al clatell.
Senyó mosquit, divertente,
que si un mosquit de carrer
m'ha pres la uanya, té gots
baixar de mi com ell.
(*Y sacar y all na cog, farf de molent en
yencs al assaigut.*)
Ha seguit! Tethom fa Benya

del pobre fadrí barbet. (Tardà d' avall.)
 Dic... sacriuè la meva dona;
 y ab uns treuats, ben mal fets,
 pe la carreta y per les plenes
 a dos cuarts la vender.
 Primer redolit de l' ocre,
 Vegin com ac sortiran.

Ja l' història contare
 del pobre fadrí barbet.

Cares d' un Tamborets
 ha passat aquell patana.

Un bisbe no té più.
 Li estra en canvi vol rerejó.

Entre en una barberia
 i' s'aprenent un malalt dia.

Perque 's coneua i' conegue
 la poesia i' canalla.

Un pagès s' ha molt creuat
 perque 'l vestit li ha mollat

Quan de remallir iah pen-
 sa que abysti un canut nou.

Y canva lo robaix pro destre
 desbeni afeyts a aquest mestre.

L' home te barba d' arina
 y li fa un tall de millo para.

T' alí reb' tel portapèix
 que fins les estrelles ven.

La desgracia vençó fi
avans d' arribar à fadri.

Alegria, talla cabells
y ríes a joves y a vells.

Com la noya li ha agrado,
son amar li ha declarat.

La devota, y molt graciosa
li donau una corbassa.

Perque ha vindut un inconquit
y es aquet lo preferit.

(*Dimonstre un cop al fadri per aqüell que l' pio, y després mostre lo ascendre y abixir.)*

Que t' penses que no 'n tinch pesa
ab l' altre! Estigas quiet.
Altro cop! Si t' arreplego
jo 't di ch que estis ben fonsch.
Ara!

(Dóna cop de record y daus l' barret del
magaz Anton.

ESCENA II

FERNANDO y ANTON

Anton	Qui fu?
Fern.	Bos. Disperem.
(Tot me sot la l' memòria.)
Anton	Lo seixent Joanet?
Fern.	Els fers.
Aquesta.

- Astor. Gracias. (S'asseu.)
 Pte. Què fent?
 Tallà 'la cabella o afegitar?
 . . . (Disparades d'afers.)
 Pte. Afegeixme? Ja 'm cometi;
 mes per estilvia 'la vuit cuartos
 sols m' afegiré cada set
 dous.
 Pte. (Mille.) (Stratovitz.)
 Astor. Sab si 'l amo
 tindrà molt.
 Pte. Li conve
 'nousalt?
 Astor. Si, que d'eleccions
 se tracta.
 Pte. D'oncls canvisaran
 de convenció, que m' unita
 y 'm posa fall y m' enlla
 sentiment parlar.
 Astor. Com valgut.
 Pense de candidat?
 Pte. Ja ho crec!
 Astor. A regular!
 Pte. No, d'assarne.
 Astor. Veste buoneja.
 Pte. No ten
 que estigui envidiat.
 Astor. D'oncls farà
 com jo. Segons l'consell
 Què fa totsells
 Astor. Tinc pacientzia
 (Y gans.)
 Pte. Molt bé 's coneix
 que no passa tantis prima
 com jo passo.

- ANTON Ay, ay! Polvor!
- FEM. A mi m' han donat caixons.
- ANTON Jo no voldria res més
més que ésta me'n dongueria.
- FEM. Caixons a vosté? T per què?
- ANTON Per encaixar-los.
- FEM. Per encaixar-los?
Què es trenista!
- ANTON La que ho és,
es la gana; y per oest gasta
trenins de molt més llog.
- FEM. Gana ha dit.
- ANTON Són molt amics,
casi may nos separam.
- FEM. Pocat?
- ANTON Què?
- FEM. Dugus pessots. (*E' amom-*
Una per Vosté. *les dos.*)
- ANTON Amb un perrí
- Gràcies. Com pach agrairí... (*La poca*)
No sab qui favor m' ha fet.
L'última que jo he guanyat
va ser una nit que vaig fer
de company a una opera.
Portava un casco molt llencit;
Galdilletas, currits roses,
mellor dit, ab escotets
de color de carn; sandalles
y corretja de paper;
barret y barba, una llana,
y 'na te fet un soldat grech.
Y quina ferida la meva!
Encara veubla que vaig
debaix fer grups.
- FEM. No ho diga.,
- ANTON

Cosa curta y veig tanta gent
als palcos y a les butaques,
y també l' gallard pòc,
escenari. I cap a rodarme;
la ges aumenta i moreig;
los músics, roses y cantants
sembla que ballon; y, xec!
Que va passar?

Pau.

Antoni

Com estava
aqueell dia ab un llouquet,
veig caure sobre'l teixit
en aquell preciu moment
en que ha de sortir il·lò tipò,
que fui a lloant un violèt.
Lo teixit perté l' equitèt
y cosa ab gran expectació;
los músics li estan perdon,
los roses fan lo mestre,
més a l' públic, altres critiquen
y ríen tota la gent
boca. I taló. A mi m' agafen,
me retorcan, y després
de treurem costat y corona,
de patirnos al carrer
me posen y 'm d'ishen; vistes
y aquí no t' acostis més,
trencant la carretera artística
d' aquell creuant que era tu.

Pau.

Antoni

Me sembla que vostè 's troba
com com jo, y que també
se li pedirà fer l' auca.
Si trobés qui 'm la compriu,
ja moriré me l' escenari.
Ara ab permís de vostè
me 'n torro cap al col·legi...

- FIR. A treballí en contra meua.
 AUTOS En contra meu?
 FIR. Qui no espera
 que vingui l'envi de Joannet
 AUTOS No es necessari. Volia
 dir-li que m' adonava
 una pesseta, que l'eu troba,
 com de costum, sense saber
 com menjari. Mes vostè ha estat
 tan generós.
 FIR. No van ésser
 lo qu' he fet.
 AUTOS Oh, si, que va!
 avui, gràcies a vostè,
 tinc assurant la broquill.
 FIR. Y que fa allò?
 AUTOS Repartir-hi
 caixes d'urnes.
 FIR. Ensayi.
 (En assenyar dalt d'hi dins una.)
 DON LLURIS STARLINGA. Es aquell
 lo pare de don Mariano,
 del meu rival. (L'expulsa.)
 AUTOS No t' comprench.

ESCENA III

BIBI p JORDI

- JORDI Home, que no va al col·legi?
 AVTOZ Ara maters hi veng; ara.
 JORDI Ha d' anar al seu puesto.
 No perdi temps, que fa falta.
 (S'ha de fer dient.)
 FIR. Que esfayides?
 JORDI Hoy, lo qu' es té

Hi avui hi s'haix m' significa,
perque encora la vila me plau
y t'has excessa la cara
del dia aquell desfrinxat
que a les seves mans valg caure.
Semblaix que m' arruixessent
les pels un a un semblaix
que, per pollestre presentina,
de tu en tu me plorava;
que un gabinet molt exest
fessas servir de servitja;
que en lloc d' gustar valg
gustava pedre y mestissa;
fin semblaix que enemistats
m'afogava la m'eva barba
Què tenias aquell dia?

Degus, bonet, si qui pensava!

Fra. T es vostè qui m' ho preguntat?
T es vostè qui m' ho demanat?

José. Veniria, no li parlaria d' allò.

Fra. Es necessari parlarne.

José. Estic compònduda...

Fra. Ab mi

també compòndia estic.
Be, què hi donaré? No pot ser
Ja p'rau voldria ajudar-te,
mes no puc; m' es impossible.
Ja sabo que moltes vegades
un cedent, que le p'ncer
es ferir la pua i quan;
y cosa se creua la dona,
y cosa la dona s' enfeda
allò no es viure.

Fra. Ja sab
que me n' valg d' aquí?

- Jordi M. estranya.
- Fra. M'he despatxat. Qui ha durat!
- Cata ara la noya 's-casa,
m'he dit, tens un emprenyo,
tots ell com ell en casarla,
sorte de la beguera.
- Si la sortida 's-retarda
es perquè l'altra fadet
no ha vindut. Demà arribarà
crec que vindrà.
- Jordi Molt ho sento.
- Fra. Y avui es salvi si guanyem
les eleccions!
- Jordi Ja no sabot,
potser demà les per guanyar-nos,
perquè cosa jo m'hi proposo
no 's-pert may. Això no falla.
- Fra. Molt agafant. A votar
deurem la nostra desgràcia.
- Jordi Veniu... .
- Fra. A votar tan sols.
- Jordi Veniu... .
- Fra. A mi 'm feien de casa... .
- Jordi Veniu... .
- Fra. Ja he estat i veient
que jo mateu 's-viaig ah es'hassen,
mentre que, sense estimar-lo,
ah aquell ximpleix la cosa.
Qui es responsable d'ixa,
digne, qui es lo responsable?
Senyor Jordi! Senyor Jordi!...
- Jordi Be... .
- Fra. Molt, que tanta desgràcia... .
- Jordi Be... .
- Fra. No, mal, li repetisch.

- Jover. Herra, si tu sempre parles,
tindrem rabi.
- Fra. Es que la timbi.
- Jover. Mosséguat la llengua y calla.
Mosséguera-les vostre.
- Fra. Un cuclles moltes vegades,
aper quan perque lo primer
es tenir la pua al cuclles.
- Jover. Jo soch un bono pastelh
que desrijo viure als cuclles
menter salvia y canarolla,
tília, malvina, valeriana,
també posson aragonetes,
si es que tany te fessas fata .
- Fra. Pot posarrelas vostre.
- Jover. Preu les roses al catxava
Viure als romaynes, no es viure.
Aquests dies que ell estava
tan creuada, com sab he
que a mi "la romaja no m' aguantan,
romaja per dies y sepi".
Li escudella la very clara:
duncha, espessa. Mo l' astimo
molt mes fada que salada:
la sol li enerva a posyata,
y a mes d' oxo, li fumava.
Ja compress ti que no es viure
menjá escudella fumada.
- Fra. Fumada la meujis sempre
y salada y...
- Jover. Calla, calla!

ESCENA IV

Dolor y Joan

- Juan Cosa va?
- Joan Està tot callatí:
D' aquí mitj emart arreglades
tindrem ja les popletes
per fer la gran torriada.
- Fra. (Si jo pogés venir l' hoch
pros lo torí se es cremaba.)
- Juan Tindrà gran esmeryo en que porti
lo pare moltia ventatja,
perque l' fill, en Maranet,
ja sabia que ab la noya a casa.
- Joan No t' atreviràs, que li cosa.
Iixa com la seva marxa.
Ara ho posaré pel collegi
y tot va bé. Preparades
cada seurta candidatura
també, que iron de la botresa
a l' urna.
- Fra. (Axís se perdiu
per l' osni.)
- Juan Molt be.
- Joan Ara abystam.
(Si estaria y Juan li pares l' picot y co-
menciat d' rematirlo.)
- Fra. (Axís se feu engiloren
a aquella terra d' Espanya,
y 's desfén los casaments
que es lo que a mi més me malix.)

ESCENA V

JOAN y FRANCISCA

- Fran. Encòtia dinars aquells (A Joan.)
 Joan. No pot ser; no puc fer falta
 al col·legi electoral.
 Joan. De cap modo; en necessaria...
 (Joan li omplix la boca d'signar. Jordi
 l'ha deixat. La veuen cas y Fran-
 cisco dins un salt.)
 Fran. Que m'haillent
 Joan. Que tens?
 Joan. M' estego.
 M' has omplert la boca d'signar!
 Joan. Fa t' passat?
 Joan. Ja m' ha passat.
 Joan. Qui t' fa parlar nomallapet
 (Torna a veure-se Joan y el seu amic Jordi.)
 Fran. Vindrem a veure's
 Joan. Si voleu.
 Fran. Que mengen?
 Joan. Que m' donauet
 Lo que vulguis.
 Fran. Lo que vulguis!
 T si l' sap o no t' agrada
 t' enfilou. Deman dinars,
 que t' ho arribat
 Joan. (Bona a Jordi ab la barba y s'ha de
 veure el seu amic.)
 Sempre gretant
 les dones.
 Fran. Per que mengen?
 Joan. Si hi ha prou (Li dona dinars.)

PAUL.		Aquesta es loba.
JOAN.	Vols dir?	
PAUL.	Vull dir.	
JOAN.	Tu, que t'semblar?	
	(A Pau, que s'asseu, embandit y prop-
ta la presa, tornant després d'andar-se.)	
JOAN.	A mi m'sembra que no passa.	
PAUL.	Tingut los meus dàpits, Què hi diuast	
	(A Ferran.)	
PAUL.	Els heu fets.	
JOAN.	Què no sevabat?	
JOAN.	Tot seguit, Te, pera aquella,
Qui es que me l' haurà donat?	
	Fotat 'l ferrat.	
PAUL.	Els ha tres dies
que no ha vingut a aixegar-se.
En Sanchet?	
JOAN.	Ya pagà als cuartos.	
PAUL.	Qui haurà estat?	
JOAN.	Qui no t' ahuyanta?	
JOAN.	Vaig.	
PAUL.	Potat 'l ferro.	
JOAN.	No; aquell
està abusant y no paga
tots el fi de mes.	
JOAN.	Qui fa?	
	Mica que 'la bestia' se m'entra
de tan ben la bestia.	
JOAN.	Qui es que me l' haurà donat?	
	(A Ferran.)	
PAUL.	Bé, que fareu per sopar?	
JOAN.	Arribé als peixets, tala,
dich als carn.	
PAUL.	Sols qui ha seguit?	
JOAN.	Quin?	(Bressa a Ferran.)

Fran.	El rey dió al la Marquesa
Recordó que 't va pagar
ab una peseta.
José	Calias;
potser si que tens rabò.
José	Bartolé, què hem de fer?
Joan	May calles!
	Es que una peseta val
trenta quatre cuartos. (<i>Alegoriat.</i>)
José	Are
val quat olotinas.
Fran.	(A Fernando) Crech que avuy
sortiré d' aquelles cases
Fra.	Sab que si ja no socia fera,
no es culpa meva
Fran.	M' agrada
la resposta.
Fra.	Cóm volebí
sembla que 'm vol tiré en casa
el que estigui aquí, responch
que hi soch, perque m' ho demanen
I amo, y perque no quedí
la botiga abandonada.
Fran.	Sense tu, com ho faríam?
Fra.	Si hi té companyo, me 'n volg am.
Fran.	Per mi tot seguit,
Fra.	Molt be.
	Ja he sent. (<i>A José.</i>)
Joan	Tindré pau a casa?
(<i>Precari d' alegoriat.</i>)
	Qui faig sense cap ladrit?
José	Bartolé, acaba's o no arribast?
José	Y tinguerà pau y callerà.
Fran.	He 'n volg per estar callada. (Se riu.)

ESCENA VI

FERNANDO, JORDI, JOAN y *despreta*
MUNICIPAL.

- Jordi: A veure si era a sortida.
Mun.: Sotio arcaido, correu viagó.
Jordi: Què passa?
Mun.: Què en el colegio
s'ha armar una trenellina
muy grande. Los enemigos
alborotan y embollean
y un escorpi que tricota en ell,
es, de tots, lo que mas chilló,
diciendo què se fan trampas.
Jordi: Axò si que es bona mestida.
(Les faréu, no les hem fet.)
Mun.: Les de la mesa le critica
per capçoir l' alberola.
Joan: Andem dorrect.
Jordi: Vaig al mitja
terribla sense aduytar.
Joan: Què
Affayet; no t' enteigas.
(*Fem per sortir*)
Pere: Què se n' va ab lo plectre.
Jordi: (de l'altra.) Quin espí
(*El i Jordi juntos*)
Pere: Barber.
Mun.: Què ves?
Pere: Vins: digo,
Penderan las eleccions?
Mun.: Pucra cosa més vista
Se passen cosa de l' embut

se tiene la part petita;
mas quan se té la part amplia,
se grata sempre. (Se 'n va.)

ESCENA VII

FERNANDO y després EMILIA

Fern. Si m'ales
d'esperitual! Y jo T'estima;
també l'Emilia m' estima;
mes ell vol ser regidor
y ascriben a la filla.

EMILIA. Fernando.

Fern. Ja ho veig!

EMILIA. Ja ho veig.

Fern. Jo t' estima molt, Emilia.

EMILIA. Jo també.

Fern. Ja 'n farem fons,
si T'ieu pare vol que rigas
la dona de don Mariano
y això es una traïda,
que jo t' estima, t' estima,
y t'iu m' estima, m' estima...

EMILIA. Y sembla qu' estima a estudi...

Fern. Y 'l senyor mestre 'ns castiga.

EMILIA. M' han dit que avuy sorti de casa...

Fern. Mo 'n treballo, millor diria.

EMILIA. Fernando!

Fern. Emilia!

EMILIA. Quin cost!

Fern. Com un cabia. La desdicha
no pot ser mes gran.

EMILIA. Es cert.

Fern. Jo estic trist.

EMILIA. Y jo estic trista.

- Fern. Ja tinc ganes de plantar.
 Enriqueta A mi poch me costaria.
 Fern. Sabo lo que diu lo rossau
 d' en Riuset i la Julita,
 y d' aquells dies de Teruel,
 tots morts, perque no volien
 que 's casessent. A nosaltres
 lo mateix nos passaria;
 nos hem de morir de pena
 Enriqueta Eh, veure's tan com morirem!
 Es massa fort.
 Fern. Tens rabió
 es massa fort. Mes valdrà
 que 'na casada.
 Enriqueta Es ben cert.
 Fern. Parla la nostra desdita.
 Enriqueta La nostra desdita fu.
 Ja ho vora, Ferran.
 Fern. Ay, Enriqueta
 Ja ho vora. (*Pausa.*)
 A aquest dia Mariano,
 no sé lo que li diria.
 Aquest home den ser copo
 Què no veu que no l'estima?
 No veu que ab indiferència
 sempre li parlas i l'abases?
 Desdijo voreu! Desdijo
 que venga y diga...

ESCENA VIII

DÍA y MARIANO

- Mariano Bon dia.
 Fern. Vé d' propietat.
 Mariano Me 'n alegro.

- Cos està, noya bonica,
la més mésa que 'l carrer
de Barcelona trépiga!
- Fern. Desmés de boniquesas
y de carres, y una mica
fins 'l favor de escoltarme.
- EMILIA Fernando.
- MAR. Jo 'm dirigeix
a n' ella. Ab vestit se troba
res que veure.
- Fern. Et s' explica.
Mas com desitjo parlar d'...
- MAR. T com a mi 'm mortificat
que vestid 'm porti...
- Fern. Què diu?
- Ara haurà que sentirem.
(Paga un píllot davant la porta de la bo
figa.)
- MAR. Què fai? (Creech que vol pagar-me.)
S'ha tota, vénem y 'l lligem
y va a la presó de dret.
- EMILIA Ay Fernando, tranquil·lat!
- MAR. Y de la presó a presari.
Toquin.
- Fern. No; l' afegyaria
si no tinguis pel maxi.
- MAR. Jo no m' afegiré en botigues
de carres.
- EMILIA Don Mariano,
esperi que s' tota humilla.
- MAR. (Ja he fet un bonyol.) Vull dir
que jo, bé salta a la vista;
m' acordé que jo, un senyoret
que figura en la Festa
socialista de Barcelona;

que s'atura tres cops al dia
de vestit, que menja dolços
y passa entre la gent fina
per models d' elegància;
dich, que poca se demana
per content y satisfet,
si aquell que tan sols es digna
d' esquilar matxos, a mi,
peguis afeystar-me. Diga,
respongué a avó. L' ha elevat.

Fran.
Prou l' assentí a la cadira
y agafó les estisses,
y perque bona vestit siga
la que diu, de fransch l' esquilo
tallant l' cabell.

Max. Indignat
son aquestes parolotxa.
I han sols jo perch sentillar
per vestit, Emilia, a qui estimo
y per qui l' meu cor suspira,
correspondent a l' amor
que té que m' professa, Emilia.

Fran. Aquest amor no existeix,
perque ella i vestit no estima.
M' estima a mi, sole a mi.

Max. A vestit No m' feassi riuar.

Fran. Emilia, trenó de draptes.

Max. Tregual de draptes, bonica.

Emilia. Fernando.

Fran. No t' atrovezcas
Lo feu callà m' amortifica
No m' estimast

Emilia. Si. (Seix.)

Fran. Dous els parla.

Emilia. T la març

- Fran. No m' estimar.
 Man. Horre, i no vau dir tots uns
 meus vestit.
 Fran. Que m' irritar?
 Man. Mal educat.
 Fran. Figuer,
 escapar d' una botiga
 de colls y punys. (*desmuntarla.*)
 Man. Asistenteia.
 Enrica. Fernando!
 Man. Asistenteia! Virgina!

ESCENA IX.

Dolor y FRANCISCA

- Fran. Què es l' estabot que hi ha aquell?
 Qui passat què significa?
 Tua sola malenent, s' expliqui
 que tu t' ha fet la culpa, si.
 Fran. No, seanya.
 Fran. Calla't mando.
 Fran. No callard.
 Fran. Calla, dich.
 Enrica. Mire.
 Fran. Tú esperat un xic,
 perque ora no t' hi demana.
 Man. Seanya
 Fran. Calla! Disposci. (*Pregut que et ell?*)
 Parli vestit, que escoltar
 serà sempre y respectar.
 Fran. Jo no vull que vestid 'e pessat...
 Fran. Després de tel estabot
 y d' habe'l oïs, ben clà
 se veu que això sols ho fa
 un mal fadet barbaçot.

- Fern. Y d' estat ja veig batent!
 Fran. Tot seguit penderà la porta.
 Fern. La cosa ja es massa farta,
 y a mes de farta, humiliant
 Mar. Amb es l' finich que mereix
 un tan gran desvergonye.
 Fern. Pot calia, senyor mosquè.
 Mar. Mosquè jo! Cien a abreviar!..
 Enrica Fernando.
 Fran. Apèrist d' aquí.
 Mar. Li pago. No 'm confundrà.
 Fern. A mi pegar-se vostet
 Mar. Esquilla bona.
 Fern. Ah! Si!
 Dents om valg à esquilla
 la terra figura trista. (E' apaga.)
 Mar. Ay, qué perdi 'l men de vista?
 Enrica Fernando.
 Mar. Ah!
 (Se desceixa en un codíne.)
 Fran. L' han mort! Tot fa voltereta!
 Ay! ay! (Idem.)
 Enrica Marci!
 Fern. Callai Callai!
 Enrica Marci! Marci! Ay, ay! Com balla
 la cor! (Idem.)
 Fern. Enillat! Ay, pobretat!

ESCENA X

BIBI y MUNICIPAL

- Muni. La señora señable ha dit...
 Doña Francisca, la novia!
 Y él también!

Fra.	Quina tronaya!
Mus.	Què ha passat?
Fra.	Tot seguit
partí ayga.
Mus.	Ab què?
Fra.	Ab la bacion.
Passi com ja. Ja en va tornar.
Enlla.
	(Cada Ab ab una docina d'orellies or-
gàniques d'aygas per robar-se-les.)
Mus.	Veig que 's robaran.
Fra.	No espero la tremolina.
Enlla.	Portemdo.
Fra.	Ay, libetà meva!
Fra.	Gros pílid!
Fra.	L'altra ja crida
y endarré sense mida.
Ja surte de casa teva,
Enlla tants optimista,
y may més ja no 't veuràs,
molt lluny d' aquí marxaràs,
que no 't vall veure clauda
No es les pagui tant fortas,
que les paces ya faciu.
Mus.	No es les pagui tant fortas,
que les paces ya faciu.
Fra.	Per mi may més si obriràs
d' aquella casa les portes.
Me'n veig.
Mus.	Dedjindosa s'ha
fusat en lo bell. May bien.
Fra.	Veig per la rebta. Al moment,
tot seguit surto d' aquí. (Se'n va.)

ESCENA XI

EMILIA, MARIANO, FRANCISCA y MUNICIPAL

MUN. Señora alcaldesa.

FRAU. Calla.

Inocent.

MUN. Señora.

FRAU. Ets tò?

Ahont es aquell Don singur?

Ahont ha anat aquell canall?

MUN. Salub para no tornar.

EMILIA. Què diu? No l'virrà mai més!

FRAU. Calla. Y bbi. (A Mariano.)

MAR. Això te ha estat res.

FRAU. Sancheta, pots anà i buscas
al metge.

MAR. No, si estiguis ho.

FRAU. Santes, no 's cansis, reposa,
si vol res mani y disposi
que s'cua en l' arca y se'nys.

MAR. Moltes gràcies.

FRAU. Veus si es ll. (A Emilia.)

MUN. La sevaire alcaldesa ha dit...

FRAU. Preghostali tot seguit
com se troba. (Idem.)

MUN. Dins si es qui...

FRAU. La nostra felicitat
dependeix de tu. (Idem.)

EMILIA. Està bbi.

Cien se troba?

MUN. Ara ho diré.

L'alcaldesa va tenir manat
dir...

FRAU. Pots callart? Quin neguit!

Muri. Señora.

Fran. Encara.

Muri. Señora

si m' estic callada ahora
com saber lo que m' ha dit
El assentó es molt urgent.
S' ha terminat l' establot
del col·legit, trayent tot
lo menys, a tota la gent;
y com no ha quedat ningú
perquè en fora la gent, tota
era per fer la petoda
en lo moment mes segell.
Y el alcalde m' ha mandat
que busque si Jordi, perquè
les candidatures són...

Muri. Això no?

Muri. Enveïnat.

de su padre. Y l'moment ho
es aquell. Si si la uria un
lo paper, cierto saldrá
lo sén pere regido.

Muri. Y fins ara has existit molt?

Fran. Y fins ara no has dit res?

Muri. Si voleu no m' he ha permès.

Fran. Bem de graonyà. T temps perdut.

Es necessari bescanvi.

Naya, via si casa altra.

Muri. Jo surto; per la part meva
mireu si puch trobarlo.

Fran. Quedar, que surto també,
y canvi de la botiga

Muri. Si així ve i afontar-se? Daga.

Fran. Arreglat.

Muri. Ja soy barba!

ESCENA XII

MUNICIPAL

Miqu. Confessar que es divertir
ser guardia municipal.
Ves de punt! Abans y si dalt
d passejar dia y nit.
Hay eleccions? A votar,
y si l que perdi l amanassa
municipal, con caxxass
has de escucharlo y callar.
Ay, ditzosas eleccions!
Per force son electors,
per force són regidors,
tot per defens! la ciutat.
Si l señor tinent d' alcaldia
tiene moya, los portaria
d estudi, y també farà
de oficina, tot de balde.
Y com si esto no fos rd,
 aquí me fiquen metido
en este lloc, convertido
nada menos que en heret.
Qué vida rata de trapella!
Qué hago yo en esta botiga?
Sola falta que entre algun y diga
sacanya y talla la cabells.

ESCENA XIII

DIT y PRHE

Pere. Que fas aquell
Miqu. Jo ho sabré!
Pere. Vés al col·legi depressa.

- Mrs. Me ha ordenado la mestressa
que per res d' aquí 'm moguda.
Pere Jo 't podes ben esperar.
En busca d don Jordi v'ncash.
Mrs. Pero, yo, qué culpa tinc?
Pere Ja veuràs lo que 't dura
l'arcaldia. Vira.
Mrs. Si me 'n valg
vindrà l' alcaldessa y reixa.
Pere Si 't quedes, l' arcaldia, llengua
Mrs. Pues diguem tot lo que faig.

ESCENA XIV

Boris y FERNANDO

- Mrs. Llegas a punto.
Fern. Què hi ha?
Mrs. Que no vay.
Fern. Què s' queda aquell
Y què me conta més a mi?
Pere Es que aquí no 'm poch queda.
Mrs. A ti 't deixo la botiga. (Se 'n va.)
Pere Eh?
Pere Yo 'm vest?
Fern. Sois desgraciad.
Pere E Raimon ha oblidat?
Pere Tan de bò! No sé que 'i diga.
Sois me queda una esperança,
y es que 's pescà l' elecció
Y cap més?
Pere No.
Pere Si es això.
no pots tenir cap confiança.
Això n' tens una florada
les condicions, Mims.

- Fra. No, que l'orvell no 'm regira
al pensarhi.
- Pere. Quin mal ferí?
- Fra. Si l'pare de don Mariano
regidor s'ent elegit,
ella a casa tot seguit.
- Pere. Als l'Emilia aquell fulans?
No sab qu' es un temeribens,
informal, un euzevol?
Al seu pare ningú l'vol
per regidor. Men se mena
que 'n mort, y n' ha de mort.
Poder ningú l'voia!
- Pere. No.
- Fra. T'el l'Urta no va avot. (Per la canalla.)
Pere. Ni va vot Urta. (d'Urta.)
- Fra. Tú ets aquí
qui pot salvarme. Amich m'eu.
Ja crech que 'm pess malalt.
Ay! Lo cor toca l'timbal.
Ja sempre he estat amich den
Ja de petits.
- Pere. Ja també.
y esteb disposat a tot.
- Fra. Si es volent, encara pat
ser ditxos aquet herbe.
Escolta lo que 't demando,
y recorda que amicha son
d' aquell c' ha d' esborri. I nom
del pare de don Mariano;
y en llach s'ha hi passar
lo del pare de l' Emilia,
y això ja entra a la família.
- Pere. Y això regidor l'farà?
- Fra. Hoy, c' hi poden deixar 'ls dits

- Fons** Salven! Quan nos casaríem,
conviviat, y 't donaríem
contra espaus de confita.
Tú ets un bon amich. Ets un
Pere Però al poch temps canviarem
les nous. No sé cosa traurem
al següent Jousset d' allí
y si en Jordi; que si ell ho venien,
no s' pot fer res.

- Fons** Es veritat
Un copdit ja l' he trobat
y tò veurà com los breuets,
ben exigit y sense fatiga.
Ving aquí aprop, a la bona.
Ah, tu; mentreus yo sovint fia
tousc compte de la botiga. (Dir 'n m.)

ESCENA XV

PERE

- Pere** Si no s' està! Entenent
Ja soch barbi. Res! Espera
No hi ha qui fessi carrees
d' aqueles escomesats
Lo patimentat es molt poc
seus' sonarého tu pensarlo,
seus' pensarého tu sonarého,
converého un esgridó
tambétu l' alcaldé del barri.
Quan don Joan mortí elegí
en lloc de l' altre, quin erit?
No s' atrauen poch xicavent

ESCENA XVI

Dits, EMILIA, després FERNANDO

- EMILIA. En Jordi no 's troba en poch.
 FERN. Ja l' he vist jo. Està molt triste.
 Si no es' enganyava la visita
 senzilla que han plorat fa poc.
 Andem.
- EMILIA. Poch està alegré!
 No saba que 'm volen casar
 ab qui no poch estimari?
 T'quin pervenir tan negre!
 FERN. No t'hi casar.
- EMILIA. Fox aril
 M' enganyava. Ja no veuré
 res d'en Fernando.
- FERN. Per què?
- EMILIA. Ha marat.
- FERN. Si 'l tens aquí.
- EMILIA. Fernando!
- FERN. Emilia!
- FERN. Un instant.
- FERN. Vos coneixute. D' aquí un relat
 en Jordi y 'l sevys Joannet,
 del qual legít mortíria.
- FERN. Qui has identit?
- FERN. Cosa senzilla:
 dirà l' amo una persona
 Coerí que d' la seva dona
 li portien ab la camilla,
 que un fort desmay li ha donat;
 y d' en Jordi que ella ha colpat
 y la cloca s' ha romput.
- FERN. A saberme! Ja 'l veig casat

- Ferr. Escorts
 Ferr. Quot
 Ferr. Jo voldria
 saber, sense perdre en memòri,
 que ja es de l' Ajuntament
 ell, lo pare de l' Emilia.
 Ferr. Hi hauria per cosa certa
 si aquí envio una persona
 que digui...
 Ferr. Una cosa bona.
 Ferr. Digne Victoria completa. (Se'n va.)

ESCENA XVII

EMILIA y FERNANDO

- Emilia. Què vol dir? Què significa?...
 Ferr. Què significa? No, res.
 Emilia. Per què no parla?
 Ferr. No puch.
 Emilia. Malos oportunitats!
 Ferr. Callam.
 Emilia. Si m' estimas?
 Ferr. Perquè callar
 Denths escorts.
 Emilia. Ja he sabut
 Ferr. Per lo matribx que t' estimas,
 com un mat callat tu t' m' bona,
 que si una paraula escape,
 pot desferre l' casament.
 Emilia. T' don Mariano?
 Ferr. No 'n parlo;
 no pensis més ab aquest.
 Emilia. Jo no hi penso, mes los pares...
 Ferr. Deixam fer, jo ja m' entenç
 y t'ello sei. Ay, Emilia,

- y qui n' estic de content!
- Era com jo; estigas alegre.
- EMILIA Que riga. De què rient?
- FER. Esa.
- EMILIA Ja te rigut. Ara esplorar:
perquè he rigut?
- FER Per què t' es
la més bonica i més mica...

ESCENA XVIII

BÉTIS i FRANCISCA

- FRANC. Altres vegades! Al carrer.
Tot seguit passa la porta;
y tu...
- FER. Recoltes un moment,
dona Francisca.
- FRANC. Què veles?
Veng que ja tens un xiquet
de medos; mes ab la noya
no hi pensis més.
- FER. (No pot res.)
- FRANC. Callat!
- FER. Com veig que s' enfada.
- FRANC. Ab metro.
- FER. (Ja t' sentirem
com sàpigues que t' has dit
ab la canalla.)
- FRANC. Què tens?
- Sembles bonito. A aquesta casa
no pots entrarhi
- FER. (Ho veuríem
com saberíem què els regidors
cambiaran, n' estic ben cert.)
- EMILIA (Tremolo.)

- Pau. De la botiga
te'n vas, y ne faràs mala.
Fos. Si me'n valga, qui afegeirà
dugui, qui talla 'la cabellà,
serà l' amo formà.
Fos. Ningú.
Tu-ho'n vas ser mestix.

ESCENA XIX

Pau i Lluisa

- Llu. Ja han trobat il en Jordà.
Fos. (En ell;)
s'ha romput lo cap, y es tract
que no li sabran.)
Foss. U han trobat?
Llu. Ha estat en Pere, que té
aqueells papersos. Qui passar
la ving obessa.
Foss. Ja ho crech.
T en aquest poch vergonya...
Fos. Aguantis, no?
Foss. Sols aqueells
qui té la culpa de tot.
També tu, Emilia, la tens
Emilia. Si callo...
Fos. No té cap culpa.
Foss. No t'demando l'tea parer.
Això que l'meu marit vinga,
això que vinga en Jeunet,
d'un grapat le trou d' aquí.
Ja es aquí. A l' darrera vinya.
Tú no seps lo que aquí passa.
(A Jeunet.)

ESCENA XX

Dolor y JOHN

- JOAN Si; m'he han dit que malalt,
y he vingut volent, després.
Mira t', he perdut T alí.
Com estàs?
- FRAU. Es impossible
estar millor.
- JOAN Tú, evident,
digas al metge que vinga. (A FRANCESC.)
- FRAU. (Així v' l'ho.)
- FRAU. Què ha de fer
la meva aquell?
- JOAN Ahont t' has fet molt
més esquit? Diges, has pres
alguna mala L' sistema
de t' ha donat cap remeyst?
Pocis, expliquat, digam per exemple...
Estic boig? Si no tinc res.
- JOAN Ja t' ha passat! Ay, Francesc!
Quin esquit tan gran, d' fe,
si saber que ab la camilla
t' han portat aquell.
- FRAU. A qui es
que han portat los camillers?

ESCENA XXI

Dolor y JOHN

- JOAN Es aquell? Ay, si, ja t' veng.
T has fet molt de mal?
- LUR. Qui, jo?
- FRAU. (Així si que entendiò com.)

- FRAN Peineix si que ab la camilla
també l' han peticionat?
QUÍ?
- LLOU. Voleg que vols tranquil·lisar-me.
JOAN Tu vols calmarme, ja ho ving
JOAN Com te trobava?
JOAN T' has curiat?
LLOU Peineix si que no sabéssim
que estaven malaltats! Recolliran
a mi no m' hi passari res.
- FRAN Jo estic bona, ben rebuda,
y no compreng a qui vò
lo dormir y la camilla.
LLOU Y jo l' mateix repetíssim.
JOAN Y l' recordo que he rebut
JOAN Y l' mis, qu' era molt urgent!
FRAN Recordo! Joxost, què t' passà?
LLOU Recordo! Jordi, qui tens?
JOAN Ah, gilios!
FRAN Joxest.
QUÍ erida!
- LLOU Mis que pillost. Ja ho comprèngu.
JOAN Jordi 'ns l' han frigida!
(Ceri.)
- JOAN Del col·legi 'ns han fet
ab enganyos, y ferà 'ls des
hun fet la pectoral! Andem
depressos, content, valent
Pulse hi arribem a tots pocs.
(Si ara tornaria al col·legit
estic perdid. Què farà?)

ESCENA XXII

DÍA, ANTON y després MARIANO

- ANTON Victoria compliria!
JOAN Què?
FER. Viva! Viage una abracada. (*L'abracada.*)
ANTON Estic molt dàtil.
FER. (*Gosonyida.*)
tinc la partida!) (*A p. d'Emilia.*)
Anem bé.
JOAN Què t' tornas boug? (*A Fernanda*)
EMILIA (Bé 'n tinc p.)
MAR. (*A Joaquí.*)
Jo he vist com les hi deixen
y després l' urna traçaven.
Lo papa ja es regidó. (*A Joaquí.*)
Lo segon Jésus, vola di.)
MAR. Amb s' hi de celebrar
s' un dinar.
ANTON (Al' un dinar.)
JOAN L' enboradona.
FER. Sí.
JOAN Sí.
(*Després feta de Joaquí y Fernanda,
feta felicitativa a Mariano.*)
EMILIA Diga, què també rispl!
FER. Que no veus que estic content.
Tindré un final exzellent
l' àngel del fadrí Barber!

TELÓ.

Acte tercer

Manjador d' una fonda de pescada. Taula parada. Pòrt a la llum, a dreta y esquerra. Gaudí mequinari i les seves.

ESCENA PRIMERA

FRANCESCÀ, LLUÍSA, JOAN, JORDI y MÒSSO

- JOAN Dé, d' un cop determinatense.
Jordi Home, vull de sopar fa...
 No ho sé que fa.
JOAN Fa que 'n pescat
 molt restellà 'n altre plat,
 y si es sopar ab mandongollas,
 no hi ha més que demanar.
Franc. No 'n vull perque no m' agrada.
Joan No 'n mangia.
Franc. Ho has dit ahir,
 Menys de tot lo que surri.
Joan T' enfitarà y estàrà
 malalta.
Llu. La rebò li sobre.
Joan A mi?
Llu. A m' ella.

- Juan Fins estany
que es pugnésen fer la contra.
Frax. And valdran.
- Lau. Que es cas.
Frax. Com son tant re de bò 'le hanest
Jordi Poch i poch!
Juan Pedrèu calent
Frax. No vull sopa ab mandonguilla.
Juan Sopa.
Mossos Un altre plat.
Jordi Estadat. Què ca s'embist
Lau. Dí.
Jordi Què n' hi hagi fosa.
Mossos Alvàndant.
Desgraciat
Frax. Peix.
Lau. Que s'ageu illa.
Jordi T que no estige malalt.
Mossos Es illa de tota confiança,
Frax. Y cuatro felles d' enemic.
Lau. Y oliveres
Jordi Y l' rosellí
Mossos Pollastres.
Jordi A mitj per esp.
Mossos Estesos. Dimec mitja hora
ja estàrt tot arreglat.
Vrig! (A un que pica.)
Jordi Sabe, Jordi, que 's prepara
un tip de ca 'l general.
Jordi L' hem guanyat.
Jordi Ja ho crech. Encaltres
l' hem fet regalat.
Jordi Es vital,
que 's vota que hem fetat a l' enemis,
son los muchis que tindrà.

- Ahi y sign l' enboradura
senyora arquidiaca.
- FRANCISCA. Y tant.
- JORDI. També à vostre pach donarà;
Jordi, serà nascuda abans.
- LLORENÇ. Y vostre casa à la noya.
- JOAN. Y es un partit principal.
- FRANCISCA. La abra para es regular.
- JOAN. Res: la sort se 'ns ha fusat
à casa.
- JOAN. Torna al col·legiat.
- JOAN. No fustis fulta.
- JORDI. Què es cas?
- Torna aquell dintrà a mitja hora,
Com que 'a tracta de menjars.
Vine?
- LLORENÇ. Aném.
- JOAN. Jo encara al mesme
tuy pastari. (S'én ven Jordi y Francisca.)

ESCENA II

FRANCISCA, JOAN y MONSE

- FRANCISCA. Hem escutat?
- JOAN. No, quo 'a tracta d' una cosa
que es important, important.
- MONSE. Escutito, vína. (A MONSE.)
- MONSE. Què vol?
- JOAN. Don Mariano es qui ha ordenat
lo dinar y es ell qui paga.
- MONSE. Ja t'entra; axò es altre cant.
A n' ell no l' he visto.
- FRANCISCA. No tinguis
cap ph.
- MONSE. Ni l' conegó.

- Joan No hi fa
res.
- Mosso Si del dinar respondrà
veïnat...
Joan Respiradres? Venia.
De menjarla ja 'n respondrà.
Mosso T se l' amo 'l petit
Franç. Tú sabes,
Joan, que es un jove de prendes,
un jove de qualitats,
y no vull que conegutessis
que 's posat en despatx un instant
si paga o no. Tú 'n respon.
- Joan Oh, en respondrà!
- Franç. Y s' ha aprestat.
- Mosso Si ell diu que si...
- Franç. Ja està dit.
- Mosso Ell no diu res.
- Franç. Parlant?
- Vols que quedi malament?
- Joan Jo 'n respondrà.
- Mosso Denchs prou u' hi ha.
Vai!
- (Picos.)
- Joan Francesc, veila que 'm sembla
que hem fet un gran desbarat
Tots pò, y molta, de que al tò
yo hauré de pagar 'l dinar.
- Franç. Andem, que no vull sentirte
Un jove que ha demanat
a la noya, bò metreix...
L' ha demanat?
- Franç. No t'agrada,
mes aviat que dins de poques dies
la demana. Qui 's dirà,
si 's cal que per un moment.

per un tant s'pla, si has dubtat
si respondrà d'no
del dinar?

JOSÉ. Y qud diria
si no 'l paga ell y d' mi 'n portau
la compta, y l' hagi de pagar?

FRAN. Joenalt!

JOSÉ. Francesc! Que 'ns miren,
Callera,

FRAN. Callada.

JOSÉ. Callat.

ESCENA III

DÍA y FERNANDO

FRAN. Com ests aquí, bona pessej!

FERN. Com vostre m' estima tant,
sais que 'm veu ja 'ta demasies
lo seu carlanyo.

FRAN. Ja sabes,
que d' la botiga no hi entrais;
ni pessos may per devorar...

JOSÉ. Dona, ja es fira de casa,
ab sentiment m'hi, bona ell
ho diu.

FRAN. Abónalt!

FERN. Jo sento
molt la mala voluntat
que no meveix; y pot ser
que abiat se 'n convenceserá.
Vostè vol ser regidor...

FRAN. Perque tò m'entra bastanta
per xàrrec.

JOSÉ. Això si qu" es cert.

FRAN. Què ha dubtar?

- PER. Tant lluny està
de mi l'abutarme, que adinsso
que 'n serà més abiat
del que vostèc creuhia.
- FRAN. Comé!
Que potser tu l' en ferries
Qui sabrà.
- JOAN. Veig qu' estàs de broma.
- FRAN. Qué fas regidores?
- PER. Qui sabrà!
Recordis del que li dích.
- FRAN. Cuidat, respect!
- PER. Avuy.
- JOAN. Vritat!
Pot ser soles algunes cosa!
- PER. Pot ser el.
- JOAN. Parla.
- FRAN. Fas cas
d' aquet tormentosat!
- JOAN. S'embila...
- FRAN. Què t' sensabes!
- JOAN. Què has fet molt mal
de treurel de casa. Entòus?
Escolta; digom que sabes.
- FRAN. Jeanet!
- JOAN. Francisco!
- FRAN. Què 'ns miras.
- JOAN. Callón.
- FRAN. Callada.
- JOAN. Callat.
- FRAN. Sotam.
- JOAN. Aném.
- PER. Repeteixes
seus regidores.
- JOAN. Es vritat!

Fern. Andemess d' una vegada.
Fern. Serà regidors ho serà.
(S'ha cosa Fern i Francesca.)

ESCENA IV

FERNANDO y MONSE

Mons. Quid' t' portis aquí?
Fern. Crech qu' avuy
hi ha gran festa?
Mons. Un bon dinar;
a aquesta mateixa sala.
Aquí la taula tipusón,
Ja començan à posarla.
(Sorten dos servents y porten la taula
al menj.)
Fern. Jo s' la sabota d' allà
m' estaria. Mes un favor
de tu necessito. Cap
d' allà ha de saber que estic
aquí.
Mons. Ha ben fidel collar.
Bona mida?
Fern. Bona mida.
Mons. Jo c'ls serviré.
Fern. Entre a la sala.
Mons. Endavant.
Jo vull a costat.
Fern. Algunes dolçat.
Mons. No; els plats que m' has demanat.

E S C E N A . V

MÒSSO, GENT que segueix menjant. Després
MUNICIPAL

Mons. (Observant com arribaven les mesmes de
fondes de rovistes.)

Des plats de sopar d' aquella;
pocada mitja plat de fideus;
un de carn d' olla ab carn negre;
cincos plats d' arròs ab peix;
mitja de socarrats ab un
municipal.

Mrs. (Reta.) Y això qu' es?

Mons. Menjades ab artigadilla.

Mrs. Pocera estrany que no rebíem.
Si encara fueran com polló,
més possibile.

Mons. (Baix, què tens?)

Cion estàs Sanchez?

Mrs. Creuado,
perque esta vida que fem
no hay ya quien possa sufriria.
Començau el gacetillor
dels diaris, y nos paga.
Te mandan fer tenir sets
los capgrossos, y cuando avisen,
les dones semblan llançar-se
y 't llenau de floritxa. Luego
vigila per tot, y a més
no 't passi sin salutario
cap regidor o critis fresch,
y a la fin, per descomptar,
te hacen ir en el carro.
y 't lliur dels grossos, sentint-

tot allò que dia la gent;
 y que dice cosa grana:
 Llendra l' pessó, llindran ell;
 se forma l' corró, y tu al matí
 aguantà l' xifach sard.
 Luego vienen votacions,
 con ara, y sempre corrent
 van d' un col·legi a l' altre
 a votar per les assentir;
 si han oido 't llamen Poble
 en le col·legit primer;
 si han oido 't don Fernando,
 cirugia y metja; si han don
 ares un gran fabricante
 que se llama don Rafaé;
 si han oido soy don Cossío
 abogado, que d' olor
 poterx y un suri de cass;
 si han oido soy ma qués
 y por el voto; y no paro
 y al col·legit sis, estan
 votant per un botxo carlo,
 y llego al col·legit set,
 y per un federal voto
 al candidat del gober,
 rebaté al col·legit vuit;
 al neu setz un ingenuo;
 si havent tornat d' espat,
 sent barbi al col·legit deu;
 si l' avet veneli canallatu
 y mate porch cuando es temps;
 al doce canells d' oclit
 y ya soy bacallauer;
 al trece tenso botiga
 de botins y dia. Lleguen.

al estorte y per don Joan,
 propietari del carre
 de 'n Tostaramana viba,
 Y de este modo en pech temps,
 soy mestre y soch propietario,
 cançoner i barber,
 consernat i fabicante;
 subo y baix en un moment
 de salutè a potentat,
 y de nobles a espedanyer;
 feig tots los papers de l' aixa,
 y despòs d' haberlos fet,
 curen tens gans de diners,
 per los bigots te sentis
 mitja de seccas ab una
 municipal; lo que es
 mosqueta ab arengada.
 N' hay per tirar lo barret
 al foch!

Mosso No t' anfadia, Sanchas,
 perque avuy dinars bñ.
 Miquel ja parsa la taula.

Miquel Ellos comeron muy bien.
 A nosaltres pels trobells
 sempre nos troben. Despues,
 al testarre de comidas,
 si t' he visto, no sé quien era
 (y' anava a la dreta de la esquerre.)

Mosso Que incusast?

Miquel Lo do costim,

Mosso Ho enderriso, Portarem
 mitj d' escudellat?

Miquel Poco ...

Mosso T' entenda; que signa ple
 lo plat.

- Moss.
Si al fons de l' allà
hi quedava algun taller
descuidado ...
- Mosso
Justo l' agafó
com tò als electres, y se'n
é l' una. (A un que pica.)
Vaig. Viat y vuit,
y bon profit.

ESCENA VI

Dits, PERE, després FERNANDO y el seu
ANTON

- Pere
Tú. Abans es
va Fernández?
- Mosso
Es allí dits.
- Pere
(Per sempre. Sant Fernández.)
Un moment. No tinc més temps.
- Fern.
Dugué.
- Pere
Ja son diembre l' una
les papeletes. No crech
que vinga res a espatllar-ho.
- Fern.
Ja es regidors?
- Pere
Sí, ja tens
regidors al sagre, es à dir
al que ho sei. Vaig corrent
al caldergit.
- Fern.
Jo altí diembre. (Se'n va.)
- Pere
Ansin, no pach perdre temps.
(Nos ha vist. Si aquest parlava
jo quedava emparrat.)
(Per lo sempre. Ansin.)
- Vestí es callat?
- Atron
Sí senyor.

Pau: Deucha, espero que vestí
collari. Jo li suplico.
Ni mitja paraula. Entén? (Se n'va.)

ESCENA VII

MUNICIPAL, MOSSO, ANTON, MALLETAIRE,
VENERDOR y GENT

Anton: No; no entenc res ni una paraula.

Què voldri dirà?

Mossó: (A l'esquerra Anton.) Menjaré un
sopa, macarrons o betes,
escudellat...

Anton: Menjaré...

(Quina paraula! Menjaré!)
Mitjà de sopa, i afanyéus.
(Menjaré Verb de la primera,
y molts dies per mi es
de la darrera.) Y la sopar
Tinc molta pressa. No 'm sento?

Mossó: Sopa, mitjà, per un anyab
que va després. (Crauissat.)

Herr.: Pitiets?

Què vol la grossa? El deu mal
entre estra vayinata set.
Vol un décast?

Anton: Què traure?

Herr.: Segui.

Anton: La vida é 'ls diners
de la botxata!

Herr.: En vol un?

Anton: Cuin se tene?

Herr.: Lo dia tres.

Anton: Y enin cosa!

Herr.: Dos pessetas.

Anton: Vosté no m' ha mirat bò.

- Bre. No l' entençath.
- Anton Mirim.
- Bir. Ja l' mitro.
- Anton Faig cosa de tenir don
possesos, que són dos dures
Sant cristian! si jo tinguts
don possesos, y quan l'op-
tre seya d' accòs al peix!
Hi ha tres anys que estic crevant,
y menjant matxos possens,
esperant que l'is meus gobernu,
y may governau los meus!
- Bir. Voi un déctic! Hi ha la grossa.
(*Lo Municipal*)
- Mur. Prèguit y veuzi com treu.
Un déctic, ja, santi vanòf
Si no he arribat a un enter
matx d' escudella, com pach
prendre un déctic de billet?
- (*Lo Bellissime en a l'altra banda.*)
- Anton Aquell es dolc' més. Company,
viuga la més.
- (*Lo Municipal s'arriba de la taula y li
dóna la més.*)
- Mur. Vestit es
del cuerpat
- Anton Company de matxos
d' escudella. Soch d' aquells
que s' erren d' un punt per trenta.
Pues yo no, que sempre he fet.
Mi padres volgué que l'is libres
s'aprendessin, y cuan vinguts
el temps de los exàmens,
de ells vang treure un suspès.
El any de la meva quinta

trech le nianera primer,
y ab ell vaig treure un fusil
y una motxilla. Ja vaju
que es suerte. Passata sis mesos
entre en foix, y de ell saqué
un balaro, y quatre meus.
A l'hospital ben estàs.
Una ves compré un billete
d'un rey, no sé d'on carre,
y trech la gaudia. —

Antxon

La grossa?

Miquel.

Cuan voy a cobrar 'l billet
veig que l'xicot m' ha estafat,
que era del passat surtint,
y en foix de sacar la grossa,
una equabida sola trech.

Antxon

Grossa pillo!

Miquel.

Lo mismo dije,
mas no me sirvió de res.

Antxon

Cuan menys, voleu la menjat,
y jo sols de temps en temps.
Veu la levita que porto?
No 's sab lo que fua ni 'l que es.
Veu l'artillla? Ni 'ls botons
s'hi tenen. Veu lo barret?
Hugu amb cuau ha usatut,

F...

ESCENA VIII

Dols, MASSO, després PAU y ROSETA

Miquel L'escudella... (*Es vegeur Antxon y l'Municipal perden cada alí lo seu plat y
com a matarre a la famila de l'enganyat.*
*Es vegeur Antxon dura lo barret desmunt
d'una contra de la taula del mig.*)

- AUREA Molt bé.
- MUS. (Vos me ha llenado el plato.)
- AUREA (Quin m'etj tan aviat ha fet.)
- MUS. Tu quisiéra recordarmo
abont l'he visto.
- AUREA Molt fàcil es.
douana condicións.
é la porta.
- MUS. Sí, es molt cert.
- AUREA Com ara ja falta poch
per l'exercici, un moment
saprofit per menjar.
- MUS. Los regidors ja estan fets.
- AUREA La pròxima don Lluís Martínez,
que es pare d' en Marmaret.
- MUS. Aquí viene.

ESCENA IX

Dits, MARIANO y MÓNICO

- MAR. Absent es l' amic! (Pausat fort)
- MÓNICO Ving. solerencs tens al te baste.)
- MUS. Que no sab é que vés
Per le dinar.
- AUREA Un dinar! (Alzador.)
- MUS. Com estou!
- AUREA (Si 'm convé!) (Abreusant.)
- MÓNICO La truita ja està pronta.
- AUREA Don Mariano; si 'm permet,
la cardial suberabem...
- MUS. (Pobé 'm convé!) Probreia.)
- MAR. Quina plaça!
- AUREA Ab molta alegria
te sabut que vosté es...

- Mossèn Un dia molt gris.
 Miret. Per molt anys.
 Man. (Cellar que volen aquells?)
 Degut.
 Anton. Jo la calentava
 per la cloca...
 Miret. Y jo també.
 Miret. Moltes gràcies.
 Anton. (No 'm convé.)
 Miret. (De considerar no 's diu res.)
 Anton. (Ja 'm veig lo dinar perdut.)
 Man. Després del dinar?
 Anton. Bé mereix...
 Mossèn Un estofat fins allí.
 Miret. Yo he estat al col·legit.
 Man. Bé.
 Anton. Jo també he treballat molt.
 Man. Ja li hi ha dit que 'l hi agrassent.
 Ara tinc feyna. Dispensin.
 Anton. No 'm convé? (Al Municipal)
 Miret. Doncs tornem
 al matí d' escudella.
 Anton. Anem-ho.
 Miret. Estic cansat. Bé, quin pessó
 Sentisse. Ay!
 (S' assenta després del barret del se-
 gador Anton y dóna un salt.)
 Miret. Què té?
 Mossèn Què passa?
 Man. Si se assentat sobre un barret.
 Anton. Lo més.
 Man. Dispens. (Fai sorprendre.)
 Anton. Cuidada. (Presentar.)
 Man. L' he saudit y 'm semb molt gris.
 Anton. Totes cops y tantes vegades

el infeli le mateix
l'ha pensat, que cosa cosa
aquest barret es massell.
Dedi que l'arrengli jo;
veure l'farà malic,
perque no sab que l'assitjach
ab pastissets y paperets,
que després tonyetjo al turba.
(Ara 'm canvia. Problema.)
Aviny dinant?

- Mari. Si, senyó.
- Antros. Per la meva part he fet...
Mun. Ah, si. Gracies.
- Antros. (Ja 'm canvia.)
He treballat molt.
- Mun. També.
ja he treballat.
- Mun. L et hi estimo.
- Antros. (Canviada)
- Mun. Den darrera?
lo que aprengia 'te són enfrontos,
lo que aprengia 'te són serveys...
- Mun. Antros. { (Correspondències à dinant?)
- Mari. Correspondència...
- Mun. Antros. { Ah!
- Mari. A que anem.
A casa perque coneiguen
al papà.
- Mari. { (M' ha deixat fred.)
- Antros. Tornarem al punt d'escaldella. (Al Muní:
No 'ns queda cap més tempey. Ajuda.)
(S'agradecen.)

- M. M. Ab tu apressa. Sabes tot
que el dinar ne hi faltà res.
Mossè Venen aviat?
M. M. Tot seguit. (S'ea re.)
Anton Mossè.
Mossè Ja vindrà. (N'ea re.)

ESCENA X

MUNICIPAL, ANTON, després EMILIA

- Anton Com estàm?
Aqui, ja vindrà, vol dir anarem.
Descha lo diari llegirà (Lo posa.)
mentres que 'n parlen le broqui.
M. M. Meus broqui?
Anton Què li faré?
Es un plat molt econòmic
y que etja. Hi tiraré
els à dejo, que no 's pagaran;
tot aquest pà hi vacarà,
que 'm porto 'l pa, y podrà dir
que he begut els.
Emilia Absent es
en Söderber. Ah! Dia lo pass
que hi vagí sens perdre temps.
Sense acabar de dinar?
Emilia Dia que es un assumpte urgent.
M. M. Quan vacaré la grossa
per deixar l'ofici aquest? (S'ea re.)

ESCENA XI

ANTON, EMILIA y FORNALÚS

- Anton Per entreveïd la grana
lo Regne. Comencem
pe 'l fidelet. (Elegir.)

- FERNANDO. Emilia, espolla.
- EMILIA. Ets tu.
- ASTROS. Sí; en moment,
com de costumbre Ara o venben.
Sapoguem lo que dia ell.
- FERNANDO. De casa terra he sortit,
mes se bé que hi tornaré,
que si ara la terra more
no continaria al casament,
distre de molt poca estona
sufrií un canvi complet.
- ASTROS. Vejam que li respon ell.
- EMILIA. He't comprengut. Te veng content
y a mi la tristesa 'm mala,
perque ara més indestra
en que li eus ab don Mariano.
- ASTROS. Quina novelat! Ja 's veu
dós s' estimen y fastojan,
y la mare no 'n sab res.
Ara ell li diu: yo te quero... .
- FERNANDO. Jo t' estimo. Si pensament
tan sols veu la teva imatge,
Hilla respon al moment
con júbilo... .
- EMILIA. Ah alegria,
Fernando, t' sentiu. Per que
no vols dirme lo que sabes?
- ASTROS. Ara sabere: le plan d' ella.
Pach perlar, mes t' exigeixo
que 'm guardis secret. No es
la pare de don Mariano
la regidora.
- EMILIA. Ara es cert!
- FERNANDO. Ho es lo seu pare.
- EMILIA. Què dins?

- ANTON Un pla ben tramat. Molt bé.
 FER. Ja l' en he fet.
 MÓN (De ferre.) Por aquí.
 EMILIA La vora d' en Sanchez.
 FER. . . . Tercera
 a l' amagatall.
 ANTON . . . Y així.
 aquí 's falleix.
 FER. Qui veig? (Per lo seu per
 Veste es callat?) (Anton.)
 ANTON Si, senyor.
 FER. Denials espero que vestí
 callat. Jo li suploa.
 Ni mitja paraula. Estic! (Se'n va.)
 ANTON (No; no entenho res, ni una paraula.
 Ja van dues, i res comprendr.)
 EMILIA (Es aquell senyori. Ens ha vist.)
 Veste es callat?
 ANTON Si, y van tres.
 EMILIA Callat! Jo li suploa.
 Ni mitja paraula. Estic!
 ANTON (Res comprench si s' que volen.)
 EMILIA Que té gent. Calli.
 ANTON Callém.
 (Perque voldràns tots que callin.
 Potser jo no sé que és
 alguna secret.)

ESCENA XII

ANTON, EMILIA, LLUISA y JORDI (les dos
 nenes.) MUNICIPAL.

- MÓN. Aquí torna.
 Total m' ha callat per res.
 EMILIA Sanchez, que ha vist al meu pare?

- Moss... Lo he vist i vengo coment
per acabar de dinar
i ir al cas-llogari després.
- José... T'hi, Enriqueta, vés a casa
i modifiquem. T'hi an'ns veus
i nosaltres! Ben bonica
posat, que 'l teu anvi' va.
(Ditxos més)
- Ramón... Quina sort
la tuya!
- José... Molt grata. (fresca.)
- José... Ja ho crech.
- Llu... Regidó! I sogret!
- José... Fugint!
- Ramón... Fugint!
- Llu... I tall!
- Ramón... (Anem
que no escaixíem.) (Sr. la re.)
- José... No tardis.
- Santja Antonia, què fa vostè?
- Antoni... Estic esperant le broquill.
(Pics als dos més)

ESCENA XIII

LLUISA, JORDI, MUNICIPAL, ANTON
y MOSSO

- Moss... Aquí estic! Què menjarem?
Broquill. Pa, no! ja me l'porta.
- Moss... Estic molt bé. Posaré
broquill, tastj, per un senyó
que a porta l'pa. (Creador.)
- Antoni... Tú, insistent,
si 'm porta l'pa, es perquè si.

- No vuy broquill ni vuy res
d' questa fonda de dies.
- Mons. (Contest.) Alto 'l broquill!
- Antònia C'ha s' enten?
- Dessenganyat.
- Mons. Si m' insulte,
d'un bufech se'n va el carret.
- Antònia Amanassant el mi, un home
que ha vist terra de valents,
que al diu ha estat de Gènova.
- Joan Com? Y ja era un vestit?
- Antònia Sí, senyor.
- Llu. No ens l' any vuy?
- Antònia Es que del mi parlo
abont se troba edificada
la ciutat, que es la matrïx
- Joan Tot son sòis.
- Antònia No tolero
que tinguis un mesme insolent ...
- Mons. Vostè!
- Joan Calma.
- Antònia Abans, Sanchas.
- Mons. Sanchas, que jo 'm perdre
m no 'm debuus.
- Mrs. Silencio! (S' asseu.)
(Està vist que aquesta gent
no 'n deixa comen ab calma
lo rati d' escudella i estén
per horrellar)
- Antònia Sanchas!
- Mrs. Sanchas.
- Joan Poem pa.
- Llu. Si.
- Mrs. Ja ne hi es
en Sanchas: queix solo hay

Ja ley y l'Ajuntament,
aventurarem nos
que a Barcelona regim,
que a tots ordins que calin
per mi vos y per mi ven.
Com estam? No ha habido ofensa,
perque tan tu com vosí,
y tanto vostè com tú,
y tu y vostè y los demés,
tots veïns de Barcelona...
Y per la tant alvocada
lo passat y hores amigas.
T' abò.

Jesús

Ja ho creí que t'a

Joan

Barberà, parles com un llibre.

Llu.

Tant, que t'recomanem
perque t'fesca cada.

Miqu.

Gracies.

Miquel

Per mi seball. (Se'n va.)

Antoni

Jo t'admet.

Jesús

Així m'agraden los homes.
Mídia es molt fari, y crech
que ja han falta al col·legis,
perque comença el moment
l'escrevint.

Antoni

Es que jo'm trobo
molt d'acordell.

Miqu.

Es que:

también jo.

Llu.

Aquesta es la ferida
del nostre dinar?

Antoni

D'he en.

Llu.

Perigosa d'aquí alguna cosa.

Antoni

Dona't, nimia, panderò un Honguet.
(Se'n fa lo que tens dient batances del)

pastellets, y lo que peca d' l' altre, y després los devràs a les batucades de la teula.)

Mrs. Ja que m' deus ser permés...

(Fa le mateix que Astors.)

Astors Aquet altre l' guardaro
per després.

Mrs. Yo tomo este.

Astors A vostès no ferà res
que 'n prengui un altre.

Mrs. Pendre
un tallat de llonganissa.

Astors Y jo 'n pendré alguna tallata.

Mrs. Y un xic de queso.

Astors Formatge
y manzana.

Mrs. Que ho passin bé.

(Recorda press y esbancar-se del que ensenyava de la can.)

ESCENA XIV

LLUISA y JORDI

Jordi Fins se n' emporten la taula,
si s' estàs aquí un xic més!

Llu. Escolta d' avuy no passis
sense recordar que m' t deus
la vara d' arcalde.

Jordi Pense
que cumpliré.

Llu. Jo també.
Y una cop t' siges arcalde
de barri, posa que tens
botiga, y que t' en recordis.

Jordi Si, y faré com en Joani.

- que afecta als municipis
als serveus i eserveig.
Llu... Si algú d'ells necessitava
campanella.
- José... O be traguerà
que pescors sangutins...
Lit... A la botiga de dret.
Jesus... Es molt just que la gravada...
Llu... Se quedí à casa.
José... Be ho es.
Sole m' amolina la feyna
que T' arrengla dona.
- Llu... A mi gressa.
José... Oh, tu...!
Llu... Es que cosa no hi siga
també d' acordida ferà,
y també ferà justicia.

ESCENA XV

DRS, EMILIA, FRANCESA, JOANET, MARÍA-
NO y FERNANDO. (*Personeo creant lo oy
d' la perte. Merimès adira davant lo dras a
Fernà y Joaset d' Frontera. Los tres s'han
se'n dato.*)

- Joan... Què es sembla't si passaré
per la Ronda, pron nos mua-
tethom.
- Mai... Com l' Enfia es
tan grasa...
Emilia... Passi'l ferret...
Mai... La veritat. Y què diréns
cosa ab el signe casat,
pertí sonhiero y també

- vestits fets per la modista
més de moda?
- Franç. (A Joan.) Que no l' sentis?
- Joan Que no l' sentir? (A Lluïsa.)
- Llu. (A Jordi.) No li veig casats
encara.
- Jordi No sé per què?
- Franç. (Y jo callat?)
- Mari. Si possible
que ab lo temps torné haguera
carretellia. Així ab cotxe
- Franç. (A Joan.) Així ab cotxe, ja ho sentia.
- Joan (A Lluïsa.) Ab cotxe.
- Llu. (A Jordi.) O bé ab esqueto.
- Joan Qui vols, dona!
- Franç. (Ja ho veus dins)
- Mari. Vaste sab que voldi un . . .
fanta.
- Franç. (Fentando s' engega Joan se gira a
Francesc que fa l' imatge. A temps que
fan altre baix Jordi i Lluïsa. Maria se
gira cap d'es Joan.)
- Toni (Mireu Jordi.)
Què dius?
- (Maria se gira. Què diu.)
- Joan Ja no.
- Llu. Bea.
- Joan Bea.
- Franç. Bea. Bea.
- Mari. Bea. (No havem dit l' un a l' altre.)
- Eva Bea. Ets tu.
- Franç. (A Joan.) Pots parlar-hi
del casament.
- Joan Sentiu aquest?
- Franç. Veig que aquell ningú li recorda

del dia. Vagin vestes,
y tú, Enric, te acompañas,
i demà preus.

JORDI Si, amén.

Jo tinc gana.

LUR. (A Jordi.) Tú, a mi m'sembra
que 'ns treuen d' aquí

JORDI Tú veus
tempe visions,

JORDI Don Mariano,
volèm parlar-hi.

MAR. Escrivens.

(*S'ha en Jordi, Llucia y Ruffin*)

ESCENA XVI

JOAN, FRANCISCA y MARIANO

JOAN Vol si l'favor d' assentisse.

MAR. Com vulgu.

JOAN Vosté ne ignora...
Y la entindrà ja es ferà.

(Francisco li haureï pres la corda, Joan se peca un altre y s'assenta.)

MAR. Com vulgu per explicar-me.

JOAN Sab vostè l'gran interès
que m' he pres pe l seu papi,
que a aquest moment ja verà,
millor dit sense: jo es
regidor.

MAR. Si; l' ha votat
dethom.

JOAN (Sols en Jordi y jo.)

MAR. T' si l papí es regidor,
a m' ell s' ho deu es veïtar.

FRANC. Don Mariano, li demando

que no 'm negui que en Joaquí
ha contribuït un xiquet
a la elecció, don Martínez.

MAR. Ho confessa.

JUAN. A aquest moment
ja qui' estem entre família,
parlarem de vosté y l'Enric.
Jo, que soch pare prudent...
Desitjém que vosté 'ns diga...
Què ha passat.

MAR. L'estimo molt,
y com ella també 'm val...

FRAU. Jo no crec que vosté s'agüe
calavera.

MAR. No.

JUAN. Ja ho veig
Vosté a la Universitat
haurà anotit

MAR. Si; li he passat
molts cops anant a passejar.
Tindrà ofici, professorat...
M'ofereix pregunta semblant.
Un jove tan elegant
taci ofici? No això b.

FRAU. Deuchs que fa?

MAR. Pense molt poc,
perque en lloc d'asòlidserme
me m' agrada passejarme
per la Rambla o un altre lloc.

JUAN. Deuchs de que viu?

MAR. De menys,
com vides tots los deus.

FRAU. Què hi rendias?

MAR. Això es
encapçà sols del meu pa-

- Joan No m' en cuido. Pot ser si
vol que m' amalhif. No...
Joan Doncha, que fa d' aquet mon?...
Mar. ... Cal, jo?...
manjí, passejí y dormí.
Sob que l' Enllaix m' agrada...
Pau. Es molt jove. Ja veurem...
(d' avaricià)
- Joan Molt jove...
Pau. Ja 'n parlaré.
Mar. No, ara.
Joan Un'altra vegada
tindrem més temps.

ESCENA XVII

Dins: EMILIA, LLUISA, JORDI y després MORRAL

- Jordi Aquí som.
Pau. (a Jordi) Be, que t' sensibla aquest partit?
Joan Molt pech ho.
Viviana Que tot seguit
dimostret.
Mar. Ja hi es trobem.
A sentar-se.
Jordi Tots s' basteu.
Mar. Enllaix, aquí, al meu costat.
Emilia Es lloc mésca mésyudat
per mi.
(Tots s' assenten a dràul. Al mig Mor-
ralens. A dreta y esquerra Pau i
Emilia. Enllaix al costat del seu pare)
Jordi Ja prench la paraula
y branteu.
Joan Ja brindareu.

Vés un roch mes poch à poch
y encaixat al seu lladró
la prauir de tot, matyén

(*Lo Messe serress el primer plat*)

LLO. D'en es aquest d' alegría
compliria. Hi ha casament?

MAR. Ja ho crech.

LLO. De l' Ajuntament
serà l' objecte.

(*A Jordi.*)

Cora flama,

si t' hi fosses.

JORDI. Ja seré
entaldada.

FRAU. Eh, qu' es ben bo
l' estofat!

JOAN. (*Beix.*) No 's diu açò
en terres fines.

FRAU. Tvars,
quin mal hi ha?

LLO. Té, porta'l plat
que jo 'n vull mes.

MESSE. Es d' agrado.
JORDI. Posam l'heure.

LLO. Molt cuidado.
no aguira un castigat
de vi.

JORDI. Pagoressis callar,
molt guanyarins.

LLO. Repara.
lo que 'm dius.

JOAN. Mes has dit ara...

JOAN. No s' enfidin.

FRAU. Bon dinar,
si 's regalant.

- MAR. Ja 's concilia
tot ab un brinde.
- LIA. Per què?
- MAR. Per la hermosa què es aqua,
per la bonica, la Emilia.
- TOTS. (Més aviat.) Molt bé.
- LIA. (Baix a Jordi.) Ara dígues tu
la dàctica que has escrit.
- JORDI. Jo brindo... (A Emilia.)
Tú...
- LIA. Quina neguita!
- JORDI. Es que no estic ben segur:
no me 'n recorda.
- FRAU. Esperem.
- JORDI. No v' l brindaré.
- MAR. Pots? I pinta.
- LIA. Diga.
- JORDI. (Baix.) No es cosa concusa,
Alt Senyor! avuy estic...
- FRAU. I les seinyorines, no sem
ni negui!
- JORDI. Que calli tots ho,
o he 'm perdi. Convençió
Senyorines y caballers,
voy brindar per la sacerdotia,
y per l' señyor regido,
y per vestit y pe 'la dàctica...
- TOTS. (Més aviat.)
- LIA. Molt bé.
- JORDI. Encara no ha acabat.
- JORDI. No he fet més que començat.
- LIA. Ara lo nullo vindrà.
- FRAU. Albaix!
- JORDI. Tot ho callat.

ESCENA XVIII

DITX, MOSSÓ, ANTON, PÈRE MUNICIPAL
y després FERNANDO

- Joan: Senyore! atrevant la roga,
hi vindràt ab grans entusiasmes,
n'hi sàp d'hui...
(Exagerada gestualació. Ab els accions
de braç fa saltar d'terra la placa ab inscri-
ció que porta l'Mossó per servir-la; hi ar-
rivar d'afont dins un solí per arderar,
quedant-se després parat ganglat la
cintura per ferres.)
- Mossó: Quin cataplaisme!
- Anton: M' hagueré caigut a la horca!
- Mr. A.: L' escriturio. (Dona un pletch a Joan.)
- Joan: Ab ell se logra
la victòria.
- Pere: (A Fernanda.) Ara vè t' ho
lo barbat ja es regalà;
crechs que li podria dir seguit
- Anton: Que siga la cubata bona. (A Pere.)
- Joan: A ti ell. (Per Mariana.)
- Mrs.: Vostè.
- Joan: El mestre té.
- Mrs.: Repòs que es d' vostè.
- Mr. A.: Registri de Barcelona!
- Joan: Paga aquí dalt tot seguit
y llegirex la resultat.
(Joan dret dalt d' una cadira y redugut
de tota, abre l' oport.)
- Fern.: Atenció.
- Lia: Tot hem callat.

- Jean Registò ha estat elegit...
 Don... Don... Don... Ay! ay! Ahont són
 (Rosa de la caixa y cosa abans d'acab-
 ar, Rosa le viata en lo paper. Tots la se-
 gnen.)
- Mrs. Potser ha begut un xic massa...
 No, seient.
- Llu. Diguil.
- Franz. Què t' passa?
- Jean Que aquí llegava l'home nou.
- Mrs. Lo mateix. Le han elegit
 regidó.
- Jean A mi!
- Mrs. Disberat!
- Al papà.
- Astros L' han derrotat
- Mrs. Sols tres vots ha tenida,
- Mari Vosté regidor!
- Jean Vol dir
- Mari Cosa m' ha enganyat!
- Jean No, encara,
- Mari Sols ha sortit regidó
 ab la trampa.
- Jean Eh! Alta aquell
- Franz. Si ha sortit es poca e qui.
- Jean Callau tots. Jo he aguantat,
 i si no vot l'home 'm donava,
 aquest vot, era legal.
- Mari Quin regidor!
- Jean Jo 'm perdonaré
 sortit d' aquí tot seguit.
- (S' en va Mariano.)
- Mari De veritat, m' han elegit?
- Mari Si, seient.
- Jean Ja ho mereixo.

- Qui es que m' ha fet candidat,
perque fins ara, no ho sé
Fer. Lo pobre fàcil herba,
é qui ella té fer robat.
- Fran. Tú has sigut! No ho dius en broma!
- Juan. Tens talent.
- Fran. Molt.
- Juan. Què faràs?
- Fran. Es bonrat y te casaréim,
Gaudre, veig que és un gran home
- Antos. Y l'duaré!
- Juan. Tinc de pagarle,
y ja que es forsa pagui,
tots enveus son aquí, i dinui.
- Antos. També jo!
- Juan. Si. Aprofitaré.
(davols corre d'acordar-se, les dones fan lo mateix.)
- Fer. Enfira!
- Esmila. Fernando!
- Fer. Si si.
- Esmila. La felicitat sempre...
Y l' meu estimat no pensa
ab lo públic, que es aquí!
- Fer. Es amable, y est seguit
l' últim redobl fort,
desigant suga aplaudit:
L' Aura del fadri herba
ha acusat. Els scribils bò!

Tres.

LÓ GECH D'EN MIGRÀNTA

1

LO CEST D' EN MIGRANYA

SAINETE
EN UN ACTE I UN PROLOG

Barcelona, 1911.

D. TEODORO BARÓ

Permet mi que donar en el Teatre Central (Barcelona)
la meva obra de teatre de cèlebre

BARCELONA.

Distribució de «Lo Teatre Recreatiu»
Carrer de les Corts, 13, 2°
1911.

REPARTIMENT

Personatges	Actors
ROSA	D. Carme Parcero
TEGLA	■ Agnès Moand
TUYAS	■ Carme Planas
TONA	■ Salut Masriera
MIGRANYA	D. Jaume Capdevila
PARRHENY	■ Iscle Soler
SANCHEZ	■ Hermenegild Gómez
XATÓ	■ Joaquim Pintó
MECH	■ Carlos Rubio
PEPET	■ Ernest Fernandez
PEXETÉ	■ Joseph Casanellas

Només podrà representar traductor en el campament aquelles obres que
pertanyen al seu àmbit.
El representant tindrà dret a unes dades d'assegurança, que
el representant en l'acte d'adhesió d'espres obres i en el cas
d'una o més obres en què no pugui garantir la presència dels participants que vulguin
representar-la.
Quan el fitx estigui en ús, no es podrà utilitzar.

LA GUERRA DELS SANTOS

ACTE ÚNICH

Una trentena de segons de l'interior de Barcelona. Poc a poc el dia que s'clou al cel. A la esquerra de la porta un bancet amb begudes, brotxets de carnada, bocadells, empollats, etc.

A la esquerra, després del bancet hastidor, està pista que dona a la cuina. Propressos els col·legis d'adquirir i vorejar les garrigues de Sant Miquel, Sant Miquel, etc. A la dreta hastidor, un gran escriventat a la paret, ordeneu volta. A les taules hi ha berenades i pata. Al fons una botiga de vi, etc.

ESCENA PRIMERA

FARRENY, sentit, pelant truites. TECLÀ, aguantant esquena, també sentit. TUYAB, d'la porta, quan han fosa.

FAR. Tú et tu! Hont de ser la meya?

TECLA. Així mateix era aquí.

FAR. Més s'acaben aquelles truites. Mirau que un home com jo, que ha passat dels regulets amb molta qualitat, que usava a tota fius manifestació, i m'haguer aplaudint sempre, sense saber mai perquè splèndida, veurei obligat a peler truites!

TECLA. Més val que li cuïdis, com ara fis, de la dona i la nit. Casi no sabia crancig i volíss arrivar la Espunya.

FAR. La veritat és que si la Espunya no s'arregla, s'arreglarà molt del que valga a regalarla. Ab qui arreglarà, tú aquelles patafus?

- TECLA Ab la carrossera de palleringa, que veng
parlar de la plaua. Abir varen servir pe'l
caldo de la escudella, y com a forma de bu-
ller s'han estendrat tant que sembla que
plauan, los conveixen en tall del plauillo.
Jo soch bona coya era, y tot ha disfressat.
- FAB. Qui ho d'afraora es lo pobre que gastera, tan
cohera, que 'la que aquí venen no saben lo
que reben. Jo he acabat. (Aixecantse.)
- TECLA Tremble jo! Noya! (Id.)
- TUTAS Que cosa?
- TECLA Te? A la porta. Qui hi feysa?
- TUTAS Granyana si venia cap paxó!
- FAB. O si venia 'n Pepet. Entro ab a darrera.
(Teyes calbard a la darrera les palafras y
sorpetas, y després tornarà a la porta i
guardar.) A veure si anuy vindrà gosat.
Címon tens les ulls de poll?
- TECLA No 'm picava.
- FAB. Me 'm alegrava.
- TECLA Es curiosa que te interessis per mi.
- FAB. Sempre. Mas la veritat es que al preguntar-me
pe'l ull de poll, lo que deusgo saber es si
pinya o no.
- TECLA Allò! Per tu la dona es la darrera full de las
bossetelles, y tant! te se'n dona, que rebent-la
com que estiga bona.
- FAB. Ja començam! (Ab molta cabuda.)
- TECLA Sempre has estat la meia més esperta.
- FAB. Als primers anys de casada ne feya cas dels
tous cosa, tant que un dia te veng donar
una pallissa, lo que es una mala vergonya
per qui la dona.
- TECLA No per qui la dona, per qui la reb.
- FAB. Recordar per qui va ser?
- TECLA Prou me'n recordar, perque 'l veng deus
per noga amés ab pap.
- FAB. Jo, 's amava de casarros, ta veng dir que no
ni agredava l'arròs ab pap, y tot a cada
sopa, pap ab arròs.
- TECLA Poi escomençarem.
- FAB. Pues que un dia perdi la pacientzia, agafà
la cassola y la tire per lo bucle, prenentament
cosa passava l'arcadic, a qui veng fer ab
arròs. Com ja allau era encara, ho varen
penjar per un descasto y per poch veng a
presin. Per fortuna l'arcadic se va conservar.

car de que no s'interessa de fer caure al Gobern i m' va deixar anar després de vint-i-setze hores de detingut. V'heu aixecat, perque no habeu menjat res, i m'deieu arriss ab pop... i ja'n dono una pellina. Ya l'altra dia, pop ab arros. V'heu derrotat a la dona hi ha que decalitzó material, i demà es posen material enmig a la dona, no s'hi faig cas i no s'hi prenent.

- Tecila Com un tant se me'n dona. Per que volles saber si m' pucaven les ulls de poll?
- Fer. Perque m' interessen de detingut per saber si pleuré o no. Si pleuria no vindria gos, i ja no pot esperar més aquell bucalia sempre.
- Tecila Per què es xerrare?
- Fer. Perque ab l' olé illu s'entren que està passant.
- Tecila Li he fet una negada de all-i-ah, que podria contribuir la bona dels que l'entregin, més no deixar anular la polò al dia.

ESCENA II

Dia, TONA

- Tona Bon dia, Tuytua. En Peper sera aquell aviat. L'he vist que venia truyta a ca'n Quico. Hola, Tecila! Que tal, Farony? Doseus uns amics y mitja de fidells tuis.
- Tecila Cosa has dit?
- Tona Una cosa y mitja.
- Fer. Que tens corredista?
- Tona La Gobernada Civil ab tota la banda municipal. Aix, que trenc possee. (Tecila va afastant i posse.) Eh, mestressa, espoleu les balenes.
- Tecila Possee si m' ensenyare's a fer aixa.
- Tona Vos ensenyare's a posse's. Trayeu les engravats que hi ha a aquells plafons, que casi posson una edat, que pert que demaga.
- Tecila Què 'ns d'us capgrossos de rober? Tò, Farony, no la sentiu?
- Fer. Si.
- Tecila Per una cosa y mitja de fidells te a enseny aquell caballo!

- TOMA. Vos sere qui l' arries, que jo vull lo que m' etend.
TICLIA. Com 'm diu cridayrel.
FAR. Això si que sol hi hagi pau, que hem de veure als pacroquians contentis. (Va al pasell.) Ta, aupa. Bon pes. (TOMA pren la paperera i se'n va.) Ja veus ab quina fàcilitat s' aconsegueix la graella.
TICLIA. Fentres queda mal a mi! Me la paperera!
ANXO separa terra ab pes (Cridant.) Pessot! Pessot!

ESCENA III

DITS. PEXETÈ

- PES. (Ab la paperera de peix al cap.) Aupa! Feyxa, que dolc pescada. (No para de mordre ab pes gressatius mentre parla.)
TICLIA. Tens cap pesot?
PES. Si. Aupa! Prescal.
FAR. No, pesot, no. Tens barba?
PES. Si. Aupa! Fem feixa.
TICLIA. No vull barba, vull pesot.
PES. Pesot! Aupa!
FAR. No vull pesot, vull barba.
PES. Barba! Pesot!
TICLIA. Pesot.
FAR. Barba!
PES. Ja es' he destra d'orell. (Se'n va a peu gressatius cridant.) Pesot! Barba! Pesot! Barba!
FAR. Per culpa vostra nos quedem sense pesot!
TICLIA. Per culpa meua!
PES. Aquesta dona la veuen reigatrya.

ESCENA IV

DITS. MIGRANYA, PEPET (que s'queda a la porta
a perdre ab TICLIA)

- MIG. Aquí noch. Per que m' endashant?
PEP. No parlava de vos, Migranya, uno de la immigranya que dona mal de cap.

- Mrs. Molt quins pessos tan boas que es pomo.
(Estrenyent un curall.) Un curall de bosch.
- Fam. — Volòs dir que no l'heu difressat de curall de bosch? Me sembla que es casoll.
- Mig. Que ha de ser! De bosch, ab còdula y tot
(Colloquant-y just una gonyella.) Si això no es un curall.
- Mig. Dendhs què es?
- Fam. Una clavagueta.
- Mig. Ho tanti! Maria French no diu que ho siga,
meca ja sabiu que a França la gent deupa
se nega los nascuts al obrir la boca per menjar
y a França d'aquest curall ne deuenca
cucar passetas per l'alò que despedeix.
- Fam. De cuqueroel cosa ne diubem alal!
- Mig. Donesmen cuatres rals y no 'n parlem més.
- Fam. Nenja passaria y naci car, perque per dis-
tressarla hauria de gastar molt pobre, botxo
y vinagre.
- Mig. Perque aqu vos y perque en Hach me l'han
volgut, lo deixo a traus resultats... Au, vinya-
gen. Pecador. Toda. (Li dona l'i curall y
pren les quantes que li dona Ferrany.)
- Fam. Arroglisi tot seguit, que no se sapera. (Te-
cla prou de curall y se uia a la cuyaça.)
- Mig. Ara hi ferírem pels aquests erros d'pa. Què
tens per ferli companyia?
- Fam. Un tal de bacalla.
- Mig. French, eh?
- Fam. Pocson d'array. Nostra veülle busca un tal
de bacalla per en Migranyo. Abans et, que
no 'n naix. (La seu parla ab Papet.)
Ah, ja! Nostra Pocson parla amb lo fill d'en
Migranyo! (A Tuyer.)
- Mig. Pocson passades ab la filla d'en Ferrany!
- Papet No es tota noya ben honrada y treballa-
dora?
- Mig. Asdi si.
- Papet Què mes podria denúxer per noya?
- Fam. Ja he creu! Més passan als lo meusons.
- Mig. Què naixis illó? Què es pensava que li Papet
no es digna de la vostra noya? Què valors
passar que s'euari?

- Fan. Quina aposta fanca, si dabis a tots dos que no teniu un caseret.
 Mm. Vos apostó l' pech.
 Fan. Si l' doncs al drapayre no l' val Naya, vina. Vosaltres sentiuvars i os sacareus les escales. Tú també vols bacallà? (Si 'n val d' la cuina ab Tuyas.)

ESCENA V

MIGRÀNTYA, PEPET

- PEPET Ja veig en quin concepte 'ts tens!
 Mm. Sabo que caix m' ha creuat aquell boix?
 Un xic més i m' creua de debò. Soch ja qui no val que 'ts caixa ab la Tuyas.
 Tampach ha val ell.
 Mm. Si ja tens, t' hi cauval. Y si m' ando,
 t' hi caixa.
 PEPEP Ay, para entiadesos!
 Mm. Què s'ha penat! Dir que l' meu pech no l' anaplegava l' drapayre! Pach sab lo que deya. Què 's pensat?
 PEPEP Que som uns cauvalots, y no poden consentirlo. Entiadesos, para, entiadesos!
 Mm. Per això 's caixa que s' celebra cauant la naya ab tu.
 PEPEP Peso s'he creu, y això no s'ha de moltir sense entiadesos.
 Mm.
 PEPEP Això! Tot seguit!
 Mm. No, això s'conservarà, perquè l' bacallà fa mal després d' un entiadeso.

ESCENA VI

Dns. TECLA, ab dos plats

- TECLA Ja veureu que es bo... (Dona 'ls plats. Migranya s'asseu en una cadira y comença de narrar al públic. Pepet romanent cap a la porta per si ven a la Tuyas.)
 Mm. Això es una menutella y embullada la lleva;

- TECLA Lo bualli la com les mengueras, que com
mes picas, mes beras son Volau mi?
MIS. Concurhi un petró per apagar l'incendi.
TECLA (S'escapa en un portó.) Com van les ob-
geses?
- MIS. Tirant lo burro del carret amés tirant de
la casa i venent de tot, segons lo que s'
presenta. Ara es lo torn de la fruya, perquè
acumaja per aquí i la paguen ba. Ja veuen,
ja jo demana l'consentiment per que li tro-
trà nòya. 's cases ab lo meu moy, anira en
ques.
- TECLA O es carra,
- MIS. Tot te ab redon.
- TECLA En quan si consentiment, no sou vos qui
se volles donarla, nico nosaltres.
- MIS. Si ja valguda!
- TECLA No voldriam nosaltres.
- MIS. Que ríeça poser que 's casan? Si m' enfiado
i casaria.
- PEPET Sempre diħku que volku enfadarmos i may
scaben.
- MIS. Ara no pòi ser, perq' tienim d' anar a
abeuar lo bualli. Noj, agafa una gallida i
vina ab mi.
- TECLA Sembla impossible que no comprendegòu
que ni en broma 's pot parlar de casar-s
en Pepet ab la Turquía. De què 's manen-
dran un cop casats?
- MIS. De lo que mengueis.
- TECLA Y que mengueian?
- MIS. Se hi ha prou menjí aquí.
- TECLA Just! Mengueas primer lo dels negres i des-
prés als negres. Andò es lo que m' fa pòr.
- MIS. Que no t'ab treballar lo moy? Y jo, que no
soñt rancor?
- TECLA Vost' Si no teniu més capital que 'l burrol
Ah, soy! Agafa la gallida i abeuar
lo bualli, que no vull enfiadarmal! (Se va
a mi a Pepet, que havia pres una gallida.)

ESCENA VII

TECLA, FARRENY, TUYAS

- Fab. Vina, noya. Digne's la teva mare lo que
m'has dit a mi; que cosa estimeesta d'en
Pepe, i' scuris lo que l' sapó.
- Tecla De debò?
- Tuyas Quin mal hi ha! Sempre es tenia a dir que
l' dia que l'm' casí descariaréu.
- Tecla Lo nostre propòsit es que l' encarreguis del
substituir ab qui siga l' seu mestre. Mes
lo t' d' en Migranyol.
- Tuyas No es un bon menysò?
- Fab. Això si, però lo seu pere no te va donar ni
una malla, y la teva mare y ja destipus que
l' seu mestre porti alguna cosa per millorar
la segoça.
- Tecla Com qui diu: si la dona porta l' dinar, que
l' home porta l' sopà.
- Tuyas Això no es apur, mare, porque al dinar nos
alperdim he y no separarem.

ESCENA VIII

DIM, XATO y MECH

- Xato Bon dia a tots dos.
- Tecla Bon dia, Senyora!
- Mech Los amem. Ja pucia castella.
(Tuyas se moure en la nituda arreglant cosa
fins que entra a la cuyna.)
- Fab. Ja començam a esclavellarlo.
- Mech Com los municipals y la de canviaria, sempre
se fican ab un hom, ne tenim més
semej que parlar com ell.
- Xato Y luego diulen que hi ha llibertat, y el un
di l' que vol, l' agafan.
- Fab. Hi ha temps que no en habeis vist. Qui ha
tret la rifa que no ha vingut per passar
mestres?
- Xato Si no ha estat, en' han tret de ca la Granxa.
- Fab. Qui com regidor y l' han pretençat?

- Xato Encara no, més ab la naufragi universal,
qui sab si hi arribarem!
- Meca Lo que en així com ara, tant aquell com jo,
no passim del celabosse de la Casa gran.
- Fer. Voleu posar que 'n vello?
- Xato Oill! Si, senyor.
- Fer. A tu, cosa no t' agafan, si buscan. Per què
t' veus pudent?
- Xato Per res, per una mala volta; perquè volia
saber l' hora, i per saberla, vengut així tot lo
colorit de la burrica d'un senyor. La poca
 vergonya ho nota, crida i en del ordre mi
agafa. De què s'acosten les drets individuaus?
- Meca Abans en la libertat?
- Xato Oill! Es lo que diu jo.
- Meca Abans en la mortitat?
- Xato Es lo que jo diu. Dosemme cinc segons
més de sis de peiró.
- Meca A mi des de jolietra blanca líquida. (Te-
ula 'l servira.)
- Xato Bon sucrop! (Paladejant.)
- Tecla Si vols cinch cistuma més?
- Xato Oill! Virgin.
- Meca Això es alcohol analítich.
- Fer. Tú si que ho stu.
- Xato Bon sucrop!
- Tecla Aupai! Cinch cistuma més?
- Xato Oill! Virgin.
- Meca Ho 'n queda ni un gota. Ara, olorim. (En
sinyera i gol)
- Tecla Ara pagueu.
- Xato Sen mésma desconfiada. Tensiu, cinch cís-
tuma. (Li dona cinch cistuma)
- Tecla Y 'l altre?
- Xato No me 'n cuido dels altres?
- Tecla Virgin les cistumas.
- Xato No m' he donat cinch?
- Tecla Has bogat tres gots, que a cinch cada h,
- Xato fan quinze.
- Xato No sabiu coméu. Jo os he dit: Cinch cistu-
mas de vi. Aquells se paguen perque 's
he demanat. Despues, vos m' heu dit: No
vols cinch més? Y jo os he dit: Virgin, i
despues, m' heu començat a dir: No vols cinch
cistuma més? Y jo he tornat a dir: Virgin!
- Aquells no 's paguen, perque vos me 's heu

- TECLA
XATO
MICO
FAR.
MICO
FAR.
MICO
FAR.
MICO
FAR.
MICO
FAR.
XATO
FAR.
MICO
FAR.
- efet y ja he estès que 'm considerin. Què
No quich per bromies.
Jo hi he d' esterà per darsa, perque sempre
carco 'l bromassa de no tenir mi xato. Les
meves batucses estan tan buxides, que vull
lligarles per mò d' surneta.
Teniu, sobreusos. Si jo demane des cèn-
tums, doneu des cèntrums. (Les dona d'
Farrera.)
Sí, però lloses. (Torna a fer el xato.)
N' estàs ben segò de que son lloses? (Mi-
rades.)
Y te també n' estàs segò.
Jo no, perque per mò que iethem me dira
que ho són, m'agò m' ha pagat entretant.
Probó 'l que dius, que ja les probava de fer-
los passar.
Hi ha segò dies que ho proba, y ningú me
'l fa, y à mò la cara. 'L cas de ser gonya
com uns diushes que son falsos, perque
may vall quedar a dins de nos, y en hi queda,
creïu que es contra la meva voluntat, per-
que sempre voldrà tenir mò d' drets sobretot.
Sorina engonyit de casa nostra si no po-
gués pagarmos, y ha pensat que 'm deixarà
una posada y vos paguet 'n diau cèntums.
Tot seguit!
Vos la tornarei quan hagi passat lo matatu.
Primer passat. Veigem com estan las corri-
ues. (Examina des roques dels que 's posau
les rosetes per passar enganyant.) Otra
glòria d' enganyant aquells mestres.
Nos tornarem grans ab una posada. Recol-
lu, que no podré fer una arregada per
enganyar?
- Un call de cuall! Ehi! Val treure dins la
roca y 'l descontari de la fleya.
Una per cada hu.
¿Quan 'a trich lo que en ha costat? Dels rac-
cions de cuall. (Tende entre a la cayxa.)

ESCENA IX

Dels ROSA, després TECLA.

- Rosa Desdu que en assentir, que no pach mai.
(S' acosta.) He fet lo primer valje en

Fra.	Tecia	companera de la mesa darrera de perdices y llorar. Danburme la peseta que he ganayet. Aquí la teno.
Fra.	Rosa	Que es peseta ave de pasar mientas, y si no les per la pobre de la mare, os he feyt. Denya- casarme ab en Xantus per deixar l' oficio.
Fra.	Rosa	Vols dir que es essentiu?
		M' exima mas que las pesetas, y l' pobre se manres si yo no l' entiendo. Ja te llegat lo po al coster de los Moncos y ha començat a passar la dies comprant als Encants una dentella de codina de pestañeta per als peines y ronca, tan boesa, que si no que 's ven que no s' poden tenir de sellas, casius- del dia que son nosas.
Tecia	Xato	Tecia. (Dona la placa al Xato y a Afach) Ja sabes que ho es.
Fra.	Xato	Carrer com!
Tecia	Pep.	(Le ditose no "la deus enlleyar") Si l' has navi, que es burro, sabis que pas- ses matava...
Rosa		Don me 'n guard! Avuy he tingut un amio de proxima. Pasa po l' feliçia de Hostafranca, perque hi ha en Xantus, y com totihom sab que es lo meu meni, los meus companyos no s'espripabam res, perque creien que passo per vèrtel. Y en Xantus tam poch sospira. Es malico del camplimiento de mi deber, segons diau ell, que es canalla. Diccho s'apareix que el gresser avuy, veig que li habran hagut mida de personal, y l' burro si' han detingut. Saara d' arganes, mes he fet lo cor fort y ha legost paixar. Quin oficio!
Fra.	Rosa	Vols fer un altre viatge?
		Si que vull, que he de comprar per la mare un pagat, que dia la fusteria que li fara passar l'afach, i no v'osch mes que li peseta que un' hora doquel.
Fra.		Tecia, prepara la cunyera que fa de cravata.
Rosa		Que he de passar per cesada avuy?
Fra.		Si, portem la quaneta als barrios, es a dir, les tres botas de llart que calben dientre de la cunyera, y aquells senzil l'ira mient. (Se apresllant al Xato.)

- Rosa. Això valbu que passi per l'escumari? Si ab aquesta fessa no serviria per viudó.
Xato. Falsal jocca! Què vole dir ab això?
Rosa. Que en massa caginalles, ja passa passarjant per la Rambla sense por de que 'i preguntin si vols començar lo diari de la nitida.
Xato. Què vole que vinga l'capti general a passar nyguardants y bofes de llart d' amagatosis... Miraduleix! En quinxi cundra tona llegat lo estudi?
Rosa. En lo que hi ha la casa bona vira lo sastre que 't illa las cuadres. Y acabent! Bonyull la cara, y adoncatalo una mica, que va més aviat, com diria en Xerxes.
Xato. Cada dia té la fassosta propria de les circumstàncies, y respecte a en Xerxes, en' agrada de treballar cada nituda tona dia.
Rosa. Prou nos donarem una pallissa! Se moria si cregut que m' havia casat ab en altre.
Tuyas. Aquí tona la cucinera.
Far. Vinga... (Ah posa los buyols de llart.) Anton dimetre a passar les bressolles y cobrir de amiguerola de crutura. Jo ampliare les portugues d' nyguardants. Au, dime, que aquí poden venire... Noya!

ESCENA X

Dua, TUYAS

- Tuyas. Què manxa?
Far. No 't moguis d' aquí per si vi algú, y vigila... (Les dures i's en han caigut per de part de la seyna, y ara també se'n té l'arranç.)

ESCENA XI

TUYAS, PEPET, darrera MIGRANYA

- Pepet. (Ganyint per l' fons y entra al recer solo a Tuyas.) Gràcies a Déu que podréem parlar!
Tuyas. Ay, Pepet! Estic tan feta un mar de lligances, que si 'm poso prop de la boca del vi, no li hauré necessitat de cercar nyguat... Cuanç era si la seyna, la mare m' ha dit

- que no poni casarre ab ol, y que si no t' entro il passejar, m' aprieta il Raudellots ab la tra perque t' oblidat.
- Pereir Miréus que es molt! Quina culpa tinc ja de no ser ric? Jo ja voldria ser ric!
- Tutus Dic la mate que tota la nostra història consisteix en un carret que sembla un carret, y en un barro que no s'acosta pe la cabaribots.
- Mrs. Què ho diu així?
- Pereir Què en l'ordre de saberlo si temps que vas here d'endavant! Los seus parcs, que no volen que m' emi ab la Tuya perque suposen que te tens un arre per fer castrar un capo.
- Mrs. Y per això afeges al barro, que hi ha trenta anys que tira del carret?
- Pereir La meua quina don lo maw, un barro que te enca de trenta anys.
- Mrs. Ara si que estudi confidim. Vos casareu.
- Pereir De debò?
- Mrs. Ab, si, si, vull que us casin de debò. No incertitud, sinó per la iglesia.

ESCENA XII

Dia, SANCHEZ

- San. Hola, gent! Sou vos la Parrotay?
- Mrs. Soy en Migranya, més aquí en la casa en Fàtima.
- San. Los compagüeros me han dit que aquí se serve con asa, economes y boses modes.
- Mrs. Lo que hi encantaria en concepto amuy franco.
- San. Yo sou nivell, esto es, nivell.
- Mrs. Por la riuja sembla un taquet viejo, esto es que no arriba a sucre y se asura a caldo.
- San. Soy nascro en aixo fidalgo, dende m' han traslladat amuy. Quisera casarar.
- Tutus Què tel meigat?
- San. Si pa mi lo portas. Què li ha?
- Tutus Escalifa y cuall.
- San. Dicme concepto, ya que el concepto don que es tan fresch.
- Mrs. De tua confiança. Escara, si olora be, li encantaria lo fluyts del fresch.

- San. Vosot sereis parroquianos. Cobrare cariño
Mig. Son bastante incansables.
San. Si que son buenas gentes, porque la Rosa, que
es mi novia, me ha dicho que aquí tiene estos
anuncios que se dan en Farsas.
Mig. Calla! calla! Llorareras vosot es en Xan-
tos, lo veras... Dispensa, el respiro de
Gentil, que ayer se casa ab la Rosa?
San. El mañana. Ya tengo hogar lo pés en lo que
quiero de las Novias. Por cierto que no he
pagado ni haré por decir que me han tra-
dido del Suelo de Hostalfranch a este.
Teresa. Túngase.
San. (Pron. de plato y manga.) La Rosa es muy
gorda y muy buena y muy trabajadora, y la
quiero y me quiere y viviré pobretita y ale-
gría.
Mig. Con quien dice: pobretas y alegrías.
Perez. Vayase para, este dossi gusa. Pasa que a
mi me retizan por que 'l burro se trae
mijo!
Mig. Al meu fill no 'l retizan ningú.
San. Entendes?
Mig. Y 'l caurán.
San. Bien dicho. Ya sé lo que es entregar, y si la
Rosa no m' estimo, rica matita de puta.

ESCENA XIII

Dios, FARRENY y TECLA.

- Farr. Bon! han daval... Un burrol Autralia.
(Beso a Tecla. Farr, Xata y Miquel, que van
desde la de Tecla, les son a punto de entrar
en presencia.)
- Tecla. (Alto.) Aya mijo que may per passa d'
insapaciencia, perques sola queda un burrol
per vigilar lo fidat... Dona conserva a
equos. (Tecla besa a su amiga.)
- Farr. Si ha querserai felic?
- Xata. Pasat de la novia no me 'n ha dado cuen-
ta. El vestidor está muy caricurado, pero
vive gente diosa. (Se levanta la cortina.)
- Farr. Ah, si, un dossi muchu vengat que lle
venga a veure a la dona y a ensenyarl la cri-
atura.

ESCENA XIV

DÍA. TECLA, ROSA, XATO y MERCH

(Xato y Merch están conversando por las cosas
pequeñas d' ayer d' ayer, en dia bonito molt
grande. Rosa parte l' farrat que tenia una
criatura, que regaló al un macado.)

- TECLA
FAR.
ROSA
SANT.
ROSA
TOM.
SANT.
FAR.
SANT.
ROSA
FAR.
ROSA
SANT.
ROSA
SANT.
ROSA
XATO
ROSA
SANT.
ROSA
SANT.
ROSA
TOM.
ROSA
SANT.
ROSA
SANT.
ROSA
XATO
ROSA
SANT.
ROSA
SANT.
ROSA
TOM.
ROSA
SANT.
ROSA
SANT.
ROSA
XATO
ROSA
SANT.
- Sentiu de pressa.
Abreya bñ a la criatura, que està refredada
y li ha malita passa de sarampião.
No teneigas por. (Asant cap a la porta al
Xato y Merch.)
Se veut Rosa! (Rosa l' gira y se troba cara
a cara al Santander.)
(Glamurado.) En Xantanal
En Xantanal! (Pausa.)
Esto es esto! (Sensiblemente al Xato.)
Lo són amant.
Candal! (Abraza la gorra per Rosa y tre-
mienta.)
Mé sembla que ho xerro tot. (A Farreny.)
Que l' m' portari. (A Rosa.)
Porti l' gasperos.
Fabul! Com pensaste casarre al mi estin
casada! Perfidia!
(Quelques coses m' he de sentir!)
Candal!
Ah mi. Y què?
Calla d' t' plante una bofetada.
No me cala al cap!
(Tampoch a mi.)
Le estich viendo y no lo creu.
(Tampoch jo.)
Me sembla que quanto veo es mentida.
(També a mi.)
Qua 'n fuig era del gu del carter de los
Moscas! Ingrat! Candal y, con quènd? Con
ese hombril que pireto un estropicio!
Ja he deixa jo que ni podria passar per
verdad.)
Merch! Me has matado, pero te perdono. Tinch
ganes de plorar.
(Pobre Xantanal!)
Veso, no quiso verte mala, pero antra

- Rosa. Deixa donar al desdichado Sancha un petó
a tu heró.
No, Xantad!
- Fab. ¡Nol!
- (Sorita despierta.) (Sánchez i' haurà ad-
dictat per fer lo petó a la ciutera. Rosa 'r
retirarà malmenant Farresy i Tecla i'
intervenirà per canviar a Sánchez. Després
Rosa, Xata y Melch sortiran molt que
despierten.)
- San. Esto es horrores, espantos, engarrat! Jo la
quiero! (Pliant.) Jo la arrebax, jo la ab-
leixaré! Voy a denunciar al amo del pa del
carrer de les Núvols. Me ha matat! Matat!
Matat!
- Mic. No liem, Xatas, que són inventos.
Xatas, prendeu-ho ab' més calma o vos po-
ureu malalt!
- San. Enganyarme no! (Cox abiat davançant d'
una contra y 's posa de collos a la taula plu-
vant.)

ESCENA XV

INCIET, BIBERANYA, TUYAS, SÁNCHEZ, MARENTE y TECLA. (Tecla s' queda guardant per la porta del fons.)

- Mic. Ja que s' ha deslat lo canviament d' un Xa-
tas, arreglaus le deb may.
- Fab. No te' amonstre. Vull que l' eteu gerídes
per algun quartet. Que li pots donar al
may, o no tens res?
- Mic. Li dono'l gach.
- Fab. Que no l' amonstregaria 'l drapayre.
- Mic. No? Que donas a la Tuyas per cada cosa
que ja dongu al may?
- Fab. Si may n' has vist cap d' unqu!
- Mic. Augaf! Que li donas per cada una de pe-
rruca?
- Fab. Un paper de plata.
- Mic. Llonguera!
- Fab. Feta!
- Mic. Noys! Cadervots... (Se trencajpal le gach y ab
un galardó espantós 'l fero o y no n' ayent an-

ses, que pegan ferí posa davant la taula. A l'
altra, Xanxo! Xanxo! dins un salt). Una doc
d'arpa, serranya, porta papers de plata.
Tres! Cuatre! Meil! Meil! Es bo pe l'dro-
puyet l'meu gat?

Fam. Tot avò ho has guanyat ab lo carret y l'
carrer?

Mme. Sense fer matata.

Sant. Dónde está el matato? (A l'interior.)

Ticla. Ja has passat lo felatu. Lo matato vés l'
van deigar pe l'sus nascors y no has sabut clo-
racio.

Fam. Xanxo! Recal la alçoria en su pecho. Ja
que cosa a la noya del en Peper, vell que sa-
piga que la Rosa no es casada, que aquell
home no era l' seu home, en la criatura era
criatura.

Sant. Sora un cabrito o un cordet? Matato?

Fam. Una cosa semblant.

Sant. Statutera mi novial!

ESCENA XVI

Dalt, ROSA

Rosa. Ja ho hem passat. Casada ab mi, v'acaba
mi.

Sant. Ay, Rosa! Cuanto ha solet!

Fam. No parlem de matrimoni, sinó de la fa-
milia que faréon éssan rós casatu y etan se-
quells los nogs.

Y com tot asti arreglat,
lo sainete s'ha acaben...

Ei

Obras dramáticas del mateix autor

<i>La General p'lo Aspertat</i>	1906 autor
<i>En joc dels diables</i>	"
<i>L' altre dia grilla</i>	"
<i>El vescomte del capell</i>	"
<i>La Majoria Arbitraje</i>	"
<i>El secret del Papal</i>	"
<i>Un gos d'en Miquelanyo</i>	Un auto.
<i>No en ca tot fa que Dé</i>	"
<i>A la de Paulets</i>	"
<i>La guerra civil</i>	"
<i>Pensalatz al cap, carles.</i>	
<i>la, relativa, del Blaum</i>	
<i>D. Macià Planas</i>	"

La General p'lo Aspertat, La joc dels diables, L' altre dia grilla, El vescomte del capell y La majoria Arbitraje, forman un todo complementari, que s'unen al teatre les diferents etapes de l'hispanitat.

三

LA ESTACIÓ DE LA GRANOTA

LA ESTACIÓ
DE LA GRANOTA,

SATÍRICA EN UN ACTO Y EN PROSA.

escrita por

TEODORO BARÓ,

Estrenada en el Teatre Català (actual à Roma), le 10 del
10 de Novembre de 1897.

MARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dov, 14

1897

REPARTIMENT

PERSONATGES

ACTORES

—	—
Graueta.	Sra. Monner
Rosa.	■ Clemente
Pau.	■ Gómez
Nel.	Sr. Gómez
Gata d'assadí.	■ Santolaria
Rafel.	■ Cerdans
Sobretí.	■ Soler
Borbó.	■ Fernández
Bartomeu.	■ Domínguez
Antònia.	■ Poch
Tón.	■ Rabo

Aquesta obra es propietat de les actres, que hi reserven sempre la meitat dels drets que li corresponen la Lleg. i

Lo Sr. D. Francesc Pí i Solà, 10, entressala, es l'encarregat del cobre dels drets de representació.

Acte únic

Introducció d' estudi de farrer-carrí, d' un poble de muntanya. Porta al farrer que desca el camí. A la distància, una dona d' uns habitacions del Gosa. Al mateix moment, la camí per passar entreigües i espiguetes. Darrere un fons de muntanya i un peu de lluna ple de gressos d' un gran parcell. A la esquerra la capella, grecianista. Puguts a les parets grans carreus de pedra.

Praga la tequilla la dona una trobada ab l' apartat integríssim. Distràcta tots los moments d' una nitada, com la següent, d' ataqueres, mazola, etc. etc.

ESCENA PRIMERÀ

GRÈCIA i NASTI.

- Grecia Ving que tot ho m'as sent i arreglast. Te pongo l'ò
Nasti Sols desitjo que et siga content per que 'm' no
comestis.
Grecia Ja he he fet i sentiu que avui mateix arribari
l' un nombrament de mossa desfició d'
aquesta estació.
Nasti La mística mi' occupaix la altra del cor, già,
sentir aquesta jo li deuré la meva felicitat i
també la Rosa, que ha de ser molt distesa ab
avui, mal en' està l' dicho.
Grecia No, bonica, que t' està là, perque proba que
són els bons moments.
Nasti Si sentiu que ho serà, perque 'm' proposo

per lo que 'lo dibuixan un calvario'. Si 'lo caso' abiat, a Nast li ha decurat, per que ja sabia lo que 'la va dir lo que 'ha de ser lo meu rogar: «Nast, mercantí segurament, no parla 'de la Rosal. Al menys de per defensió vos aguarda, si es que 'l aquelles 'lo dian que 't portas tu' y 'els caps de desemparar l' emplego, o perquè sent tots 'tendrà pa per la vida al costell». ¡Vegi si li he de costar agrafat!

- Genc**: ¿Què que enganya la Rosal?
- Nast**: Ja ho crech que ho sé. Y se 'a pensat que 'l pare siga pobre. Cria tres testines, parlant ab perdut.
- Genc**: ¿A qui perdió de qui?
- Nast**: No ho sé, però juntament ho he sentit dir. (Sobre 'l malbarat del teligràfic.) Tocan la campana del anticlost.
- Genc**: Teligràfic, bonic, teligràfic. Vejam que toallen. (Va al teligràfic.)
- Nast**: («Quinques cosa, amanu! Sembra impossible que puguen parlar-se més carabonar!»)
- Genc**: ¿Si 't ha robat? Cap. Tot això preparat. (Dona 'l teligràfic.) Cosa avui 'd obres aquells hanca al poble i 'd' inaugura la carretera, no en estrany que tot sigui posseït. Les del poble són tots molt estableixuts 'n lo costell.
- Nast**: Ja ho crech que es cosa nova per un poble de montanya com aquells, que avui ha vist volar pa nov.
- Genc**: ¿L'has vist volar tu?
- Nast**: (Ja se dirà Aquí no ens entenem.)
- Genc**: Si que es volat, y per això 'ha dit al barbot que venga per treurem la barba avui mateix.
- Nast**: Per què se la treu, si li està d' allò tots 'ho?
- Genc**: Cosa vinga al poble, no hemme res més y res, y 'la barbeta mai s'agradaria evident. «Ginayta al sonya de les barbeta. No vull fer riera.
- Nast**: No ho diré tots.
- Genc**: ¿Què més hi ha?
- Nast**: Ja ho sé que no ven abans a 'llà a la Chica y que 'la molhet va d' a la seva moja. — No sé cosa pot agradarte un home tan barbot.
- Genc**: Això 'ho calles encara que 't ho posava.
- Nast**: Ho va d' 'l malbarat; y 'jo vull pensar: voltes llogar que 'l aquelles 't han treu la barbat (Y 't) (Ridervolent).

- Quic: *(Y si) Si ho repetisse a algú, van fer de la trinxada.*
 Xavi: *No s'hi sentí; diab, perdi estupides, que ja m'he tornat mest.*

ESCENA II

Dins, habitatge

- Bernd: *Deu vos querir a tota.*
 Quic: *Bon dia, bernd.*
 Bernd: *Aquí voleu per què he vindut.*
 Gere: *Diu la cançó del paper. Recorda bé tot quant t'he dit, per què en lo servei del castell no pot habérti aquestes coses. Si cosa l'entrevista del telègrafia, esticm tot segur, per què no te espera. Cosa t'ha despaiat, la cosa, pregunta qui servia, per aplicar la tarifa corresponent segons la cosa.*
 Xavi: *¿Y si no ha volen dir?*
 Gere: *No ha hau de dirà. Sobre tot fan entendre que l'armi va per l'hoja de Madrid, per què no 'ns vengen als rebòm. Molts meus s'han banyat y prebentat absolutament d'entendre.*
 Xavi: *¿Qui? (Coi) Tanc com no entendem cosa...
 Gere: *Mai, é van formar.*
 Xavi: *¿Uf! ay! ay! Això n'és fort.*
 Gere: *Al politich se l'ha de venir contest.*
 Xavi: *¿T' si voi estar envidades?*
 Gere: *Paulo ronc.*
 Xavi: *Ja l'faré mira encara que tinga de feli ganxuts.*
 Bernd: *¿Què l'causava a n' aquells?*
 Gere: *Sí, per què en lo temps que ha estat d'internisme per epidèmia i la tuberculosi, s' ha portat bé, y ha decanat lo nombreument definitiu.*
 Bernd: *Al fi lograria l'empleyu. a; Tira paxat! ¿Qui com tú?* (Callat) Areng han estrenat l'uniforme. *¿Què mico estàs ab aquella gerra de galó vermell! (Quant te vegi l'negre...)*
 Gere: *Barnd, ving dies. D' aquí no m'entressa. (Si 'n es per la dreta.)*
 Xavi: *En confessa ja m' han vist ab l'uniforme.**

Més en cridar:—¡Uy noy, que llorament vení
m'ell va passar los vells collerents per lò
gòli vestit de la guerra. ¡Ah, que fang pa-
sos! La veritat es que a Karel may podir es-
perar casar a la filla ab un home que te dret
a un d' uniforme y aportant al carril. ¡Te
sentills pels ser massa de carril!

Barcel.

(Molt; una sambra) Ab ja temps posaria lo tem-
ps en el carril sense haver casat.

Nati.

La veritat es que jo soch lo primer empleyato.
¿No m'era molt que ti l'ajutess?

Cere.

Caser hi es, si, més casant no hi es, ja ho
m'eso d'mi mestre, y com no hi ha cap més
empleyato, m'era molt que tota.

Blau.

ESCENA III

En GRACIETA

GRACIETA. Qui es qui cobra d' am del tren del camí de
ferrat?

Nati.

Jas.

GRACIETA.

No han dit que avuy començà a correr y que
ja... més bonito que sient ab l' ordinari. ¿Sa-
verest?

Nati.

Sí.

GRACIETA.

¿Quat dies?

Nati.

Qui es votat.

GRACIETA.

Ja cada carl Això me'n volg ab l' ordinari.

Nati.

(Gestualment) I vos diu que avuy el passegars.

I carri y que podia arribar per pocha car-
rera.

GRACIETA. No feiba tanta cosaixosa y respondé, que 'm'
sembla que jo 'l perdi ab molles y meredes
una resposta.

Barcel.

(Cridant a l'arella) I Dic que si. ¿No veus
que es secodi?

GRACIETA.

¿Y hi va ab segundas en lo sacri? Com no l'
he vist mai...

Barcel.

Molts.

GRACIETA.

¿No li ha perdid de volent?

Barcel.

No, Això que la malquiss bona...

GRACIETA.

¿Quat dibens? Perdó als, que no es entenç.

- BASIL Dava j'basil j'basil
 GRACIETA Soltó voz, que il mal no 'ta, dóna la goma. (Lo
 dijo.) De mi cinturón 'n rincón.
 BASIL Si no me 'n rincón,
 GRACIETA Que 'm fa que sigas rindié plöpa don copel
 BASIL Tots ho entenent a l' anarida,
 GRACIETA ¿Qué 'm vols demar un revolc? (Te 'n guarda-
 bes prou!)
 BASIL No, dóna, no. (Creadat i encorat lo copel.) Ho
 entenent malament.
 GRACIETA Pot ser si com s'acaba un nich sorda. (Pach
 marçar a Gracia?)
 NANI Si.
 GRACIETA Encara d'alguns casos val y fa engassar tot
 seguit la carni.
 NANI Ben d'esperar que vinga.
 GRACIETA Jo 'm pensava que sempre 'n tenien un d'
 marçant. (Tardant molt)
 NANI Així qu' arribi aquí aquell.
 GRACIETA (Qu'el m' cupon aquell m' m' entri fosa y m'
 entrenent fent molta.) Tres de setja y se 'n
 va per l' avió.)
 BASIL (Bate que canviava 'l vestit)
 NANI Va assabent que 'n passaria de grosses, per
 que la nostra gom a la vora muy lo ferro-
 mentí en reb poca vila, y com errey a obrir al
 trencat, tot li ve de cara.
 GERI (Vra del Geri. Divers.) (Floribell)
 RAPHAEL La equestre 'm crida. (Se 'n va, Anna.)
 NANI Betera buntach sense floribell.

—

ESCENA IV

NANI, després RAPHAEL i ROSA

- RAPHAEL Bon dia.
 NANI D'haest sortit, sogret? Bon dia, Rosa.
 ROSA Bon dia, Nani.
 RAPHAEL Aquantes y ja hem dit, perdi amica el vivero
 aquellos coses del tren del carnis; y ella ha
 dit perdi amica; y perdi ja com aquell... Vayal
 de deths fins trocs ab aquells vestits. Mira, sogret,
 mira, que ve il escala. Heute manca. (Goyetas)

- Rosa
Nan
Rafel.
Nan
Rafel.
Nan
Rafel.
Rafel.
Rosa
Rafel.
Rosa
Rafel.
Nan
Rosa
Rafel.
Rafel.
Nan
Rafel.
Nan
Rafel.
- vallejante d' Nan, que s' acoll perer molt segell
d' oblid la vinya caient va de les fusta.
Així que no s' feria nentida per que ja portes
uniforme,
Ab tu no te sent may per que t' enimis molt.
Ja s' està estorat, per que cada dia te sento
dir lo mateix.
¿Què nos quedes?
Casa meus! empleyos passat per les lligo-
tetas.
Lo aquells m' he dit que potser avui sabrà
l' administració definitiva.
Ab dues paussons diurus cada dia, j'hoja,
moyal ja n' hi ha per veure bò.
¿Com fan al tots dues pessons cada dia?
Dones diurus.
¿Y al any?
No soch prou fort de llitra per transcriure l' emplo-
ya d' un any. Així que tinguem l' empleyos,
veig el senyor Rector per arreglar los papers.
Jo tench molta paraula, y l' mateixa dia que s' i
causa la dona la casa y un perch, una cal-
mara plena de roba y dues cobles de cuina.
Si fas bendit, ja veuràs cosa jo t' mori.
M'ho diràs quan es altre paper com jo?
(Al final) Crepàs que m' assecava.
Ja també tinch ganes de plorar al veure que
s'hi han bò.
Guardabio per molts anys, que si entrava algú y
ca veia sonriscir, creuria que ca ha renyat.
¿Així? ¿Falta molt per arribar lo tram?
Pocch més d' un centí.
¿Quins bens són? (Mira l' esquella.) Aquells ce-
llorjos no són bò. Quan hem venut cap aquí
tocaben les set al poble y aquells amagava les
set manys de casa.
Si que entrau l' herri de Madrid, que es la bona
della terra.
Quins són los del poble son los del Madrid
y per tot arreu.
Sí, bonic, no, perque lo administrador que
arregla los cellorjos allí, no es aquell almodi-
rraner que arregla los cellorjos aquí.
¿Qui és que veure lo administrador ab l'
herri?
No ho sé, però lo que fa ho dir.

- RARELL S'ha berjat de ti. I aquells pocs moments t'ha
RARELL ple m'han guardat com d'escaldarmal.
NANI De què es cosa bona y si pobla en' altre, may
RARELL sabré quins homes es. Veig que són del corred
de casa molt estranyas. Ja venent, nanya, cosa
BESSA enganjan la «llumquimotora», cosa bé fa ferinet.
RARELL No ha pogut entendre com en.
RARELL Ja, tot seguit. Al davant hi ha aquell parel
gross, llarg y rodat, tant estrany, ab algunes seys
y rodes, l'amplia d'aygas, y quan l'ayga
beu la poca pinta y sola com l'olla de casa
coca beu la crema le tapadore, la de la ell
quimotora se crema les rodas. Ja venen si es
mascoll.
BESSA Y, quèd dan per fer aturar lo parel?
RARELL Molt biest. Cosa i cosa volta de aturar lo ball
de l'olla hi ha fins aygas fredes. Darréu lo ma
quissam tirar un raig d'aygas a la maquinaria,
se trenca l'olla y les rodas se para.

ESCENA V

DIA, PLAZA.

- GRACIETTA ¿S'haix de ferroba l'home?
BESSA No ho sé.
GRACIETTA May sabiu vos. ¿Aixòs o no?
RARELL No ho sé. Aquest vos ho dirà. (Sorribant a
NANI.)
GRACIETTA Dicells que s'afoguin, ó sind me'n trag ab l'
ordinari.
NANI (Sense aferrant ab lo cap.)
GRACIETTA ¿Qui me'n van ab l'ordinari?
NANI (Sense negarla.)
BESSA Lai, Rafe! (¿Qui s'ha tornat mort en Nani?)
GRACIETTA ¿Qui t'entra en? ¿Qui m'espera?
NANI (Sense aferrantla.)
GRACIETTA ¿Tendrà mort?
BESSA (Sense negarla.)
GRACIETTA Esperant sortida, per què ja 'n causa d'estar
mort. Ma tembla que tindré temps d'acabar
la matxa.

- Rafel. (Còr de Gració al contrapunt.) Què d'hi tot i questa dona?
- Nan. (Aprofitant la distracció de Rafel.) Què eti gospa, Rosa. (M'extreus molt?)
- Rosa. Molt.
- Nan. Si i t'et pare 't deus escullir le perch, escull le més gros.
- Rafel. Què et dihe's?
- Nan. (Abans la porta.) Nan, des lo s'aparell que hi vaga p'ben dia, Rafel t'et dia, Rosa, ja ho sé, ja he sé que et estàs. Per molts anys perdes ferentmolars obres.
- Rafel. Home, no, que et un cop s'hi hi pren!
- Nan. Ving a veure que 'm vollo expulsar. (Si 'n et ab la Riera.)
- Rafel. (Die més tar ab estranyar la mortir que Rosa.) Què t'et dirà una gran! (Per que 'n plorarà i la passat aquells p'pare que esclipsa.) Nan, t'et hauria per fer molts papers... (Vajal.. Vajal.. Es estreny i et fa del tres del corri).
- Rosa. Miré que hi ha aquí. (Pintant) (Agafa la pen de les pastes.) Què'n pintellina!
- Rafel. Servira per empitxar. Després, que pots embrocar-te. (Pren la pen i li dona T tot.) Miró d'acostar del teulí que fonda. (L'esca.)
- Rosa. (Què gros! Pedita tar Nan a tots la plomes del rebó).
- Rafel. Dicemola, que es 't creua 'n lo feria paper. (La posa al costat del telegrafia.) (Nan, segui! Miró quiss cosa més estrany! Scrubla un sellolig. (Mirant la telegrafia.)
- Rosa. Un relleix que muere i bona ab Batres.
- Rafel. Què dibuix?
- Rosa. A, b, c, j'et di. (Si en l'abecedari)
- Rafel. Què estranyes són aquestes becades. (Mira quin besti)
- Rosa. Marides aguts se mou. (Tancant.)
- Rafel. Veydim. T'et vesca. Encara, fa tch, tch, tch, tch. (Sota ab sortir lo nombre 7 Rafel i Rosa s'etxen fins al salt darrera.)
- Rosa. Així? Què et has?
- Rafel. Quin assal! Així! (Cala, malalt!) (Cala!) (A l'interior.)
- Rosa. Apredista i poter callar.

- Bern. (S' apreua i cosa ab' molt forta de fumtre,) Malalt en cadafar. ¡Xerrayral! ¡Callal y Callal!
 Rosa. ¡Ay, pare, pare! Molt cosa te mes l'agulla.
 Xerry. Sembó que te mires.
 Bern. Això paresc un dia de tempesta. Andem bona, que
 no t' esquelles! ¡Calla xerrayral! (Ciertes rebu-
 gats per l' fons.)

ESCRINA VI

GRACIOSA. (DENT) et sempre tenia dolgues, la pluja poca, molt dolgues,
 GRACIOSA d'ores en les dolgues i la neu.

- Bernat. Acabem d' alçar-har.
 Gerv. No té espars l'telegrafia. (S' entrabreu ab la
 ges de les postes,) ¡Còm han deuar les postes aquí? Folia trencar-me la rasa del coll.
 Nani. Jo no he sigut.
 Gerv. Heuré segut ja. (Mellor creiem.) Torna el sonr
 de fumtre,) ja el tel! (Va a sorrigir-se i fa soner
 l' xamfrà.) ¡Qué ha passat la fumtrí aquí?
 Nani. Jo no.
 Gerv. Jo he estat.
 Nani. (Sonrindo seguid...)
 Gerv. (Es va desconsolat)
 Nani. Senyor aquells, que jo no he sigut! Poi en
 hauré segut... tret segud...
 Gerv. De lo que estic segur és de que heuré de bu-
 car un altre monar.
 Nani. Senyor aquells, no fluech la culpa de res, ja
 tel.
 Gerv. Calla, que no m' deus; sabí t' que t' m' diríeu
 de l' altra mardia. Desp de ja, arreglarem
 cosigues. (Manjapèida,) Va preguntar qui valdrà
 ja, tret gr' vostre, i Vostè tamocob! (Despla-
 per qui m' envia?) Que s'etja ja qui t' ha cri-
 dut d' això? Jo no. Que si? Que no. Si diab.
 (Que t' he cridat moltes vegades!) Li respondrà
 que no. (Afjantant els ulls creiem del telegrafia.)
 (I li ha despreuado tot!) Que li tenia la feli-
 genys!
 Nani. Dilegudes també la culpa d' mi. No sab-

	que era ab tossí, major espai; y si ha tot- est lo tel·ligràfic en les pàginas del Televisió.
Genc	¿Qui hi havia cap?
Nan	(Volteu para que hi entiue lo segrest)
GRACIETTA	Jo volia saber...
Genc	¿T qui es fa tossí lo tel·ligràfic?
GRACIETTA	Si l'heu vist d' un cap d' no vist.
Genc	¿Y per quod habeu de feriar l'entrevista? No m' podia preguntar a mi? (Molt enfadat.)
GRACIETTA	Per quid li tens amagatzen aquell senyor?
	¿Quid s' ha tornat hui?
Genc	Encara m' insinuarà aquella dona.
GRACIETTA	Jo vull saber... (Admonestar de que sols te menta herbes i ríbols...) Pòs ca es boig ho sem- blaix! Ay, se la caguella l'heu!

RECORDS

2000-0000

MARTEL	Vine; entramos fast los desenlaces. Bon dia, seoyó aquella. ¡Mire, seoyal (Echale el ríbete al mento.)
GOMEZ	(Tambié voz)
Rosa	(Mimos.) ¡Quina cara!
GOMEZ	No ha ha nacimientu definitu y en Santi va fiera de l' Estació y no en casa. Ríbete ore, ríbete. (Se va ferida seguit del Barbi.) Gravida seoyal carita. Ríbete y Rosa paron en much de ríbete y quedan fumando ab la boca abierta, lo misticu que Rosa que ingresa ab la retroada el Gato.)

SCSMA 76

Digitized by srujanika@gmail.com

Nº 2 A la vista, visto y tocado los presentes y "El falso", que el ha traicionado, y les perder lo diligenciar.

- Rafel. ¿Voi dir aquelles bocchoras?
Nati. Però no m'ho dí que l' va tocar.
Rafel. Tú pots m'explicar-ho, però no ho vols da negà.
Lo que has de fer es trare's la campaneta per
que una altra vagada no t' compromet.
Nati. Quina culpa t'hech jo de lo que ha passat?
Gore. No jo, per que si aquelles maledicades bocchoras
se vau posar a tocar, va per contra la cosa de veritat.
¿Qui s' habia de pensar que hi havia
grets bocchoras als campanals?
Nati. Desdins si 'm perdiert no he de ser obstatada
per que 'm cosa a la meya.
Rafel. No, no, no. Això si que no.
Nati. M'entens que es moltí. Quina culpa t'hech?
¿Qui ha tocat lo pot de les pastissets?
Rafel. Viques un noueltat: la culpa es meva.
Si faciuipu en casa, continguda escaient als cat.
No, no, no. Als que torn i l' empleyos ten
ria bé. Senç d'empley... No, no, no. Tots
pot arreglar. Diges al següent que ja li deman
famars per fer un' altra de pastissets; y res
pecte al vidre del final, sigueus guanyant: y
pígeu'l.

ESCIENA IX.

ROS, GORE, RAFEL, RAPHAELA, Y ALFONSO.

- Gore. Ja en han passat les grans de riber?
Ros. Sí, seixanta.) Se, seixanta.
Rafel. Més, seixanta següents, que s' hi poden arreglar
alguna cosa? Perquè vosté ha de saber...
Gore. Lo que sé en que en l' hora d' obrir la tapa
llis. (Se fixa d'la tapella yobre la finestrela.)
D' aquest seixanta se distorsen la pestaües?
¿Què tanmateix van tabaco? S' accosta el finestrel.)
Voleu deixar-me així? (Crescent.)
No, l' feu a estadar mes.
Rafel. Ja no 'm acoix fins que hagi envergat el
següent.
Rafaela. Ja li passarà. Volg fer-ho per veure com arribi
l' hora. (S' en va per l' porta.)

- GORE. (Tropesat le cap per la despatxa.) Basi, despatxa 'li anticipatge, si n'hi ha, ja 'li entres. —
 RAREL. (Càncer d'la despatxa, i lla, se li acordava...) Despatxa en gos, vos be dir. (Retira 'l cap.)
 GORE. (Hi molt tenent aquell horro.) (Sorti en Santisteban y Bartomeu.)
 SEBASTIA. ¿Qui es que pren les recades?
 NANI. Jo.
 SEBASTIA. Serà bé. Envio aquest fonsell a Lluïsa. ¿Aribarà ab seguretat?
 NANI. No hi ha d'arrubar.
 SEBASTIA. Perque no he sé ho preguntat. Y 'na sensibilitat que es molt natural que ho preguntat, y té actua aquí per respondreus y no considerar. (Sola fala que 'l aquella pena que 'n' menjade.) Si no en' estàda.
 NANI. (No afusarà res del que hi ha ditset.) ¿Qui es han pensat?
 SEBASTIA. Per preguntar, res s'hi pert i 'na sensibilitat que tenim la bona per preguntar.
 NANI. Si, bono, si. (Si 'l aquello 'l sent, creu que 'n' barallada.)
 SEBASTIA. Ara digam cosa vulnà i conta ben barato, ó si no veu cosa per un traguet; y després de costar barato, fesse una robana.
 RAREL. T després deixal diners pe 'l treball d'entregarlo y per lo pà y trago.
 SEBASTIA. Ahi! ja sé què es que causa la moya. ¿Qui ja fan de sobre a la estrena?
 NANI. ¿Què creus que sois així?
 SEBASTIA. Ara, y digam cosa val.
 NANI. ¿Què hi ha dins del fonsell?
 SEBASTIA. ¿Què n'has de tò tu?
 NANI. Si no n'hi dibuis no es despatxa.
 SEBASTIA. Quina ferma has pés perque un empleyat
 Si ho preguntat, es perque li haurím causat.
 Donesca a 'l ell y a 'l tò y a qui li haga mal, respondrà que no 'n dona la gars de dylo,
 y no 'ha despatxatca tot seguit.
 BARTOMEU. ¿Què són tallants los del correu?
 SEBASTIA. Fiquem's si 'la bona de entenir de lo que va fil a pess de fer.
 BARTOMEU. Es clà que no. Son massa tallants.
 RAREL. Si, hi han quantitats.
 SEBASTIA. ¿Qui n'hi despatxa a tot?

- Rafel. (S'asseu a Bartomeu.) «Y qui li demana a n'agustí?
- BARTOMEU M'hi fico, perquè 'na di lluita voreu com atropellen a aquell pobre home que no ha vist la meva per un ferri.
- Rafel. ¡Angel Toribí! Te dirà que se has vist lo men per un ferri.
- SEBASTIÀ ¡Mí! ¡Ah! Aquí no són tanticicles, y vos n'eteu un poblet bonica, que ja no hi resti,
- Rafel. ¡Qui es l'homes patent de la del nostre poblet?
- BARTOMEU Qui no's pot parlar ab voaltra, y qui se-s'gona a qui 'n dia faran les paga ab comuna,
- Rafel. ¡Qui es tuó de comuna?
- SEBASTIÀ «Un estiuet d'estiuets i tirants,
- BARTOMEU ¡Poca vergonya! Me tracta de home,
- SEBASTIÀ ¡Poca vergonya! Mas que vos. Andi no ho aguantar. (S'agafa los ulls.)
- Rosa. ¡Pocet! ¡Pocet! (Espréci de les barretines, Sallardí i passat.) I quanet de Bartomeu, y aquells de guerra de Rafel y Rafael La barretina de Bartomeu.)
- OLPE (T'entren lo cap per la tapallina.) ¡Qui es tuó!
- NASI (A barallar-se a Rosa)
- CORE (Als de darrere.) ¡Qui ha passat?
- SEBASTIÀ Qui'm despixa: tot seguit a un Nasí.
- Rosa. ¡No te cap culpat!
- NASI Sois vos si faluzeu.
- SEBASTIÀ Ell de la culpa de tot.
- Rafel. ¡Vos la teniu!
- BARTOMEU ¡Vos!
- CORE (Espréci.) ¡Calleu! ¡Qui ha passat?
- GRACIETA ¡Qui ha hui? (A) Core. Aquells ar la bestia de darrere.)
- NASI Vol facturar aquell farcill y no vol dirme que hi ha.
- CORE Blan de drets,
- SEBASTIÀ ¡Qui es vestit per encarnar?
- Rafel. Vou com una de drets y tenia rebò en Nasí. Darrere se'n deixa la gars de di que li ha.
- SEBASTIÀ ¡No he ditch! (No hi dubt)
- GRACIETA ¡Qui ha hui?
- SEBASTIÀ ¡Qui n'haus de fer cosa! Ho enviu per l'invi-
- geu. Qui 'n ferà poch de negocis i carri a un jutjat calent! (A) les pudent no patrocinari (Se'n va.)

- GENE Si que conmigo he l' dia. Prendi un direcció
della segona etapa.
- BARTOLESU ¿Qui 'es vendrà l' autoritat?
- GENE Si (Torna a la segonha) ¿De quina classe t' escaus?
- BARTOLESU De la colló y que escaus merevs. (S'abandona torna a rebre; fren la barreja del cap d' un Raigal y li paga de barret.)
- SERASTIA Pòrta la barretina! (Se n'va.)
- RABEL (Mira la perra.) (Sí, tal Portava gerra y era porto barret, mas grande que un tall de campanada. (Sí, tal Raigal devora de Serastia.)
- Rosa (Corrent davera de Raigal.) Ay, perdi ha certeza a baixar.
- GENE Torna lo bittlet,
- BARTOLESU No vull baixar de la rifa vull un autoritat.
- GENE Prendu y acaben.
- BARTOLESU Cadet vell?
- GENE Una peseta cinquè centimes.
- BARTOLESU Traga. (Dona una peseta, pren la bittlet y la retira de la segonha.)
- GENE Eh, salim cinquè centimes
- BARTOLESU Ja te trobaràm un' altre dia. -
- GENE (M'agen les cranc edatinal)
- BARTOLESU Tercer! M'heu que estabot mos per cinquè centimes. (Dona les cinquè centimes.) Ja el meu amic les llamea. (Se frega al la barreja les dents que té a la mola) No teno may mola. (Que 'n credeu pocha de parlaquera! Aquent uam! Uam! de plegar. (S'irà Raigal.)
- RABEL Matem aquanta gerra en la mera. (La dona i l' paga de barret.) Bon negoc! havrà tot. (Torna a emparar ab Bartolessu.)
- GRACIETTA Qu'ha arribat lo tren?
- NANI Encangut ambra.
- GRACIETTA Ahon venon los ambrons?
- PAUL Allò.
- GRACIETTA (Vinent a la segonha) Veyim si 'n sortim? a la cap. Ab l' undmani ja serà a Bruxela. (Prende bittlet y sort fura.)
- XAVI Grecos a Dua que andan sole, cosa no faccio més. Si tots los dies es com' això, es ben difficultat ser employsta del cercle. Primero dient d'acord ab entablar encara que 't digan cosa bruta; segon, cosa al poble són hi dolts, l' hora de disse, aquell bulto cada d'un costat, y

per malgrat que temps, has d' esperar per marcar l' accident i que la meva tra de Madrid, tancar... .

- Germ
Nico
Germ
Nico
Germ
Nico
Germ
- Sí, ho hi ha tingut?
Sí, meyor esquerda es d' dir, ja que no vols ningú més que no li hagi passat Pessolada. (Li fa pausar?)
No estic per prepotències.
(No es estrany que enrigi moltíssim, fent dinars a aquells pobles, p'fótons després. Serà un home, (Quina cosa s' han de fer per qualsevol de vida?)
Tres la campana, que "I tren està per arribar,
(Nordic "n va per l' fons. Si se'nferà la campana")

ESCIENA X

La darrera escena d' AIDA, en què es veuen els dos amants i el seu desellament. Tots d' AIDA en què es veuen els dos amants i el seu desellament.

- Antón
Patty
Germ
Antón
Germ
Paula
Antón
Germ
Antón
Patty
Antón
Patty
Antón
Patty
Antón
Patty
- Mirant per tots i parlat als mateixos, j'ho vengen sempre p'fóli (Qui no hi ha tingut d' aquells dies?)
—Els, gress!
—Així volia? (Tremunt de cap.)
Diu la dura... (S'adossa als peus del seu desellat.) Agí... Agí... (P'fóton després) (S'acosta a la seua dona.) Per què? Voleu tenir-me expulsat? (Que l' ha contagiat lo malalt?)
—Que volde, vos diré.
Digallí que voldrà.
Diu la dura que surti, i per parlarm, j'no vull que en s'ha d' així per què m' aconseguí.
Què volrà i acaba d' una vegada.
—Quin mal gress! (A Patty.)
Figurat lo que faríais m' si ja'n tingués.
Són temps d' que m' obrinat. Voleu m', per què a mi "la crida" atornallin.
(Desellant a la seua dona.) j'ho es així que treuen los batalls d' així que s' arullen la tra de l' eixí del camí de farrer (Antón tancat i sense d' la seua dona.)

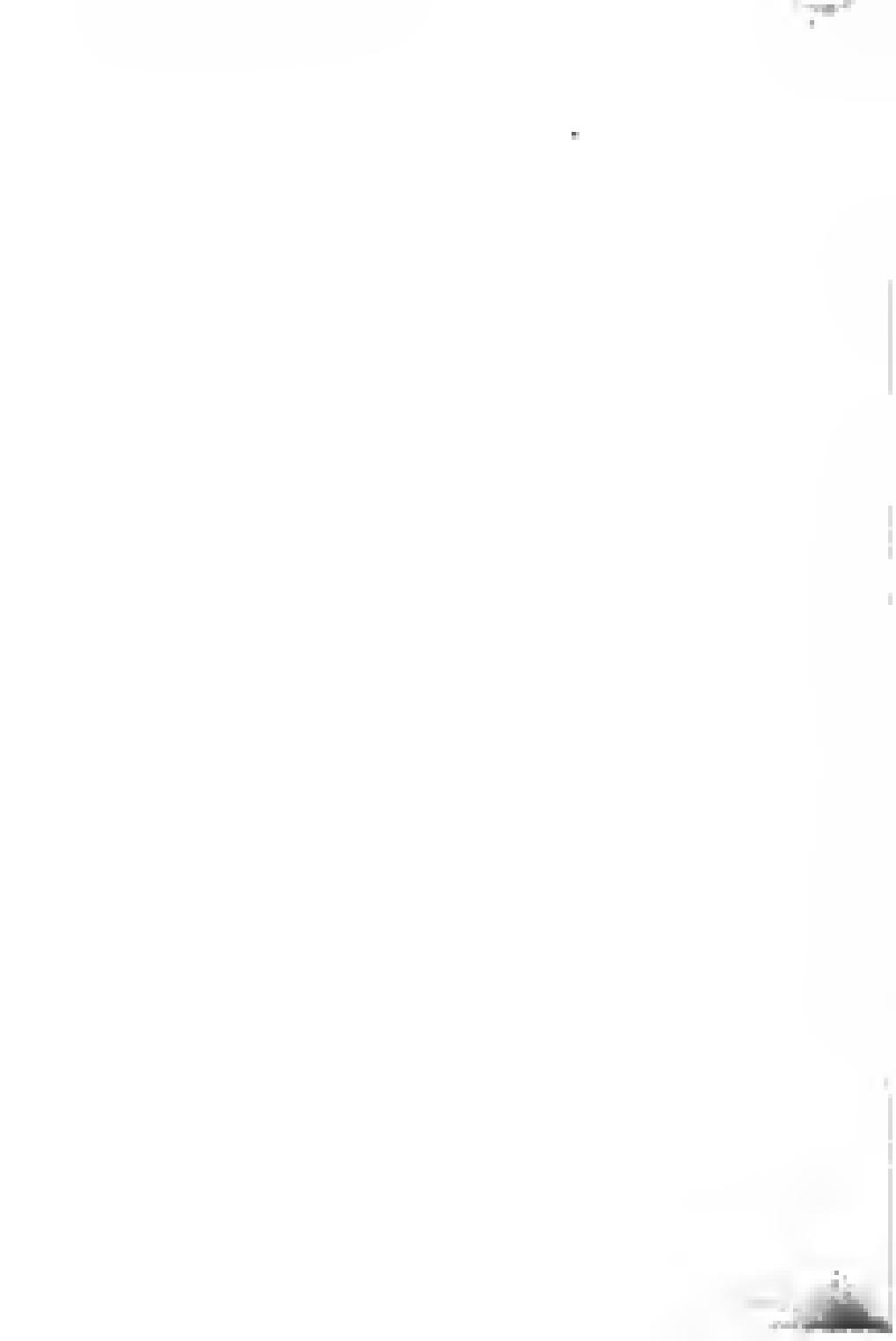
- Germà. Sí.
 PAULA. ¿Els que en fonda paguen?
 Germà. Per acord abans?
 ASTORS. Astors, hoyet volérem; cosa é no te de més bates.
 Germà. Quan va la brillant?
 Germà. Per huiet?
 PAULA. Per Granollers. Digneuhi.
 Germà. Quina classe?
 ASTORS. De quines classes són? Quo no ho vist que son de l' art del pugó?
 Germà. De quines classes volent les brillants?
 ASTORS. De quines classes? (A Paula.)
 PAULA. Preguntau de quines no hi ha?
 ASTORS. Dóna la dona de quantes n' hi ha.
 Germà. Tres. Primera, segona y tercera.
 PAULA. Preguntau en quines se va militar y cosa més.
 ASTORS. Dóna la dona...
 Germà. Preguntau a la dona, que jo diuia que no passava temps, y que l' han vist per arribar.
 ASTORS. L' han vist.
 PAULA. ¿Calen valors des brillants de l' art barceloní?
 Germà. Dins penyaixs als quants
 PAULA. No, "n' rebauen ríf.
 ASTORS. Jo l' donaria per dues penyaixs.
 Germà. Dins als quants, y desdoblats, per que tanci la seua.
 PAULA. Preguntau Jo arrib per avil. ¿Qui m' ha pren?

ESCRINA XI

Dona, MARÍ Angel, MARÍA, ROSA, MARÍA Y ROSI, en la casa.

- MARÍ. Veniu! que estàs vís?
 PAULA. A Granollers. (Marí poca penyaix al faristol
 + Al pego fa abeguda.) (Pausa!) que ho ambrava als penyaixs.
 MARÍ. Per clavar-hi la claveta.
 PAULA. Plantejat al vistell. (Tres de clavetas y de clau-
 es a la espalda de Marí.)
 MARÍ. Poca vergonya! Si no quanes doncs vos plantejeuvel!
 PAULA. Tu, que m' insista. Tres la casa per tu. (A
 ASTORS.)

- Aureo** ¡Cuidado, se pinta, andadot...
Rafel ¡Lo trae! Ia's ven lo form. (Se sent la butaca
del guarda, la presa del tren, la silla de rí...)
Rosa ¡Quèma freixa!!!
Bauel ¡Lo trae! *(Lo Goyi sort de la boquilla y va al
jarró ab en Rosa. Paus i tren desvaneix la porta.
Dentro d' un següi sur le cap de Rosa.)*
Toni ¡Colla, es en Rafel! (Rafel) ¡Cuidadot!
Rafel ¡Toni! (Abre.)
Nan -
Toni Escucha, que t' he de dir una cosa. (Rafel va al
següi i li prega.)
Nan Què se tractava temps! No papí.
Rafel - (Se sent la toca de la campana. Lo
Goyi faura la partidilla del següi i arriba l'
hora.)
Rafel ¡Cuidadot de la partidilla. - ¡Ah, que vull bussell
l'horari... (Rafel) ¡Noyal! (Noyal)
Rosa ¡Cuidadot d'arrancarla!) ¡Que s' emporten el
papel! Pues para ti tress!
Nan Colla,
Rosa Vull dormir...
Nan Ab en l'horari vinent.
Rosa ¡Mentre passa! (Paus) ¡Paus! (Paus)
Goyorta ¡Locata no te aqueix cosa!
Nan Es ja ha matat
Gracieta ¡Locata no ha estat! Deschis cinc dies font
morta. / Torna a matarla...
Goy (D'ab un pocell.) No plante, Rosa, que t' porto
la mègria. Així hi hi el sombreret dels
tress. Tú, ja en has passat l' enclau.
Rosa - Y' i pare?
Goy Valgutard per què vingut ab lo tren des-
cendent y dentro d' un caixí en aquí y podia
darrer que emporti i estreguer les papers pe l'
estament, s' n' hi convindrà?
Nan - Si s' acaben.
Rosa - Si s' acaben?
Goy - D' allò mes.
Rosa - Deschis als germans de votzor,
si no tenen res que di,
lo següent mateu aquí.

L' APOTECARI DE MALGRAT

■

■

■
■
■

■
■

■

L'apotecari de Malgrat

COMÈDIA EN UN ACTE T DE PROSA

original de

D. TEODORO BARÓ

Estrenada en els extraordinaris, en lo Teatre Català,
lunes 10 de desembre, ja mig del
10 de desembre de 1897.

BARCELONA

Tipografia de Francesc Pedit, Doctor Des. 14.
1897

1

=

REPARTIMENT

PERSONATGES

ARTISTAS

Apolinar	-	-	-	-	Sr. Bouglaia
Bley	-	-	-	-	» Ober
Juanita	-	-	-	-	» Oliva
Mariá	-	-	-	-	» Berrio J.
Pere	-	-	-	-	» Virgili
Sera	-	-	-	-	Sra. Marras
Sorolla el seu	-	-	-	-	» Pallarés
Ig.-de	-	-	-	-	» Caparrós

Aquest drama es propietat de nosaltres i ningú podrà, sense l'autor permís, imdestrarre, representar-lo, ni retransmetre en l'espai o possessions d'Ultramar, si en el punt en el qual la d'hebreu estabilitat se estableix permanentment a n'apartat políticament, tractant internacionalment de propagació blanca.

L'autorització de la Càtedra d'obres Llítiques y dramàtiques, Dr. Joan Molina y Casas, en l'actualitat expedida per considerar q' segueix l'permís de representació y per' el quadre de drets.

Queda fet lo dispost que ensota la ley.

Acte únic

Botiga d' apotecari de poble, al llarg del carrer amb molts d'altres comerços, llibreria, anticariat, etc. Posa el foc, que es la del carross. A dreta y esquerra són les de les habitacions. Una quanet cadira.

ESCENA PRIMERA

APOTECARI, BLAT, PIRE, després JAUME

- Arot. Herra, no negaràs als que l'euviu dins envia l'herba amparant als paper sellat. Paga molt. ¡T' l'pagaré de la seua!
- Pire. Recordi que vostè ha volgut...
- Blat. ¡Urgent! de benídicord. ¡Per qui es?
- Arot. Per en Capra.
- Pire. Vostè ha volgut l'herrera, fer les coses ben fetes.
- Arot. Les coses ben fetes, ja m' estic bas; lo que no m' estic be, m...
- Blat. Aquesta gratallesa sembla un xic rancia.
- Arot. T'euvi del altre pot. No m' estic be que m' esticis turi les obres.
- Pire. Be y barato no pot ser. Vostè m' en ve dir Pire. Ja veig que 'm'pasia...

- II
- JAUER. Una empoteca de rosas.
AROT. Vou al may que 't despertaré.
(Jauer s'acosta al llitell.)
- PERE. Vou que 'm posa la casa nova, y com
nova hi quedaré. Les portes son les conve
gents. Vagi 'l compia.
- AROT. Això no es un compia; n'hi es una menuda
que 'm pionys abans m' aposta a la bal
anca.
- PERE. Veniu may que es aposta'm y es la més el
pos.
- AROT. ¡Ja he sortit lo pos! ¡Ja pos! ¡Ja pos! Xim
pienys que 's enfilen los troncs que deixen
mort als arbres per no fer-hi sombra. ¡Ja ha
sortit del pos tot viat que hi ha als pos! Pre
cavent el l' signe del pos podràs aprebar
el com es perquè l' hem de destilar.
- PERE. No s'entén.
- AROT. Si que es' entén, perquè aquelles floritxes
perjudicen als arbres de saudor que les prenen
per ventura. Sola faltaria que es' sortir la
Sota.
- PERE. Aquesta te remanya però tots els meus per
ella. May es di casa, y 'l seu home se desceguera
perquè, quan va del treball, tot ha trobat
per fer.
- JAUER. ¿Què talgerà molt a estar llent el pagell?
- BLAT. No, tot seguit.
- AROT. Be, que 's rebulantxa del compia?
- PERE. Tot lo que 'm quin ha perdut. No veu que
les portes tene dues espas de ferula?
- AROT. L' embarrancat noch jo.
- BLAT. Te.
- (Dona l' empoteca a Jauer.)
- AROT. Tres centes escudets s'el-duram, tres guineus y
dues cistelles.
- PERE. Be, d'aldeia s'el-duram. Jo sab que ja
no són grases.

- JAVIER Señor Apotecario, ieci l'honor de presentar l'i
pagat aquí. (S'endolent la glòbula del coll.)
AROT. ¿Qué cosa?
JAVIER No pucu creureus, y cosa tan sorpresa-
ment la colla, semble que m' enganxaven la
garganta.
AROT. A mi m' que m' han enganxat al coll. (La
recoba.) Vina. Tinguélo al mi ben apretat.
Vine; veys si'n pots rebreus alguna cosa.
(Alzant posat la màcula d'Joanet i allarga l'
espiadís a Pau.)
PAU ¿Qué 'n fang d'aquest espiadís?
AROT. Eh, te. (A Joanet que s'ha assudat i rebre-
dades) ¿S'o ho has canegut que t' he posat lo
reciba y no l'espiadís de rancuit?
JAVIER ¿Qué ho veys jo? (L' Apotecario li posa l'pe-
gar) Eh, ja! m' està segur de què m' ha posat
al pagat.
AROT. Si, bono al. Vos en nom de Déu.
(S'ha Joanet.)
BLAT Pau, ja està despotentia le recepta.
AROT. Te, gràcies quina altra recepta. Tot per ti,
perque l' señor y la sevora qu'ha de fer
la meva cura, estiguen ben ellotjada.
BLAT Si m' està vostè pach cofey de la sorpresa que
avui cosa arriben donaré a la sogra y a la
lgoda.
AROT. Es correcte. No he volgut dir-li res de les obres
que he fet a casa, cosa solas que arriben les
perto a dalt y crec què quedan enllabon-
ades. Ja m' sembla sentir les exhortacions
de la mare de la lgoda. Y jo li diré. Tot per
la vostre filla, Joanet, te d'us a muri? ¿Què
veig la sala escampamental...
BLAT T' la cuartos tan ben pincats.
AROT. Y 'ls baixos estibaciments, que sembla mi-
talls.

- Pere. ¡No val tan cada uno de nos contra, quedan más
damos...²
- Arot. Tres pesetas y cinco céntimos.
- Pere. Dejando a nos otros quedan así rodados.
- Arot. Pero no surgió al sol y quedan a nos otros
estirados.
- Pere. ¡Por qué estás contento!

ESCEÑA II

Don Mimer

- Jauquín. Me iba nach el pagat.
Arot. Ja t' ha de tratar.
Jauquín. Si que m' amoldava.
Arot. ¿Dijo tan el nach dientre?
Jauquín. ¡Sí se pach emmoyon, magí si en dientre.
Arot. ¡No salira el destriu per tratarlo fora al
cañal!
Jauquín. Si estoy.
Arot. Dejando el pagat estira fora per tratar el nach.
Recogita en lo trax d' aix ha de scribá de Lloron: la mayora María ab la seua filla.
Jauquín. ¡La trávia y la sagra! Ja ho se que venien per
firmar als capitols.
Arot. ¡Qui t' ha ba dit?
Jauquín. La Sisa.
Arot. No hi ha com ella per donar reinays y antic
claus.
Jauquín. Si tot hui ha abit.
Arot. Mirad que a' bi ha un tip: jaet se sup' di Mal
grat.
Jauquín. ¡De que parlaríem si no sabessim més!
Del temps d'origen à la actualitat cosa arròs el
tros per posar el feta. ¡N' que no 'la ha cobrat!
Ja t' ha pagat ja.

- Jaume: ¿Qué hi estaria molt temps aquí?
 Arrot.: Ja vols saberlo per anar-ho a cercar al la Senyora.
 Jaume: No 'ns parlen gaire des de allò del catapuz
 d'all y arreglades.
 Arrot.: Torna a la tua mansanya.
 Jaume: Ja li diab jo qu'hi vag quedar ben assegurat.
 (S'va ra.)
 Arrot.: Veu el curví, Tu. (A Pera.) Vieu ab mi, que
 e pagari, y el mateix temps t' amaguaré
 les espoles del cuart del hori, que 'n
 mouben.
 Pera: ¡Ma quedar! bessch aquell mestral! Llevo
 que no 'l travare; més com tenes tanta cara...
 Arrot.: Mireu, s' hi ferà per degut! Lloent i estra-
 re sobreixrà pescó!
 Pera: ¡Quina idea paupèr! Bençol! Tampoc li cosa molt
 grat, quer qui no 's casa vostè també?
 Arrot.: No degus simpliciar, plàstic, per tornar-me a
 caçar! ¡Diu en' en gràcia! Vieu ab mi.
 (S'va ra al Pera per la segureta.)

ESCENA III

PLAY després BESY

- Besyt: Gràcies a Déu que he acabat la feina. Avui
 me sembla que 'l meu trigo endre que 'l altres
 dies, perquè ell hi ha de venir la seva en-
 mada, que cosa que 'm vegi 'm diu...
 Sisa: Ola, senyor Apotecari! j'creu.
 Besyt: Seny, tanç nom ben errad. Me diab Bley.
 Tant fa que riquí com que riquí, perquè 'l
 seu paix serà mentida vives. I' Apotecari vell
 y vindrà l' Apotecari jove. Bessot, ben feliç 'l
 serà de donar-te...
 Besyt: ¿E 'tu vespré ab algú mansanya de dona?

- SERA Aquelles son los que cantes, aquelles, porque
els mestres no hi enteren res.
- BLAY Hi entenda vos que no sabes llegir ni es-
criure.
- SERA ¿Qué li sap falta? Llegir y escriure per po-
ser un pagat en un buach! Donesha tamdoch
se li per passaré a una persona. (Y els pag d'is
son los que cante, els pagat.)
- BLAY Si vols fer certa vos no posara un de bas gros
al costell, si veure si en troya les bestiaris
que se ce han fet al dia.
- SERA (Bestiaris) ¿Vol posar que no sava que una
anguila ha deixat d' un oviu de campa y
perquè si coll del malalt, cosa les febran? Donesha les dues. Si temper que les cuia, y no
s' enriga. ¿Vol que li diga més, cuançata re-
maga porcar la marxa, tota segona! Desol-
ta boira xupides ab signacions creus, tropa
de gallines, estabada ab clavelles y amayelles...
- BLAY ¡Pesa!
- SERA Per parganis, tros vases d' aigües de mar y
altres tants d' aigües dolces.
- BLAY T' si no ves parganis, vos reverteras.
- SERA Pel mal de dents un pagat dala als dientes,
per les dents, collares de sardines, pa 'l cucha
collares d' allí. ¿Qué li ha de remey enilló que
l' signacions de les 49 barbas per l' mal de
varicel? Cura feta. ¿Qué si' un dia de l' signa
de les set sangonias per rebostar les ràbdes?
- BLAY ¿Y per la pigriga?
- SERA Si' aigua en galopat, se 'l fets drosses d' una
olla y se 'l posa sota del llit, sense que l' malalt
hi siga.
- BLAY Y si la sit al galopat se 'l fets de l' olla, salta
al patí del cuarto y enganya a las doncas que
veillan al malalt, que li posan il cridat y al-
dobe, com va posar el del Tristell. (Ja es va an-
cridar la bel)

- SISA. Porque es un poco vergonzoso, un malagueño. Mi hermano ignorante a aquella cosa. No "n" se pone cosa y dörégan alquideas de gente de talla, cincha de suel de crecer, cincha de talla de bon, cincha de porro de crecer, cincha de castigo de "á" y alredor de verguenza de trávi. Tornaré d' aquell una maza y no' le ampararé. Puesbo id.
- BLAY. Puesbo id.
- SISA. (A la portia.) Ay, señor Blay, ¡qué rogal!
- BLAY. ¡Volar en mi!
- SISA. Venga, que no l' engrayó.
- BLAY. ¡Qué te hiz! (Sorriente a la portia.)
- ¿Cómo? ¿Es posible? (Desaparece.)

ESCENA IV

BLAY, ANTONIO, PERE, SISA, BLAY, MARÍA, PERRA, PELA

- ANTONIO. ¡Nooy! ¡Abreto yo?
- SISA. Venga, señor Antonio.
- (A la portia fiera.)
- ANTONIO. ¡Qué pasa?
- SISA. Venga y lo verás.
- ANTONIO. ¡Si que er' asomayal!
- (A la puerta.)
- PERRA. ¡Qué te hiz deos?
- SISA. (Voces Perra)
- PERRA. ¡Y ande! (Va a guardiar.)
- SISA. Venga, Perra.
- PERRA. ¡Quiso asomayal! Era vengada.
- (A María.)
- BLAY. Entrá. Te trae mi maza.
- (A Iglesia. Perra en la puerta.)
- SISA. Si que lo es.
- ANTONIO. Hasta mañana María, ¡Qué pésame fa de mazaria contínual!

- Sesa ¿De tractem de veure valer en un dia de la setmana?
- Blaix Sí, mire que bonic feyen d'una tardira.
- Arot. Pero, quan haurà han viatjat, si estàs no ha arribat al tren?
- Maria ¡Ah! ¡Qué te penses que no hi ha altre maneira de venir a Malignat!
- Blaix Jo, volien venir aviat t'etra.
- Arot. ¿Què t'entenias, eh?
- Maria Molt. Han volgut donar-me una sorpresa...
- Sesa Y 'he ho hagut ben gran, perquè si no anava jo... ¿Què no he sabia que vendrà avui?
- Arot. Miral Sesà: torna d' aquell dia en casa, cosa, perquè no te entén per tu.
- Sesa No anava res que ti y 'm esperarà.
- Arot. Si que deus saber que fer a casa. Vesi, que ja sabes que 'l ten bones a 'cadafa.
- Sesa ¡Ah! ¡Bé! ¿Deixarem veure parlar dels cupidois que?
- Maria Ay, ay! Si que estàs sortitada,
- Arot. ¿Vol's sortir?
- Sesa Quin genç i sempre d'aprenent. (Se'n va.)
- Arot. (Quina dona tan bonical! Ja en fosa)
- Sesa Encórrit, com te de passar per davant de mi. I mentri, si vols! Si diré que colliré el capitol.
- Arot. Sí, cosa; gràcies y veniu, que has faltat a una tarda.
- Maria (Se'n va Sesà)
- Sesa En molt de venir directament a Malignat, ben passat el dia a Prades, i cosa la meva germana. Avui hem posat una tardira, y aquell 'era fita.
- Arot. Y s'han deys; ella saluda al carril, i esperem-nos y no 'ns trobarem, que ens perdem! (Els, noy que està ben pensat)
- Maria (Més tard, sortint d'una casa)

No 'm veseta. Com ja tratejava que patava
el meseta.

Maria. ¿Què don fa temps d' avall?

Arot. ¡Bastant!

Maria. Ara com ella.

Arot. Vouca quia cosa 'la hi vull à donar.

(S'assita sobre nos, se posa en ral i 'l li
dón de rebé.)

Nora, c' ha desfet el canviament.

Iomes y Blat. (Què sol

(Riuat.)

Arot. Ja ho vam, seyora Maria!

Maria. (Preguntes ho veig!)

Arot. Ara andem al meseta i prendrem xocolata.

Maria. No 'm parla de xocolata, perque hem començat
à Picada. Lo que voleu es xocolata.

Arot. Síssim.

(La acosta una cadira.)

Lo assari ja te en tot los capitols p' cada farratxa.
Farratxa.

Maria. ¿Tot hi està ben específicat?

Arot. Com si 's tractés d' una recepta. La tuy es
herba.

Maria. La meya pertilla.

Arot. Y cosa adiquet que els tot serà res. Es un
causament esnepat, seyora Maria.

Maria. Esnepat, seyora Bacat,

Arot. Dispens, que 'm sensible que 'm crida.

(S'assita a la porta esquerra.)

¡Munt ha d' anar el bagol de la seyora Ma-
ria! Al seu casal.

Maria. Ja hi vull, que llach d' obirria.

Arot. Sí, joji, que li encenyaré la casa.

Maria. ¿Per mestres no la comest?

Arot. ¡Qué ha de comestir ja sevint com ba quedat.

(I'm més, espunya, Apolinar i seyora Maria.)

ESORNA Y

BLAT, MARÍA

- BLAT Jo ho han sentit Igual! Avay se diran en el capítol y dientz que va l'últim aniversarió. La darrera fresa, al sentir que Teogollí davaç «Maurmendi paciat entre Blay i Igual», remaneva que «I coc començà a fer esgarrilla. ¡Qué! i' estimo Igual.
- JOSES ¿De debl Blay?
- BLAT Jo he sentit que i' estimo, ell «cada la primera vegada que m' encuntra veure».
- JOSES Pues que m' recordo. Va ser a la estació d' Arenys.
- BLAT Jo tenia así y vaig bajar del tren per bens d'una persona.
- JOSES ¡Què esquellat! Jo també l'he visto, y la mare m'ha va dir: «Blay i Igual no van d'acordos ab respeçs».
- BLAT T'he varen trobar de costat, y mentre les bebia, jo t'guapirera de rellí y paure...: que es guapa aquella naya. Tú també m'encuras, què?
- JOSES Si, la vintat.
- BLAT ¿T, qué pensabas?
- JOSES Me varen agradar.
- BLAT Al tornar los vesos, les mestres m'han devenut tocar una cosa, maqueta, y jo l'he enganxat roig.
- JOSES A mi m'ha de donar un trenzell...»
- BLAT T'he varen tornar a m'dir ab esa mullida cosa tu cas jo.
- JOSES ¡Quèta memòria tens!
- BLAT Y tú també dixo que no ho dias. Al arrencar el tren, quèna esquellat me vaig enganxar de negud.

- JONES T quina altra cosa diria! Vareu pujar si que
varem passar, y vareu fer el viatge jants.
BLAT T'm no sensibilitat molt viva.
JONES A mi també.
BLAT Què t' havia d'dir que series l' Apotecari
de Malignan?
JONES L' Apotecari! La dona del fill del Apotecari.
BLAT Que també es apotecari.
JONES Però que, un cop casat, no 'n feli perquè
entri a Cassà i viure al cost de la seva dona.
BLAT Hi entriu de tant en tant a veure a la teva mare.
JONES No, heu vindràm de tant en tant en a Malignan i veure el seu poble.
BLAT ¿Y per què hem de venir aquí, viquant'hui?
JONES No, home, horai vamés serà a Cassà ab la mare.
BLAT ¿Què s' ha pensat la teva mare que m' es voli
a viure al seu ab resultant?
JONES Ho s' ho ha pensat: n' està segura.
BLAT ¡Ay mare de Déu! ¡Quina tempesta se 'ns ve a
sobret! Igual! Igual! No 'ns casaré!
JONES Pòs diguis aquelles coses
BLAT Lo pare meu que viuríeu aquí, y resposte a
aqueix poble no voldrà
JONES Tampoc cultura la mare.
BLAT Pòs que s'hi són francesos.
JONES ¿Com no s' en han recordat fins ara de tractar
aqueixa cosa?!
- BLAT Donesenc gracies a Déu, perquè m' es voli
a recordar, tú no entrius aquí, perquè no
heuvert vingut la teva mare per firmar els cas-
aments.
- JONES ¡Ja hi estic! No s' han parlats perquè la mare
te per cosa sabida que s'hi ja potella, tò vens
al matí.

- BELAT Y T'pare ho per cosa indescrivible que sent: jo
heu, et veus aquí.
- JORDI ¿Y ben?
- BELAT Y encà, perque no pot haber-hi pitjor. No 'n
partim del autocòpia.
- JORDI Si, però un cop creu...
BELAT Ja no hi ha qui 'm deuixi, i de una manera
d'altra tot s'arreglarà.
- MARINA (Dentro d'ella) pigient
- JORDI La creu 'm crida.
(Se'n va)
- BELAT Jo també hi vull, per no-deuillir temps i que
no parlin.

ESCAÑA VI

BELAT, JORDI

- JORDI ¡Bast! ¡Bast, Bast! No han arribat.
- BELAT ¿Què?
- JORDI La trena negra y la trena blanca.
- BELAT Si son aquí.
(Se'n va.)
- JORDI ¡Al tren no hi entra!

ESCAÑA VII

JORDI, SISA després MIGALÓ

- SISA ¿Què no hi es lo sevud Apocalips?
- JORDI Tot seguit vindrà.
- SISA ¿Què totora?
- JORDI ¡Què no podrà enveguir!
- SISA Ja es l'1 que es traia el seuva més i s'ha
de deixar, per això besquèt un beset ben

- Sisa, l' arrosada ab vinoagre, l' escaldé y vos lo posar al costat.
- Jauan: Penseuella vos, a mi no l' ha vingutja ab més temeyos, perque "ta recorda d'" aquell pego de arrojadura ab all que en viurem desear actuació de quan posar al roig cosa es tenir aquella jalema en la coixina. Al tricorelli: "l' pegat no va ser que fer les arrojaduras,
- Sisa: El mal se l' ha hagut marxajades.
- Jauan: El roig, qu' es un galatre y després que feria gars, se va arrossar el pego al costat l' olí de les arrojaduras, se l' ha va cuinar y li vanar desear una infusió que l' ha curatllada. Si no estàs a haver el tremp, te l' ha donat.
- Micado: phyl phyl
- Jauan: ¿Què tens Micado?
- Micado: Mamen soys y s'apunten posando que, cosa de casa, des desen el costat.
- Sisa: Per què volida
- Micado: Què he de volgues, donat qui hava volgut!
- Bisa: Perque volta, repetidet. Al arribar a casa fosa fer cosa trista ab tres cos, estabuida ab carmenell, bous y calans vos la posar al costat, y cosa dura.
- Jauan: En l' ocellada ab canari, posando tallada de canariada, en l' ocell de plastiurada al costat, vos la marxaja, y en no vos canis, vos haverà excepte la trista.
- Micado: Ja vos se podrà ben mire, se s'apunten que no patix cosa ja, phyl phyl! ¿Aldar en lo canyo Agostan? Valdrà desear la recepta.
- Sisa: ¿Què cosa algun matlat a cosa?
- Micado: La recepta, que sempre plora de mal de ventre.
- Sisa: Remay seguit una empresa al llançriga...
Són tots tots los remays en seguida: una empresa, arrojadura, bous, barri la posada...
- Sisa: No parla ab vos, ni roig parlare hi, perque son...

- JAUER: ¿Qué socio ¡ay!
SISA: Un poco salta.
MICALO: ¡Ay!
JAUER: Mas valdría que en llocas de decir rompies al
tríplex, tragedias y olla al foso y la casa entera,
y así lo cuatro home no tendría que ba-
saltarlos cada día.
MICALO: ¡Ay! ¡quefosa frialdad!
SISA: Ab esquenes titubearon mi' oíos ell si mi' oíos
dón vos.
MICALO: A mi si que mi' oíos se píreque "m' fan mal." ¡ay!
SISA: Callé si podré.
MICALO: No 'm dejas la gara porque estremo. ¡ay!
JAUER: Vos bés de callar.
SISA: Si vols.

ESCENA. VIII

DOS + AMOTICAMI

- Arot. ¿Qué son aquells entit? (B. i.) Le Sisa! Ja ferà
estremo!
- Sisa: Sola veudrà tu faluva. Dimeguem la culpa. La
ta aquells al lo seu p'ay p'ay y aquells simple.
¿No 'm ferà perdre la paciència!
- MICALO: M'deus que es molt aquella dona! ¡ay!
- Arot. Se que veis? (A. Sisa.)
- Sisa: Res.
- (Se 'n va arremada.)
- Arot. Dinsku ja he teno tot. Que ho torrell!
- Sisa: Diga al seu fil que no 'l vull als costats empil
de gesits de bellons, sen de crancs, molt
de bues, pensada de asins, mestral de si y
enguant de malvi. Aniré a casa l' altre apete-
cera. (Se 'n va.)
- Arot. ¡Vestiu y no tornaré mai més! ¿Qué veis tu?
- JAUER: Es à dir res, vestiu per darrat que la secc-

yona María y la seva noya no habíen arribat,
però cosa ja se que han arribat, lo meu mestre
ja quedarà redonat à res. Què ha passat he.

(S'ha dit.)

- ANOT. T'has Miquel?
- MICHAEL Fins l'heure de despertarme aquella recepta,
cosa cosa aviat millor.
- ANOT. Als en pares d' fer mal el costit?
- MICHAEL Si, segur.
- ANOT. Als en nervis.
- MICHAEL Als ho diu el metge, que son els nervis. La
cosa l'ha cosa es que cosa jo en jove sola te-
nien nervis les dones, y ara també l' en pares
els homes, pleg! (Tardem molt a estar la re-
cepta?)
- ANOT. Tercera d' aquell cosa recepta.
- MICHAEL Quia bù, pleg!

(S'ha dit.)

ESCENA IX

APOTECARIA BLAY davant MARIA.

- MARIA La sabi ma si l' cosa cobet.
(A Igual.)
- ANOT. (Nostri Tú) desapariu aquella recepta.
(Pleg de pressa y va al baldaquí)
- MARIA S' ha fuit. Quina cosa tan rara ha quedat.
- ANOT. Tat per què l' Igual, no s'ayeri l' cosa cosa ap-
tiguerí aqua.
- BLAY (Ah pobres de nosaltres si n' arribem a pa-
lar!)
- MARIA Ja també he fet obres al meu, perquè en Blay
no hi trobi à faltar res.
- BLAY (Ah Deu merci Si no creus de conversa es-
tém perfecta.)
- ANOT. La pellola estava molt be aquell.

- BELAY [Pocet Kò entenç quina dona i marxa el temps.]
(Li dona la recepta. A Igual.)
 (Procurar entençer à la terra mare d' tot a' estrella.)
- MARIA Ja ho dit è tot lo serrag: heu de respectar à Blay com è serrag.
- LORES Maria jque arribarà i veure à la Marugana?
- MARIA Demà.
- ARROT. Si no pot estar exactament clara.
- BELAY En serem. Com que 'ls olis no fan pauperrugues.
- ARROT. No en' entencuya. Darrà l' mortà. Ja faré ja la recepta.
- BELAY (Això no parlarà d' aquest bon de viures.)
- ARROT. (Moltescauf en la mortà) Quan vostè viage i veure à la seva...
- BELAY (Així j' així) (Així) ¿No en' pas encara veigut Maria?
- ARROT. Trobarà sempre preparat el seu cuarto.
- MARIA Vostè també vindrà i seu al meu. ¿Qui hi vindrà els fills?
- ARROT. Els noys, si.
- MARIA Els ja hi seràs tot è any. Vostè es qui ha de venir.
- BELAY (Ja ho séus...) ¿Per qui es la recepta?
- ARROT. (Moltescauf en la mortà p' basant d' l' amena.) ¿Cosa? ¿Com? No; vostè serà qui vindrà i veure à la seva filla, perque viengent los més via i Malgrat...
- BELAY En cinc, acordim p' vindràs.
- LORES Maria, recorda que hem d' estar i veure à la Marugana.
- MARIA Hoest vinent es à Cassà.
- ARROT. A Malgrat.
- MARIA A Cassà... Sont la seva pabilla, el seu més dol va à casa. Andò en cosa salvada.

- Arot. Són al meu honor, la seva dona va a casa.
Això es cosa que mengí he iguera.
- Maria. ¡Y que jo 'm quedat!
- Arot. ¡Y com un quedaríu jo!
- Balt. No 'n parlaríu mai d' això. Se preu tota; i que queda.
- Arot. Lo que tu 'm has dit m' ha trastornat.
- Maria. Això s'ha de aclarir.
- Balt. Ja 'n parlaríu una cop casada...
- Arot. Ara n' heu de parlar. Se'nycosa Maria: vosté ja coneixes que é la meva idea y ab una professió tan personal, no podeu concebre que 'l meu honor surti de casa.
- Maria. ¡Per vestir-se noch jove y noch altretra filha que 'm casdrà! Vosté en qui ha de casar.
- Arot. A qui, què 'm casdrà? ¡El senyor?
- Maria. Són amics, se'nycosa Balt, se li ha fet del dit. Ha nascut se'nycosa Maria: no 'n poden casar. Hoy, entroncamens a Casal. Per això queden amagats.
- Arot. Això si, conservem les amigues.
- Balt. Y només per 'm casar! (plorant.)
- Arot. ¡No!
- Maria. ¡No! (A Igualt que plora.)
- Vina ab mi, que pot sentir algú, y què diria si 't veig plorà. (Se 'n van capavera.)
- Balt. ¡Qué noch desgraciad! (Se 'n va dreta.)

ESCIENA X.

(APOTEOSIS ANTES DEL CASAL)

- Arot. Mentrement en lo morir, y com no 'n deus campí del que fit, picardalgunes regalies ab lo morir reflets, atorgareis lo contingut.)
Aquesta si que no me l' esperava: als papers

despiestada, posant en mitj la cama plena, la casa
renoverada, la roba fina, acceptada moble, i
era que hi ha en del dití. Y lo que es' espera,
perque l' soy l' estressa. (Bona i ben feta!) Si
algú vol veure un apotecari cremaç, que 'm
enxi. Ni ha per cridar y per jomegar. .

MICHAEL

¡Ay!

ANNA.

Si, Michael ¡ay! ay!

MICHAEL

No puch aguantar més.

ANNA.

Tampoc jo.

MICHAEL

¿Qué te trae yo Bento? ¡Ay!

ANNA.

¡Ay! Que l' emmestir s' ha desfet!

MICHAEL

¿Y qué? ¡Ay!

ANNA.

¡Ay! La sevymora María vol que ja servia viuen-

MICHAEL

tir ab ella i Ciutat, y jo que viuen a Majorat.

MICHAEL

Tampoc fets los de aquí. Y mere real oïda

est. ¡Ay!

ANNA.

¡Casa! ¡Casa! Espiquedas,

MICHAEL

La sevymora María es viva, vosté vindre fentla

casament dable,

MARIA.

Soyyer Bento.., ¡Ah! Dispens.

ANNA.

(No, vella no ho es, y jo puch passi.)

(Mentre s'escrivia.)

MARIA.

¿Qué tanch algunes cosa a la cosa que 'm entra-

taron? (T'aprest lo mercatò per anijar-me.)

ANNA.

Michael, tancat d' aquí una calca per la excepc-

ió. (Després de tot..)

(Gaudrelets.)

ESCENA XI

APOTECARI, MARIA.

- MARIA. De, ¿que tanch la cosa bonita?
ANNA. No sevymora.
MARIA. ¿Qué t'ab le mortí cap per vell?

- Arot. No ho ni..
- (Dona 'l mort.)
- Maria Seysora Maria, diuhs per de que l'any no 'va posat en lait del senguent, perque estava molt
à la lluna, paient.
- Maria Tantot ella, i qui ha deus fet un mar de
lligencies. Poco, qual hi vol fer? Com s'arregla? Per acabar he resolt tornarem a
Canet ab la tarda d'ara.
- Arot. Ho sento molt, seysora Maria, paient paient
- Maria Tantot ja, perque esaltava sempre bens es-
tat bona assistència i' segons el que estava
mentant.
- Arot. Tornem ja.
- Maria Perque 'la noya s' estrena.
- Arot. Y 'ha donarida la culpa de que no 's assistia.
- Maria Y havia cert pani d'ordina rabi, pero no 'ha
falta. Jo no puc quedar-me sola.
- Arot. Ni ja sol.
- Maria ¿Quin assent hi ha?
- Arot. La mea s' haixat un, pero fa clara.
- Maria Digaill haga, perque estarem riure en mitj de
tanta tristesa.
- Arot. Cossent
- Maria ¿No s'haixat?
- Arot. No haixat
- Maria ¿Quin diubarat?
- Arot. Una templaient
- Maria Si m' haguera volgut tornar a casar-se mi' ben
presentat en la proporció.
- Arot. Ja he creuhs seysora Maria,
- Maria (Y era d'les cases vellissim!..)
- Arot. Vella no ho va; en assent hi si que estab amb
enveja.
- Maria No tants, seysora Bonet. Si cossent he.
- Arot. No tant com voldrà, que es una dona virtuosa.
- Maria Y voreu encara la gong.
- Arot. ¿Voi dir?

- Maria. Si, esenyd Apotecari, si!
Així tot de frívols y ben enganxats, encara puc
pensar; però, sed m' no sé de molt bona part,
y si l'he casat —és un espous, perquè jo
se que en una hora ja pensava —que menjarà
a casa seua vost.
- Maria. No, perquè li darrerament li he de trigar la va-
lentia del seu honor, y si l'he casat, que pen-
sava en boixets, no li diria res. La escude-
lla li costa a les dotes.
- Autor. ¿Li agrada granyal?
- Maria. Molt.
- Autor. A mi també. Tantia les matinades granyes,
¡Quines il·lusions que no llego'n d'en així tan-
- Maria. ¡Qué dia anys passat! No cregut que siga
tant vell.
- Autor. Vell, vell, tempsot ho sois jo.
¿Penseu? Si naves al ciellets y andades per
explorar la realitat?
- Autor. De qui riu?
- Maria. Una riu que en' ha vingut a T' vost.
- Autor. També una riu. Penseu: ja que són possi-
bles els reis si 'ls hi deixem de sopita que 'ns
enverguem!
- Maria. La matinada permanent en fraga dura a mi.
Si 'ns cassemos —és un dir-se-sel per ell.
Així si, tant sola pel seu fil.
- Autor. Sois perquè estreneu molt el meu fill... Perquè
la vintat es que 'ls reis s' estimen, Maria.
¡Ay! Disposau: li he dit: Maria sereu 'l se-
nyora.
- Maria. No hi fa res Benet. ¡Ay! Benet! Benet! ja
tincs per de que la figura es 'n peu modesta
de peu, si no pot casar-se amb Eloy.
- Autor. També ell s' escusaràsel. Són molt egoistes
sacrificacions, perquè le cert es que 'l sacri-
fici a les nostres corrompides, y això 'ls

- parecs no desben ni poden fer-ho. ¿Hem d' en-
vir?
- MARIA. ¡Pobre fillota mala! Si no m' amassallem, ja
tindria consentiment per haber-hi casat la
gentiana.
- ANOT. Maria, sola per als podent fer le sacrifici de
consentir-la casar.
- MARIA. La veritat és, Benet, que ja són un sacrifici
contra ab mi.
- ANOT. ¡Sacrifici! No n' hi ha poch de calç al corint
de vent.
- MARIA. No, lo que es de vella, vella, no ho soch.
- ANOT. No si jo tampach vell, vell, Maria, nassau
no tenim deus i sacrificiar als fills querí-
quèvem aquelles per fer-los felicissimes?
- MARIA. Blan matrat... .
- ANOT. ¿Y tenes casament dolent? ¿Qui el sancbia?
- MARIA. Mirat, no m' vols be dir-hi qui l'ha sancbiat be,
pero ja he per comprender.

ESCENA ULTIMA

DIA, BLAT, MARIA i BENET MICALEO

- ANOT. ¡Blay! ¡igual! (Grimolles.) Duguda. ¿Vos
agradaria que visquessim tots junts?
- Io. ANOT. [ja ho creia]
- ANOT. Doncbla la Maria que es una bona mare, y ja,
que soch un her pere, ben resolt: sacrificare-
nos per la nostra felicitat, y l' mateix dia que
veguem vos casada, nos casarem nosaltres y
nous vivirem tots junts. ¿Qui os sancbia?
- BLAT. Si es per la nostra felicitat... .
- JONES. Hem de agrabrir-ho.

- Arot. Ja l'he sent, conyera Maria.
- Miquel Ay! Ay!
- Arot. No es quèstot, que no es alegria.
- Miquel Quan la recupera?
- Arot. La que vos m' heu donat, si, perque hi hauriemment doble.
- Miquel Per molts anys.
- Arot. En vols vostra.
- (A l'apotecari)
- Ja que tot ab harmocòs,
la cosa esplor de alegria,
si' ha arreglat;
si no manca la contrari,
si' ha sortit L' Apotecari
de Malgrat.

—

—

—

—

—

—

